

Universitätsbibliothek Wuppertal

Handlexikon zu Cicero

Merguet, Hugo

Leipzig, 1905

S

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-2871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-2871)

(Attica) garriat, sin rusticatur, quid scribat ad te; A XII 1, 1.

rusticulus, Landmann: sensit rusticulus non incautus suum sanguinem quaeri; Sest 82.

rusticus, ländlich, vom Lande, bäuerlich, plump, den Landbau betreffend, Landmann: A. rusticum Marium! Piso 58. ne quid durum aut rusticum sit; of I 129. neque solum rusticam asperitatem, sed etiam peregrinam insolentiam fugere discamus; de or III 44. de rebus rusticis hominem ab agro remotissimum, Nicandrum Colophonium, poetica quadam facultate, non rustica, scripsisse praeculare; de or I 69. in rusticis moribus istius modi maleficia gigni non solere; Sex Rose 75. possessiones notabat et urbanas et rusticas; Phil V 20. cui nostrum [non] licet res rusticas vel fructus causa vel delectationis invisere? de or I 249. f. facultas. ut vectigalia urbana rusticis (anteponantur); of II 88. — B. I. cuidam rustico Romano dormi-

enti visus est venire, qui diceret.; div I 55. sunt municipales rusticique Romani optimates; Sest 97. — II, 1. ante rusticis detur ager, qui habent, quam urbanis? agr II 79. — 2. do: f. 1. videor: f. I. dormit. — III. illi Capuam nundinas rusticorum esse voluerunt; agr II 89. qua (trahatione) frequentissime sermo omnis utitur non modo urbanorum, sed etiam rusticorum; orat 81.

ruta, Raute, Bitterkeit: I. „ruta“ et „menta“ recte utrumque; volo mentam pusillam ita appellare ut „rutulam“; non licet; ep IX 22, 3. — II. ad cuius (Leptae) rutam pileio mihi tui sermonis utendum est; ep. XVI 23, 2.

rutilus, rötlich: »quem (Leonem) rutilo sequitur conluces corpore Virgo«; fr H IV, a, 568. (est fulgor) rutilus horribilisque terris, quem Martium dicitis; rep VI 17. „rutilo cum lumine claret Canis“; fr H IV, a, 348.

rutula, Raute: f. **ruta**.

Sacco, Säcker, Einfäcker: Oppios de Velia saccones || succones || dicit; A VII 13, 5.

saccus, Sack: cum iste civitatibus frumentum, saccos imperaret; Ver I 95.

sacellum, Heiligtum, Kapelle: I. sunt loca publica urbis, sunt sacella, quae post restitutam tribuniciam potestatem nemo attigit, quae maiores in urbe partim periculi perfugia esse voluerunt; agr II 36. — II. attingo: f. I. L. Pisonem quis nescit maximum et sanctissimum Dianae sacellum in Caeliculo sustulisse? har resp 32.

sacer, heilig, geheiligt, geweiht, subst. Heiligtum, Feiertag, Opfer: A. ut noctu vigiliam agerent ad aedes sacras; Ver IV 93. quibus (facultatibus) et sacra conficere et sarta tecta aedium sacrarum tueri possint; ep XIII 11, 1. sacer an profanus locus sit; inv I 38. plebs montem sacrum occupavit; rep II 58. de religionibus sacris et caerimoniis est contentio Clodius; har resp 8. terra ut focus domiciliorum sacra deorum omnium est; leg II 45. qui est in summa sacra via; Planc 17. — B. I. quid huic sacri unquam fore aut quid religiosi fuisse putatis? Ver IV 71. »sacra privata perpetua manent«; leg II 22. — II, 1. qui sacra acceperit; Bru 79. audite etiam singularem eius cupiditatem, in iis praesertim sacris polluentis, quae non modo manibus attingi, sed ne cogitatione quidem violari fas fuit; Ver IV 99. qui (maiores tui) sacra privata coluerunt; dom 105. ut anniversaria sacra Iuventatis non committerentur; A I 18, 3. conficio: f. A. aedes. quae sacra per summam castimoniam virorum ac mulierum fiant; Ver IV 102. polluo, violo: f. attingo. siquidem sacra nocturna tollimus; leg II 35. — 2. cur sacris pontifices, cur auspiciis angures praesunt? nat I 122. — 3. cum omnis populi Romani religio in sacra et in auspiciis divisa sit; nat III 5. — III. quibus verbis sacrorum alienatio fiat; orat 144. si de sacrorum alienatione dicendum putasti; leg III 48. qui estis antistites caerimoniarum et sacrorum; dom 104. religiones caerimoniaeque omnium sacrorum fanorumque violatae; Ver I 7. tu sacrorum iura, tu sacerdotum aperuisti; Ac I 9. ut ne quid de sacrorum religione minuat; dom 36. f. caerimoniae. meam domum L. Claudius, rex sacrorum, omni religione (liberavit); har resp 12. — IV. eos, qui tantundem caperent, quantum omnes heredes, sacris adligari, leg II 52. qui astringantur sacris; leg II 48. qui (Mercurius) sacris anniversariis coleretur; Ver IV 84. quae (sica) quidem quibus abs te initiata sacris ac devota sit, nescio; Catil I

16. M. Luculli uxorem Memmii suis sacris initiavit; A I 18, 3.

sacerdos, Priester, Priesterin: I. praesto mihi sacerdotes Cereris cum infulis ac verbenis fuerunt; Ver IV 110. cum sacerdotibus deorum vacationem habeant; Ac II 121. ita sacerdos advecta in fanum precata a dea dicitur, ut.; Tusc I 113. — II, 1. adveho: f. I. precatur. ne cooptari quidem sacerdotem licebat, qui cuiquam ex conlegio esset inimicus; ep III 10, 9. avunculus tuus populo Romano dedit et potentissimorum hominum conlegiis eripuit cooptandorum sacerdotum potestatem; fr A VIII 6. eo modo sacerdos Climachias renuntiatus est; Ver II 129. — 2. ut (Plato) a sacerdotibus barbaris numeros ad caelestia acciperet; fin V 87. referendum ad sacerdotes publicos non putasti? dom 132. — III. hic, qui in conlegio sacerdotum esset, primus est condemnatus; Bru 127. descriptio || descr. || sacerdotum nullum iustae religionis genus praetermittit; leg II 30. (alter dux) responsa sacerdotum regi Aegyptio vendidit; Piso 48. — IV. quae (sacra Cereris) per Graecas curata sunt semper sacerdotes; Balb 55.

sacerdotium, Priestertum, Priesteramt: I. summa nobilitas est, amplissimum sacerdotium; Phil XIII 8. — II, 1. sacerdotium, cum non difficillime consequi possem, non appetivi; ep XV 4, 13. post sacerdotium initum; dom 135. — 2. tui sacerdotii sunt tensae, curricula, praerentio.; har resp 21. — III. virgo Vestalis, sanctissimo sacerdotio praedita; dom 136. — IV, 1. amplissimi sacerdotii conlegium; ep III 10, 9. quod te sacerdotii iure facere posse dixisti; Phil II 81. — 2. de sacerdotio tuo quantam curam adhibuerim, cognosces ex iis litteris; ep II 7, 3. quam popularis lex de sacerdotiis C. Licinii Crassi videbatur! Lael 96.

sacramentum, Straffsumme, Wette, Eid: I. cum Cotta decemviris religionem inieciisset non posse nostrum sacramentum iustum iudicari; Caecin 97. si decemviri sacramentum in libertatem iniustum iudicassent; dom 78. — II. gratam illam legem || rem || de multa et sacramento tulerunt; rep II 60. — III. quibuscum tibi iusto sacramento contendere non liceret; de or I 42. ut sacramento contentas mea non esse; ep VII 32, 2.

sacrarium, Kapelle, Tempel: I. sacrarium Cereris est apud Catinenses eadem religione, qua Romae; Ver IV 99. — II. haec omnia signa ab Heio e sacrario Verres abstulit; Ver IV 7. qui (C. Avianus Evander) habitat in tuo sacrario; ep

XIII 2. in eo sacrario intimo signum fuit Cereris perantiquum; Ver IV 99. — III. ante ipsum sacrarium Bonae deae; Milo 86.

sacrificatio, Opfer: in ea dea omnis et precatio et sacrificatio extrema est; nat II 67.

sacrificium, Opfer: I, 1. ut illud ludorum epulare sacrificium facerent; de or III 73. cum (M. Popilius) sacrificium publicum cum laena faceret; Bru 56. cum sacrificium Bonae deae fieret; dom 105. neglectis sacrificiis sollempnibus; Phil III 11. sisto: f. 2. vehor ad. — 2. intentio est: „hostiae, quas debuisti ad sacrificium, praesto non fuerunt“; inv II 97. quid de sacrificiis sollempnibus existimandum sit; nat I 14. cum illam (sacerdotem) ad sollempne et statum sacrificium curru vehi ius esset; Tusc I 113. — ille Paean sacrificiis anniversariis apud illos colebatur; Ver IV 128. „certas fruges sacerdotes publice libanto certis sacrificiis“; leg II 19.

sacrificio, opfern: principem in sacrificando Ianum esse voluerunt; nat II 67.

sacrilegus, tempelräuberisch, Tempelräuber: A. quorum templis iste bellum sacrilegum semper habuit indictum; Ver V 188. illine tu templo manus impias ac sacrilegas adferre conatus es? Ver I 47. — B. I. si quaeratur, fur sit an sacrilegus, qui vasa ex privato sacra surripuerit; inv II 55. — II, 1. si qui || quis || sacrum ex privato surripuerit, utrum fur an sacrilegus sit indicandus; inv I 11. — 2. sacrilego poena est, neque ei soli, qui sacrum abstulerit, sed etiam ei, qui sacro commendatum; leg II 40. — III. Vatinii latronis ac sacrilegi vox audietur? Vatin 15.

sacro, heiligen, weihen, widmen: „auri, argenti, eboris sacrandi modus esto“; leg II 22. cum (Sestius) se contra vim et ferrum legibus sacratis esse armatum putaret; Sest 79. sanctiones sacrandae sunt aut genere ipso atque obtestatione legis aut poena; Balb 33.

sacrosanctus, hochheilig, unverletzlich: sacrosanctum nihil potest esse, nisi quod per populum plebeme sanctum est; Balb 35. utrum (foedus) capitis consecratione an obtestatione legis sacrosanctum esse confirmas? Balb 33. in vastatione omnium tuas possessiones sacrosanctas futuras putas? Catil II 18.

sacrum, f. sacer, B.

saeculum, (saeculum), Jahrhundert, Zeitalter: I non, si mundus nullus erat, saecula non erant; nat I 24. — II, 1. ut Atheniensium saecula numerantur; Bru 39. non breve tempus, sed multa saecula propagavit rei publicae; Catil II 11. — 2. in id saeculum Romuli cecidit aetas, cum...; rep II 18. — III. huius rei ne posteritatem quidem omnium saeculorum umquam immemorem fore; Phil II 54. — IV, 1. cur mundi aedificatores innumerabilia saecula dormierint; nat I 21. — 2. saeculis multis ante gymnasia inventa sunt, quam in iis philosophi garrive coeperunt; de or II 21. multis saeculis ante suam aetatem; Bru 75. multis saeculis verax fuisse id oraculum; div I 38. — 3. quod ex omnibus saeculis vix tria aut quattuor nominantur paria amicorum; Lael 15.

saepe, oft: I. quod cum saepe alias, tum nuper in Tusculano studiose egimus; Tusc IV 7. saepe et multum hoc mecum cogitavi; inv I 1. quid? cum saepe lapidum, sanguinis non numquam, terrae interdum, quondam etiam lactis imber defluxit? div I 98. quamquam in ipsum iudicium saepe delabantur || dilabantur, al. ||; post or 100. id quod et dicitur a multis et saepe dictum est; agr I 1. quod vos interdum vel potius nimium saepe dicitis; fin II 41. id velim ne gravere quam saepissime facere; A XI 7, 3. multi saepe honores dis immortalibus iusti habiti sunt; Catil III 23. quae (cupiditates) totam etiam labefactant saepe rem publicam; fin I 43.

me tibi cupienti saepissime negasse; de or I 99. ipsum sapientem saepe aliquid opinari, quod nesciat; Muren 53. id ut re experiatur, iterum et saepius te rogo; ep XIII 42, 2. idemne potest esse dies saepius, qui semel fuit? fin II 102. quod diutissime saepissimeque Siciliam vexatam a Karthaginiensibus esse cognorat; Ver IV 73. — II. interitus exercituum, ut proxime trium, saepe multorum, invidiae praeterca multitudinis atque ob eas bene meritum saepe civium expulsiones, calamitates, fugae sine hominum opibus effici (non) possunt; of II 20. imber: f. I. defluo. manus illa Clodiana, in caede civium saepe iam victrix; Sest 79. — III. testis et iterum et saepius Italia; imp Pomp 30. alterum et a paucis et raro, alterum et saepe et a plurimis; nat III 69.

saepenumero, oftmals: saepenumero admirari soleo tuam sapientiam; Cato 4. cogitanti mihi saepenumero et memoria vetera repetenti; de or I 1. populi Romani suffragiis saepenumero censorias subscriptiones esse sublatas; Cluent 121. de ipsis rebus saepenumero vereor ne reprehendar; fin III 6.

saepes (saeps), Zaun, Gehege: I, cur Cicero „saeps“? fr K 7. — II. „densus stridor cum adaucescit scopulorum saepe repulsus“; div I 13.

saepimentum, Umzäunung, Wall: haec omnia quasi saepimento aliquo (animus) vallabit disserendi ratione; leg I 62.

saepio, umzäunen, umgeben, verschließen, einschließen, verschänzen, schützen: nec videt, quibus praesidiis philosophiae saeptus sim; ep XVI 23, 2. populi Romani exercitus Cn. Pompeium circumsedet, fossa et vallo saeptum tenet; A IX 12, 3. ea post memoria saepire; de or I 142. omnes fori aditus ita saepti, ut...; Phil V 9. sapientis animus virtutibus omnibus ut moenibus saeptus vincetur? par 27. genus hominum se oppidis moenibusque saepisse; de or I 36. ne saeptum sit iis (Gaditanis) iter in perpetuum || perpetuo || ad hoc amplissimum praemium civitatis; Balb 43. ubi eum locum omnem cogitatione saepseris; de or II 147. is est hodie locus saeptus religiose propter Iovis pueri; div II 85. (oppidum) sex castellis castrisque maximis saepsi; ep XV 4, 10. saeptum undique et vestitum vepribus et dumetis sepulcrum; Tusc V 64. ut nullius vita saepa contra tuam cupiditatem et audaciam posset esse; Ver V 39.

saeps f. **saepes**.

saeptum, Gehege, Schranken: I, 1. in campo Martio saepa tributis comitiis marmorea sumus et tecta facturi eaque cingemus excelsa porticu; A IV 17, 7 (16, 8, 14). — 2. cum ille in saepa ruisset; Milo 41. — II. quibus saeptis tam immanes beluas continebimus? Phil XIII 5.

saeta, Borste, Haar: I. ut (natura) leoni saetas (dedit); de or III 222. — II. gladium e lacunari saeta equina aptum demitti iussit; Tusc V 62.

saevitia, Strenge, Härte: iis, qui vi oppressos imperio coercent, sit sane adhibenda saevitia; of II 24. in iudicio aut saevitiam aut clementiam iudicis (sibi proponit orator); part or 11.

saevus, heftig, wütend, schrecklich: quae (virtus) in tempestate saeva quietata est; Sest 60. inde Gyarum saevo vento, non adverso; A V 12, 1. vis populi multo saevior multoque vehementior (est); leg III 23.

saga, Wahrjägerin: sagarum superstitione ista interpretari; div II 129. f. **sagio**, 1.

sagacitas, Spürkraft, Schärffinn: I. canum tam incredibilis ad investigandum sagacitas narium quid significat? nat II 158. — II. qua est ipse sagacitate in his rebus; Ver I 105.

sagaciter, scharf, genau: ut odorere, quam sagacissime possim, quid (iudices) sentiant; de or II 186. illud praeterea *μυστικώτερον* ad te scribam,

tu sagacius odorabere; A VI 4, 3. qui (homo) sagaciter pervestiget, quid sui cives cogitent; de or I 223.

sagatus, im Mantel, Soldatenmantel: sic existimatis eos hic sagatos bracosque versari? Font 33. descendi ad forum togatus || sagatus ||, cum reliqui consulares sagati || togati || vellent descendere; fr E V 16.

sagax, [püren], [charffinnig]: quem (M. Marcellum) tu ad suspicandum sagacissimum fore putasti; Catil I 19. sagaces dicti canes || [s. d. c.] ||; div I 65. quid est in homine sagaci ac bona mente melius? Tusc V 67.

sagina, Fütterung: qui multitudinem illam non auctoritate sua, sed sagina tenebat; Flac 17.

sagino, mäjten: qui ab illo pestifero civi iam pridem rei publicae sanguine saginantur; Sest 78.

sagio, ahnen, [püren]: 1. sagire sentire acute est; ex quo sagae anus || [sagire . . anus] ||; div I 65. — 2. qui ante sagit, quam oblata res est, dicitur praesagire || [qui . . praesagire] ||; div I 65.

sagitta, Pfeil: I. nihil hunc virum sagittae, quas ab Hercule acceperat, tum consolantur, cum . .; Tusc II 19. »hic missore vacans fulgens iacet una Sagitta«; fr H IV, a, 325. sagittae pendebant ab umero; Ver IV 74. — II. accipio: f. I. consolantur. si cui propositum sit conliniare hastam aliquo aut sagittam; fin III 22. cum (caprae) essent confixae venenatis sagittis; nat II 126. — III. configi: f. II veneno.

sagittarius, Vogen[schütze]: certum agminis locum tenebant barbari sagittarii; Phil V 18. magna tormentorum copia, multis sagittariis; A V 20, 5.

Sagittipotens, Schütze: »Sagittipotens Solis cum sustinet orbem«; fr H IV, a, 311.

sagulum, Reifemantel, Kriegsmantel: quibus (togulis) illi acceptis sagula reiecerunt; Piso 55.

sagum, Reifemantel, Kriegsmantel: 1. saga sumi dixi placere; Phil VI 2. — 2. qui sagis non abundares; ep VII 10, 2. — 3. propter unius civis periculum populum Romanum ad saga isse; Phil XIV 3.

sal, Salz, Wig, Feinheit, Meerwasser, Meer: I. accedunt non Attici, sed salsiores quam illi Atticorum Romani veteres atque urbani sales; ep IX 15, 2. si apud te plus auctoritas mea quam tua sive natura sive dicendi sal facetaeque valuisent; Q fr 12, 7. f. II, 1. — II, 1. huic generationis aspergentur etiam sales, qui in dicendo nimium quantum valent; quorum duo genera sunt, unum facietiarum, alterum dicacitatis; orat 87. — 2. animum illi pectudi datum pro sale, ne putisceret; fin V 38. — III. si adsentior Antonio dicenti nullam esse artem salis; de or II 231. genera: f. II, 1. »saxa cana salis niveo spumata liquore«; div I 13. multos modios salis simul edendos esse, ut amicitiae munus expletum sit; Lael 67. cum tantam vim et utilitatem salis et urbanitatis esse fateatur; de or II 231. — IV. quo (lepore) tanquam sale perspargatur omnis oratio; de or I 159. (epistulae) humanitatis sparsae sale; A I 13, 1.

salaco, Prahler: cognosti istius salaconis iniquitatem; ep VII 24, 2.

salebra, Unebenheit, Anstoß, Untiefe, Schwierigkeit: I. (oratio) haeret in salebra; fin V 84. numquam in tantas salebras incidisset; fin II 30. — II. alter (Herodotus) sine ullis salebris quasi sedatus annis fluit; orat 39.

Saliaris, der Salier: cum epulati essemus Saliarem in modum; A V 9, 1.

saliatus, Salierant: quod illum in saliatu meminerat fuisse patricium; Scaur 34.

salictum, Weidengebüsch: accedent || accedunt || salicta ad Minturnas; agr II 36.

salientes, Springbrunnen: piscina et salientibus additis; Q fr III 1, 3.

salinae, Salzlaager, Salzgruben: I. enumerari non possunt salinae ab ora maritima remotissimae; nat II 132. — II. quod parum diligenter possessio salinarum mearum a te procuratore defenditur; ep VII 32, 1.

salsamentum, Fischlase: de vino aut salsamento putes loqui, quae evanescent vetustate; div II 117.

salse, wigig, launig: ea, quae occurrant, cum salsissime dici possunt, tenere; de or II 221. saepe etiam salse, quae fieri non possunt, optantur; de or II 287.

salsus, wigig, launig: salsum hunc possum dicere; de or II 251. inveni ridicula et salsa multa Graecorum; de or II 217. salsa sunt etiam, quae habent suspicionem ridiculi absconditam; de or II 278. salsum est etiam quaerentibus et quasi percontantibus lente respondere, quod nolint; de or II 287. genus est perelegans et cum gravitate salsum; de or II 270. salsa narratio; de or II 240. est etiam stultitiae salsa reprehensio; de or II 280. accedunt non Attici, sed salsiores quam illi Atticorum Romani veteres atque urbani sales; ep IX 15, 2.

saltatio, Tanz: multarum deliciarum comes est extrema saltatio; Muren 13. ut saltatio quaedam nasceretur, cui saltationi Titius nomen esset; Bru 225.

saltator, Tänzer: I, 1. saltatorem appellat L. Murenam Cato; Muren 13. non debes temere consulem populi Romani saltatorem vocare; Muren 13. — 2. ut saltatori motus non quivis, sed certus quidam est datus, sic . .; fin III 24. — II. cur in lustris huius calamistrati saltatoris tam eximia virtus tam diu cessavit? sen 13.

saltatorius, zum Tanz gehörig: cum (conlegatus) sum illum saltatorium versaret orbem; Piso 22.

saltatrix, Tänzerin: tu cum illa saltatrice tonsa senatum populi Romani occasum lugere vetuisti; Piso 18.

saltem, wenigstens: I. eripe mihi hunc dolorem aut minue saltem aut consolatione aut consilio; A IX 6, 5. ac de his tamen legibus saltem queri possumus; de iis ne illud quidem licet; Phil I 25. — II. aliquo, si non bono, at saltem certo statu civitatis; ep IX 8, 2. si in nobis essent saltem mediocria; Quinct 2. — III. quare nunc saltem ad illos calculos revertamur; A VIII 12, 5. — IV. ut id ipsum saltem perceptum a sapiente diceretis, nihil posse percipi; Ac II 28. — V. quibus aratrum saltem aliquod satelles istius Apronius reliquum fecit; Ver III 128. parcite oculis saltem meis; Phil XII 19.

salto, tanzen, hüpfen: 1. ut vel saltare, cum patriae consulturus sit, turpe non sit; of III 93. — 2. negarem posse eum satis facere in gestu, nisi palaestram, nisi saltare didicisset; de or III 83. Hege-sias saltat incidens particulas; orat 226. nemo fere saltat sobrius; Muren 13. qui (pueri) nudi in conviviis saltare didicerunt; Catil II 23.

saltus, Springen, Sprung: nec (avus) excursionem nec saltu uteretur, sed consilio; Cato 19.

saltus, Waldgebirge, Schlucht, Trift: I. adducit iste interea in saltum homines electos; Tul 18. de saltu agroque communi detruditur; Quinct 28. quas (familias) in saltibus habent; imp Pomp 16. — II. quam longe est hinc in saltum vestrum Gallianum? Quinct 79.

saluber (salubris), gesund, heilsam, tauglich, gut: quoniam, quicquid est salsum aut salubre in oratione, id proprium Atticorum est; orat 90. salubrisne an pestilens annus futurus sit; div I 130. gratulor Baib nostris, siquidem salubres repente factae sunt; ep IX 12, 1. ut non solum gloriosis

consilii utamur, sed etiam paulo salubrioribus; A VIII 12, 5. qui salubri et moderato cultu atque victu quieti se tradiderit; div I 61. tamquam in Pomptinum deverteris, neque amoenum neque salubrem locum; de or II 290. sunt partes agrorum aliae pestilentes, aliae salubres; div I 79. ut spectaculum re et tempore salubre ac necessarium videremus; fr A VII 41. victus: f. cultus.

salubritas, Gesundheit, Zuträglichkeit, Kraft: I. ut (eloquentia) omnem illam salubritatem Atticae dictionis et quasi sanitatem perderet; Bru 51. salubritatem etiam aut pestilentiam extis significari putat; div II 30. — II. quorum (extorum) ex habitu tum salubritatis, tum pestilentiae signa percipi; div I 131. — III. Campani semper superbi urbis salubritate; agr II 95.

salveo, sich wohl befinden, gegrußt sein: vale, mi Tiro, vale, vale et salve; ep XVI 4, 4. Dionysium iube salvere; A IV 14, 2. salvebis a meo Cicerone; A VI 2, 10. quem salvere velim iubeas plurimum; A X 1, 1.

salum, Meer: quadremem fluctuantem in salo reliquerat; Ver V 91. ut, a quo loco depulsus esset, in eum se fortuna restitueret, non in salum, sed in ipsam urbem; Caecin 88.

salus, Gesundheit, Wohlfahrt, Heil, Glück, Rettung, Erub: I. absolut: 1. rerum fortunarumque suarum salutem in istius damnatione consistere; Ver II 16. salutem hominum in eius (Iovis) esse tutela; fin III 66. quorum utriusque semper patriae salus et dignitas posterior sua dominatione et domesticis commodis fuit; A X 4, 4. cuius in vita nitebatur salus civitatis; Milo 19. si plus apud populum Romanum auctoritas tua quam ipsius populi Romani salus valuisse; imp Pomp 53. ita mi dulcis salus visa est per te missa ab illa (Attica). referes igitur ei plurimam itemque Piliae dicas velim; A XVI 3, 6. — 2. confectio huius belli est D. Bruti salus; Phil XIV, 1.

II. nach Verben: 1. multo citius meam salutem pro te abiecero quam Cn. Plancii salutem tradidero contentioni tuae; Planc 79. quibus reddere salutem, a quo acceperant, non liceret; Sest 122. cui (Carboni) ne reditus quidem ad bonos salutem a bonis potuit adferre; leg III 35. patriae salutem (filius) anteponit saluti patris; of III 90. Terentia salutem tibi plurimam ascribit; A I 5, 8. Alexis quod mihi totiens salutem ascribit, est gratum; A V 20, 9. cum tuae fidei salutem urbis et civium commendabam; Flac 102. civitatis salutem cum unius mea salute esse coniunctam; Vatin 8. salutem populi Romani conservatam per me esse; sen 29. cuius misericordia salus mea custodita sit; Planc 3. ad communem salutem defendendam; rep I 1. cum ad fratris salutem a populo Romano deprecandam venisset; Sest 76. Tulliolae et Ciceroni salutem dic; ep XIV 1, 6. ego vero multam salutem et foro dicam et curiae; ep VII 33, 2. Lepta tibi salutem dicit; ep XVI 4, 4. f. I, 1. videtur. quid tam regium quam excitare adfectos, dare salutem, liberare periculis? de or I 32. cum opem indigentibus salutemque ferres; fin II 118. Terentia impertit tibi multam salutem; A II 12, 4. mitto: f. I, 1. videtur. an tibi salus provinciae in posteritatem fuit neglegenda? Ver III 43. (Chrysippus Vettius) salutem verbis tuis mihi nuntiaret; ep VII 14, 1. (Pompeius) misit ad me statim, qui salutem nuntiaret; A IV 10, 2. T. Ligarius nunc a te supplex fratris salutem petit; Ligar 36. in optimorum consiliis posita est civitatum salus; rep I 51. cum prodebas caput et salutem meam mercede provinciae; Piso 56. ut in legibus scribendis nihil sibi aliud nisi salutem atque utilitatem rei publicae proponerent; inv I 68. reddo: f. accipio. refero: f. I, 1. videtur. trado: f. abicio. cuius (Cn. Plancii) ego salutem non secus ac meam tueri debeo;

Planc 3. — 2. ostendam, quantum salutis communis intersit duos consules Kalendis Ianuariis esse; Muren 4. — 3. antepono: f. 1. antepono. quae salutis tuae conducere arbitrarer; ep IV 7, 1. vobis et vestrae salutis consulendum et prospiciendum vident; har resp 54. dices fortasse: „saluti, si me amas, consule“; A II 19, 1. ut causae communi salutis ne deessent; Ver IV 140. prospicio: f. consulo. ut provideas salutis (hominum); Q fr I 1, 31. esset humanitatis tuae eorum (Gallorum) utilitati salutis servire, Q fr I 1, 27. cui calamitas salutis fuit; Ver V 122. — 4. voluntatem Caesaris a salute mea non abhorreere; prov 43. an ego non dies noctesque de rei publicae salute cogitem? Phil VI 17. coniungo cum: f. 1. coniungo. vos me ab omnibus ceteris cogitationibus ad unam salutem rei publicae convertistis; Sulla 40. de summa salute vestrae populique Romani, de salute Italiae decernite diligenter! Catil IV 24. pro salute patriae cotidie dicere erat omnino molestum; har resp 41. illum contra rem publicam salutemque bonorum facturum; sen 27. se suffragium de salute mea tulisse; Sest 109. quas res nos pro salute huius imperii gessimus; Arch 28. non dicam in me ita de sua salute merito; dom 58. quae lex ad salutem omnium pertinet; Cael 70. ut (tribuni) de salute mea et promulgarent et referrent; sen 29. ut pro mea salute laborem periculumque suscipias; Muren 76. valeant haec omnia ad salutem innocentium; Muren 59. eadem facultate et fraus hominum ad perniciem et integritas ad salutem vocatur; de or II 35. qui etiam medicis suis non ad salutem, sed ad necem utatur; har resp 35.

III. nach Adjectiven: 1. M. Laterensem, hominem studiosissimum salutis meae; Planc 2. — 2. qui amici fuerint salutis et dignitatis meae; Balb 2. — 3. faciam id, quod est ad severitatem lenius et ad communem salutem utilius; Catil I 12.

IV. nach Substantiven: 1. video P. Sestium, meae salutis, vestrae auctoritatis, publicae causae defensorem, propugnatorem, actorem reum; Sest 144. ut erga duces ipsos et principes atque auctores salutis meae satis gratus iudicarer; sen 24. quasi parenti et custodi salutis meae; Planc 25. reliqui magistratus paene omnes fuerunt defensores salutis meae; Quir 15. f. actor. communis utilitatis aut salutis desertor; fin III 64. duces: f. auctores. ut omnia vitae salutisque communis iura violentur; Deiot 30. principes: f. auctores. propugnator: f. actor. ut omnem rationem salutis in pecunia constitueret; Ver pr 10. Cum M. Antonius summam apem salutis bonis omnibus attulisset; Milo 40. — 2. virum clarissimum et erga meam salutem fide ac benivolentia singulari; prov 1. tantus vester consensus de salute mea fuit, ut . . . ; sen 5. fides erga: f. benivolentia erga. non ut tu uno [sitam] in eo (Pompeio) iudico spem de salute rei publicae; A VIII 2, 4.

V. Umstand: 1. quia tanta caritas patriae est, ut eam non sensu nostro, sed salute ipsius metiamur; Tusc I 90. nisi belli civilis incendium salute patriae restinxeris; Marcel 29. — 2. quod salutis omnium causa statueritis; Catil IV 8. qui pro salute mea municipia coloniasque adisset; sen 31. propter eiusdem salutem redeundum ad pristinum vestitum censerem; Phil XIV 1.

salutaris, heilsam, zuträglich, nützlich: A qui se ab senatu senserit civem carum haberi salutaremque rei publicae; Phil V 49. homines in consulari rei publicae salutare; ep XII 25, 6. ille (ignis) corporeus vitalis et salutaris omnia conservat; nat II 41. duae maxime salutare leges quaestionesque tolluntur; Phil I 22. salutare te mihi litteras misisse; A IX 7, 2. quo in capite sunt quaedam nova salutaria civitatibus; ep III 8, 4. quaestiones: f. le-

ges. magnifica quaedam res et salutaris; div I 1. ipsa mihi tractatio litterarum salutaris fuit; Bru 15. — B, 1. quod salutaria appetant parvi aspernenturque contraria; fin III 16. — 2. ut altero (sensu beluae) discernent pestifera a salutaribus; nat II 122.

salutariter, heilsam, vorteilhaft: quibus (armis) illi ipsi, qui didicerant eis uti gloriose, quem ad modum salutariter uterentur, non reperiebant; Bru 8.

salutatio, Begrüßung, Besuch: I. an mihi potuit esse gratior ulla salutatio quam illius libri? Bru 13. — II. cum salutationi nos dedimus amicorum, quae fit hoc etiam frequentius, quam solebat, quod . . .; ep VII 28, 2. — III. quis (te) communi salutatione dignum putet? Piso 96. — IV. tempus salutationis in percontatione consumpsimus*; Tim 2.

saluto, grüßen, begrüßen, nennen, anreden: I. 1. Hortensius ad Terentiam salutatum devertit; A X 16, 5. Curionem adolescentem venisse ad me salutatum; A II 8, 1. — 2. cum ad me in Cumanum salutandi causa uterque venisset; fin I 14. — II. qui (Dionysius) te omnesque vos salutat; A IV 11, 2. eram continuo Piliam salutaturus; A XIV 20, 5. cum deos salutatum aliqui venerint; Sex Rose 56. mane salutamus domi bonos viros multos; ep IX 20, 3. — III. num censetis eum (Themistoclem), cum aetate processisset, qui Aristides esset, Lysimachum salutatum solitum? Cato 21. quem (Octavium) sui Caesarem salutabant; A XIV 12, 2.

salvus, gesund, wohl, unverletzt, unbeschädigt, gerettet, gesichert: ne sim salvus, si aliter scribo ac sentio; A XVI 13, (a), 1. ut (omne animal) se salvum in suo genere incoluere vellet; fin IV 19. cum ego legem de ambitu tulerim salvis auspiciis, tulerim salva lege Aelia et Fufia; Vatin 37. si id praetermittere suo salvo capite potuisset; Cluent 42. ut salva et incoluere sint civitates; inv II 169. clipeum esse salvum; ep V 12, 5. cum cupio tibi, quod salva fide possim, parcere; Sex Rose 95. lex: f. auspicia. ut utrumvis salvo officio facere se posse arbitrarentur; Sex Rose 4. quae (patria) salva per te est; leg I 5. (Acilius) bis est a me iudicio capitis rebus salvis defensus; ep VII 30, 3. quod nullam partem per aetatem sanae et salvae rei publicae gustare potuisti; ep XII 23, 3. quibus si qua calamitas propter istum salvis vectigalibus nostris accidisset; Ver III 127.

Samnis, Gladiator mit samnitischen Waffen: cum sortito alios Samnites, alios provocatores fecerit; Sest 134.

sanabilis, heilsbar: ei sunt constituti quasi mala valetudine animi, sanabiles tamen; Tusc IV 80. si pereundum fuisset ac non accipienda plaga mihi sanabilis, illi mortifera; Sest 44.

sanatio, Heilung: I. et aegritudinis et reliquorum animi morborum una sanatio est; Tusc IV 83. — II. cum ad corporum sanationem multum ipsa corpora et natura valeat; Tusc III 5.

sancio, heiligen, unverleßlich machen, festsetzen, bestätigen, anerkennen, verordnen, verbieten: I. qui (Solon) capite sanxit, si qui in seditione non alterius utrius partis fuisset; A X 1, 2. — II, 1. de iure praediorum sanctum apud nos est iure civili, ut vitia dicerentur; of III 65. — 2. qui (Voconius) sanxit in posterum, ne quis heredem virginem neve mulierem faceret; Ver I 107. — 3. in quo (bello) suscipiendo ius ut plurimum valeret et fides, lege sanximus; leg II 34. f. 1. — 4. cum et sacratis legibus XII tabulis sanctum esset, ut ne cui privilegium inrogari liceret neve de capite nisi comitis centuriatis rogari; Sest 65. — III. illum (Antonium) circumire veteranos, ut acta Caesaris sancirent; A XIV 21, 2. ut vis capite, avaritia multa, honoris cupiditas ig-

nomina sanciantur; leg III 46. quae (lex) diligentissime sancta est; inv II 146. quas (leges) senatus de ambitu sanciri voluerit; Planc 44. nec ratio divina non hanc vim in rectis pravisque sancientibus habet; leg II 10. postea res ab natura profectas et ab consuetudine probatas legum metus et religio sanxit; inv II 160. vim: f. avaritiam. — IV. utrum augurem Iovis nos, utrum populus Romanus libentius sanciet, Pompeiumne an Antonium? Phil XIII 12.

sancte, heilig, gewissenhaft, rein: qui (maiores) sacra sanctissime coluerunt; Milo 83. belli aequitas sanctissime fetiali populi Romani iure perscripta est; of I 36. quos (deos) anguste omnes sanctaque veneramur; nat III 53. qui sancte graviterque vixisset; Balb 12.

sanctimonia, Heiligkeit, Unschuld: 1. se non habere domum clausam pudori et sanctimoniae; Quinct 93. — 2. fortissimorum civium mentes, quae mihi videntur ex hominum vita ad deorum religionem et sanctimoniam demigrasse; Rabir 30.

sanctio, Strafbestimmung, Vorbehalt: numquam esse observatas sanctiones earum legum, quae abrogarentur; A III 23, 2. nisi legis sanctionem poenamque recitasset; Ver IV 149. sanctiones sacrandae sunt aut genere ipso atque obstatione et consecratione legis aut poena; Balb 33.

sanctitas, Heiligkeit, Unverleßlichkeit, Frömmigkeit, Redlichkeit: I. quasi lumen aliquod extinctis ceteris elucere sanctitatem et prudentiam et dignitatem tuam; ep IV 3, 2. sepulcrorum sanctitas in ipso solo est; Phil IX 14. deorum cultus religionumque sanctitates existunt in dies maiores atque meliores; nat II 5. — II. (Sestius) fretus sanctitate tribunatus venit in templum Castoris; Sest 79. — III. etiam liber est Epicuri de sanctitate; nat I 122.

sanctitudo, Unverleßlichkeit: pontificio iure sanctitudo sepulturae; rep IV 8.

sanctus, heilig, ehrwürdig, unverleßlich, gewissenhaft, fromm, unschuldig, rein: cum illo nemo neque integrior esset in civitate neque sanctor; de or I 229. nunc P. Nigidio, uni omnium doctissimo et sanctissimo, ne benigne quidem polliceri possum; ep IV 13, 3. me id multo magis movet, quod mihi est et sanctius et antiquius; A XII 19, 4. ut (consules) pecuniam de sanctiore aerario auferrent; A VII 21, 2. sanctissimas amicitias intellego eloquentia comparatas; inv I 1. qui sanctum campum defendo servari oportere; Rabir 11. tribuni plebis sanctissimum corpus; sen 7. qui (Tenos) apud Tenedios sanctissimus deus habetur; Ver I 49. Pergae fanum antiquissimum et sanctissimum Dianae scimus esse; Ver I 54. fidem sanctissimam in vita qui putat; Ver III 6. homines sunt tota Asia sanctissimi; Flac 71. sanctiore erunt, credo, iure legati quam duo consules; Phil XIII 47. simulacra deorum de locis sanctissimis ablata videmus a nostris; nat I 82. sit sanctum apud vos hoc poetae nomen; Arch 19. praemia virtutis et officii sancta et casta esse oportere; inv II 114. polluerat stupro sanctissimas religiones; Milo 87. quod duas res sanctissimas violat, amicitiam et fidem; Sex Rose 112. cuius (Iovis) sanctissimum et pulcherrimum simulacrum Syracusis sustulit; Ver V 184. quam sancta sit societas civium inter ipsos; leg II 16. nullam illi nostri, sapientissimi et sanctissimi viri, vim contionis esse voluerunt; Flac 15.

sane, fürwahr, in der Tat, durchaus, immerhin: I. 1. augeamus sane suspicionem tuam; Marcel 22. de Parthici belli suspicione quod scribis, sane me commovit; ep XII 19, 2. sed fruatur sane hoc solacio; prov 16. sane gaudeo, quod te interpellavi; leg III 1. quod de agraria lege quaeris, sane iam videtur refraxisse; A II 1, 6. sit sane Fors domina campi; Piso 3. — 2. perfecti sane argutulos libros

ad Varronem; A XIII 18. cum is frigidus sane et inconstans recitasset litteras Lepidi; ep X 16, 1. quorum memoria iucunda sane fuit; Bru 9. leviculus sane noster Demosthenes; Tusc V 103. obviam ei processit magna sane multitudo; Phil II 106. Hercules templum sane sanctum apud illos et religiosum; Ver IV 94. — 3. erat ei pecuaria res ampla et rustica sane bene culta et fructuosa; Quinct 12. (Caesar) et edit et bibit *ἀδελφός* et iucunde, opipare sane et apparatus; A XIII 52, 1. — 4. haec habemus in XII sane secundum naturam; leg II 61. — 5. ex me audies, quid in oratione tua desiderem. sane, inquit Scipio, et libenter quidem; rep II 64. visne locum mutemus? sane quidem; leg II 1. — II. haud sane intellego, quidnam sit, quod laudandum putet; of II 5. ne sit sane summum malum dolor, malum certe est; Tusc II 14. neque sane iam causa videtur esse cur . . . ; de or II 333. nimia vetustas nec habet eam, quam quaerimus, stavitatem nec est iam sane tolerabilis; Bru 287. quid ad haec Quinctius? sane nihil certum; Tul 35. quod sane nollem; A XI 7, 2. Themistocles, ut apud Athenienses, non ita sane vetus; Bru 41. non sane mirabile hoc quidem! div II 67. commoraturum me nusquam sane arbitrator; ep II 17, 1.

sanguinarius, blutdürftig; haec sanguinaria iuventus inimicissima est; A II 7, 3.

sanguineus, aus Blut bestehend; te nec lapidens aut sanguineus imber (terrebit); div II 60.

sanguis, Blut, Blutserum, Lebensfrische, Kraft, Blutvergießen; I, 1. succus ille et sanguis incorruptus usque ad hanc aetatem oratorum fuit; Bru 36. in quem (ventriculum cordis) sanguis a iecore per venam illam cavam influit; nat II 138. magnam vim, magnam necessitatem, magnam possidet religionem paternus maternusque sanguis; Sex Rosc 66. — 2. Empedocles animus esse censet cordi suffusus sanguinem; Tusc I 19. — II, 1. cuius sanguinem (eum) non bibere censetis? Phil XI 10. cum sanguis corruptus est; Tusc IV 23. hunc (Themistoclem) isti aiunt, cum taurum immolavisset, excepisse sanguinem patera et eo potum mortuum concidisse; Bru 43. ne iudicio iniquo exsorbeatur sanguis tuus; de or I 225. gustaras civilem sanguinem vel potius exsorbueras; Phil II 71. reliquae duae (res), sicuti sanguis in corporibus, sic illae in perpetuis orationibus fusae esse debent; de or II 310. gusto: f. exsorbeo. missus est sanguis invidiae sine dolore; A I 16, 11. potio: f. excipio. fortes viri sanguinem pro patria profundunt; fin II 60. suffundo: f. I, 2. — 2. etsi (orationis subtilitas) non plurimi sanguinis est; orat 76. — 3. quid opus fuit vi? quid sanguine? Tul 54. — 4. reliqua se in sanguinem vertunt; nat II 137. — III. ut (aegrotus) sumat »terrigenam, herbigradam, domiportam, sanguine cassam«; div II 133. — IV. multum valet communio sanguinis; Sex Rosc 63. nec illam divinam gravitatem diutius homo eiusdem sanguinis potuit sustinere; Sest 130. etsi uterque nostrum odio civilis sanguinis abesse a belli pertinacia voluit; ep XV 15, 1. C. Gracchum mors fraterna ad expetendas domestici sanguinis poenas excitavit; har resp 43. — VI, 1. erga parentes aut alios sanguine coniunctos; inv II 66. cruentus sanguine civium Romanorum; Phil IV 4. Atratum etiam fluvium fluxisse sanguine; div II 58. Suesam fortissimum militum sanguine implevit; Phil XIII 18. id (forum) adventu Verris Siculorum innocentium sanguine redundasse; Ver IV 116. morientium sanguine os uxoris respersum esse; Phil III 4. cui (Herculi) cum Deianira sanguine Centauri tinctam tunicam induisset; Tusc II 20. — 2. quid nunc in nostro sanguine tandem facere debemus? Tusc V 172. sin autem vim sine sanguine nullam intellegetis; Caecin 47.

sanitas, Gesundheit, Befinnung, Besonnenheit, Vernunft; I, 1. est quaedam animi sanitas, quae in insipientem etiam cadat; Tusc IV 30. — 2. ita fit, ut sapientia sanitas sit animi, insipientia autem quasi insanitas quaedam; Tusc III 10. — II, 1. ut corporis temperatio »sanitas«, sic animi dicitur, cum eius iudicia concordant; Tusc IV 30. ut (eloquentia) omnem illam salubritatem Atticae dictionis et quasi sanitatem perderet; Bru 51. sanitatem et integritatem quasi religionem et verecundiam oratoris probat; Bru 284. — 2. qui incorrupta sanitate sunt, quod est proprium Atticorum; opt gen 8. sic nos summi oratoris vel sanitate vel vitio pro argumento ad diluendum crimen usi sumus; Bru 278. — 3. ne tum quidem te potuit si non pietatis, at salutis tuae ratio ad officium sanitatemque reducere? Ver II 98. quibus ad sanitatem redeundi ante K. Sept. potestas facta est; ep XII 10, 1.

sannio, Harlefin, Spaßmacher; quid potest esse tam ridiculum quam sannio est? de or II 251. salis satis est, sannionum parum; ep IX 16, 10.

sano, gesund machen, heilen, zur Vernunft bringen; valde me momorderunt epistulae tuae de Attica nostra; eadem tamen sanaverunt; A XIII 12, 1. cum ea, quae sanare nequeunt, exulcerant; de or II 303. nisi sanatus animus sit; Tusc III 13. cuius (Tuscenii) causa sanari non potest; Q fr I 2, 6. quae (consolatio) levare dolorem tuum posset, si minus sanare potuisset; ep V 16, 1. huic (malo) pro se quisque nostrum mederi atque hoc omnes sanare velle debemus; agr I 26. ea lenitate senatus est usus, ut reliquorum mentes sanari posse arbitraretur; Catil III 14 (15). citius repentinus oculorum tumor sanatur quam diuturna lippitudo depellitur || [dep.] ||; Tusc IV 81. satis habeo negotii in sanandis vulneribus, quae sunt imposita provinciae; A V 17, 6.

sanus, gesund, besonnen, bei gesundem Verstande; A. qui eatenus valuerunt, sani et siccum duntaxat habeantur; opt gen 8. saniores (fimus), quam qui amissis opibus domum non reverterunt; ep IX 5, 2. qui est animus in aliquo morbo, non magis est sanus quam id corpus, quod in morbo est; Tusc III 10. accedebat totum dicendi placidum et sanum genus; Bru 276. rem publicam capessere hominem bene sanum non oportere; Sest 23. Caesaris (litteras) sana mente scriptas quo modo in tanta insaniam; A IX 7, 3. Asiatici oratores nimis redundantes; Rhodii saniores et Atticorum similiores; Bru 51. quod nullam partem per aetatem sanae et salvae rei publicae gustare potuisti; ep XII 23, 3. sanis modo et integris sensibus; Ac II 80. — B, a, I. furiosorum visa imbecilliora esse dicebas quam sanorum; Ac II 88. — II. furere apud sanos videtur; orat 99. — b. nihil erat in eius oratione nisi sincerum, nihil nisi siccum atque sanum; Bru 202.

sapiens, weise, einsichtsvoll, verständig, flug; A. bei Embianthen: septem fuisse dicuntur uno tempore, qui sapientes et haberentur et vocarentur; de or III 137. illos septem, qui a Graecis σοφοί, sapientes a nostris et habebantur et nominabantur; Tusc V 7. quae Socrates disseruisset, is qui esset omnium sapientissimus oraculo Apollinis || Ap. or. || indicatus; Cato 78. te sapientem et appellant et existimant; Lael 6. te non solum natura et moribus, verum etiam studio et doctrina esse sapientem; Lael 6 (7). posteriores cogitationes, ut aiunt, sapientiores solent esse; Phil XII 5. eum sapientissimae deae sententia liberatum; Milo 8. nihil praetermissum est, quod non habeat sapientem excusationem, non modo probabilem; A VIII 12, 2. M. Bucleius, homo neque meo iudicio stultus et suo valde sapiens; de or I 179. semper graves et sapientes indices, quid rei publicae tempora poscerent, cogitaverunt; Flac 98. dabo sanctissimum et sapientissimum iudicium etiam senatus; Balb 52. sapientem esse

mundum necesse est; nat II 30. quam (rerum naturam) tu sapientem esse vis; nat III 9. quid valet illa L. Crassi copiosa magis quam sapiens oratio? par 41. ut Ithacam sapientissimus vir immortalitati anteponebat; de or I 196. sese ipse versans (animus) divinum sempiternae sapientisque vitae induxit exordium; Tim 26. illam tuam sapientissimam vocem invitatus audivi; Marcel 25.

B. affein: L. sapientem nihil opinari, id est numquam adsentiri rei vel falsae vel incognitae; Ac II 59. hic omnibus his quasi morbis voluit carere sapientem; Ac I 38. effectum illud erit, sapientem adensus omnes cohibitorum; Ac II 68. quae omnes docti atque sapientes summa bona esse dixerunt; Deiot 37. quem (sapientem), cum summis doloribus conficiatur, ait dicturum: „quam suave est!“ fin V 80. suum peritissimum voluptatum aucupem sapientem esse; Ac fr 20 (3. 12). sapientes omnes summe beatos (esse); fin IV 55. si sapiens aliquis miser esse possit; fin III 11. non sine causa Epicurus ausus est dicere semper in pluribus bonis esse sapientem; Tusc V 110. in iis non deerit sapienti, nec quid faciat nec quid respondeat; Ac II 110. ut ea ne conservandae quidem patriae causa sapiens facturus sit; of I 159. § II, 2. of III 63. cum sapientem semper boni plus habere vultis; fin II 57. § II, 2. of III 63. si nec percipere quicquam posset sapiens nec opinari sapientis esset; Ac II 77. §. adsentitur. respondet: §. facit. (sapiens) de dis immortalibus sine ullo metu vera sentit; fin I 62. quos labores (sapiens) propter suam voluptatem susciperet, eosdem suscipiet propter amici voluptatem; fin I 68. dicere aiunt Ennium „flammam a sapiente facilius ore in ardente opprimi, quam bona dicta teneat“; de or II 222. superioribus disputationibus effectum est vacare omni animi perturbatione sapientem; Tusc V 17. solum (sapientem) praeterea formosum, solum liberum, solum civem; fin IV 74. — II, 1. ut (error) sapientes ne attingat quidem omnino; Tusc IV 39. conficio §. I. dicit. illi unquam dicerent sapientes solos reges, solos divites, solos formosos? Ac II 136. non est (sapiens) e saxo sculptus aut e robore dolatus; Ac II 101. dum efficere vultis beatum sapientem; fin II 108. sapientem locupletat ipsa natura; fin II 90. sculpo: §. dolo. — 2. est sapientis id praemeditari ferendum modice esse; Phil XI 7. sapientis esse nihil contra mores, leges, instituta facientem habere rationem rei familiaris; of III 63. nihil esse sapientis praestare nisi culpam; ep IX 16, 5. §. I. percipit. — 3. desum: §. I. facit. horum aliquid vestro sapienti certum videtur; Ac II 124. — 4. non e a d i t i n d i d e r e i n sapientem; ergo ne misereri quidem; Tusc III 21. non de me, sed de sapiente quaeritur; Ac II 66. (virtutem) in solo esse sapiente; Tusc IV 30. — III, 1. sapientis est proprium nihil, quod paenitere possit, facere, nihil invitum; Tusc V 81. — 2. quid non integrum est sapienti, quod restitui potest? Phil XII 5. — 3. visa est Arcesilae sententia digna sapiente; Ac II 77. — 4. alienum esse a sapiente iniuriam cui facere; fin III 71. — IV, 1. sapientis animus ita semper adfectus est, ut ratione optime utatur; Tusc III 15. quin decretum nullum falsum possit esse sapientis; Ac II 27. saepe officium est sapientis desciscere a vita; rep III 61. veteres philosophi in beatorum insulis fingunt qualis futura sit vita sapientium; fin V 53. — 2. de sapiente haec omnis oratio est; Tusc V 107. — V. ut id ipsum saltem perceptum a sapiente diceretis, nihil posse percipi; Ac II 28. multae aliae naturae deorum a Graeciae sapientissimis constitutae nominataeque sunt; nat II 60. §. I. tenet.

sapienter, weise, verständig, flug: I. qui se auctorem vitae graviter et sapienter agendae profiteretur; fin IV 21. id (est) optimum iudicandum,

quod est sapientissime constitutum; Phil XIII 6. cum aliquid sapienter factum audimus aut legimus; Marcel 9. non posse iucunde vivi, nisi honeste et sapienter et iuste viveretur; fin II 51. sapienter id quidem; nat I 85. — II. qui (maiores) non ficti et fallaciter populares, sed vere et sapienter fuerunt; dom 77.

sapientia, Weisheit, Einsicht, Klugheit: I. 1. quod (initium) sapientia, cum quid agere incipiat, sequatur; Ac II 24. de hac dico sapientia, quae videtur in hominem cadere posse; Lael 100. sapientia, quae ars vivendi putanda est, non expeteretur, si nihil efficeret; nunc expetitur, quod est tamquam artifex conquirendae et comparandae voluptatis; fin I 42. est eloquentiae sicut reliquarum rerum fundamentum sapientia; orat 70. ipsa sapientia si se ignorabit, sapientia sit necne; Ac II 24. ita fit, ut sapientia sanitas sit animi; Tusc III 10. §. efficit. ignorat: §. est; Ac II 24. incipit: §. agit. quae (sapientia) omnes monstret vias, quae ad quietem et tranquillitatem ferant; fin I 46. cum (Numa) illam sapientiam constituendae civitatis duobus prope saeculis ante cognovit, quam eam Graeci natam esse senserunt; de or II 154. tam permanet (beata vita) quam ipsa illa effectrix beatae vitae sapientia; fin II 87. pollet: §. II, 1. appello. sapientiam sine eloquentia parum prodesse civitatibus, eloquentiam vero sine sapientia nimium obesse plerumque, prodesse numquam; inv I 1. cum certi nihil erit, quod sapientia sequatur; Ac II 24. §. agit. quae (sapientia) nos exhorrescere metu non sinat; fin I 43. — 2. sum: §. I. est; Ac II 24. — 3. o singularem sapientiam, iudices! Sex Rosc 71. — II, 1. qui eam (sapientiam) adepti sunt; inv I 5. quae prudentia, quae calliditas quaeque gravissimo nomine sapientia appellatur, haec scientia pollet una; part or 76. ne ego Sapientiam istam, quamvis sit erudita, non audiam; Phil XIII 6. cognosco: §. I. 1. nascitur. qui nondum perfectam illam sapientiam essent consecuti; fin IV 63. erudio: §. audio. sapientiam propter voluptates expetendam esse; fin IV 46. §. I, 1. efficit. non paranda nobis solum ea (sapientia), sed fruenta etiam est; fin I 3. quem (oratorem) ego dico sapientiam iunctam habere eloquentiae; de or III 142. ignoro: §. I, 1. est; Ac II 24. iungo: §. habeo. hanc cogitandi pronuntiandi que rationem vimque dicendi veteres Graeci sapientiam nominabant; de or III 56. paro: §. frnor. perficio: §. consequor. quoniam ab hoc ordine sapientia postulatur; Phil XIII 6. puto: §. I, 1. efficit. fortunam a deo petendam, a se ipso sumendam esse sapientiam; nat III 88. — 2. vestrae sapientiae est non abduci ab reo; Cael 29. quod summae sapientiae Pythagorae visum est; Tusc I 62. — 3. quid efficitur, si sapientiae pareas? rep III 24. — 4. quot praeceptorum innocentia sapientiaeque opus est? Ver III 128. — 5. qui ad sapientiam proxime accedunt; Lael 38. dico de: §. I, 1. cadit. quae (temeritas) a sapientia dissidet plurimum; of II 8. nunc intellego illa te semper etiam potiora duxisse, quae ad sapientiam spectarent; de or III 82. — III, 1. res illa plena (erat) iustitiae, sapientiae, dignitatis; dom 130. hos se appellare sapientiae studiosos (id est enim philosophos); Tusc V 9. — 2. tum maxime (existit) ingenua delectatio et digna sapientia; Tusc V 72. Appium Claudium illa sapientia praeditum; Scaur 33. — IV. a cuius (sapientiae) amore Graeco verbo philosophia nomen invenit; leg I 58. vide, quanta lux sapientiae tuae mihi apud te dicenti oboriatur; Ligar 6. omne officium munusque sapientiae in hominis cultu esse occupatum; fin IV 36. istius (Scipionis) genus est ex ipsius sapientiae stirpe generatum; Bru 212. sapientiae studium vetus id quidem in nostris; Tusc IV 5. — V, 1. minuisti copias maiorum virtute ac sapientia comparatas; Ver V 50. quod ratione sapientiaque comprehenditur; Tim 7. sua sapientia

et virtute (deus) gaudet; nat I 51. re iniquum est, sed tua sapientia fit aequissimum; Deiot 4. quoniam priore actione nova quadam sapientia testem nullum interrogasti; Ver V 155. ut unius omni sapientia regatur salus et aequabilitas et otium civium; rep II 43. — 2. vobismet ipsis pro vestra sapientia consulere debetis; dom 45. sine: j. I. 1. prodest.

sapio, Geschmack haben, weise sein, Verstand, Einsicht haben, verstehen: I. 1. si et sapere expetendum sit et valere; fin III 44. — 2. qui monet eos, si sapienter, ut transigerent; Ver III 69. qui (Cicero) cum primum sapere coepit; ep XIV 1. 1. si hoc, quo sentimus et sapimus, mortale est; fr F V 97. nec sequitur, ut, cui cor sapiat, ei non sapiat palatus; fin II 24. (populus) est moderator, quod sentit et sapit; rep I 65. — II. qui aliquid sapiat; ep VII 28, 1. Quintus pater quartum vel potius millesimum nihil sapit; A XII 5, 1. si recta saperet Antonius; A XIV 5, 1.

sapor, Geschmack, Nadeuweise: I. quid, quod eadem mente res dissimilimas comprehendimus, ut colorem, saporem, calorem, odorem, sonum? Tusc I 46. — II. 1. ut mel suo proprio genere saporis dulce esse sentitur; fin III 34. — 2. (hominem) sine sensu, sine sapore, elinguem, tardum, inhumanum negotium diceret; sen 14. — III. qui non odore ullo, non sapore capiatur; Cael 42. Tincam Granio obruebat nescio quo sapore vernaculo; Bru 172. detrahens eas voluptates, quae sapore percipiuntur; Tusc III 41.

sarcio, ausbessern, wieder gut machen, wieder einbringen: I. impudentia prosequor, sed idem sarciam; ep XIII 62. — II. ut M. Curium „sartum et tectum“, ut aiunt, conserves; ep XIII 50, 2. cum locavissent neque potuissent omnia sarta tecta exigere; Ver I 130. in meis damnis ex auctoritate senatus sarciam; Phil IX 8. perficiam, ut longi temporis usuram, qua caruimus intermissa nostra consuetudine, et gratia et crebritate et magnitudine officiorum meorum sarciam; ep III 1, 1.

sarmentum, Schößling, Reis, Sehpreis: I. ligna et sarmenta circumdare coeperunt; Ver I 69. facilius quam nova sarmenta cultura excitantur; de or II 88. — II. sarmentorum ea, quam dixi, aliorum amputatio, aliorum immissio (me delectat); Cato 53. tamquam ad articulos sarmentorum; Cato 53.

sat, genug, hinlänglich: I. sat egisse te frustra scribis; A XV 19, 1. tantum sat est intellegi...; div II 104. cruciaris, cui nec sat est, quod est; par 18. — II. si iam me vultis esse oratorem, si etiam sat bonum, si bonum denique; de or III 84. qui sciret se nepotem bellum tibicinem habere et sat bonum unctorem; ep VII 24, 2.

satelles, Trabant, Begleiter, Helfershelfer: I. 1. in senatu fore in armis certo die C. Manlium, audaciae satellitem atque administrum tuae; Catil I 7. »praevis Aurorae solis noctisque satelles«; fr HV. — 2. quos putavit fore diligentissimos satelites scelerum, ministros cupiditatum suarum; prov 5. quas (virtutes) tu voluptatum satelites et ministras esse voluisti; fin II 37. — II. 1. qui certos instituerit nomine decumanos, re vera ministros ac satelites cupiditatum suarum; Ver III 21. vides tyranni satelites in imperiis; A XIV 5, 2. — 2. temeraria dominatrix animi cupiditas ad se explendam viribus corporis abutebatur, perniciosissimis satellitibus; inv I 2. *senatus tamquam satelites leg. III*

satietas, Stättigung, Überfluß, Überjättigung, Überdruß: I. stidiorum || rerum || omnium satiety vitae facit satietyatem; Cato 76. mirum me desiderium tenet urbis, satietyatem autem proviciae; ep II 11, 1. — II. 1. facio: j. facit. haec *ὁπωροαφία* ripulae videtur habitura celerem satietyatem; A XV 16, a.

ut cibi satietyas et fastidium aut subamara aliqua re relevatur aut dulci mitigatur; inv I 25. ego mei satietyatem magno meo labore superavi; Muren 21. ut [et] verborum numero et vocum modo delectatione vincerent aurium satietyatem; de or III 173. — 2. ut varietas occurreret satietyati; orat 174. — 3. cupio ab hominum satietyate nostri discedere et cum aliquo desiderio reverti; A II 5, 1. iucunditatem victus esse in desiderio, non in satietyate; Tusc V 100 (99). — III. omnibus in rebus similitudo est satietyatis mater; inv I 76. — IV. 1. ne, qui audiat, defetiget similitudinis satietyate; de or II 177. neque quisquam est, quin satietyate iam defessus sit; ep II 3, 1. cum naturam ipsam expleveris satietyate vivendi; Marcel 27. — 2. quod (genus dicendi) sine satietyate delectet; de or III 97.

satio, jättigen, befriedigen: I. primum numerus agnoscitur, deinde satiety; orat 215. — II. ut neque ei satietyentur, qui audient, fastidio similitudinis; de or III 193. potius quam te hinc patiar non satietyatum discedere; Top 25. quorum animos ne supplicio quidem suo satietyare posset; Sulla 1. veniebat (Laelius) ad cenam, ut animo quieto satietyaret desideria naturae; fin II 25. etiam Cilicum libidinis satietyavit; har resp 42. quae (sententiae) ad odium satietyandum pertinebunt; part or 96. non satietyaris eum (populum) libertate, sed incenderis cupiditate libertatis; rep II 50. neque umquam expletur nec satietyatur cupiditatis situs; par 6.

satio, Säen, Musaat, Verpflanzung, Saatsfeld: I. ut aratores iugera sationum suarum profiterentur; Ver III 38. si tempus sationis praeterisset; Ver III 44. — II. 1. in iugero Leontini agri medimum fere tritici seritur perpetua atque aequabili satione; Ver III 112. — 2. alios in terram, alios in lunam spargens quasi serebat. post autem eam sationem dis permisit, ut...; Tim 46.

satis (vgl. sat), genug, hinlänglich, hinreichend, Siderheit, comp. besser: I. quarebam, qua de causa Flavius neque satis acciperet a Roscio neque iudicio absolveretur a Fannio; Q Rosc 40. his satis cognitis, quae iam explicata sunt; Ac II 37. contra Epicurum satis superque dictum est; nat II 2. sed satis iam disputatum est de magistratibus; leg III 47. satis mihi dedisti, cum respondisti...; Tusc II 28. ut, si quid satis dandum erit „AMPLIUS EO NOMINE NON PETI“, cures, ut satis detur fide mea; ep XIII 28, 2. quod ille recusaret satis dare amplius abs te non peti; A I 8, 1. de satis dando te rogo, quoad eris Romae, tu ut satis des; A V 1, 2. quod satisdato debeo; A XVI, 6, 3. quod (Dolabella) satisdato debeat; A XVI 15, 2. quibus satis faciet res ipsa cognita; orat II. quod et antea in re et hoc tempore in salute tua (Dolabella) cumulatissime mihi satis fecit; ep VI 11, 1. me illi (Caesari) nullo modo satis fecisse, quod in senatum non venerim; A X 8, 3. Quintus mihi per litteras satis facit multo asperioribus verbis, quam cum gravissime accensabat; A XI 13, 2. j. facio, III. satis. num iam satis pro eo, quod fecerit, honos habitus sit; inv II 113. satisne tibi videtur a senatu indicatum...? dom 50. qui neque usu satis et ingenio parum possum; Quinct 2. satis est ad hoc responsum; fin II 82. quidvis peti, mori denique satius fuisse, quam eius modi necessitudini obtemperare; inv II 100. animo istue satis est, auribus non satis; orat 215. si (sapiens) fortis est in perferendo, officio satis est; Tusc II 18. satin est id ad illam abundantem bonis vitam beatissimam? nat I 114. ut satius fuerit nullam omnino nobis a dis immortalibus datam esse rationem quam tanta cum pernicie datam; nat III 69. ipso (amore) tibi confido futurum satis; ep XV 21, 3. non satis mihi videtur vidisse hoc Cleanthes; Tusc III 77. ut satis superque vixisse videamur; Tusc I 109. — II. quid minus

probandum quam esse aliquem beatum nec satis beatum? fin V 81. neque tamen quemquam bonorum aut satis bonorum dubitare, quid facturus sim; A VII, 7, 5. credo Platonem vix putasse satis consonum fore, si hominem diutius retinisset; A IV 16, 3. cum satis firmum praesidium provincia non haberet; imp Pomp 45. pecuniam Domitio satis grandem, quam is Corfinii habuerit, non esse redditam; A VIII 14, 3. satis iustam excusationem esse visam; Piso 36. insula est Melita satis lato a Sicilia mari diiuncta; Ver IV 103. quorum cum satis magnus numerus esset; Cluent 43. sed iam satis multa de causa; Milo 92. omnes mihi Epicuri sententiae satis notae sunt; fin I 16. ornamenta non satis opima dicendi; Bru 271. Theodorus praefactor nec satis, ut ita dicam, rotundus; orat 40. — III. nec improbum notari ac vituperari sine vitiorum cognitione satis insignite atque aspere posse; de or II 349. satis bene pascere; of II 89. ego me in Cumano satis commode oblectabam; Q fr II 12 (14), 1. satisne constanter facere videamur; of II 7. satis copiose defenderetur; Sex Rose 148. numquam digne satis laudari || l. s. d. || philosophia poterit; Cato 2. sed haec satis diu multumque defleta sunt; Phil XIII 10. insignite: f. aspere. multum: f. diu. quae satis seite nobis instructa et composita videntur; leg I 39. — IV. qui neque animi neque consilii satis haberet; Caecin 18. satis argumenti est ab interitu naturam abhorre; fin V 31. ut et potestatis satis in magistratibus et auctoritatis in principum consilio et libertatis in populo sit; rep II 57. mihi videtur hoc satis esse causae, ut . . .; Balb 5. consilii: f. animi. libertatis, potestatis: f. auctoritatis. pertuli poenarum satis; Sest 145. ut urbi satis esset praesidii; Catil II 26. satis superque esse sibi suarum cuique rerum; Lael 45. proinde quasi non satis signi esse debuerit ab omnibus eum fuisse desertum, qui . . .; Cluent 109. ut ad dicendum temporis satis habere possim; Ver II 2. — V. ad impellendum satis, ad edocendum parum; Ac I 9.

satisdatio, Bürgschaft: I. sunt aliquot satisfactiones secundum mancipium; A V 1, 2. II. cuius satisfactiones semper dicuntur induci; fr A XIII 18.

satis do, satis facio f. satis, I. do, facio.

satisfactio, Genugtuung, Entschuldigang, Abbitte: I. ne *βαδέρης* mea in scribendo sit occultior et aliquid satisfactio levitatis habere videatur; A IV 6, 3. — II. nec satisfactionem meam accipis? ep VII 13, 1.

sator, Pflanze, Erzeuger: I. omnium rerum seminatur et sator est mundus; nat II 86. — 2. »tu, caelestem sator, iace vim fulminis«; Tusc II 21.

satur, satt, gesättigt, reichhaltig: bis in die saturum fieri; Tusc V 100. praeclara auspicia, si esurientibus pullis res geri poterit, saturis nihil geretur! div I 77. nec satura ieiune nec grandia minute (dicet); orat 123.

saturitas, Sättigung, Ueberfluß: hand scio an nulla (senectus) beatorum possit esse saturitate copiaque rerum omnium; Cato 56.

saturō, sättigen, befriedigen: ut aliquando expleti atque saturati decederent; Ver III 100. Saturnus, quia se saturat annis; nat III 62. cum crudelitatem vestram odiumque diuturnum saturare cuperitis; Vatin 6. saturavi perfidiam et scelus proditorum; dom 44.

satus, Saat, Zeugung, Ursprung, Geschlecht (f. conceptus): I. haec (philosophia) praeferat animos ad satus accipiendos; Tusc II 13. quid ego vitium ortus, satus, incrementa commemorem? Cato 52. — II. herbam asperam || subito || credo avium congestu, non humano satu (exstitisse); div II 68. qui deorum satu orti estis; Tim 40.

sauciatio, Verwundung: sauciatio quaeretur, cum fugam factam esse constabit? Caecin 43.

saucio, verwunden, tödlich treffen: ipse Rubrius in turba sauciatur; Ver I 67. quem Brutus noster sauciavit; A XIV 22, 1.

saucius, verwundet: A. gladiatorum illi confecto et saucio; Catil II 24. saucii saepe homines animo non cedunt; Caecin 42. — B, I. integrorum promissis saucios et miseros credere non oportere; Muren 50. — II. videmus ex acie efferri saepe saucios; Tusc II 38.

savior (suavior), süßen: Atticam nostram cupio suaviari; A XVI 3, 6. qui (L. Brutus) de matre savianda ex oraculo Apollinis tam acute argutaeque coniecerit; Bru 53.

savium (suavium), süß: Atticae meis verbis suavium des volo; A XVI 11, 8.

saxetum, felsige Gegend: quod est tam asperum saxetum, in quo agricolarum cultus non elaboret? agr II 67.

saxulum, kleiner Fels: Ithacam illam in asperimis saxulis tamquam nidulum adfixam; de or I 196.

saxum, Fels, Klippe, Felsblock, Stein: I. »cum saxa cana salis niveo spumata liquore tristificas certant Neptuno reddere voces«; div I 13. non ipsa saxa magis sensu omni vacabunt quam ille »latere pendens«; Tusc I 107. — II, 1. illo non saxum, non materies [ulla] advecta est; Ver I 147. ut ita munita arx circumiectu arduo et quasi circumciso saxo niteretur; rep II 11. qui saxa iacerent, quae de terra ipsi tollerent; Caecin 60. perfracto saxo sortes erupisse; div II 85. spumo: f. I. certant. tollo: f. iacio. — 2. non est (sapiens) e saxo sculptus aut e robore dolatus; Ac II 101. cum ad Saxa rubra venisset; Phil II 77. — III. adde huc saxorum asperitates; nat II 98. — IV, 1. niti: f. II, 1. circumcido. — 2. magnam *ἀναδωρόσηον* res habet, de saxo, in cruce! A XIV 15, 1 (2). cum Licinia, virgo Vestalis, aram et aediculam et pulvinar sub Saxo dedicasset; dom 136.

scabies, Reiz: quia dulcedine hac et scabie carent; leg I 47.

scabillum, Holzspöhl: scabilla concrepant, aulaeum tollitur; Cael 65.

saena, Bühne, Theater, Schauspiel: I. quia maxima quasi oratoris || oratori || saena videatur contentio || videtur contentio esse ||; de or II 338. — II, 1. cum artem ludicram saenamque totam in probro ducerent; rep IV 10. — 2. quamvis sphaeram in saenam, ut dicitur, attulerit Ennius; de or III 162. honoris causa in saenam redierant ii, quos ego honoris causa de saena decessisse arbitrabar; ep VII 1, 2. vis innumerabilis servorum e fornicibus ostiisque omnibus in saenam signo dato immissa inrupit; har resp 22. redeo in: f. decedo de. in saena esse Roscium; Bru 290. — III. noli ludorum huius elegantiam et saenae magnificentiam valde contemnere; Muren 38. — IV. laterum inflexione forti ac virili, non ab saena et histrionibus, sed ab armis; de or III 220. cuius personam praeclare Roscius in saena tractare consuevit; Q Rose 20.

saenicus, zur Bühne gehörig, theatralisch, Schauspiel: A. quod saenicis artificibus largiri solebant; Arch 10. gestus, non hic verba exprimens saenicus, sed . . .; de or III 220. ut Romam rediit extremo ludorum saenicorum die; de or III 2. quis unquam res praeter hunc forenses saenica prope venustate tractavit? de or III 30. — B, I, 1. ne saenicis plus quam nos videantur habere prudentiae. illi enim non optimas, sed sibi accomodatissimas fabulas eligunt; of I 114. — 2. Valerius cotidie cantabat; erat enim saenicus; de or III 86.

— II. nummulis corrogatis de scaenicorum corollariis; Ver III 184.

scalae, Reiter, Treppe: I. nisi se ille in scales tabernae librariae coniecisset; Phil II 21. correpsit in scalas; fr A VII 12. — II. aperuit forem scalarum; fr A VII 11. cum se ille fugiens in scalarum tenebris abdidisset; Milo 40.

scalmus, Ruderholz, Dofle: I. ab adolescente delicato, qui in litore ambulans scalmum reperisset; Bru 197. scalmum nullum videt; of III 59. — II. qui duorum scalmorum naviculam in portu everterit; de or I 174.

scalpellum, Ranzette: I. cum sanae parti corporis scalpellum adhibetur; Sest 135. — II. ut eae (linguae) scalpello resectae liberarentur; div II 96.

scalpo, schneigen: ad fingendum, ad scalpendum apta manus est; nat II 150.

scammonia, (-ea) Ranzierkraut: I. pronuntia bas scammoniam aristolochiamque radicem; div II 47. — II. quid scammoniae radix ad purgandum possit; div I 16.

scando, bestiegen: cum alii malos scandant, alii per foros cursent; Cato 17.

scapha, Boot, Rachen: ut dominus navis in scapham confugeret; inv II 154.

scaphium, Trinfgeschirr, Trinfgeschale: 1. a pupillo Heio scaphia cum emblematis Lilybaei utrum empta esse dicis an confiteris erepta? Ver IV 37. — 2. illa ita apte in scaphiis aureis includebat || concludebat ||, ut . . . ; Ver IV 54.

scelerate, freveltsch, frevelhaft: qui aliquid impie scelerateque commiserint; Sex Rosc 67. qua re peccavi scelerateque feci; Q fr I 3, 2. eam (Terentiam) scelerate quaedam facere; A XI 16, 5. qui tam scelerate imperavit; Tusc V 56. di immortales suorum templorum custodem ac praesidem sceleratissime pulsum cum viderent; dom 141. quod amicum atque hospitem meum Sthenium tam crudeliter, scelerate nefarieque tractasses; Ver II 117.

sceleratus, frevelhaft, verrucht, freveler: A. ego illum nunc etiam impurum et sceleratum puto; A IX 15, 5. M. Antonii scelerata arma vitavi; Phil III 33. si sceleratos cives interfici nefas esset; Milo 8. idem (P. Sulla) sexto tricenisimo anno post a sceleratore hasta non recessit; of II 29. hominis sceleratissimi corroboratam iam vetustate audaciam; Milo 32. hic istius scelerato nefarioque latrocinio bonis patriis spoliatus; Ver I 152. si (Cato) isti Cypriae rogationi sceleratissimae non paruisset; Sest 62. — B, I, 1. vicesimus annus est, cum omnes scelerati me unum petunt; Phil XII 24. — 2. quem (populum) illo clarissimo die, scelerate, vidisti; dom 90. — II. fugientes conspectum sceleratorum, quibus omnia redundant; of III 3. egredere cum importuna sceleratorum manu; Catil I 23. fani religionem istius sceleratissimi atque audacissimi supplicio expiari volebant; Ver IV 111. — III. redundare: j. II. conspectus.

scelste, frevelhaft: quis est, qui hunc non casu existimet recte fecisse, nequitia scelste? Phil VI 11.

scelstum, frevelhaft, verrucht: si scelstum est amare patriam; Sest 145. scelstum ac nefarium facinus; Sex Rosc 37. res tam scelsta, tam atrox, tam nefaria credi non potest; Sex Rosc 62.

scelus, frevel, freveltat, Verbrechen, Schurfe: I, 1. scelus absit, in quo non potest esse gloria; of III 87. infinita sunt scelera, quae ab illo in patriam sunt edita; har resp 58. ut exstet ad memoriam posteritatis sempiternum scelus crudelissimorum hostium; Phil XIV 38. eo prorumpere hominum cupiditatem et scelus; Sex Rosc 12. — 2. facinus est vincire civem Romanum, scelus verberare; Ver V 170. quod potest maius esse scelus quam non

modo hominem, sed etiam familiarem hominem occidere? of III 19. — 3. o caenum, o portentum, o scelus! dom 47. o scelus, o pestis, o labes! Piso 56. — II, 1. (diadema) attuleras domo meditatam et cogitatum scelus; Phil II 85. qua in re ipsa sentio quid sceleris admiserim; Q fr I 3, 7. si contentus sit iis sceleribus, quae commisit; har resp 7. hoc nefario scelere concepto; Ver IV 72. edo: j. I, I. sunt, ut id (scelus) nulla re possit nisi ipsius supplicio expiari; har resp 35. qui eos (motus) in iudicium mentibus concitent, scelus eos nefarium facere; de or I 220. Medea et Atreus nefaria scelera meditantem; nat III 71. j. cogito, ad scelus perficiendum caesis hostiis; Cluent 194. primi magistratus et furto et scelere perspecto; Ver I 43. quae (erat ista) tot scelorum suscipiendorum causa? Ver V 145. ob aliqua scelera suscepta in vita superiore; fr F V 95. ut illa etiam scelera eius in Carbonem et in Dolabellam vindicarentur; Ver III 178. si istius nefarium scelus Lampsaceni ultri vi manue essent; Ver I 68. — 2. non intellegis, quales viros summi sceleris arguas? Rabir 26. C. Marium sceleris ac parricidii nefarii mortuum condemnabimus? Rabir 27. servorum sceleris coniurationisque damnatorum vita; Ver V 14. — 3. ceteros docuit ante istius avaritiae scelerique occurrere; Ver V 24. nullo labore tuo impio sceleri restitissim; dom 91. — 4. quod te abstinueris nefario scelere; Phil II 5. Oppianicus, ut erat singulari scelere et audacia; Cluent 23. — 5. ut hanc (urbem) a perditissimorum civium nefario scelere defendant; Catil II 29. nos de istius scelere ac furore praemoneri || promoneri ||; har resp 10. de tuo isto nefario scelere nihil queror; Ver II 111. Lucii eum sanctitas a scelere revocabit; Phil XIII 4. sum in: j. I, 1. abest. — III, 1. consilium ceperunt plenum sceleris et audaciae; Sex Rosc 28. — 2. contentus: j. II, 1. committo. horribiles custodias circumdat et dignas scelere hominum perditorum; Catil IV 8. — 3. hora nulla vacua a furto, scelere reperitur; Ver I 34. — IV, 1. alqd: j. II, 1. admitto. Messana, tuorum adiutrix scelerum; Ver IV 17. quae propter conscientiam scelerum desperatio vitae! Phil II 88. fingi sceleris maximi crimen; Cael 56. qui fons est fraudum, maleficiorum, scelerum omnium; of III 75. tu iudicium sceleris in iudicium adferas? Cluent 186. quae tum propter magnitudinem scelerum non nullis incredibilia videbantur; Catil III 21. quae te tanta poena tuorum scelerum flagitiorumque vexet, ut . . . ; dom 3. qui consules sceleris sui socios exercitu armavit; har resp 58. ut litterae suae testes manifesti sceleris deprehenderentur; Catil III 17. vos tanti sceleris ultorem ad supplicium rapi patiemini? Milo 80. — 2. quorum alter optimus vir, singulari fide, alter insigni scelere et audacia; rep III 27. — 3. gravia indicia pro rei publicae dignitate multa de coniuratorum scelere fecistis; Flac 94. — V, 1. tanto scelere astrictis hominibus; Sulla 82. quorum id scelere conflatum sit; dom 30. homini sceleribus flagitiisque contaminatissimo; prov 14. vitii et sceleribus contaminatos; fr F IX 12. quo scelere damnatus; Phil XIII 27. procedit iste repente et praetorio inflamatus scelere, furore, crudelitate; Ver V 106. homines sceleribus et parricidiis inquinatos; fin IV 63. qui tanto se scelere obstrinxerunt; Ver V 179. qui omnia iura novo, inaudito, inexplabili scelere polluerit; Phil XI 29. qui duas res sanctissimas, religionem et pudicitiam, uno scelere violasset; prov 24. — 2. qui in tot tantisque sceleribus conivebant; har resp 52. domo per scelus erepta carere non possum; dom 146. in quo (odio tui) etsi omnes propter tuum in me scelus superare debeo; Vatin 1. id sine scelere fieri nullo pacto potest; of II 51.

sceptrum, Scepter: I. Iuppiter excelsa cla-

rabat sceptra columna; div I 21. — II. ut (rex Ptolomaeus) sedens cum purpura et sceptro praeconi publico subiceretur; Sest 57.

schola, Lehrvortrag, Vortrag, Unternehmung, Schule: I. clamabunt, credo, omnia gymnasia atque omnes philosophorum scholae sua esse haec omnia propria; de or I 56. separatim certae scholae sunt de exilio, de interitu patriae, de servitute; Tusc III 81. — II. 1. dierum quinque scholas, ut Graeci appellant, in totidem libros contuli; Tusc I 8. ut iam etiam scholas Graecorum more habere auderemus; Tusc I 7. — 2. qui cum in schola adsedissent, dicere iuberent; de or I 102. haec Graeci in singulas scholas et in singulos libros disperitiunt; Tusc III 81. e philosophorum scholis tales fere evadunt; orat 95. — III. qui neque ex scholis cantilenam requirunt; de or I 105. ut es homo politus ex schola; Piso 59. — IV. 1. vexaturidem Theophrastus et libris et scholis omnium philosophorum; Tusc V 25. — 2. te tamquam in schola prope ad Graecorum consuetudinem disputasse; de or II 13.

scida, Streifen, Blatt: I. ut scida ne qua depercat; A I 20, 7. — II. quem || cum || haec tertia iam epistula ante oppressit || te oppresserit ||, quam tu scidam aut litteram; ep XV 16, 1.

sciens, wissentlich, mit Wissen, fundig: A. quae (navis) scientissimo gubernatore utitur; inv I 58. reges si scientes praetermittunt, magna culpa est; nat III 90. quis ante te sacra illa vir sciens viderat? har resp 38. — B. ut in fidibus aut tibiis, quamvis paulum discrepent, tamen id a sciente animadverti solet, sic; of I 145.

scienter, geschickt, flug: Etruria de caelo tacta scientissime animadvertit; div I 92. bene dicere, quod est scienter et perite et ornate dicere, non habet definitam aliquam regionem; de or II 5. quod (genus) quamquam scienter eleganterque tractabat; Bru 283. neminem in eo genere scientius versatum Isocrate confitendum est; orat 175. ut iis, quae habent, modice et scienter utantur; de or I 132.

scientia, Wissen, Kenntnis, Wissenschaft, Verstehen, Vertrautheit, Geschicklichkeit: I. 1. (Socrates) sapienter sentiendi et ornate dicendi scientiam, re cohaerentem, disputationibus suis separavit; de or III 60. ego ne utilem quidem arbitror esse nobis futurarum rerum scientiam; div II 22. excellit: § II, 3. quodsi eos docuisset aliquis, quam vim habere diceretur scientia; Ac II 146. qui civilem scientiam eloquentia non putant indigere; inv I 6. in summo imperatore quattuor has res inesse oportere, scientiam rei militaris, virtutem, auctoritatem, felicitatem; imp Pomp 28. sequitur tertia, quae per omnes partes sapientiae manat et funditur, disserendi ratio et scientia; Tusc V 72. — 2. sic fit, ut modestia haec scientia sit oportunitatis idoneorum ad agendum temporum; of I 142. — II. 1. adhibita divinarum humanarumque rerum scientia; fin II 37. istam iuris scientiam eloquentiae tamquam ancillulam pedisequamque adiunxisti; de or I 236. vicinam eius (facultatis dicendi) ac finitimam dialecticorum scientiam adsumere; orat 113. haec vis, quae scientiam complexa rerum sensa mentis sic verbis explicat, ut; de or III 55. est scientia comprehendenda rerum plurimarum; de or I 17. philosophandi scientiam concedens multis; of I 2. nisi erit omnium rerum magnarum atque artium scientiam consecutus; de or I 20. quae (res) huius viri scientiam fugere possit; imp Pomp 28. fundo: § I, 1. manat. veteres illi omnem omnium rerum cognitionem et scientiam cum dicendi ratione iungebant; de or III 72. saepe ab Aristotele mirabiliter est laudata per se ipsa rerum scientia; fin V 73. dum novo et alieno ornatu velis ornare iuris civilis scientiam; de or I 235. ipsa cognitio rei scientiaque perquiritur; de or III 112.

separo: § I, 1. cohaerent. si stabilem scientiam rerum tenebimus; fin I 63. — 2. ut constantia scientiae, sic perturbatio erroris est; Tusc IV 80. — 3. tuae scientiae excellenti ac singulari non multo plus quam nostrae relictum est loci; ep IV 3, 4. — 4. quae (artes) ipsae fatentur coniectura se plus uti quam scientia; Ac II 107. — 5. inter scientiam et inscientiam comprehensionem illam conlocabat; Ac I 42. cuius adulescentia ad scientiam rei militaris triumphis est erudita; imp Pomp 28. qui (Erillus) in cognitione et scientia summum bonum ponit; Ac II 129. quod non ex usu forensi, sed ex obscuriore aliqua scientia sit promendum atque sumendum; de or I 59. artem sine scientia esse non posse; Ac II 146. sumo ex: § I, promo ex. — III, 1. ipse sua scientia ad ignominiam alterius contentus non fuit; Cluent 134. — 2. ad rerum scientiam vitaeque constantiam aptissima cum sit mens hominis; Ac II 31. — IV, 1. omnes ducimur ad cognitionis et scientiae cupiditatem; of I 18. cum intellexero te hoc scientiae genere gaudere; of III 21. quod natura (comprehensionem) quasi normam scientiae dedisset; Ac I 42. studiis officiisque scientiae praeposenda esse officia iustitiae; of I 155. — 2. non, si (di futura) significant, nullas vias dant nobis ad significationis scientiam; div I 83. — V, 1. ex rebus ab opinionis arbitrio seiunctis scientiaque comprehensis; de or I 108. quae ab adulescentia memoria et scientia comprehendisti; ep VI 22, 2. quod (officium) cognitione et scientia continetur; of I 158. quae prudentia, quae calliditas quaeque gravissimo nomine sapientia appellatur, haec scientia pollet una; part or 76. ut deos immortales scientia peregrina et externa, mente domestica et civili precaretur; Balb 55. haec (animus) vallabit veri et falsi indicandi scientia; leg I 62. — 2. quae si omnia e Ti. Coruncanii scientia acta esse constaret; dom 139. si (Erillus) ita sensit, nihil esse bonum praeter scientiam; fin V 23. cum duobus modis animi sine ratione et scientia incitarentur; div I 4.

scilicet, natürlich, freilich: I. scilicet verba dedimus, decepimus; Phil XIII 33. scilicet defendam Decianum; Flac 81. nos, docti scilicet a Graecia; Tusc II 27. cur eos (servos) manu misit? metuebat scilicet, ne indicaretur; Milo 57. ridet scilicet nostram amentiam; Quinet 55. — II. scilicet aspera mea natura, difficilis aditus, gravis vultus, superba responsa, insolens vita; Vatin 8. „facilius, quam bona dicta teneat“; haec scilicet bona dicta, quae salsa sint; de or II 222. haec scilicet inexplicabilia esse dicitis; Ac II 95. insolens: § I. asper. scilicet id agit, utrum; ep X 26, 2. quid tu in eo potes? nihil scilicet; A XI 7, 3. cognoscat etiam memoriae veteris ordinem, maxime scilicet nostrae civitatis; orat 120. superbus: § I. asper. peto a te tanto scilicet studio, quanto intellegis debere me petere; ep XIII 26, 2. quamquam te ipsum scilicet maxime, tamen etiam litteras tuas ante expecto; Q fr II 4, 7. unus scilicet animi fructus, qui in te videndo est, percipi litteris non potest, alter; ep XV 14, 3. — III. rogare coepit blande et concinne scilicet; Q Rosc 49. me Oedipodis species commovit, inaniter scilicet, sed commovit tamen; fin V 3. — IV. quis hoc dicit? Stoici scilicet. minime; fin V 93. esse aliquam vim, cum prudentia et consilio scilicet; Ac II 82.

scindo, zerreißen, zerteilen, trennen: etiam illa sunt ab his delapsa plura genera, lene asperum, fractum scissum; de or III 216. ego ita egi, ut non scinderem paenulam; A XIII 33, a. 1 (4).

scintilla, Funke: I. non latuit scintilla ingenii, quae iam tum elucebat in puero; rep II 37. — II. ut ne quae scintilla taeterrimi belli relinquantur; ep X 14, 2.

scio, wissen, kennen, erfahren, verstehen, können:

I (vgl. *sciens*). num Latine scit? Phil V 13. velut in Gorgia Socrates „haud scio“, inquit; Tusc V 35. fecerunt id servi Milonis nec imperante nec sciente nec praesente domino; Milo 29. ut et ipsi praedones scirent et tota Sicilia testis esset; Ver V 62. — II, 1. qui de omnibus scierit, de Sulla se scire negavit; Sulla 39. qui scire debuit de sanitate, de fuga, de furtis, praestat edicto aedilium; of III 71. de Natta ex tuis primum scivi litteris; A IV 8, a, 3. — 2. scire, quid quandoque deceat, prudentiae (est); de or III 212. cuius ego civitatis disciplinam atque gravitatem non solum Graeciae, sed haud scio an cunctis gentibus antependam dicam; Flac 63. velit, nolit, scire difficile est; Q fr III 8, 4. quid actum sit, aveo scire; A V 20, 8. hoc velim scire, quando auctio; A XII 51, 2. — 3. ille nec deligere scivit, cuius potissimum similis esset; de or II 91. recte eius omnia dicentur, qui scit uti solus omnibus; fin III 75. — 4. a. barbaros quosdam Lilybaeo scitote adductos esse operarios; Ver IV 77. ea, indices, a vobis spero esse in bonam partem accepta, ab eo, qui iudicium exercet, certo scio; Arch 32. quod illi, quae nesciant, scire se putent, ipse, se nihil scire, id unum sciat; Ac I 16. quibus (tuis) me cumulatissime satis fecisse certo scio; ep X 29. — b. quaero ab illo, equid sciat Theodosium sica percussum; har resp 34. — III. qui ista nec didicissent nec omnino scisse || scire || curassent; de or I 91. illud scire ex te cupio; Vatin 30. nec scit, quod augurem, nec facit, quod pudentem decet; Phil II 81. quod ex eo sciri potest, quia corpora concalescunt; Tusc I 42. nihil dūm (Munatius) sciebat; ep X 12, 2. haec habebam fere, quae te scire vellem; A I 6, 2. §. II, 2. A XII 51, 2. II, 4, a. Ac I 16. illum (Pythagoram) artem quidem se scire nullam, sed esse philosophum; Tusc V 8. id (consilium) sciri non opus esse; of III 49. si unam litteram Graecam scisset; Ver IV 127. ars earum rerum est, quae sciuntur, oratoris autem omnis actio opinionibus, non scientia, continetur; de or II 30. si verum scire vis; ep V 20, 4. si venditor (vitiū) sciret; of III 65. — IV. sciebam Corfidium perneccarium Ligariorum; A XIII 44, 3.

sciscitor, *ſich erfundigen, forſchen*: I, 1. (Spartiatia) de victoria sciscitantes; div I 76. de Domitio sciscitare, ubi sit; A IX 15, 4. — 2. in qua (re) sciscitare quid vellem; Q fr II 14, 2. §. 1. II. alqd. — II. non te id sciscitari, qualem ego in inveniendum summum oratorem esse vellem; orat 52. qui, cuius vestigia persequi cupiunt, eius sententiam sciscitantur; de or I 105.

scisco, *verordnen, ſtimmen*: I, 1. si Gaditani sciverint nominatim de aliquo cive Romano, ut sit is civis Gaditanus; Balb 27. — 2. durius etiam Athenienses, qui sciverunt, ut Aeginetis pollices praeciderentur; of III 46. §. 1. — II. quod primus scivit legem de publicanis; Planc 35. maiorem rem nullam sciscam aliter; leg II 24.

scite, *ſein, geſchickt, geſchmackvoll*: quae satis scite nobis intracta et composita videntur; leg I 39. (capella) scite facta et venuste; Ver II 87. instruo: §. compono. satis scite me nostri sermonis principium esse voluisti; fin V 8. scite enim Euripides: „iuravi lingua“ . . .; of III 108.

scitum, *Beſchluß, Verordnung*: I. hoc plebei scitum est? dom 44. — II. cum (populus Gaditanus) scita ac iussa nostra sua sententia comprobant; Balb 42. cum esset lex Athenis, NE QUIS POPULI SCITUM FACERET, UT . . .; opt gen 19. de hoc (Demosthene) Ctesiphon scitum fecit, ut corona aurea donaretur; opt gen 19. qui primum eius modi scita sanxerint; leg II 11. — III. si Athenienses quibusdam temporibus sublato Areopago nihil nisi populi scitis ac decretis agebant; rep I 43. qui novam

largitionem quaerunt aliquo plebei scito reddendorum equorum; rep IV 2.

scitus, *geſchmackvoll, wiſſig*: scitum est, quod Carneades dicere solebat; orat 51. scitum est illud Catonis; Lael 90. scito illa (meretricula scripsit) sermone et Attico; nat I 93.

scopae, *Beſen*: ut in proverbio est, scopas [ut ita dicam] mihi videntur dissolvere; orat 235. L. Caesarem vidi Menturnis, non hominem, sed scopas solutas; A VII 13, a, 2 (13, 6).

scopulosus, *ſelſig, voller ſtippen*: intellego, quam scopuloso difficilique in loco verser; div Caec 36. in (mare) inferum hoc, Tuscum et barbarum, scopulosum atque infestum; de or III 69.

scopulus, *ſels, ſtippe*: I, 1. „Syrtem patrimonii“ scopulum libentius dixerim; de or III 163. quoniam scopulos praetervecta videtur oratio mea; Cael 51. — 2. valde timide tamquam ad aliquem libidinis scopulum sic tuam mentem ad philosophiam appulisti; de or II 154. non nasci longe optimum est nec in hos scopulos incidere vitae; fr F IX 9. — II. si ad saxa et scopulos haec conquere ac deplorare vellem; Ver V 171.

scortum, *Dirne*: I. scorta inter matres familias versabantur; Phil II 105. — II. qui semper secum scorta duceret; Milo 55. — III. cum hanc sit habiturus Catilina scortorum cohortem praetoriam; Catil II 24. — IV. ille (L. Flaminius) exoratus in convivio a scorto est, ut securi feriret aliquem eorum, qui . . .; Cato 42.

scriba, *Schreiber, Sekretär*: I, 1. si M. Tullius, scriba meus, adesset; ep V 20, 1. ut tantam pecuniam scriba tuus auferret; Ver III 181. ut gratiosi scribae sint in dando et cedendo loco; Bru 290. quantum reliqui scribae fecerant; Ver III 198. da, quaeso, scribae: recitet ex codice professionem; Ver III 26. — 2. qui in illa dictatura scriba fuerat; of II 29. — II, 1. nuper scribam aedilicium, D. Matrinium, cum defendissem; Cluent 126. saepe nostri imperatores superatis hostibus scribas suos anulis aureis in contione donarunt; Ver III 185. Potamonem scribam et familiarem tuum retentum esse a Verre in provincia; div Caec 29. — 6. do: §. I, 1. recitat. hoc uni scribae meo intellexi non nimium placere; ep V 20, 4. — III. scribarum ordinem in me concitabit Hortensius? Ver III 182. — IV. (potestatem) ornat apparitoribus, scribis, librariis; agr II 32.

scribo, *ſchreiben, aufſchreiben, eintragen, beſchreiben, verfaſſen, verſangen, erneuern, ausheben*: I, 1, a. eundem scribendo adfuisse; de or III 5. quod scribendo adfuiſti; ep XV 6, 2. — b. in agendo plus quam in scribendo operae poneremus; of II 3. qui (Lamia) omnino consulibus illis numquam fuit ad scribendum; ep XII 29, 2. quod me esse ad scribendum vides; A I 19, 9. — c. in scribendo multo essem crebrior quam tu; A I 19, 1. — d. scribendi otium non erat; of II 4. — e. ego hic scribendo dies totos nihil equidem levor, sed tamen aberro; A XII 38, 1. — 2, a. non esse ambigue scriptum; inv II 116. si scriptum sit obscure; inv II 126. cum scriptum aperte sit; inv II 127. quid intersit, utro modo scriptum sit, ipsa lex non docet; Cluent 148. ut scriptum apud Philistum est; div I 39. — b. ut ad te quam accuratissime scriberem; ep XIII 22, 1. quia || qui ||, cum ad te scribo, tecum loqui videor; Q fr I 1, 45. scribas ad me, quantum pote; A IV 13, 1. cum instituissem ad te scribere; A VI 8, 1. Quintus non modo non cum magna prece ad me, sed acerbissime scripsit, filius vero mirifico odio; A XI 15, 2. quia *διὰ οἰστικῶν* scriperam; A XIII 32, 3. sine, quaeso, sibi quemque scribere; A XIV 20, 3. meretricula Leontium contra Theophrastum scribere ausa est; nat I 93. — II, 1. qui ad te ipsum de ratione Latine loquendi

accuratissime scripserit; Bru 253. qua de re cum ad me ita suaviter, diligenter, officiose, humaniter scripseris, ut . . . ; A I 20, 1. de Dionysio fugit me ad te antea scribere; A VII 18, 3. j. 9. III. alqd. librum. — 2. hac super re scribam ad te Regio; A XVI 6, 1. — 3. in qua (epistula) scriptum est his fere verbis: „quo cum venissem“ . . . ; Tusc V 100. — 4. eo minus habeo necesse scribere, quid sim facturus; A X 1, 4. — 5. quibus (mulieribus) scripseram, ut Romae manerent; A VII 17, 5. scripseras, ut HS XII permutarem; A XI 24, 3. ad Avium scripsi, ut ea Pisoni demonstraret; A XII 5, 2. — 6. scribam ad illos, ut, si qui forte quaerent sitne verum, ne cui negent; Phil II 32. — 7. eadem haec avis scribitur conchis se solere complere; nat II 124. — 8. hoc se audisse scribit Coelius; div I 56. scriptum ad se dicunt esse ab illo tantam pecuniam Flacco datum; Flac 90. — 9. quod de Quinti fratris negotio scribis, te conficere non potuisse; ep I 9, 24. de Antonio iam antea tibi scripsi non esse eum a me conventum; A XV 1, 2. — III. qui ne utitur quidem illis (tabulis), in quibus est scriptus; Arch 10. alteram illam, quam tu scribis, puto, nosti; A XII 11. si quando in dicendo scriptum attulerit aliquid; de or I 152. si est scriptum aliquid ambigue; de or II 110. alio se eadem de re contrarie scripto defendere; part or 108. multa homines doctos sapientesque et dixisse et scripta de deorum numine reliquisse; har resp 19. quae de iuvenum amore scribit Alcaeus! Tusc IV 71. quae ad me de tuis rebus domesticis scribis; ep I 9, 24. ego hic cesso, quia ipse nihil scribo; ep XVI 22, 1. haec scripsi ante lucem; Q fr II 3, 7. posthac quicquid scripsero, tibi praeconium deferam; A XIII 12, 2. haec scripsi seu dictavi apposita secunda mensa apud Vestorium; A XIV 21, 4. quod ad te antea atque adeo prius scripsi (sic enim mavis); A XV 13, 3. quid est, quod neglegenter scribamus adversaria? Q Rosc 7. cum (Simonides) cecinisset id carmen, quod in eum (Scopam) scripsisset; de or II 352. idcirco codicem scribere instituimus; Q Rosc 6. si in testamento deducta || deductio || scripta non sit; leg II 50. ne totum edictum ad Chelidonis arbitrium scriptum videretur; Ver I 106. quia (epistula) commode scripta erat; A XIII 3, 2. quam (fabulam senex) proxime scripserat; Cato 22. qui (Fannius) scripsit historiam; A XII 5, 3. cum (Tabero) scribat historiam; Q fr I 1, 10. qui (xviri) leges scriberent; rep II 61. tres libri scripti de vita ipsius acta || lectu || sane utiles; Bru 112. cum Platonis graviter et ornate scriptum librum de morte legisset; Scav 3, 4. pertinent ad eum librum, quem de luctu minuendo scripsimus; A XII 20, 2. unde quo quamque lineam scriberent; Tusc V 113. litteras Bruti recte et ordine scriptas videri; Phil X 5. poema, orationem cum aut scribis aut legis; fin II 107. ut haec φιλοσοφούμενα scriberem, tu me impulisti; ep XI 27, 5. poema: j. orationem. scriptam attulerat consularis quidam sententiam; Phil III 20. Xenophon sua scribit somnia; div I 52. censebant omnes fere, ut in Italia supplementum meis et Bibuli legionibus scriberetur; ep III 3, 1. quod verbum tibi non excidit fortuito: scriptum, meditatam, cogitatum attulisti; Phil X 6. — IV. nemo illum tutorem unquam liberis suis scripsit; Cluent 41. illum (Clodium) heredem et me scripserat; Milo 48.

scriptio, Schreiben, Schrift, Ausarbeitung, Abfassung, schriftlicher Ausdruck: I. eas (leges) ex utilitate communi, non ex scriptione, quae in litteris est, interpretari (oportet); inv I 68. me scriptio et litterae non leniunt, sed obturbant; A XII 16. nulla res tantum ad dicendum proficit, quantum scriptio; Bru 92. — II, 1. quae (lippitudo) impediatur scriptionem meam; A X 17, 2. illud est huius institutae

scriptionis ac temporis; de or II 5. — 2. sum: j. I. instituo. — 3. interpretor ex: j. I est. — III. causam inopem nec scriptione magno opere dignam; ep IX 12, 2. — IV. scripti controversia est ea, quae ex scriptionis genere nascitur. eius autem genera, quae separata sunt a constitutionibus, quinque sunt; inv I 17. quam genus hoc scriptionis nondum sit satis Latinis litteris illustratum; Bru 228.

scriptito, fortdauernd schreiben, berichten, abfassen, verfassen: I. Graeci sic initio scriptitarunt, ut noster Cato, ut Pictor, ut Piso; de or II 51. — II. nisi diu multumque scriptitarit; de or I 152. ne te quidem, Antoni, multum scriptitasse arbitror; de or II 97. haec ad me scribas velim vel potius scriptites; A VII 12, 6. Graeci laudationes scriptitaverunt; de or II 341. qui (Aelius) scriptitavit orationes multis; Bru 169.

scriptor, Schreiber, Berichterstatter, Verfasser, Schriftsteller: I, 1. quae isti scriptores artis doceant; de or III 70. scriptores illos male mulcatis exisse cum Galba; Bru 88. quid tulit legum scriptor peritus et callidus? dom 47. — 2. cum (Pompeius) scriptor luculentus esset; A VII 17, 2. — II, 1. quam multos scriptores rerum suarum magnus ille Alexander secum habuisse dicitur! Arch 24. mulco: j. I, 1. exeunt. — 2. stulti scriptoris esse non posse omnibus de rebus cavere, quibus velit; inv II 153. 3. ut, quid Crassus ageret, mihi ex eius scriptore et lectore Diphilo suspicari liceret; de or I 136. — III. fuit is (L. Aelius) scriptorum veterum litterate peritus; Bru 205. — IV. scripto videlicet legis omisso scriptoris sententiam considerare debebat; inv I 69. quodsi litteris corrigi neque ab illo neque a vobis scriptoris voluntas potest; inv I 56. ut ex iis (litteris) scriptoris voluntas cognosceretur; inv I 70. — V. nec haec a sapientissimis legum scriptoribus neglecta sunt; leg II 63.

scriptum, Schrift, Auffatz, Konzept, Fassung, Wortlaut, Verordnung, Rinde: I. antiquissimi fere sunt, quorum quidem scripta constant, Pericles atque Alcibiades; de or II 93. cum scripta deficiunt; de or I 153. scriptorum privatum aliud est, publicum aliud; part or 130. ut indicant scripta Polemonis; Ac II 131. scriptum plurimum valere oportere; de or I 244. — II, 1. cum (accusator) scriptum legis contra sententiam defendet; inv I 55. qui scriptum defendet; inv II 125. quam ob rem leges servari oportet, ad eam causam scripta omnia interpretari convenit; inv I 68. si quando eorum ipsorum (virorum) aut facta audiamus aut scriptum aliquod legamus; fin V 2. scripto videlicet legis omisso scriptoris sententiam considerare debebat; inv I 69. interpretatione disertorum scripta simplicium hominum pervertere; Bru 196. — 2. ex contrariis scriptis si quid ambigitur; de or II 110. ex scripto et sententia controversia consistit, cum alter verbis ipsis, quae scripta sunt, utitur, alter ad id, quod scriptorem sensisse dicit, omnem adiungit dictionem; inv II 121. qui a scripto dicit; inv II 143. quae (oratio) propter rei magnitudinem dicta de scripto est; Planc 74. ut a me de scripto dicta sententia est; ep X 13, 1. in scripto versatur controversia, cum ex scriptionis ratione aliquid dubii nascitur. id fit ex ambiguo, ex scripto et sententia, ex contrariis legibus, ex ratiocinatione, ex definitione; inv II 116. — III. ut illa, quae dicantur, similia scriptorum esse videantur; de or I 152. IV, 1. disceptatio ex scripti contentione existit; part or 108. scripti controversia est ea, quae ex scriptionis genere nascitur; inv I 17. si aut in his aut in aliis exemplis scripti quoque controversiam adiunctam videbit; inv II 102. existit etiam ex scripti interpretatione saepe contentio; de or II 110. sententiam scripti perspicuam fuisse; de or II 110. iudicem ad vim scripti vocet; part or 134. — 2. his rationibus

ostenditur causam extra scriptum accipi non oportere; inv II 134. — V, 1. hic omnes scripto ad causam accedunt; inv II 154. laudavit pater scripto meo; Q fr III 8, 5. pila bene et duodecim scriptis ludere proprium esse iuris civilis; de or I 217. ut sua lex ipso scripto videatur niti; inv II 147. quoniam quidem (senatus) scripto illo istius sententiam dicere vetabatur; dom 69. — 2. tibi concedo, quod in XII scriptis solemus, ut calculum reducas, si te alicuius dati paenitet; fr F V 60.

scriptura, Schreiben, Schrift, Buchstabe, Wortlaut, schriftliche Darlegung, Triftgeld, Weidegeld: I. ut a sententia scriptura dissentiat; de or I 140. hanc ipsam (commentationem) profecto adsidua ac diligens scriptura superabit; de or I 150. — II. ex superiore et ex inferiore scriptura docendum id fieri perspicuum; inv II 117. — III, 1. cum esset magister scripturae et rex publicorum; Ver III 167. tu saepe dare tabellariis publicanorum poteris per magistrus scripturae et portus nostrarum dioecesium; A V 15, 3. cum sociis scripturae mihi summa necessitudo est; ep XIII 65, 2. — 2. neque ex scriptura vectigal conservari potest; imp Pomp 15. — IV, 1. quae scriptura persecutus es; ep XV 21, 3. — 2. ut minime conveniat quicquam in tam diligenti scriptura praeteritum arbitrari; inv II 135. qui (P. Terentius Hispo) operas in scriptura pro magistro dat; ep XIII 65, 1. neminem posse omnes res per scripturam amplecti; inv II 152.

scripulus f. **scrupulus**.

scrobis, Grube: „scrobes“ masculini sunt generis; nam et Cicero in *Oeconomico* sic dicit; fr F I 16.

scrupulosus, scharf: ex quibus quoniam tamquam ex scrupulis cotibus enavigavit oratio; Tusc IV 33.

scrupulus (scripulus), Bedenken, Besorgnis, Zweifel: I. nummi potius reddantur, quam ullus sit scrupulus; A II 4, 1. neque argenti scripulum esse ullum in illa insula; A IV 17, 6 (16, 7, 16, 13). sin scrupulus tenuissimus residere aliquis videbitur; har resp 11. odiosus scrupulus de filii militia Brundisina; A X 14, 3. — II. exhausti mea mandata maximeque, si quid potest de illo domestico scrupulo, quem non ignoras; A V 13, 3. hic tum iniectus est hominibus scrupulus; Cluent 76. domesticarum sollicitudinum aculeos omnes et scrupulos occultabo; A I 18, 2. — III. de; f. II. ignoro.

scrupus, Stein, Unruhe: quid improbis semper aliqui scrupus in animis haereat; rep III 26.

scrutor, untersuchen, durchsuchen, durchforschen: non excutio te, si quid forte ferri habuisti, non scrutor; Sex Rosc 97. cum omnium domos, apothecas, naves furacissime scrutarere; Vatin 12. qui interiores scrutantur et reconditas litteras; nat III 42. scrutari locos, ex quibus argumenta eruamus; de or II 146. naves: f. apothecas. neque mihi placet scrutari te omnes sordes, excutere unum quemque eorum; Q fr I 1, 11.

sculpo, meißeln: non est (sapiens) e saxo sculptus; Ae II 101.

scurra, Possenreißer, Wigbold: I. Zeno Socraten scurram Atticum fuisse dicebat; nat I 93. — II, 1. me a te ut scurram velitem malis oneratum esse non moleste tuli; ep IX 20, 1. — 2. dicacitatis moderatio et temperantia et raritas dictorum distinguunt || distingunt || oratore a scurra; de or II 247. vetus est de scurra multo facilius divitem quam patrem familias fieri posse; Quinct 55. — III. qui primam illam aetatulam suam ad scurrarum locupletium libidines detulit; har resp 42.

scurrilis, possenhaft: scurrilis oratori dicacitas magnopere fugienda est; de or II 244. ne aut scurrilis locus sit aut mimicus; de or II 239.

scutella, Schale: hedychri incendamus scutellam; Tusc III 46.

scutulum, fleiner Schild: quam (Sospitam) tu vides cum hasta, cum scutulo; nat I 82.

scutum, Schild: I. ut non modo non abiecto, sed ne reiecto quidem scuto fugere videar; de or II 294. Sextum scutum abicere nolebam; A XV 29, 1. scuta si quando conquiruntur a privatis in bello ac tumultu; Ver IV 52. ea scuta, quae fuerant subline fixa, sunt humi inventa; div II 67. reicio: f. abicio. — II. scutorum lecticas portari videmus; Phil II 108. — III, 1. qui scutis telisque parati ornati que sunt; Caecin 60. — 2. si tu solus aut quisvis unus cum scuto et gladio impetum in me fecisset; Caecin 62. demonstravi digito pictum Gallum in Mariano scuto Cimbrico; de or II 266.

scyphus, Becher: I. putasse se alicuius pretii scyphos esse Pamphili; Ver IV 32. — II. dicent scyphorum paria complura Verri data esse; Ver II 47. — III. inluseras heri inter scyphos, quod dixeram . . .; ep VII 22.

se, ohne: „se fraude esto“; leg II 60.

secedo, sich entfernen: secedant improbi, secerant se a bonis; Catil I 32.

secerno, absondern, ausscheiden, trennen: similitudine quadam conturbatus non satis acute, quae secernenda sunt, distinguit; Top 31. neque secrevit in iudiciis legendis amicos meos; Milo 21. ab eo cibo cum est secreta bilis eique umores, qui e renibus profunduntur; nat II 137. ab hoc genere non difficile est hanc eloquentiam, de qua nunc agitur, secernere; orat 63. nec illud tertium laudationum genus est difficile, quod ego initio quasi a praeceptis nostris secreveram; de or II 341. secretis malis omnibus; Tusc V 29 (28). umorem: f. bilem. graviter et severe voluptatem secernit a bono; fin II 24.

secessio, Entfernung, Trennung, Spaltung: I. tum secessionem plebei; rep I 62. — II. secessionem subscriptorum animadvertabant; Muren 49. secessionem tu illam existimavisti initio, non bellum; Ligar 19.

secius f. **setius**.

secludo, absperrere, abschließen: ubi non seclusa aliqua acula teneatur, sed unde universum flumen erumpat; de or II 162. iter seclusum a concilio decorum; Tusc I 72. supplicium a communi luce seclusum; Ver V 23.

seco, schneiden, zerschneiden, teilen, abschneiden, operieren, amputieren: C. Marius, rusticanus vir, sed plane vir, cum secaretur, principio vetuit se adligari, nec quisquam ante Marium solutus dicitur esse sectus; Tusc II 53. sensus adsit, sive secetur quid sive avellatur a corpore; Tusc III 12. „(Ales avis) serpens geminis secat aëra pinnis“; fr H IV, a, 282. si omne animal secari ac dividi potest; nat III 29. cum causas in plura genera secuerunt; de or II 117. „quartus circus a medio (orbe) media de parte secatur“; fr H IV, a, 546. cum inspectante populo collum secuit hominis maxime popularis; fr A IX 9. cum varices secabantur C. Mario; Tusc II 35. virum: f. alqm.

secretio, Trennung: est interitus quasi discessus et secretio ac diremptus earum partium, quae . . .; Tusc I 71.

secreto, heimlich, ohne Zeugen: secreto hoc audi, tecum habeto; ep VII 25, 2. ab hora octava ad vesperum secreto conlocuti sumus; A VII 8, 4.

secretum, Geheimnis: qui (Er Pamphylus) rogo impositus revixisset multaue de inferis secreta narrasset; rep VI 3.

secta, Verfahren, Richtung, Schule, Partei: I. quod (natura) habet quasi viam quandam et sectam, quam sequatur; nat II 57. horum nos hominum sectam atque instituta persequimur; Ver V 181. qui eorum philosophorum sectam secutus es; Bru 120. cuius sectam atque imperium secutus es; ep XIII 4, 2. f. habeo. — II. Academico sapienti ab omnibus

ceterarum sectarum secundas partes dari; Ac fr 20 (3. 1).

sectator, Begleiter, Anhänger: haec omnia sectatorum, spectaculorum crimina conlecta sunt; Muren 73. quae (lex Fabia) est de numero sectatorum; Muren 71.

sectio, Beutemasse: I. cuius praedae sectio non venierit; inv I 85. — II. appellatus es de pecunia, quam pro sectione debebas; Phil II 71.

sector, begleiten, nachlaufen: I. si conducti sectarentur; Muren 67. — II. is cum praetorem circa omnia fora sectaretur; Ver II 169.

sector, Abschneider, Aufkäufer: I. 1. quos sectores ac sicarii iugulare non potuissent; Sex Rose 151. — 2. nescimus per ista tempora eosdem fere sectores fuisse e collorum et bonorum? Sex Rose 80. cum sector sis isto loco natus, deinde cum Pompei sector; Phil II 65. — II. mulierem cum emisset a sectoribus; Cluent 162. — III. Sex. Roscii vita erepta de manibus sectorum; Sex Rose 149.

secundarius, zweite; caput illud erit accusatori, si...; secundarium, si...; inv II 24. habet statum res publica de tribus secundarium; rep I 65.

secundum, nächst, zunächst, nach, gemäß, zu Gunsten: I. quae consules decreverunt secundum Caesaris decreta; A XVI 16, 15. cum testimonium secundum fidem et religionem gravissime dixissem; Q fr III 4, 3. multa secundum causam nostram disputavit; A IV 2, 4. quod (decretum consules) secundum Buthrotios fecerunt; A XVI 16, 14. ut nulla dubitatio sit, quin secundum nos iudicetis; Caecin 90. est ea (honestas actio) secundum naturam; fin III 22. cum superiores secundum naturam vivere summum bonum esse dixissent; fin IV 14. — II. quae (legiones) iter secundum mare Superum faciunt; A XVI 8, 2. sunt aliquot satisfactiones secundum mancipium veluti Mennianorum praediorum; A V 1, 2. — III. secundum te nihil est mihi amicus solitudine; A XII 15. spem ostendis secundum comitia; A III 12, 1. tu nobis expones ea; sed, opinor, secundum hunc diem, satis enim multa a nobis hodie dicta sunt; de or I 264. quoniam tu secundum Oenomaum Accii mimum introduxisti; ep IX 16, 7. si statuissim edicto secundum eas tabulas possessionem dari; Top 50. quo minus secundum eas (tabulas) lis detur, non recusamus; Q Rose 3. in nostra actione secundum vocem vultus valet; de or III 223.

secundus, folgende, nächste, zweite, günstig, glücklich: A. secundus (Aesculapius) secundi Mercurii frater; nat III 57. ea, quae invenerit, qua diligentia collocabit? quoniam id secundum erat de tribus; orat 50. (P. Clodius) tamquam reum accusavi multis et secundis admurmurationibus cuncti senatus; Q fr II 1, 3. si Roma condita est secundo anno Olympiadis septimae; rep II 18. aves eventus significant aut adversos aut secundos; div II 79. utriusque horum secunda fortuna regnum est largita, adversa mortem; har resp 54. qui patris pupilli heredes secundi sunt; inv II 62. an heredes secundi ipsius patris familias, non filii quoque eius pupilli heredes sint? inv II 62. secundus (liber est) de tolerando dolore; div II 2. maxime fuit optandum Caecinae, ut controversiae nihil haberet, secundo loco, ut ne cum tam improbo homine haberet; Caecin 23. equidem primum, ut honore dignus essem, maxime semper laboravi, secundo loco, ut existimarer; Plane 50. haec ad te scripsi apposita secunda mensa; A XIV 6, 2. cum scribebam secunda mensa apposita; A XV 13, 5. qui est secundarum aut tertiarum partium; div Caec 48. prioribus equitum partibus secundis additis; rep II 36. ille litteras ad te mittat de sua spe rerum secundarum; Phil VII 5. quod te omnibus secundissimis rebus dignissimum iudico; ep XV 8. quod secundos ventos

habuisset; ep XV 3, 2. secunda contionis voluntate; A I 19, 4. — B, a. in poetis non Homero soli locus est aut Pindaro, sed horum vel secundis vel etiam infra secundos; orat 4. — b. qui (Q. Arrius) fuit M. Crassi quasi secundarum; Bru 242. — c. 1. ut secunda iucunde ac suaviter meminerimus; fin I 57. ut secunda sperare debeas; ep VI 13, 5. — 2. quo concesso nihil opus est secundo; fin IV 48. — 3. prima sequentem honestum est in secundis tertiisque consistere; orat 4.

securis, Beil, Art, Hieb, Wunde: I. non imperium, non secures ad iniuriam faciendam Flacci animum impulerunt; Flac 85. — II. Publicola lege illa de provocatione perlata statim secures de fascibus demi iussit; rep II 55. quam te securim putas iniecis petitioni tuae, cum...? Muren 48. maiora praeferant facies illi ac secures dignitatis insignia quam potestatis; Q fr I 1, 13. — III, 1. alii securi feriebantur; Ver V 72. cum erunt securi percussi ac necati; Ver V 119. civibus Romanis securi statim percussis; Ver V 75. j. neco. Tenediorum libertas securi Tenedia praecisa est; Q fr II 9, 2. — 2. mercatorem in provinciam cum imperio ac securibus misimus; Ver IV 8.

securitas, Sorglosigkeit, Gemütsruhe: I. ut tranquillitas animi et securitas adsit, quae adfert cum constantiam, tum etiam dignitatem; of I 69. — II, 1. securitatem nunc appello vacuitatem aegritudinis; Tusc V 42. miram securitatem videbis; cuius plurimae mehercule partes sunt in tuo reditu; A IV 18, 2 (16, 10). — 2. nos beatam vitam in animi securitate ponimus; nat I 53. — III. partes: j. II, 1. video.

securus, jorglos, ruhlg; securus Hermippus Temnum proficiscitur; Flac 46. de lingua Latina securi es animi; A XII 52, 3.

secus, anders: I, 1. de tuo in me animo iniquis secus existimandi videris non nihil loci dedisse; ep III 6, 6. secus esse scimus; rep I 32. nunc tantum videmur intellegere, non diuturnum bellum; etsi id ipsum non nullis videmur // videtur // secus; ep VI 4, 1. nobis aliter videtur; recte secusne, postea; fin III 44. — 2. nimis saepe secus aliquanto videmus evadere; leg II 43. omnia longe secus; part or 15. quod non multo secus fieret, si...; ep IV 9, 2. — II. illud ego non dixi secus ac sentiebam; de or II 24. paulo secus a me atque ab illo partita ac tributa (sunt); de or III 119. mea in te omnia officia constabunt non secus, ac si te vidissem; ep III 5, 4. quamquam ea, quae dixi, non secus dixi, quam si eius frater essem; Scaur 37. qui secus, quam decuit, vixerunt; div I 63.

sed, aber, allein, jedoch, sondern: A. ohne formellen Gegensatz: I. allein: 1. sed a beo a sensibus; Ac II 90. horribilis oratio: sed eam usus, vita, civitas ipsa respuit; Muren 74. sed erat tunc excusatio oppressis, misera illa quidem, sed tamen iusta; Phil VII 14. sed nimis multa de nugis; ad maiora veniamus; Phil II 78. hic ex Antonii amicis, sed amicioribus libertatis, contra Antonium confecit exercitum; Phil V 44. dicam rhetorice, sed hac rhetorica philosophorum, non nostra illa forensi; fin II 17. — 2. sed potestne rerum maior esse dissensio? fin III 44. ius postulabas, sed quid ad rem? Phil II 72. — 3. sed ille (tribunus) quas strages edidit! leg III 22. sed miserum me! quanto hoc dixi cum dolore! Rab Post 45. — 4. sed reliquum vitae cursum videte; Phil II 47. sed omittamus oracula; div I 39. sed ad maiora redeamus; nat II 92. — 5. sed fuerint illa veteribus, si vultis, incognita; Ac II 16. sed sint falsa quaedam (somnia); contra vera quid dicimus? div I 60. — II. Verbindungen: sed antequam de accusatione ipsa dico, de accusatorum spe pauca dicam; Deiot 7. sed certe ita res se habet, ut ex natura vivere summum bonum sit; leg I

56. sed, cum illum abesse putem, commendo tibi domum eius; ep XIII 21, 2. sed dum dialecticam contemnit Epicurus; fin II 18. ego me debere bonis omnibus fateor. sed etiam ii boni viri aliquid se Plancio debere dicebant; Planc 68. eadem, sed forsasse serius decernetis; Phil V 34. sed haud facile dixerim . . .; rep I 6. sed haudquaquam boni est ratione vinctum velle dissolvere; Tim 40. sed iam haruspicum reliqua responsa videamus; har resp 34. sed ita sentio et saepe disserui; fin I 10. sed mehercules extra iocum; ep VII 32, 3. sed mehercules in ea (re publica) conservanda iam defetigatus non multo plus patriae faveo quam tuae gloriae; ep X 19, 2. perutile esse consilium, sed minime honestum; of III 49. sed ne cui vestrum mirum esse videatur . . .; Arch 3. sed ne tum quidem populus Romanus ad privatum detulit bellum; Phil XI 18. sed neque propter hoc Themistocli responsum memoriae nobis opera danda non est neque . . .; de or II 300. sed nescio quo modo verum est, quod . . .; Lael 89. sed nihil est magnum somniant; div II 141. sed nimirum libidinosi verae laudis gustatum non habent; Phil II 115. sed, nisi quid necesse erit, malo non roges; Tusc I 17. sed ego non de praestanti quadam et eximia, sed prope de vulgari et communi vi nunc disputo; de or II 299. f. nimirum. sed nullam eorum divinationem voco; div I 112. sed profecto mors tum acquissimo animo appetitur, cum . . .; Tusc I 109. sed quamquam sapientibus conscientia ipsa factorum egregiorum amplissimum virtutis est praemium, tamen . . .; rep VI 8. sed quod tum non licuit, id hoc tempore necesse est; Phil XIV 21. sed quia consecrabantur aedes . . .; dom 128. sed haec quidem liberius ab eo (Epicuro) dicuntur et saepius; fin II 28. sed quoniam emersisse iam e vadis videtur oratio mea; Cael 51. sed haec sane sint paria omnia; Muren 41. quid habet vita commodi? sed habeat sane, habet certe tamen aut satietatem aut modum; Cato 84. sed si videtur, considamus hic in umbra; leg II 7. sed sive est ars sive artis quaedam similitudo, non est ea quidem neglegenda; de or I 109. Crasso et Antonio L. Philippus proximus accedebat, sed longo intervallo tamen proximus; Bru 173. tertium genus est aetate iam adfectum, sed tamen exercitatione robustum; Catil II 20. sed tamen ne me cum his principibus civitatis, sed ut tecum conferam; Vatin 10. quid in levioribus studiis, sed tamen acutis? Cato 50. velim ita sit; sed tamen —; ep II 16, 6. sed, tamen etsi antea scripsi, quae existimavi scribi oportere, tamen commonendum putavi, ne . . .; ep IV 15, 2. sed tum inopes relicti ab duce praefectoque classis eundem necessario cursum tenere coeperunt; Ver V 89. sed vero sic agitur, ut . . .; Cluent 18. sed ut ad propositum redeat oratio; Tusc IV 5.

B. nach Negationen und Concessivpartikeln: pacis equidem semper auctor fui, sed tum sero; Ligat 28. etsi erit hoc fortasse durius, sed temptemus; Tusc III 18. civitatem praeclaram fortasse, sed a vita hominum abhorrentem; rep II 21. haud sane difficile dictu est, sed tamen praetereundum est; nat II 138. philosophi quidam, minime mali illi quidem, sed non satis acuti; of III 39. ne: f. A, II. tamen; Vatin 10. cum ne de venalibus quidem homines electos, sed ex ergastulis emptos nominibus gladiatoris ornarit; Sest 134. quae quidem ego neque mea prudentia neque humanis consiliis fretus polliceor vobis, sed multis deorum immortalium significationibus; Catil II 29. neque tantum ipse es improbus, sed etiam alios docere voluisti; Vatin 36. illa non dico me expetere, sed legere, nec optare, sed sumere; fin IV 72. duo praeterea testes nihil de vi, sed de re ipsa dixerunt; Caecin 27. videretur falsum quiddam constituisse et non quid ars, sed quid ipse posset, exposuisse; inv I 8. ut non nati,

sed ab aliquo deo dati esse videantur; de or I 115. causa non solum exponenda, sed etiam graviter copioseque agenda est; div Caec 39. an vero oblitus estis non modo inimicorum Milonis sermones et opiniones, sed non nullorum etiam imperitorum? Milo 62. vehemens fui non odio adductus alicuius, sed spe corrigendae et sanandae civitatis; A I 18, 2. f. nec; fin IV 72. Zeno nullo modo is erat, qui nervos virtutis incideret, sed contra, qui omnia in una virtute poneret; Ac I 35. hoc diiudicari nescio an numquam, sed hoc sermone certe non potest; leg I 56. quamquam (Catuli) erant litterati; sed et alii; of I 133. quamquam tua illa horridula mihi visa sunt, sed tamen erant ornata hoc ipso, quod . . .; A II 1, 1. in quo illi omnes quidem, sed Torquatus praeter ceteros furebat contumacia responsi tui; Piso 78. f. minime. nec; Catil II 29. A, I, 1. sum. me Oedipodis species commovit, inanimiter scilicet, sed commovit tamen; fin V 3. tametsi ille una sententia est absolutus, sed illam unam nemo suam dici vellet; Cluent 105.

sedate, gefaſſen, ruhig: ad ferendum dolorem placide atque sedate; Tusc II 58. cuius (Demetrii) oratio sedate placideque liquitur || labitur, al. ||; orat 92.

sedatio, Beruhigung: I. cum perturbationes animi miseriam, sedationes autem vitam efficiant beatam; Tusc V 43. — II. adiunximus sedationem aegritudinis; Tusc IV 82. continet omnem sedationem animi humana in conspectu posita natura; Tusc IV 62.

sedecim, ſedzehen: sedecim dico iudices corrumpeudos fuisse; Cluent 87. agri Leontini decumae tertio anno venierunt tritici mod. cc et xvi milibus; Ver III 110. caelum in sedecim partes diviserunt Etrusci; div II 42.

sedecula, fleiner Ceſſel: malo in illa tua sedecula, quam habes sub imagine Aristotelis, sedere quam in istorum sella curuli; A IV 10, 1.

sedeo, ſißen, daſſigen, zu Gericht ſißen, verweilen: ad quos olim et ita ambulantes et in solio sedentes domi sic adibatur, ut . . .; de or III 133. sedens iis adsenti, qui mihi lenissime sentire visi sunt; ep V 2, 9. qui (venti) si essent, nos Corcyrae non sederemus; ep XVI 7. recepissem te, nisi anguste sederem; fr G, b, 3. f. **sedecula**. qui (boni) maesti inter sui dissimiles sedebant; A I 16, 3. isdem consulibus sedentibus atque inspectantibus lata lex est, ne . . .; Sest 33. Graecorum totae res publicae edentis contionis temeritate administrantur; Flac 16. cum ille (gubernator) clavum tenens quietus sedeat in puppi; Cato 17. quarum (societatum) ex numero multi sedent iudices; Muren 69. (testes) una sedent, ex accusatorum subselliis surgunt; Flac 22. cum alter veheretur in raeda paenulatus, una sederet uxor; Milo 54.

sedes, Siß, Stuhl, Wohnſitz, Aufenthalt, Stätte, Platz, Boden: I. (Crassus) pulvinos poposcisse et omnes in sedibus, quae erant sub platano, condisse; de or I 29. nullum est fundamentum horum criminum, nulla sedes; Cael 30. quae est domestica sede incundior? ep IV 8, 2. — II, 1. eorum ego domicilia, sedes, rem, fortunas tuae fidei commendo; ep XIII 4, 3. hi coetus sedem primum certo loco domiciliorum causa constituerunt; rep I 41. neque verba sedem habere possunt, si rem subtraxeris; de or III 19. numquam haec urbs summo imperio domicilium ac sedem praebuisset; prov 34. ut (voluptas) sola ponatur in summi boni sede, quam quaerimus; fin II 37. sibi relinquendas domus ac sedes suas esse; Ver II 157. — 2. cum mihi ipsa Roma prope convulsa sedibus suis ad complectendum conservatorem suum progredi visa est; Piso 52. multos sedibus ac fortunis eiecerat; Milo 87. moveri sedibus huic urbi melius est; Phil XIII 49. — 3. ista

tua pulchra Libertas familiares meos lares expulit, ut se ipsa tamquam in captivis sedibus conlocaret? dom 108. consido in: f. I de or I 29. ex omnibus oris ac notis sedibus hoste pulso; Muren 34. pono in: f. 1. quaero. ut simulacrum Cereris Henna ex sua sede ac domo sustulerit; Ver V 187. bestiarum terrenae sunt aliae, partim aquatiles, aliae quasi ancipites in utraque sede viventes; nat I 103. — III, 1. quam (Karthaginem) P. Africanus non propter religionem sedum illarum consecravit; agr II 51. — 2. quem vos seditionis ducem vidistis, hominem sine spe, sine sede; Cael 78. — IV, 1. terra nona immobilis manens una sede semper haeret; rep VI 18. ad exercitus tectis ac sedibus suis recipiendos; agr II 90. abl. comp.: f. I. ep IV 8, 2. — 2. omni in sede ac loco ferrum flammamque metuetus; Muren 85.

seditio, Zwietracht, Zwist, Aufrüst, Empörung: I. etsi omnes molestae semper seditiones fuissent, iustas tamen fuisse non nullas et prope necessarias; de or II 199. si illae seditiones saluti huic civitati fuissent; de or II 199. multae in hac re publica seditiones domesticae, quas praetermitto; agr II 90. — II, 1. illam Norbani seditionem ex luctu civium et ex Caepionis odio neque reprimi potuisse et iure esse conflam; de or II 124. ut maior facultas tribunis plebis detur depulso adversario seditionis ac discordiae concitandae; Muren 83. Archytas iracundiam videlicet dissidentem a ratione seditionem quandam animi vere ducebat; rep I 60. multas etiam e re publica seditiones saepe esse factas; de or II 124. invito eo, qui cum populo ageret, seditionem non posse fieri; leg III 42. non dubitavit seditiones ipsas ornare; de or II 124. praetermitto: f. I. agr II 90. reprimis; f. conflo. seditionem cum auctoritate tum oratione sedavit; Bru 56. — 2. quae (potestas) in seditione et ad seditionem nata sit; leg III 19. (homines) ad vim prompti, ad seditionem parati; agr II 82. — III, quem vos per biennium aut ministrum seditionis aut ducem vidistis; Cael 78. omnium seditionum genera, vitia, pericula conlegi; de or II 199. ministrum: f. ducem. interfectus est propter quasdam seditionum suspiciones C. Gracchus; Catil I 4. vitia: f. genera. — IV, 1. quia tum in causa nihil erat praeter contiones cotidianas seditione ac populariter concitatas; Cluent 93. — 2. neque civitas in seditione beata esse potest nec in discordia dominorum dormus; fin I 58.

seditiose, aufrührerisch: contionibus seditiose concitatis; Cluent 2. multa cum seditiosissime (Caesar) diceret; A II 21, 5.

seditiosus, aufrührerisch, unruhig: A. in Sex. Titium, seditiosum civem et turbulentum; de or II 48. cum hominem seditiosum furiosumque defenderet; de or II 124. illa omnia Quinctiana seditiosa iudicia fuerunt; Cluent 113. ut seditiosi tribuni solent, occludi tabernas iubet? Ac II 144. triumviris seditiosissimis aliquid cotidie novi molientibus; rep I 31. ut homines ingeniosissimi ex seditiosa ac tumultuosa vita se in studium aliquod traderent quietum; inv I 4. — B, I. qui (pater tuus) seditiosus omnibus restitit; Sest 101. — II. (consulatus) obicitur contionibus seditiosorum; Muren 87.

sedo, beruhigen, beschwichtigen, hemmen, besichtigen, unterdrücken, part. ruhig: est (Isocrates), ut in transferendis faciendisque verbis tranquillior, sic in ipsis numeris sedatior; orat 176. neque omnis aegritudo una ratione sedatur; Tusc IV 59. alter sine ullis salebris quasi sedatus amnis fluit, alter incitator fertur; orat 39. haec scripsi sedatiore animo, quam proxime scripseram; A VIII 3, 7. ut maximae res minimo motu, pericula summa nullo tumultu, bellum instinum maximum me uno togato imperatore sedatur; Catil II 28. (Cato) clamorem hominum

auctoritate, impetum improborum virtute sedavit; Sest 62. M. Vaerium dictatorem dicendo sedavisse discordias; Bru 54. cave putes mare ullum aut flammam esse tantam, quam non facilius sit sedare quam effrenatam insolentia multitudinem; rep I 65. sedatis fluctibus; inv II 154. impetum: f. clamorem. in eorum, qui audiunt, mentibus aut sedandis aut excitandis; de or I 17. qui, quemcumque in animis hominum motum res et causa postulet, eum dicendo vel excitare possit vel sedare; de or 1202. multitudinem: f. flammam. odium potest vetustate sedari; Quir 23. pericula, res: f. bellum. seditio militum sedata ab Appio; A V 14, 1. sermunculum omnem aut restinxerit aut sedarit; A XIII 10, 3. quae (studia) vel optimarum rerum sedata tamen et tranquilla esse debent; Tusc IV 55. paulo sedatiore tempore; Cluent 103.

seduco, beiseite führen, trennen: qui cum Crassum seduxisset; de or I 239. quod te a debita tibi peste seduxit; Phil XIII 22. cum inimicum meum saepe in senatu modo severe seducerent, modo familiariter atque hilare amplexarentur; ep I 9, 19. legatum hostium in cubiculum admittere, etiam seducere; Phil VIII 29.

seductio, Beiseiteführung: seductiones testium animadvertabant; Muren 49.

sedulitas, Emsigkeit, Fleiß, Geschäftigkeit: I. qui sedulitatem mali poetae duxerit aliquo tamen praemio dignam; Arch 25. voluntarius amicus mulieris, ficto officio simulataque sedulitate coniunctus; Caecin 14. — II, 1. coniungi: f. I. simulo. quae (exceptiones) si non essent sedulitate effectae et benivolentia *Vatini* || tua ||; A XI 9, 1. sedulitate mihi met ipse satis facere possum; ep I 8, 6. — 2. cum mihi nihil sane praeter sedulitatem proberent; fin I 16.

sedulo, emsig, eifrig: tu sedulo argumentaris; A III 12, 1. sedulo faciam; fin III 16.

sedulus, emsig, geschäftig: eloquentes videbare. non sedulos velle conquirere; Bru 176.

seges, Saat, Saatzfeld, Feld, Boden: I. ut segetes fecundae et uberes non solum fruges, verum herbas etiam effundunt inimicissimas frugibus, sic . . .; orat 48. siquidem est eorum (rusticorum) „sitire agros, laetas esse segetes“; orat 81. — II, 1. quid odisset Clodium Milo, segetem ac materiam suae gloriae? Milo 35. ut segetes agricolae subigunt multo ante, quam serant; fr F V 24. — 2. si segetibus aut vinetis cuiusquam tempestas nocuerit; nat II 167. — 3. in optimam segetem praeclara essent sparsa semina; rep V 11.

segnis, trüg, säumig, lässig: ut M. Fonteio oppresso segniores posthac ad imperandum ceteri sint; Font 17. si cui adhuc videor segnior fuisse; A VIII 11, B, 3. terrae cultum segniorem suspicor fore; leg II 45. in quo tua me provocavit oratio, mea consecuta est segnis; fr E V 18.

segnitas, Trägheit, Lässigkeit: castigemus etiam segnitatem || segnitium || hominum atque inertiam; de or I 185.

segniter, säumig: proposita invidia, morte, poena qui nihilo segnius rem publicam defendit; Milo 82.

segnitia, Trägheit, Schläffheit: I. rudem esse omnino in nostris poetis inertissimae segnitiae est; fin I 5. — II. (P. Crassus) sine adrogantia gravis esse videbatur et sine segnitia verecundus; Bru 282.

segrego, abjondern, trennen, entfernen: quod tu illam (eloquentiam) ab elegantia doctrinae segregandam putes et in quodam ingenii atque exercitationis genere ponendam; de or I 5. a beata immortalique natura et iram et gratiam segregari; nat I 45. iambum et trochaum frequentem segregat ab oratore Aristoteles; de or I 182. iram: f. gratiam. tuis ludis non voce, sed manu liberos a

se segregabant; har resp 26. trochaicum; f. iambum. qui omnino virtutem a bonorum fine segregaverunt; fin IV 49.

seiugo, trennen: humani animi eam partem, quae sensum habeat, non esse ab actione corporis seiugatam; div I 70.

seiunctio, Trennung; ab eo, quod est dictum, seiunctio; de or III 203.

seiungo, absondern, scheiden, trennen: seiunge te aliquando ab iis, cum quibus te non tuum iudicium, sed temporum vincla coniunxerunt; ep X 6, 2. quod (bonum) non possit ab honestate seiungi; Ac I 7. hanc causam ab illa debet seiungere; Cluent 96. a verbo et ab scripto ius et aequi bonique rationem esse seiunctam; Caecin 80. seiunctus orator a philosophorum eloquentia, a sophistarum; orat 68. rationem: f. ius. qui primus utilitatem a iure seiunxisset; leg 33.

selectio, Auswahl: I. si selectio nulla sit ab iis rebus, quae contra naturam sint, earum rerum, quae sint secundum naturam; fin III 31. qua inventa selectione et item reiectione sequitur deinceps cum officio selectio, deinde ea perpetua, tum ad extremum constans consentanea naturae; fin III 20. — II. 1. invenio: f. I. sequitur. — 2. quorum (initiorum) ex selectione virtus possit existere; fin IV 46. non in selectione virtus ponenda erat; fin IV 46.

seligo, auswählen: nec utetur imprudenter hac copia, sed omnia expendet et seliget; orat 47. quae exempla selegissem, nisi ipsi possent legere, qui quaerent; orat 103. selecti e conventu iudices nulli; Ver II 34. in illis selectis eius (Epicuri) brevisque sententiis; nat I 85.

sella, Stuhl, Sessel, Werkstuhl, Lehrstuhl: I. delectat sella curulis; Rab Post 16. sella tibi erit in ludo tanquam hypodidascalo proxima; eam pulvinus sequetur; ep IX 18, 4. — II. 1. hominem in foro iubet sellam ponere; Ver IV 56. sequor: f. I. est. — 2. palam de sella ac tribunali pronuntiat; Ver II 94. sedebat in rostris conlega tuus in sella aurea; Phil II 85. de sella surrexit atque abiit; Ver IV 147. — III. nulli sunt inventi tam perditii, qui non illum ipsum sellae atque operis et quaestus quotidiani locum salvum esse velint; Catil IV 17. — IV. 1. si tuus parens advocacionem hominis improbissimi sella curuli atque ornamentis consulatus honestavit; Sulla 81. — 2. de sella Caesaris bene tribuni; A XV 3, 2.

sellularius, im Eigen arbeitender Handwerker: de plebeia faece sellulariorum; fr K 11.

semel, einmal, auf einmal, ein- für allemal, mit einem Worte: I. qua lege multi semel accusati, semel dicta causa, semel auditis testibus condemnati sunt; Ver I 26. equites, frumentum, pecuniam semel atque iterum ac saepius dare coacti sunt; Font 26. ergo, si semel tristior effectus est, hinc vita amissa est? fin V 92. ut semel e Piraeo eloquentia evecta est; Bru 51. semel exorari soles; Deiot 9. quibus (viris) semel ignotum a te esse oportet; Deiot 39. cum semel gladium scelere imbuisset; Phil V 20. quod mihi cum fide semel impositum est; Sex Rosc 10. cum postulasset, ut sibi fundus, cuius emptor erat, semel indicaretur; of III 62. ego vero semel perire maluissem quam bis vincere; Sest 44. illud semel profuit, hoc semper proderit civitati; of I 75. unus bis rem publicam servavi, semel gloria, iterum aerumna mea; Sest 49. ut semel vidisse satis esset; Ver IV 125. — II. utrum malles te semel ut Laelium consulem an ut Cinnam quater? Tusc V 54.

semen, Same, Geschlecht, Ursprung, Veranlassung, Grundlage: I. 1. sunt ingenii nostris semina innata virtutum, quae si adulescere liceret...; Tusc III 2. seminane deorum decidisse

de caelo putamus in terras? nat I 91. innascuntur; f. adulescunt. ne semen urbanitatis una cum re publica intereat; ep VII 31, 2. — 2. ut in seminibus est causa arborum et stirpium, sic huius luctuosissimi belli semen tu fuisti; Phil II 55. iniustitiae intemperantiae, timiditatis quae semina essent? nat III 71. — II. 1. censes ante coronam herbae exstistisse, quam conceptum esse semen? div II 68. exstingnetur atque delebitur stirps ac semen malorum omnium; Catil I 30. in optimam segetem praeclara essent sparsa semina; rep V 11. — 2. sum in: f. I. 2. — III. quae (virtus) propria est Romani generis ac seminis; Phil IV 13. — IV. non ingenerantur hominibus mores a stirpe generis ac seminis; agr II 95. quae omnia eam vim seminis habent in se, ut ex uno plura generentur; nat II 127. — V. ut ceterae naturae suis seminibus quaeque gignuntur, augescunt, continentur, sic...; nat II 58. quae (terra) gravidata seminibus omnia pariat et fundat ex sese; nat II 83. gigni: f. augescere.

sementis, Ausfaat: I. nemo tam sine oculis vivit, ut, quid sit sementis ac messis, omnino nesciat; de or I 249. — II. „ut sementem feceris, ita metes“, inquit; de or II 261. moleste feris in agro Sabino sementem fieri proscriptionis; A IX 8, 1. sementi prohibita aut messe amissa; Ver III 125.

semestris, halbjährig: id regnum vix semestre esse posse; A X 8, 7.

semianimus, halbtot: „feris transfigens unguibus anguum semianimum“; div I 106.

semidoctus, halbgelehrt: haec ut et propeus et || haec et pr. ut || apud doctos et semidoctus ipse percurro; de or II 178.

semifer, halbtierisch, halbwild: „corpore scemifero magno Capricornus in orbe“; nat II 112.

semigro, wegziehen: reprehendistis, a patre quod (Caelius) semigrarit; Cael 18.

semihora, halbe Stunde: I. suspicor eo mihi semihoram ab Labieno praestitutam esse, ut ne plura de pudicitia dicerem, ergo ad haec crimina intellegis mihi semihoram istam nimium longam fuisse; Rabir 9. — II. praestituo: f. I. — III. in hac praescriptione semihorae; Rabir 6.

semiliber, halbfrei: semiliberi saltem simus; A XIII 31, 3. moror in Tusculano meo semiliber; fr E XI 6.

seminarium, Pflanzschule: I. 1. huc accedunt Alaudae ceterique veterani, seminarium iudicium decuriae tertiae; Phil XIII 3. — 2. id est principium urbis et quasi seminarium rei publicae; of I 54. — II. ex illo fonte et seminario triumphorum cum arida folia laureae rettulisses; Piso 97.

seminator, Säer, Urheber: omnium rerum seminator et sator est mundus; nat II 86.

semino, säen, hervorbringen: nullius agricolae cultu stirps tam diuturna quam poetae versu seminari potest; leg I 1.

semiplenus, halbvoll: cum decem navibus suis semiplenis navigarent; Ver V 63.

semis, Hälfte, halber Centertius, halbes Pf, sechs Prozent: I. multi HS singulos semis accessionis cogebantur dare; Ver III 116. nomen illud tres habet condiciones, aut emptionem ab hasta aut delegationem a mancipe annua die aut Vettieni conditionem semissem; A XII 3, 2. — II. 1. † omni omnino || semissibus magna copia est; ep V 6, 2. dixit eo die Brutum † his || H. IS || profectum; A XV 24. — 2. de Tulliano semisse M. Axianum adhibebis; A XV 29, 1.

semisomnus, schlaftrunken: cum illi spectarent communes mimos semisomni; ep VII 1, 1.

semita, Fußweg, Pfad: I. semitam tantum Galliae tenebamus antea; prov 33. — II. 1. Ro-

mam, non optimis viis, angustissimis semitis; agr II 96. — 2. ut Oresti nuper prandia in semitis decumae nomine magno honori fuerunt; of II 58. — III. hanc pecuniam, quae via modo visa est exire ab isto, eam semita revertisse; Ver II 57.

semivivus, halbtot: qui (Parthi) repente Bibulum semivivum reliquerunt; A VII 2, 8. ibi populi Romani socium atque amicum fumo exerciatum semivivum reliquit; Ver I 45. cum erat reclamatum semivivis mercenariorum vocibus; Sest 126.

semoveo, absondern, trennen, ausschließen: qui antea voce praeconis a liberis semovebantur; har resp 26. ceterorum sententiis semotis; fin II 44. neque res lumen (habere possunt), si verba semoveris; de or III 19. voluptatem semovendam esse; fin V 21.

semper, immer, beständig, von jeher: I. hic mos erat patrius Academiae, adversari semper omnibus in disputando; de or I 84. ego semper illum appellavi hostem, cum alii adversarium, semper hoc bellum, cum alii tumultum; Phil XII 17. cohibere semper et ab omni lapsu continere temeritatem; Ac I 45. qui (sapiens) semper animo sic excubat, ut . . .; Tusc IV 37. quem (amorem) habetis in rem publicam et semper habuistis; dom 103. semper equidem magno cum metu incipio dicere; Cluent 51. aut semper aut plerumque, non numquam certe, quid futurum sit, intellegunt; div I 128. quae (vitae lex) non hoc adfert, ut semper maereamus, sed ut numquam; Tusc III 34. hanc mercaturam alienam cōgnitate populi Romani semper putavi; agr II 65. reprehendit, quia non semper quierim; A II 16, 3. qui si semper tecum una fuisset; Ver II 49. — II. cum ipse mihi semper amicissimus fuisset; sen 29. j. bonus. semper sapiens talis; semper igitur beatus; Tusc V 48. eum et civem optimum semper et mihi amicum fuisse; Planc 99. L. Vi-idio, civi semper egregio; Phil VII 24. quia semper est honestum virum bonum esse, semper est utile; of III 64. hic est ille vultus semper idem; Tusc III 31. alter semper magnus, alter saepe turpissimus; of I 90. ut, si saepius decertandum sit, ut erit, semper novus veniam; Phil II 43. cum natura semper ad largiendum ex alieno fuerim restrictor; ep III 8, 8. talis: j. beatus. utilis: j. honestus. — III. necessario sequitur omnes sapientes semper feliciter, absolute, fortunate vivere; fin III 26. semper illud extra est, quod arte comprehenditur; fin V 16. his Fabriciis semper est usus Oppianicus familiarissime; Cluent 46. feliciter, fortunate: f. absolute. vixit semper inculte atque horride; Quinct 59. cuius est in rem publicam semper merito laudata constantia; Phil XIII 29. una: f. I. sum. — IV. ego ille pacis semper laudator, semper auctor, pacem cum M. Antonio esse nolo; Phil VII 8. ego semper civis, et tum maxime, cum . . .; par 29. sibi ait vitam omnino semper horridam atque aridam cordi fuisse; Quinct 93. laudator: f. auctor.

sempiternus, immerwährend, ewig: A. fragile corpus animus sempiternus movet; rep VI 26. ut nostri illi non heroes, sed di futuri quidem in gloria sempiterna sint; A XIV 11, 1. qui mons erat hostium plenus sempiternorum; A V 20, 3. (patria) vobis illum ignem Vestae sempiternum commendat; Catil IV 18. mortem censes esse sempiternum malum; Tusc I 10. omnia, quae gerebam, spargere me ac disseminare arbitraber in orbis terrae memoriam sempiternam; Arch 30. mundum factum esse a deo sempiternum; Ac II 118. quae (natura) sit eadem sempiterna; A I 29. quarum (rerum) est ordo sempiternus; nat II 16. nostra consilia sempiternum tempus spectare debent; de or II 169. huius viri laudem ad sempiterni memoriam temporis

calamitas propagavit; dom 87. vincula, et ea sempiterna, certe ad singularem poenam nefarii sceleris inventa sunt; Catil IV 7. — B. despicientem omnia humana nihil umquam nisi sempiternum et divinum animo volutare; rep I 28.

semuncia, halbe Unze, Vierundzwanzigstel: I. facit heredem ex deince et semuncia Caecinam; Caecin 17. — II. ille in auri semuncia totam Hispaniam scire voluit, unde praetori anulus fieret; Ver IV 57.

semustilatus, halbverbrannt: quibus (facibus) semustulatus ille est; Phil II 91. cruentum cadaver infelicissimis lignis semustilatum; Milo 33.

senariolus, Senar: tenebam quosdam senariolos, quos in eius (Archimides) monumento esse in-scriptos acceperam; Tusc V 64.

senarius, sechs-gliedriger Vers, Senar: comitorum senarii propter similitudinem sermonis sic saepe sunt abiecti, ut . . .; orat 184. senarios efigere vix possumus; orat 189. se fudisse senarium; orat 222.

senator, Senator: I, 1. »senatori, qui non aderit, aut causa aut culpa esto«; leg III 11. quo cum Catilina venisset, quis cum senator appellavit, quis salutavit, quis denique ita aspexit ut . . .? Catil II 12. decimo loco dixit senator populi Romani, splendor ordinis; Caecin 28. neque vero ille consilii publici auctor ac senator bonus ob eam ipsam causam orator est; de or I 215. cum primum senatores cum equitibus Romanis lege Plotia indicarent; fr A VII 53. salutatur: j. appellatur. cum venisset senator ad socios populi Romani; Ver I 16. maculosi senatores, nudi equites; A I 16, 3. — 2. qui Caesaris beneficio senator sit; ep XIII 5, 2. — II, 1. adoptat annos viginti natus, etiam minor, senatorem; dom 24. neminem ulla in civitate senatorem factum esse gratis; Ver II 120. tu cum principem senatorem tam propinquum habeas; Phil II 15. — 2. dico senatoris esse boni semper in senatum venire; dom 8. — 3. ne quaeram, qui licuerit aedificare navem senatori; Ver V 45. sum: f. I, 1. adest. — 4. qua lege a senatore ratio repeti solet; Cluent 104. — III. ut paene liberum sit senatori non adesse; Phil I 12. est senatori necessarium nosse rem publicam; leg III 41. — IV, 1. talis senatorum et dignitas et multitudo fuit, ut . . .; Phil XIII 30. brevitudo non modo senatoris, sed etiam oratoris magna laus est in sententia || [in sent.] ||; leg III 49. multitudo: f. dignitas. — 2. si eos, quoniam cum senatore res est, Romam reieceris; ep XIII 26, 3. — V. quod per senatores et per equites Romanos harum rerum auctores civitate expelli posse arbitrantur; Flac 96.

senatorius, der Senatoren, senatorisch: rem publicam senatorio consilio maxime posse defendi; Ver I 4. penes quem (censorem) maiores nostri iudicium senatoriae dignitatis || senatorum de dignitate || esse voluerunt; dom 130. usque eo senatoria iudicia perdita profigataque esse arbitratur; Ver pr 8. litterae contulerunt forenses et senatoriae; of II 3. ad istum emptum venerunt illum locum senatorium; Ver II 124. cum senatoriis muneribus essem aliquando liberatus; Tusc I 1. pueri annorum senum septenumque denum senatorium nomen nundinati sunt; Ver II 122. cum invidia flagraret ordo senatorius; Cluent 136. hoc dicendi genus ad patrocina mediocriter aptum videbatur, ad senatoriam vero sententiam vel maxime; Bru 112. quod passus esset tum primum a populari consessu senatoria sabsellia separari; fr A VII 25.

senatus, Senat (gen. senati: f. IV, 1. consultum, potestas): I absolut: 1. senatum Kalendis velle se frequentem adesse etiam Formis (Caesar) proscribi iussit; A IX 17, 1. quibus (nationibus) me senatus commendavit, quibus de me gratias egit;

Sest 146. an eum imperatorem appellaret senatus? Phil XIV 12. approbante senatu; leg III 18. cum senatus luctum ac dolorem suum vestis mutatione declarandum censuisset; Piso 17. »quom senatus creverit populusve iusserit«; leg III 9. commendat: f. agit. quod tibi senatus cellae nomine concesserat; Ver III 195. senatus est continuo convocatus frequensque convenit; ep X 12, 3. senatus Sopatro responsum nullum dat, sed commotus perturbatusque discedit; Ver IV 85. senatus decrevit, ut Minerva nostra, custos urbis, quam turbo deiecerat, restitueretur; ep XII 25, 1. senatum nihil decernere, antequam de nobis actum esset; A III 24, 2. de quo (Postumio) nominatim senatus decrevit, ut statim in Siciliam iret Furfanioque succederet; A VII 15, 2. frequens eum (Servilium) senatus reliquit et in alia omnia discessit; ep X 12, 3. f. dat. erat in luctu senatus; Sest 32. adhibui diligentiam, quotienscumque senatus fuit, ut adessem; ep V 6, 1. senatus fuit frequentior, quam putabamus esse posse mense Decembri sub dies festos; Q fr II 1, 1. religionis iudices pontifices fuisse, legis esse || legis || senatum; A IV 2, 4. senatum existimare D. Brutum optime de re publica mereri; Phil III 37. si quis aliter fecisset, id senatum gravissime laturum; Sest 129. ut senatus saga sumi iuberet; Phil VI 16. eadem senatum indicasse contra rem publicam esse factam; Milo 12. quo senatus eum sorsque miserat; Ligar 23. quantis in rebus quamque saepe (senatus) responsis haruspicum paruit! div I 97. senatus permisit, ut vini et olei decumas Pomae venderent; Ver III 18. cui senatus pro me gratias agendas putavit; Planc 78. relinquit: f. discedit. quam (sententiam) senatus frequens secutus est; de or III 5. quam (sententiam) senatus frequens secutus est summo studio magnoque consensu; ep X 13, 1. ut senatum in tanta infamia versari velis; Rab Post 7. quas (leges) senatus de ambitu sanciri voluerit; Planc 44. qui (C. Flaminius) legem agrariam tribunus plebis tulerit invito senatu; A II 13. vgl. V, 1. — 2. et Brutus et Cassius multis iam in rebus ipse sibi senatus fuit; Phil VI 27.

II. nach Verben: 1. totiens apud maiores nostros Siculi senatum adierunt; Ver II 146. cum senatu oppresso et afflicto duobus impiis imperia donabantur; sen 18. quam cito senatum illo die facta sortitione coegerim; ep V 2, 3. commoveo: f. I, 1. dat. senatum rei publicae custodem, praesidem, propugnatorem collocaverunt; Sest 137. si consultus senatus esset; ep X 22, 2. convocatio: f. I, 1. convenit. cum haberent inter se controversias de senatu cooptando; Ver II 122. senatum consules, credo, vocassent, quem totum de civitate delerant; Sest 44. senatum, id est orbis terrae consilium, delere gestit; Phil IV 14. hoc fretus senatu Pompeianum senatum despicit; Phil XIII 28. Milo cum in senatu fuisset eo die, quoad senatus est dimissus; Milo 28. Tyrius est senatus datus frequens; Q fr II 11, 2. senatu misso, quem senatum Caesar consul habuisset; Bru 218. consecuti sunt dies comitiales, per quos senatus haberi non poterat; Q fr II 2, 3. f. includo. quia (Appius Claudius) senatum iamiam inclinatum a Pyrrhi pace revocaverit; Bru 55. quibus (turmis equitum Scaptius) inclusum in curia senatum Salamine obsederat, ut fame senatores quinque morerentur; A VI 1, 6. inclusum in curia senatum haberunt Salaminium ita multos dies, ut interierint non nulli fame; A VI 2, 8. voluit ille senatum interficere, vos sustulistis; Piso 15. mitto: f. habeo. quos senes ille appellavit, (nostri) nominaverunt senatum; rep II 50. si Antonius militibus obsessurus est senatum; A XV 4, 4. f. includo. opprimo: f. affligo. perturbo: f. I, 1. dat. cum tamquam senatum philosophorum recitares; nat I 94. revoco: f. inclino. ille (Lupus) se senatum negavit tenere; Q fr II 1, 1.

tollo: f. interficio. voco: f. deleo. — 2. non meminit illum exercitum senatus populique Romani esse; Phil XIII 14. — 3. cum absenti senatui plausus est ab universis datus; Sest 117. eripueras senatui provinciae decernendae potestatem; Vatini 36. Ap. Claudium senatui populoque Romano non Midaecensium testimonio, sed sua sponte esse laudatum; ep III 8, 3. cum senatui non solum iuvare rem publicam, sed ne lugere quidem liceret; Piso 23. sanguine pluisse senatui nuntiatum est; div II 58. in qua civitate omnes ante vos consules senatui paruerunt; sen 17. senatui placere Q. Hortensium provinciam Macedoniam obtinere; Phil X 26. senatui magnae curae esse ac fore, ut . . .; Phil III 39. — 4. caruit foro postea Pompeius, caruit senatu, caruit publico; Milo 18. iste, qui senatu non egeret; Phil II 109. — 5. in senatum se Caesare consule non accedere; Bru 219. cum me rogaret, ut adessem in senatu; ep IV 1, 1. sequitur, quibus ius sit cum populo agendi aut cum senatu; leg III 40. qui alienati a senatu putabantur; Phil XII 10. cogimur in senatum; Phil II 79. rem defert ad senatum; Milo 65. delata etiam ad senatum labe agri Privernatis; div I 97. qui ex civitate in senatum propter dignitatem, ex senatu in hoc consilium delecti estis propter severitatem; Sex Rose 8. (lex) ferri coepa numquam, deposita est in senatu; Sulla 65. nisi (Q. Caepio) a senatu discedisset; Bru 223. introductus in senatum indicibus; Sulla 41. quibus hominibus per senatum in re publica versari liceret; Ver V 152. quis unquam provinciam cum exercitu obtinuit, qui nullas ad senatum litteras miserit? Piso 38. Halaesini leges ab senatu nostro petiverunt; Ver II 122. nisi a senatu praesidium postulassent; har resp 36. sapientes homines, Gaditani, a senatu de foedere postulaverunt; Balb 34. de quo legendo consules spero ad senatum relatos; imp Pomp 58. cum potestas in populo, auctoritas in senatu sit; leg III 28. f. 1. dimitto. te frustra in senatum sive potius in conventum senatorum esse venturum; ep IV 1, 1. si aut tuto in senatum aut honeste venire potuissem; ep X 2, 1.

III. nach Adjectiven: 1. illud maxime proprium senatus sapientis est, grata eorum virtutum memoria prosequi, qui . . .; Phil XIV 30. — 2. o diem funestum senatui bonisque omnibus! Sest 27. si senatui gratum et iucundum meum reditum intelligitis esse; dom 147. — 3. fretus: f. II, 1. despicio. — 4. quo in bello si fuit error, communis ei fuit cum senatu; Phil XI 34.

IV. nach Substantiven: 1. o divina senatus frequentis in aede Bellonae admurmuratio! Ver V 41. cum (D. Brutus) senatus auctoritatem defendat; Phil III 37. in meis damnis ex auctoritate senatus sanciendis; ep I 9, 5. cum senatus beneficia in regem Deiotarum recorderet; Deiot 6. clamore senatus prope contionali; Q fr II 5, 1. ut nihil sine consilio senatus egerim; Piso 7. quos (colonos) T. Manlius praetor ex senatus consulto de oppidis Siculorum deduxit Agrigentum; Ver II 123. hominem ducentis confixum senati consultis; har resp 8. quae (domus) contra vim gladiatoris tot senati consultis munita atque saepta est; har resp 15. ut et senati consultum et leges defendas; ep II 7, 4. in ipsum discessum senatus incidisse credo meas litteras; ep III 9, 4. quae tum frequentia senatus fuerit; Sest 72. qui iniussu populi ac senatus proficiscerentur; Ver II 14. quem post nefarium scelus consulum superiorum tot vides iudiciis senatus honestatum; dom 82. odio et strepitu senatus (Clodius) coactus est aliquando perorare; A IV 2, 4. ut eae provinciae atque exercitus in senati populique Romani potestate sint; Phil III 38. cum armatus M. Aemilius, princeps senatus, in comitio constitisset; Rabir 21. cum sententia senatus inclinaret ad pacem cum Pyrrho

foedusque faciendum; Cato 16. suffragia largitione devincta severitatem senatus excitarent; Planc 45. strepitus: f. odium. equitatus, in quo suffragia sunt etiam senatus; rep IV 2. voluntate perspecta senatus; Quir 12. — 2. huic aditus in senatum fuit; Phil VIII 28. leguntur eadem ratione ad senatum Allobrogum populumque litterae; Catil III 11.

V. Humfand: 1. illo senatu se rem publicam gerere non posse; de or III 2. — 2. deinceps laudatur provincia Gallia meritoque ornatur verbis amplissimis a b senatu, quod . . .; Phil IV 9. somnio comprobato a senatu; div I 55. id erat de Clodiana religione ab senatu constitutum; A I 14. 1. angures rem ad senatum; nat II 11. ne quid ad senatum „consule!“ aut „numera!“ A V 4. 2. an reditus (Caesaris) in patriam habet aliquam offensionem? utrum apud populum an apud senatum? prov 29. quae (sententia) erat superioribus diebus agitata in senatu; dom 9. quae Kalendis Sextilibus in senatu fuisset L. Pisonis oratio; Phil I 10. quas (litteras) in senatu recitari voluisti; ep III 3. 2. omnia per senatum consecuti sunt; ep I 7. 10. ex quo genere haec sunt, „Neptunum“ pro mari, „curiam“ pro senatu; de or III 167.

senectus, Alter, Greifenalter: I. quattuor reperio causas, cur senectus misera videatur, unam, quod avocet a rebus gerendis, alteram, quod corpus faciat infirmius, tertiam, quod privet fere omnibus voluptatibus, quartam, quod haud procul absit a morte; Cato 15. habeo senectuti magnam gratiam, quae mihi sermonis aviditatem auxit, potionis et cibi sustulit; Cato 46. avocat: f. abest. quamquam immoderatis epulis caret senectus, modicis tamen convivii delectari potest; Cato 44. illorum severissima senectus desiderat meam laudem; Q Rosc 44. quod numquam tibi senectutem gravem esse senserim, quae plerisque senibus sic odiosa est, ut onus se Aetna gravius dicant sustinere; Cato 4. facit: f. abest. quando obrepat senectus; Cato 38. privat: f. abest. tollit: f. auget. videtur: f. abest. — II. 1. in omni oratione mementote eam me senectutem laudare, quae fundamentis adolescentiae constituta sit; Cato 62. quasi qui senectutem occasum vitae velit definire; Top 32. delecto: f. I. caret. cum ipsa oratio iam nostra canesceret haberetque suam quandam maturitatem et quasi senectutem; Bru 8. laudo: f. constituo. quid est iucundius senectute stipata studiis inventutis? Cato 28. cuius senectutem tueri et tegere debebat; Deiot 2. senectutem a solitudine vindicari iuris civilis scientia; de or I 254. — 2. habeo gratiam: f. I. auget. subsidium bellissimum existimo esse senectuti otium; de or I 255. — 3. ne postulantur quidem vires a senectute; Cato 34. qui (Cato Maior) est scriptus ad te de senectute; Lael 4. — III. 1. me admodum delectabat Triarii in illa aetate plena litteratae senectutis oratio; Bru 265. — 2. luxuria cum omni aetati turpis, tum senectuti foedissima est; of I 123. — IV. apex est senectutis auctoritas; Cato 60. ut et gravitas iam constantis aetatis et senectutis maturitas naturale quiddam habeat, quod . . .; Cato 33. omnem tranquillitatem et quietem senectutis acceptam refert clementiae tuae; Deiot 38. ut non arbitrer subsidium senectutis in eorum, qui consultum veniant, multitudine esse ponendum; de or I 255. tranquillitas: f. quies. quae vitia sunt non senectutis, sed inertis, ignavae, somniculosae senectutis; Cato 36. — V. 1. quem (Pleuratum) necasti verberibus summa senectute confectum; Piso 84. natura se consumi et senectute; rep I 4. — 2. T. Aufidius, qui vixit ad summam senectutem; Bru 179. Sophocles ad summam senectutem tragoedias fecit; Cato 22. Graecas litteras M. Catonem in senectute didicisse; Ac II 5.

senesco, altern, abnehmen, hinfchwanden: ut honestum illud Solonis sit, senescere se multa in dies addiscentem; Cato 50. ita sensim sine sensu aetas senescit; Cato 38. arborem et „vigere“ et „senescere“ (dicimus); fin V 39. prope senescente iam Graecia; rep I 58. alterum (tempus) hiemi senescenti adiunctum est; nat II 49. laudem eorum iam prope senescentem; de or II 7. cernerent lunae luminum varietatem tum crescentis, tum senescentis; nat II 95. senescentis morbi remissio; ep VII 26. 1.

senex, alt, bejahrt, Greis: A. et Pisistratum et paulo seniorem etiam Solonem multum valuisse dicendo; Bru 27. defendi rem publicam adolescens, non deseram senex; Phil II 118. qui (Solon) se cotidie aliquid addiscentem dicit senem fieri; Cato 26. cum iam honores et illa senior auctoritas gravius quiddam requireret; Bru 327. qui non dubitavit indicibus cicatrices adversas senis imperatoris ostendere; de or II 124. exstat in eam legem senior, ut ita dicam, quam illa aetas ferebat, oratio; Bru 160. servi sordidati ministrant, non nulli etiam senes; Piso 67. quae vis non modo senior est quam aetas populorum et civitatum || civitatum ||, sed aequalis dei; leg II 9. — B. I. moderati et nec difficiles nec inhumani senes tolerabilem senectutem agunt; Cato 7. huic ioculatorem senem illum interesse sane nolui; A IV 16. 3. sperat adolescens diu se victurum, quod sperare idem senex non potest; Cato 68. — II. 1. cur neque deformem adolescentem quisquam amat neque formosum senem? Tusc IV 70. senem, in quo est aliquid adolescentis, probo; Cato 38. — 2. huic tristi ac derecto seni responderet Caellius . . .; Cael 38. quid est tam secundum naturam quam senibus emori? Cato 71. — 3. sum in: f. 1. probo. cum in Piraeum Socrates venisset ad Cephalum, locupletem et festivum senem; A IV 16. 3. cum senibus graviter, cum inventute comiter vivere; Cael 13. — III. qui se totiens seniorum iuniorumque centuriis illo honore adficio pronuntiavit; Ver V 38. hereditatis spes quem nutum locupletis orbi senis non observat? par 39. haec etiam in fabulis stultissima persona est improvidorum et credulorum senum; Lael 100. est decorus senis sermo quietus et remissus; Cato 28. — IV. maximas res publicas ab adolescentibus labefactatas, a senibus sustentatas et restitutas reperietis; Cato 20.

seni, je feds: pueri annorum senum septenumque denum; Ver II 122. senos denarios exegissent; Font 19. remissis senis et trientibus; Sest 55.

senilis, greifenhaft, im Greifenalter: C. Marius senile corpus paludibus occultasse demersum; Sest 50. postquam adamavi hanc quasi senilem declamationem; Tusc II 26. Tages puerili specie dicitur visus, sed senili fuisse prudentia; div II 50. ista senilis stultitia senum levium est, non omnium; Cato 36.

senium, Alterschwäche, Entfräigung, Zeit: I. non sunt illi eiulatus Philoctetae tam miseri quam senium matricidarum; har resp 39. — II. quod (opus) omni morbo et senio vacaret; Tim 17. — III. se ipse (mundus) consumptione et senio alebat sui; Tim 18. tota civitas confecta senio est; Milo 20.

senius, Greis: saepe vel sine coniunctione verba novantur, ut ille „senius desertus“, ut „di genitales“; de or III 154.

sensim, allmählich: ut (sol) accedat ad, brutale signum et inde sensim ascendat; de or III 178. ille sensim dicebat, quod causae prodesset; tu cursim dicis aliena; Phil II 42. posteaquam extinctis eis omnis eorum memoria sensim obscurata est et evanuit; de or II 95. qui (Graeci) cotidie, ante quam pronuntient, vocem cubantes sensim excitant; de or I 251. sensim erit pedetemptaque (mutatio) facienda; of I 120. post sensim incendens

indices in reliquis exsultavit audacius; orat 26. obscuro: f. evanesco. sensim sine sensu aetas senescit; Cato 38.

sensus, Gefühl, Sinn, Empfindung, Eindruck, Wahrnehmung, Bewußtsein, Gefinnung, Sinnesart: I, 1. omnis sensus hominum multo antecellit sensibus bestiarum; nat II 145. nemo est mihi tam consentientibus sensibus; A IV 18, 2 (16, 10). acerrimum ex omnibus nostris sensibus esse sensum videndi; de or II 357. quod omnis tralatio ad sensum ipsos admovetur, maxime oculorum, qui est sensus acerrimus; de or III 160. „oculorum“, inquit Plato, „est in nobis sensus acerrimus“; fin II 52. videmus in partibus mundi inesse sensum atque rationem; nat II 30. communis ille sensus in aliis fortasse latuit; Planc 34. si ne sensus quidem verum nuntiant; Ac II 79. qui (motus) quam diu remanet in nobis, tam diu sensus et vita remanet; nat II 23. — 2. quae (mens) sensuum fons est atque etiam ipsa sensus est; Ac II 30. — II, 1. non offendens eundem bonorum sensum, quem reliquisti, qui confirmatus consulatione nostro, non numquam postea interruptus, adflictus ante te consulem, recreatus abs te totus est nunc ab iis, a quibus tuendus fuerat, derelictus; ep I 9, 17. hoc tempore (Priamus) sensum amisit malorum; Tusc I 85. (genus hoc orationis) aufert humanum sensum auditoris || actoris ||; orat 209. aufert (sonnus) sensus; fin V 54. si (animal) voluptatis sensum capit, doloris etiam capit; nat III 32. confirmo, derelinquo: f. adffigo. dedit eadem natura beluis et sensum et appetitum; nat II 122. si intimos sensus civitatis expressero; Sest 119. cum dissolutione, id est morte, sensus omnis exstinguatur; fin II 101. natura gigni sensum diligendi; Lael 32. quodsi nullum haberes sensum nisi oculorum; ep IV 10, 2. quae (voluptas) maxime dulcedine sensum moveret; fin II 39. reliquos sensus voluptates oblectant dispares; de or III 25. offendo: f. adffigo. perspexi omnem eius (Hirtii) sensum; A XV 1, 3. recreo: f. adffigo. animos hominum sensusque morte restingui; Sest 47. nisi sensus quasi titillarentur voluptate; Tusc III 47. tueor: f. adffigo. — 2. quae (res) dulcem motum adferant sensibus; fin II 10. antecello: f. I. 1. antecellit. quae (res) subiectae sunt sensibus; fin V 36. qui visa sensibus alia vera dicas esse, alia falsa; Ac II 80. — 3. quorum alterum fugiendum non esse, carere sensu, alterum etiam optandum. meliore esse sensu; Sest 47. f. I, 1. consentiunt. oculi vera cernentes utuntur natura atque sensu; div II 108. — 4. haec oratio longe ab nostris sensibus abhorrebat; de or I 83. quin ipse in commoventibus iudicibus his ipsis sensibus, ad quos illos adducere vellem, permoverer; de or II 189. cum in hunc sensum et adiciat beneficiis hominum et compellar iniuriis; ep I 9, 21. admoveo ad: f. I, 1. est; de or III 160. quod (res) ita essent parvae, ut sub sensum cadere non possent; Ac I 31. compello in: f. adlicio in. neque nos contra sensum aliter dicimus ac Stoici; Ac II 101. dividunt in sensum, deinde in ea, quae ducuntur a sensibus; Ac II 42. quod in communibus hominum sensibus positum atque infixum est; Cluent 17. (definitio) et in sensum et in mentem iudicis intrare non potest; de or II 109. quicquid animo cernimus, id omne oritur a sensibus; fin I 64. iudicia rerum (Epicurus) in sensibus ponit; fin I 22. f. infigo in. nec ullum animal est sine sensu; nat III 34. — III, 1. nec tam sum vestri sensus ignarus atque expertus, ut . . . Milo 72. — 2. ex corpusculis non sensu praeditis, sed concurrentibus temere; nat II 94. animo per somnum sensibus et curis vacuo; div II 27. — IV, 1. ut neque sensuum fidem sine ratione nec rationis sine sensibus exquiramus; fin IV 9. fons: f. I, 2. nullo modo poterimus sensuum iudicia

defendere; fin I 64. ut quidam morbo aliquo et sensus stupore suavitate cibi non sentiunt; Phil II 115. sunt falsa sensus visa; Ac II 101. — 2. est (voluptas) incundus motus in sensu; fin II 75. — V, 1. sensibus eadem omnia comprehenduntur; leg I 30. aures ipsae tacito eum (modum) sensu sine arte definiunt; orat 203. omnes tacito quodam sensu sine ulla arte aut ratione, quae sint in artibus ac rationibus recta ac prava, diiudicant; de or III 195. tantum efficitur sensu quodam ac ratione dicendi, ut . . .; de or II 184. huic omnia sensu, non ratione sunt iudicanda; fin II 91. non est tuum uno sensu solum oculorum moveri; ep IV 9, 1. praesto est, qui neget rem ullam percipi posse sensibus; Ac II 101. permoveri: f. II 4. adduco ad. nec hoc ipso huius gentis ac terrae domestico nativique sensu Italos ipsos ac Latinos superavimus; har resp 19. — 2. vidi forum adornatum ad speciem magnifico ornatu, ad sensum cogitationemque acerbo et lugubri; Ver I 58. si est suaviter et cum sensu tractatum; de or II 184. ex: f. I, 1. est; de or II 357. cum in eam rationem pro suo quisque sensu ac dolore loqueretur; Ver I 69. ita sensim sine sensu aetas senescit; Cato 38. f. IV, 1. fides.

sententia, Sinn, Gefinnung, Gedanke, Begriff, Inhalt, Satz, Beweisführung, Meinung, Wissen, Stimme, Urteil, Spruch: I. Subject: mali quid adfert ista sententia? Tusc I 82. cadere tantum numerose oportere terminarique sententiam; orat 199. Hortensii et mea et Luculli sententia cedit religioni de exercitu; ep I 1, 3. ut vestrae mentes atque sententiae cum populi Romani voluntatibus suffragisque consentiant; Muren 1. cum scriptum ambiguum est, ut duae sententiae differentes accipi possint; Top 96. neque esse ullam sententiam inlustrem sine luce verborum; de or III 24. nec sententia ulla est, quae fructum oratori ferat, nisi apte exposita atque absolute; orat 227. sententiarum totidem genera sunt, quot dixi esse laudum. sunt enim docendi acutae, delectandi quasi argutae, commovendi graves; opt gen 5. quorum (philosophorum) si vera sententia est; nat I 3. rem et sententiam interdicti mecum facere fatebatur; Caecin 79. fert: f. est; orat 227. sententiae suam compositionem habent, ad probandam rem accommodatum ordinem; opt gen 5. idem memineram nobis privatis, cum sententiae nostrae magnum in senatu pondus haberent, unum fere sensum fuisse bonorum omnium; ep I 9, 12. cum sententia senatus inclinaret ad pacem cum Pyrrho foedusque faciendum; Cato 16. his fere luminibus inlustrant orationem sententiae; de or III 205. ad commovendos animos maxime proficient eius modi sententiae, quae aut ad explendas cupiditates aut ad odium satiandum aut ad ulciscendas iniurias pertinebunt; part or 96. horum sententiae omnium non modo superstitionem tollunt, sed etiam religionem; nat I 117. haec sententia sic per triduum valuit, ut . . .; Phil VI 3. quae mea sententia in senatu facile valisset; ep XII 7, 1. sed quot homines, tot sententiae; fin I 15.

II. nach Verben: 1. ipsae illae contiones ita multas habent obscuras abditasque sententias, vix ut intellegantur; orat 30. accipio: f. I. differunt. quae (sententia) erat superioribus diebus agitata in senatu; dom 9. ut horum concisis sententiis, interdum etiam non satis apertis cum brevitate tum nimio acumine, officit Theopompus elatione atque altitudine orationis suae, sic . . .; Bru 66. ante circumscribitur mente sententia; orat 200. in hac re cognita sententia interdicti verba subtiliter exquiri omnia noluerunt; Caecin 57. facile et libenter sententiam commutabimus; inv II 9. ipsa natura circumscriptione quadam verborum comprehendit concluditque sententiam; Bru 34. istam tuam sententiam laudo vehementissimeque comprobo; imp Pomp 69. ut nec minutos

numeros sequens concidat delumbetque sententias; orat 231. *f. aperio. concludo: f. comprehendo.* quae lex hanc sententiam continet ut omnes leges tollat; leg III 38. in eodem excipiendi sententiam meam corrigebant; Phil VIII 32. non semper easdem sententias ab eisdem, sed, quascumque rei publicae status postulare, esse defensas; Plenc 94. delumbo: *f. concido.* postridē placuit ut breviter sententias diceremus; ep I 2, 1. prope ita Marcellini sententia, quam ille de scripto ita dixerat, ut . . .; ep IV 3, 2. postulatum est, ut Bibuli sententia divideretur; ep I 2, 1. sententia cum iudicibus daretur; de or I 232. si Oppianicum iudici ad erendas sententias dedisse pecuniam indicatum est; Cuent 102. (antiqui) et verba eligebant et sententias graves et suaves reperiebant, sed eas aut vinciebant aut explebant parum; orat 168. ipsius Catonis sermo explicabit nostram omnem de senectute sententiam; Cato 3. vere exposita illa sententia est ab Epicuro; nat I 45. *f. I. est;* orat 227. ille quoque damnatus est, neque solum primis sententiis, quibus tantum statuebant iudices, damnarent an absolvent, sed etiam illis, quas iterum legibus ferre debebant; de or I 231. maiores de singulis magistratibus bis vos sententiam ferre voluerunt; agr I 26. habeo: *f. abdo.* IV, 1. alqd. cum voluntas et consilium et sententia interdicti intellegatur; Caecin 58. ut is nobis sententiam legis interpretaretur; inv I 70. rectene interpretor sententiam tuam? Tusc III 37. in quo (libro) disputatio Cottae quamquam labefactavit sententiam meam, non funditus tamen sustulit; div I 8. neque esse inconstantis puto sententiam tamquam aliquod navigium ex rei publicae tempestate moderari; Balb 61. totiens sententiam mutas? A VIII 14, 2. quam (sententiam) vis obtinere; Tusc I 26. sententiam meam tu facillime perspicere potuisti; ep II 16, 3. acutae crebraeque sententiae ponuntur; orat 79. postulo: *f. defendo.* illae sententiae virorum clarissimorum minime probandae sunt; prov 36. meae sententiae, quae secunda pronuntiata erat, cum reuenter adsentiretur senatus; ep X 12, 3. propono: *f. dico. reperio: f. expleo.* a me librorum eorum sententiam requisisti; Top 1. primum me non esse rogatum sententiam; A I 13, 2. qui, cuius vestigia persequi cupiunt, eius sententiam seiscitantur; de or I 105. quam (sententiam) senatus frequens secutus est; de or III 5. cuius sententiam ita frequentissimus senatus secutus est, ut . . .; Sest 129. hanc ego cum teneam sententiam; fin I 24. termino: *f. I. cadit. tollo: f. labefacto.* ut mihi, velim nolim, sit certa quaedam tuenda sententia; nat I 17. vincio: *f. expleo.* — 2. illi alteri sententiae vehementer adsentior; Ac II 148. *f. I. pronuntio.* quae superiori sententiae conveniunt; fin IV 78. animadverto quosdam huic favere sententiae; Phil XIV 3. officio: *f. I. aperio.* huic incredibili sententiae ratiunculam suggerit; nat III 73. — 3. eloquentiam sine maiore quadam vi fluere abundantem sonantibus verbis uberibusque sententiis; Tusc I 64. Hortensius me quoque coepit hortari, ut sententia desisterem; Ac II 63. ut sententiis nostris pro suis uterentur; fin V 74. — 4. si ad interdicti sententiam confugis; Caecin 83. ex scripto et sententia controversia consistit, cum alter verbis ipsis, quae scripta sunt, utitur, alter ad id, quod scriptorem sensisse dicet, omnem adiungit dictionem; inv II 121. quoniam eloquentia constat et ex verbis et ex sententiis; opt gen 4. ut ne quis te de vera et certa possit sententia demovere; Ver pr 52. aetas eius certe ab hac sententia neminem deterrebit; Phil XIV 28. factum tuum a sententia legis doceo discrepare; Plenc 42. eiusdem (Epicuri) testamentum ab ipsius sententia iudico discrepare; fin II 100. saepe animi in contrarias sententias distrahuntur; of I 9. me ratio ipsa in hanc potissimum sententiam ducit, ut . . .

inv I 1. in Hortensii sententiam multis partibus plures ituros; ep I 2, 2. ibatur in eam sententiam; Q fr II 1, 3. velim maneat Damasippus in sententia; ep VII 23, 2. maneat in sententia, ut mittam ad eum (Varronem), quae scripsi; A XIII 18. cum te neque frequens senatus agendo de sententia movere potuit; Phil II 52. quoniam tribus rebus homines || omnes || ad nostram sententiam perducimus, aut docendo aut conciliando aut permovendo; de or II 310. in omnibus meis sententiis de re publica pristinis permanebam; ep I 9, 6. cum continenter unum verbum non in || non || eadem sententia ponitur; orat 135. qui a sententia stabit; inv II 129. qua in sententia scriptor ierit; inv II 117. si quando aliud in sententia videtur esse, aliud in verbis; orat 121. est vitiosum in sententia, si quid absurdum aut alienum aut non acutum aut subsulsum est; opt gen 7. si tu in eadem es sententia; ep XVI 1, 1. omnia sua iura in vestris sententiis versari arbitrantur; Ver V 172. utor pro: *f. I. utor.*

III. *nach Objectivum und Adverb:* 1. quoniam sententiae atque opinionis meae voluistis esse participes; de or I 172. — 2. quid (Epicurus) convenienter possit rationi et sententiae suae dicere; fin II 84. — 3. grandes erant verbis, crebri sententiis; Bru 29. quod orationes declarant refertae philosophorum sententiis; nat I 6. — 4. hoc dicendi genus ad patrocina mediocriter aptum videbatur, ad senatoriam vero sententiam, cuius erat ille princeps vel maxime; I ru 112.

IV. *nach Substantivum:* 1. exordium sententiarum et gravitatis plurimum debet habere; inv I 25. floret Epicurus, eiusdem fere adiutor auctorque sententiae; of III 116. cum ad eam dictionem sententiarum quoque ratio accommodatur || accommodatur ||, id non, si per sententiae dictionem agitur, deliberativum est; inv II 110. ut in disiunctione sententiae coniuncti tamen amicitia maneremus; prov 40. genera: *f. I. est;* opt gen 5. huius sententiae gravitas a Platonis auctoritate repetatur; Tusc V 34. in Sibyllinis ex primo versu cuiusque sententiae primis litteris illius sententiae carmen omne praetextitur; div II 112. disceptator (est, qui audit), id est, rei sententiaeque moderator; part or 10. sententiarum ornamenta maiora sunt; orat 136. hic in senatu princeps sententiae fuit; dom 30. *f. III. 4. versus: f. litterae.* — 2. unum (genus Asiaticae dictionis) sententiosum et argutum, sententiis non tam gravibus et severis quam concinnis et venustis; Bru 325. — 3. in eius (Catonis) sententiam est facta discessio; A XII 21, 1. numquam laudata est in una sententia perpetua permansio; ep I 9, 1.

V. *Umstand:* 1. quod se mea sententia reges appellaverim; ep IX 15, 4. condemnatus est Polemocrates sententiis omnibus; Flac 74. iudicatum (est), de quo alicuius aut aliquorum iam sententiis constitutum est; inv II 162. cum (is philosophus) impiis sententiis damnatus esset; div I 124. *f. II. 1. fero.* M. Calidius sententia sua, quam esset cara sibi mea salus, declaravit; sen 22. qui cunctis senatus sententiis hostis est indicatus; Phil XI 9. ut sum praefectum fabrum vestris oppressum sententiis audiat; Balb 64. statuere: *f. II. 1. fero.* homo mea sententia prudentissimus; Caecin 22. Cato, perfectus mea sententia Stoicus; par 2. — 2. cum ad verbum, non ad sententiam rem accipere videare; de or II 259. de amicorum cognatorumque sententia Romam confugit; Sex Rose 27. condemnat omnes de consilii sententia; Ver V 114. templum Iunonis Sospitae L. Iulius de senatus sententia refecit ex Caeciliae somnio; div I 4. me de illius ad te sententia atque auctoritate scribere; ep I 7, 4. confecta res ex sententia mea est; ep II 15, 1. si haec ex sententia confecta essent; ep XII 10, 2. si (opus) ex sententia successerit; Q fr II 12, 1. quod

omnes sic uti solent eo verbo in eam sententiam, in quam is accipiendum esse demonstrabit; ino II 116. neque haec in eam sententiam disputo, ut . . . ; de or I 117. in hanc sententiam scriberem plura; ep II 4, 2. factum est senatus consultum in meam sententiam; A IV 1, 6. cum fieret senatus consultum in sententiam Marcellini; A IV 2, 4. vgl. IV, 3. discessio in. si quibusdam in sententiis paulum me immutasset; ep I 9, 11. eos sine consilii sententia omni supplicio liberavit; Ver V 18.

sententiola, Sprüchlein, Redensart: sententias edicti cuiusdam memoriae mandavi, quas videtur ille peracutus putare; Phil III 21.

sententiose, gedankenreich, durch wichtige Gedanken: saepe etiam sententiose ridicula dicuntur; de or II 286. compositae et apte sine sententiis dicere insania est, sententiose autem sine verborum et ordine et modo infantia; orat 236. qua oratione habita graviter et sententiose; inv I 106.

sententiosus, gedankenreich: genera Asiaticae dictionis duo sunt: unum sententiosum et argutum, sententiosum non tam gravibus et severis quam concinnis et venustis; Bru 325.

sentina, Bodengewässer, unterster Schiffsraum, See, Auswurf: 1. fortunatam rem publicam, si quidem hanc sentinam urbis eiecerit! Catil II 7. cum alii malos scandant, alii sentinam exhauriant; Cato 17. qua (emptione) constituta diligenter sentinam urbis exhauriri posse arbitrabar; A I 19, 4. — 2. sedebamus in puppi et clavum tenebamus; nunc vix est in sentina locus; ep IX 15, 3.

sentio, empfinden, fühlen, merken, wahrnehmen, einsehen, verstehen, denken, meinen, urteilen, stimmen: I, 1. non ut dictum est, in eo genere intellegitur, sed ut sensum est; de or III 168. nisi forte regium tibi videtur in senatu sentire libere; Sulla 25. — 2. neque cum iis sentimus, qui civilem scientiam eloquentiam non putant indigere; inv I 6. ut, quem ad modum sentio || sentiam ||, loquar; de or II 15. (Aristoteles) paena probat eoque ait uti omnes, sed ipsos non sentire, cum utantur; orat 193. ego me a C. Caesare in re publica dissensisse fateor et sensisse vobiscum; sed nunc isdem vobis adsentior, cum quibus antea sentiebam; prov 25. qui recte et fortiter sentient; Phil VIII 22. male olere omne caenum. at non semper. commove, senties; Tusc IV 54. te recte vereque sensisse; ep VI 21, 2. volunt nos ita putare; nescio, cur non animo quoque sentiant; A XIV 3, 2. ut boni minus bene sentiant; har resp 41. qui homines corruant, sed ita, ut non modo civitas, sed ne vicini quidem proximi sentiant; Catil II 21. ut (corpus) temperatione naturae vigeat et sentiat; Tusc I 21. omnes res subiectas esse naturae sentienti; nat II 75. (populus) est moderatior, quoad sentit et sapit; rep I 65. vicini: f. civitas. ad hostiam deligendam ducem esse vim quandam sentientem atque divinam; div II 35. — II, 1. de hoc toto iocandi genere quid sentias; de or II 233. aveo audire, de divinatione quid sentias; div I 11. — 2. sentio || censeo ||, quod commodo tuo facere poteris, venias ad id tempus, quod scribis; A I 4, 1. — 3. qui, quid amor fraternus valeat, paene praeter ceteros sentiam; Scaur 35. cum dispicere coepimus et sentire, quid simus; fin V 41. ut deorum animi sine oculis, sine auribus, sine lingua sentiant inter se, quid quisque sentiat; div I 129. — 4. versatam esse in iudicio mentionem pecuniae sentiebant; Cluent 78. nihil sibi deesse sentiant; par 52. sentiam omnia facienda, ne armis decertetur; A VII 6, 2. — III. quod exprimere dicendo sensa possumus; de or I 32. quae (vis) sensa mentis et consilia sic verbis explicat, ut . . . ; de or III 55. ut brevissime dicam, quod sentio; orat 236. cum aliud sensisse scriptor videtur et aliud scripsisse; part or 133. quae de nihil sen-

tiendo paulo ante dicta sunt; Tusc I 102. qui cum illa sentirent in re publica, quae ego agebam; ep I 9, 10. quid tu igitur sensurus es? A VII 6, 2. hac in contentione neutrum tibi palam sentiendum est; A X 7, 1. f. mutila. II, 1. 3. div I 129. sentit (animal) et calida et frigida et dulcia et amara; nat III 32. eorum ipsorum nullum aliud animal pulchritudinem, venustatem, convenientiam partium sentit; of I 14. meae (aures) et curta sentiunt nec amant redundantia; orat 168. quod Centuripini etiam ceterarum civitatum damna ac detrimenta senserunt; Ver III 108. id necesse est sentiat et voluptatem et dolorem; nat III 36. dulcia, frigida: f. amara. ad eam, quam sentiam, eloquentiam; orat 23. cum in flectendis promunturiis ventorum mutationes maximas saepe sentiunt; div II 94. mutila sentit (animus) quaedam et quasi decurtata; orat 178. pulchritudinem, venustatem: f. convenientiam. ut quidam morbo aliquo suavitate cibi non sentiunt; Phil II 115. voluptatem: f. dolorem. — IV. puerum appellat, quem non modo virum, sed etiam fortissimum virum sensit et sentiet; Phil XIII 24. talem solemus et sentire bonum civem et dicere; of I 124. coepat (animal) ea, quae naturae sentit apta, appetere; fin V 24.

seorsum, getrennt: ea dissensio civium, quod seorsum eunt alii ad alios, seditio dicitur; rep VI 1.

separabilis, trennbar: nec (vim eam) separabilem a corpore esse; Tusc I 21.

separate, besonders: quaedam argumentationes separatius ad finem adiunguntur; inv II 156.

separatim, abgefordert, besonders: nihil accidet ei separatim a reliquis civibus; ep II 16, 5. de agro Campano separatim cognoscerent; Phil V 53. qui (viri) non una aliqua in re separatim elaborarint, sed omnia comprehenderint; de or I 9. ipsum Pompeium separatim ad concordiam hortabor; A VII 3, 5. Q. Fabium Labeonem cum utrisque separatim locutum; of I 33. ac separatim quidem, quae de principio et de insinuatione dicenda videbantur, haec fere sunt; inv I 25. cum communiter quaedam de omnibus praecipere possint, separatim quoque aliae sunt cuiusque generis diversae praeceptiones; inv II 12.

separo, absondern trennen: subito abrepti in quaestionem tamen separantur a ceteris; Milo 60. separatim (est), quod non ex ipsa causa ductum est nec sicut aliquod membrum adnexum orationi; inv I 26. separatim quiddam extra adsumptionem est approbatio; inv I 64. separata est a propositione approbatio; inv I 62. separata est ab adsumptione approbatio; inv I 65. qui omnes a perpetuis suis historiis ea, quae dixi, bella separaverunt; ep V 12, 2. quod ille (Epicurus) a virtute summum bonum separavit; Tusc III 47. patimini me delicta vulgi a publica causa separare; Flac 58. equitum magno numero ex omni populi summa separato; rep II 39. maiores nostri superstitionem a religione separaverunt; nat II 71. ista alii quoddam separatim volumen expectant; A XIV 17, 6. virtus ipsa per se sua sponte separata etiam utilitate laudabilis; Tusc IV 34.

sepelio, bestatten, begraben, zu Grabe tragen, unterdrücken, vernichten: I. redimant pretio sepeliendi potestatem; Ver V 119. — II. Simonides dicitur demonstrator unius cuiusque sepeliendi fuisse; de or II 353. haec sunt, o carnifex, in gremio sepulta consulatus tui; Piso 10. amittenda fortitudo est aut sepeliendus dolor; Tusc II 32. cerno animo sepulta in patria miseros atque insepultos acervos civium; Catil IV 11. quid, qui post XII in urbe sepulti sunt clari viri? leg II 58. quod vestra vultus neque oblivione eorum, qui nunc sunt, nec reticentia posterorum sepulta esse poterit; Phil XIV 33.

sepia, Tintenſch: atramenti effusione sepiae (se tutantur); nat II 127.

sepono, beſeite legen, auffparen, abſondern, trennen: quod celari opus erat, habebant sepositum et reconditum; Ver IV 23. nec ad eius causae seposita argumenta revolvi nos oportet; de or II 130. si ea (ornamenta) seposita essent; de or I 162. Graecos homines seposuisse a ceteris dictionibus eam partem dicendi; de or I 22. ut alius aliam sibi partem, in qua elaboraret, seponeret? de or III 132. me nec ullum unquam habuisse sepositum tempus ad discendum; de or III 85. ut nullum sibi ad eam rem tempus ipsi seponerent, sed eodem tempore et discendum satis facerent et consulentibus; orat 143.

sepse, ſich ſelbſt: I. quae (virtus) omnes magis quam sepse diligit; rep III 12. — II. sepse, id est „se ipse“; rep fr 7.

septem, ſieben: A. Romulus cum septem et triginta regnavisset annos; rep II 17. Venuleio dantur tritici mod. VII; Ver III 99. quod ille unus e septem sapientibus non sapienter Croesum monuit; fin III 76. septem alia (sidera) suos quaeque tenere cursus; Tusc V 69. viginti et septem praeterea tabulas pulcherrime pictas ex eadem aede sustulit; Ver IV 123. — B. I. illos septem habitos esse sapientes; Tusc V 7. — II. qui (Thales) sapientissimus in septem fuit; leg II 26.

September, des September: ut Idibus Septembris P. Quinctium sisti Sex. Alfenus promitteret; Quinct 29. huc nisi venirem Kalendis Septembris; Phil V 19.

septemdecim, ſiebzehn: ipse interea septemdecim dies de me in Tiburtino Scipionis declamavit; Phil V 19. e quibus (filiis) septemdecim iusta uxore natis; Tusc I 84. cum vos CCCXVII senatores essetis; sen 26.

septemvir, Mitglied des Siebenmännerſollegſ: I. 1. die mihi, C. Antonius voluitne fieri septemvir? fuit certe dignus; A XV 19, 2. — 2. legi epistolam Antonii, quam ad quendam septemvirum miserat; Phil V 33. — II. huic (Caesari) adsensu septemvirum acta sustulimus; Phil VI 14.

septemviralis, den Septemvirn angehörig: in quibus (castris sunt) septemvirales Lento, Nucula; Phil XIII 26. scimusne, quibus in locis nunc sit Lentonis Caesennii septemviralis auctoritas? Phil XII 23.

septemviratus, Würde eines Septemvir: eundem in septemviratu nonne destituiſti? Phil II 99.

septenarius, ſiebenſtütiger Verſ: cum tam bonos septenarios || octonarios || fundat ad tibiam; fin I 107.

septeni, je ſieben: cum aetas tua septenos octiens solis anfractus reditusque converterit; rep VI 12. pueri annorum senum septenumque denum; Ver II 122. reditus: ſ. anfractus.

septentrio, (septentrio), Sternbild des Bären, Norden: 1. minorem Septentrionem Cepheus subsequitur; nat II 111. Helicen et clarissimos Septentriones (teneo); Ac II 66. — 2. inflectens sol cursum tum ad septentriones, tum ad meridiem; nat II 49.

septiens, ſiebenmal: qui (Marius) septiens consul est factus; Planc 51. ne septiens miliens reciperetur; Phil VIII 26. sestertium septiens miliens avertisse Antonium pecuniae publicae indicavisti; Phil XII 11.

septimum, zum ſiebenten Male: cur Marius tam feliciter septimum consul domi suae senex est mortuus? nat III 81.

septimus, ſiebente: septimo die post filiae mortem; Tusc III 63. qui (veterani) quiescunt, ut septima, ut octava legio; Phil XI 37. septimus mihi liber Originum est in manibus; Cato 38. postremo septimam

(partem deus detraxit); Tim 22. ut ad cumulum ipsius Staieni sententia septima decima accederet; Cluent 74.

septingentesimus, ſiebenhunderſte: post Leutricam pugnam die septingentesimo sexagesimo quinto; A VI 1, 26.

septingenti, ſiebenhundert: qui (Atticus) annorum septingentorum memoriam uno libro conligavit; orat 120. ei cum pro iugeribus quinquaginta medimna DCC decumae imperarentur; Ver III 56. septingenta milia passuum vis esse decursa biduo? Quinct 81.

septuagesimus, ſiebzigſte: ad septuagesimum (annum Cyrus) pervenit; div I 46.

septuaginta, ſiebzig: annos septuaginta natus; Cato 14. si ex provincia tota c. XX aratores eiecisses; Ver III 121. mearum epistularum nulla est *ovayoyé*; sed habet Tiro instar septuaginta; A XVI 5, 5. quadringenta septuaginta milia annorum; div I 36. an ego expectem, dum de te quinque et septuaginta tabellae diribeantur? Piso 96.

sepulchrum (sepulcrum), Grab, Gruft, Grabmal, Grabſchrift: I. quod sepulchrum ipsius (Ser. Sulpicii) liberorum posterorumque eius esset, uti quod optimo iure publice sepulchrum datum esset; Phil IX 17. cum multa in eo loco sepulchra fuissent, exarata sunt; leg II 58. — II, 1. maiores nostristatnas multis *de creverunt*, sepulchra paucis; Phil IX 14. do, exaro: ſ. I. sepulchra sanctiora fiunt vetustate; Phil IX 14. non esse ius in loco publico fieri sepulchrum; leg II 58. nec sepulera legens vereor, quod aiunt, ne memoriam perdam; Cato 21. cuius (Iovis) in illa insula sepulcrum ostenditur; nat III 53. — 2. abesse hanc aetatem longe a sepulcro negant oportere; A XVI 7, 7. ut ad Pericli sepulcrum accederem; fin V 5. — III, 1. ea non tam ad religionem spectant quam ad ius sepulchrorum; leg II 58. sepulchrorum magnificentiam esse minuentiam; leg II 62. tanta religio est sepulchrorum, ut extra sacra et gentem inferri fas negent esse; leg II 55. statuae intereunt tempestate, vi, vetustate, sepulchrorum autem sanctitas in ipso solo est; Phil IX 14. — 2. cui ne iter quidem ad sepulchrum patrium reliquisset; Sex Rosc 24. duae sunt praeterea leges de sepulchris; leg II 61.

sepultura, Beſtattung, Begräbnis: I, 1. qui illam insepultam sepulturam effecerant; Phil I 5. — 2. sepultura et iustus exsequiarum caruerunt; leg II 42. — II. mihi antiquissimum sepulturae genus illud fuisse videtur, quo apud Xenophontem Cyrus utitur; leg II 56. cur decernit honorem sepulturae? Phil IX 14. — III, 1. eos nec inhumatos esse nec dispersis bustis humili sepultura *crematos*; Phil XIV 34. — 2. nec de mortui laude nisi in publicis sepulturis dici licebat; leg II 65.

sequester, vermittelnd, Vermittler, Unterhändler: A. quid opus erat ad eam rem iudice sequestre? Cluent 87. — B, I. qui aut sequestres aut interpretes corrumpendi iudicii solent esse; Ver pr 36. — II. quo (Sex. Vibio) sequestre in illo indice corrumpendo dicebatur esse usus; Cluent 25. — III. tu doce, per quem sequestrem (tribus) corrupta sit; Planc 48.

sequor, folgen, nachfolgen, begleiten, beitreten, beipflichten, ſich anſchließen, nachgehen, auffuchen, trachten, ſtreben, annehmen: I, 1. necesse est omnino officium aut fugiendi aut sequendi ad eorum aliquid referri; fin V 18. — 2, a. sequitur de locis sacris religiosis; har resp 30. sequitur de captis pecuniis et de ambitu; fin III 46. — β . deinde sequitur, quibus ius sit cum populo agendi aut cum senatu; leg III 40. — γ . sequitur, ut de frumento empto vos doceam; Ver III 163. sequitur, ut ea (vita beata) existat ex honestate; Tusc V 67. — δ . quo constituto sequitur ab animantibus

principiis ea esse generata; nat II 75. sequitur porro, nihil deos ignorare; div II 105. — b. ne, si taciti (peccatum) praeterierimus, sine causa non secuti putemur; inv I 12. secutus est C. Gracchus; har resp 41. quid sequatur, quid repugnet, vident; fin V 83. tum, quae sequuntur; nat II 110. sequuntur conubia et adfinitates; of I 54. secutum est bellum Africanum; Deiot 25. conubia: f. adfinitates. sequitur omnis vitae ea, quam tu commemorabas, eversio; Ac II 99. secuti sunt avariores magistratus; Ver III 190. non quaesitum esse numerum, sed secutum; orat 165. est oratio mollis et tenera et ita flexibilis, ut sequatur, quocumque torqueas; orat 52. sequebatur raeda cum lenonibus; Phil II 58. sequitur tertia disserendi ratio et scientia; Tusc V 72. ne multa turpia sequantur; fin III 17. manebit ergo amicitia tam diu, quam piu sequetur utilitas; fin II 78. — II. te, nomen, imperium, vocem, aspectum, impetum tuum stans senatus equitesque Romani et omnes boni sequebantur; har resp 22. Epicurus, in quibus sequitur Democritum, non fere labitur; fin I 18. nisi id, quod scriptum est in lege, sequimini || sequamini ||; inv I 70. ista sequamur asperitatemque fugiamus; orat 164. si ego, quid tu sis secutus, non perspicio; A VIII 11, D, 5. f. Cyzicum, quod (Deiotarus) fidem secutus amicitiamque populi Romani functus sit officio; div II 78. et amoenitatem || hanc || et salubritatem hanc sequor; leg II 3. aspectum: f. alqm. qui (milites veterani) illius auctoritatem, imperium, nomen secuti pro re publica arma ceperant; Phil XI 20. meminisse debes eos, qui auctoritatem et consilium tuum non sint secuti, sua stultitia occidisse; ep IV 3, 2. nec tam est enitendum, ut bona sequamur, quam ut vitia fugiamus; of I 114. non commoda quaedam sequebamur parva ac mediocria; Q fr III 8, 1. qui suo iudicio essent illam condicionem vitae secuti; Rab Post 16. reliqua videtur esse deliberatio, quod consilium in discessu, quae loca sequamur; ep IV 2, 4. f. auctoritatem. milites cum gladiis sequuntur consulem; Phil VII 13. sermo sequatur etiam convivia; of I 132. si spes erit, Epirum, si minus, Cyzicum aut aliud aliquid sequemur; A III 16. qui ipsorum disciplinam sequor; Ac II 98. ecce aliqui duritatem et severitatem quandam in verbis et orationis quasi maestitiam sequuntur; orat 53. Epirum: f. Cyzicum. dubitabitis exemplum iudicium illorum sequi? Ver II 109. quam (fidem) quoniam secuti sunt; Phil XIV 30. f. amicitiam. cum flumina et solitudinem sequeremur; A XIII 16, 1. eam (fugam) si nunc sequor; A VIII 3, 5. cum hoc genere philosophiae, quod nos sequimur, magnam habet orator societatem; fat 3. imperium: f. alqm. auctoritatem. impetum: f. alqm. vos nunc utrum illorum iudicium an voluntatem sequi malitis, considerate; Ver II 175. sequuntur largitionem rapinae; of II 54. maestitiam: f. duritatem. naturam sequi et eius quasi lege vivere; leg I 56. (Philoxenus) nomen Avianii secutus est; ep XIII 35, 1. f. alqm. auctoritatem. e quibus appareat non voluptatem vos, sed officium sequi; fin II 58. qui sequimur probabilia; Tusc II 5. qui hanc sectam rationemque vitae re magis quam verbis secuti sumus; Cael 40. si verba, non rem sequeremur; de or I 243. salubritatem: f. amoenitatem. sectam: f. rationem. eam (sellam) pulvinus sequetur; ep IX 18, 4. quam (sententiam) senatus frequens secutus est; dom 9. severitatem: f. duritatem. solitudinem sequor; A XII 23, 1. f. flumina. verba: f. rem. sequor eas vias, quas didici ab Antiocho; Ac II 98. se vitam illam tranquillam et quietam sequi maluisse; Cluent 154. cuius (platani) umbram secutus est Socrates; de or I 28. vocem: f. alqm. voluntatem: f. iudicium. voluptatem: f. officium. sequor utilitatem; fin II 78. — III. an L. Tillius Cimber me est aucto-

orem secutus? Phil II 27. quem (Platonem) ego vehementer auctorem sequor; ep I 9, 18. quia sequantur, quantum homines possunt, naturam optimam bene vivendi ducem; Lael 19.

serenitas, Heiterkeit; haec cum sit tum serenitas, tum perturbatio caeli; div II 94.

sereno, aufheitern, heiter sein: » cum terribili percussus || percussus || fulmine civis luce serenanti vitalia lumina liquit «; div I 18.

serenus, heiter, hell, klar: inde caelo sereno in Italiam pervenimus; ep XVI 9, 2. (frons erat) tranquilla et serena; Tusc III 31. quod serena nocte subito plena luna defecisset; rep I 23.

series, Reihe, Reihenfolge, Kette: I. tanta series artis est, ut . . .; part or 137. est admirabilis quaedam continuatio seriesque rerum; nat I 9. — II. quoniam habet seriem quandam et ordinem contracti negotii confectio ipsa tabularum; Scaur 18. qui introducunt causarum seriem sempiternam; fat 20. — III. (ut loquatur) sine ulla serie disputationum; de or II 68.

serius, ernsthaft: A. cum gravibus seriisque rebus satis fecerimus; of I 103. — B. I. quam multa seria (solent esse in epistulis)! Phil II 7. — II. quicum ioca seria, ut dicitur, quicum arcana? fin II 85.

sermo, Rede, Unterredung, Gespräch, Gerede, Bericht, Ausdrucksweise, Sprache: I. absolut: 1. sermo familiaris et cotidianus non cohaerebit, si verba inter nos aucupabimur; Caecin 52. numquam de vobis eorum gratissimus sermo conticescet; Phil XIV 33. quem ad modum, coram cum sumus, sermo nobis deesse non solet; Q fr II 9, 1. me (delectat) is sermo, qui more maiorum a summo adhibetur in poculo; Cato 46. non me is ducit, sed sermo hominum; A VIII 16, 1. quid esse potest in otio aut incundius aut magis proprium humanitatis quam sermo factus ac nulla in re rudis? de or I 32. illius aetatis qui sermo fuerit, ex Naevianis scriptis intellegi potest; Bru 60. in huius (M. Crassi) oratione sermo Latinus erat; Bru 233. si cito te rettuleris, sermo nullus erit; ep VII 11, 2. incundus est mihi sermo litterarum tuarum; ep VII 32, 3. totus est sermo verbis tectus, re impudentior; ep IX 22, 1. quae (remissio animorum) maxime sermone efficitur familiari, qui est in conviviis dulcissimus; ep IX 24, 3. ut sempiternus sermo hominum de nobis futurus sit; Q fr I 1, 38. quorum sermo imperitus increbruit; orat 23. ab his sermo oritur, respondet Laelius; Lael 5. sermo in circulis, disputationibus, congressionibus familiarium versetur, sequatur etiam convivia; of I 132. quid mirum est in hoc felicitatis famam sermonemque valuisse? Muren 38. versatur: f. sequitur. qua (tratlazione) frequentissime sermo omnis utitur; orat 81. — 2. qui (vultus) sermo quidam tacitus mentis est; Piso 1. — 3. qui sermo, quae praecepta! Cato 12.

II. **nam serben**: 1. adde istuc sermones hominum, adde suspiciones, adde invidiam; Phil XI 23. his fictus ad ipsorum voluntatem sermo cum adhibetur; Lael 98. f. I, 1. delectat. cum hoc in via sermonem contulit; inv II 14. ludus, iocus, convivium, sermo paene est familiarium deserendus; Cael 46. (oratio philosophorum) sermo potius quam oratio dicitur; orat 64. num sermonem vestrum aliquem diremit noster interventus? rep I 17. dabimus sermonem iis, qui . . .; ep IX 3, 1. hinc ductus est sermo; Bru 21. Scaevola exposuit sermonem Laelii de amicitia habitum ab illo secum; Lael 3. fit sermo inter eos et invitatio; Ver I 66. fingo: f. adhibeo. habeo: f. expono. Aspasia sermonem cum ipso Xenophonte instituit; inv I 52. instituenti mihi eum sermonem referre et mandare huic tertio libro; de or III 1. quorum iniqui sermones cum ad me per homines honestissimos perferrentur; ep I 9,

20. Atticus ad me sermonem tuum pertulit; ep XI 29, 1. refero: f. mando. inertissimos homines sermonem aliquem requirere; fin V 56. tego: f. I, 1. est; ep IX 22, 1. ab isto initio tractum esse sermonem; Bru 21. sermonem alio transferamus; de or I 133. eosdem illos sermones ad Catonem Brutumque transtuli; A XIII 16, 1. sermonis et vituperationis vitandae causa; Q fr I 1, 17. — 2. sed haec coram; nam multi sermonis sunt; A VII 3, 12. — 3. quem ad modum ille (Antonius) se doctissimorum hominum sermonibus dedidisset || dedisset ||; de or II 3. qui (M. Seius) nostro sermone interfuit; ep XI 7, 1. cui sermone nos intervenimus? rep I 19. locum sermone obrectatorum non reliquit; Flac 68. — 4. carere sermone omnino familiari; Tusc V 63. cuius (Q. Maximi) sermone ita tum cupide fruebar, quasi . . .; Cato 12. — 5. quod (genus dicendi) a forensi sermone abhorreat; Arch 3. ut hae feriae nobis ad utilissimos rei publicae sermones potissimum conferantur; rep I 33. valde optanti utrique nostrum cecidit, ut in istum sermonem delaberemini; de or I 96. cuius in sermone et suavitate omnes curas doloresque deponerem; ep IV 6, 2. da te in sermonem; A XIII 23, 3. quae (memoria) in omnium gentium sermonibus ac mentibus semper haerebit; Catil IV 22. ut neminem nostrum paeniteat ad hunc te sermonem impulsisse; de or I 209. quae te causa in sermonem impulsisset; de or II 363. in sermonem incidemus; ep IX 3, 1. erat in sermone res, magnam pecuniam Heraclio relictam; Ver II 35. veni in eum sermonem, ut dicerem . . .; ep III 5, 3. quoniam in sermonem iam venisti; A XI 24, 2. qui cum Pompeio complures dies nullis in aliis nisi de re publica sermonibus versatus sum; ep II 8, 2.

III. nach **Adjectiven**: 1. scis me illorum expertem temporum et sermonum fuisse; Sulla 11. — 2. sedes huic nostro non importuna sermone; de or III 18. — 3. nemo illum sermone dignum iudicavit; Cluent 41. — 4. erat in omni vel officio vel sermone sollers; rep II 37.

IV. nach **Substantiven**: 1. quae (senectus) mihi sermonis aviditatem auxit, potionis et cibi abstulit; Cato 46. haec non maiora forensium actionum quam omnium sermonum condimenta sunt; de

II 27 1. id in sermonis nostri consuetudine perlate patet; de or II 17. illud est frequentissimum in omni consuetudine vel sermonis vel scripti; de or II 111. quae (praecepta) alit consuetudo sermonis cotidiani ac domestici; de or III 48. f. mens. Sisenna quasi emendator sermonis usitati cum esse vellet; Bru 259. sermonis errore labimur; Tusc V 55. (Stoicus) genus sermonis adfert non liquidum, non fsum ac profuens, sed exile, aridum, concisum ac minutum; de or II 159. quem (librum) conscriptum molli et Xenophontio genere sermonis; Bru 132. ut non numquam etiam ad cotidianum genus sermonis accederent; orat 109. genus sermonis inducis in amicitiam minime liberale; ep III 8, 5. iter huius sermonis quod sit, vides; leg I 37. non adimo (illis) sermonis leporem; Flac 9. etiamsi propius accedat ad consuetudinem mentemque sermonis defensoris definitio; part or 124. hoc modo sermonis plurimum Socrates usus est; inv I 53. rationem non arbitror expectari a me puri dilucidique sermonis; de or III 38. ego neque in causis argumentari soleo nec idem facerem in hac subtilitate sermonis; nat III 9. non sunt alia sermonis, alia contentiois verba; de or III 177. — 2. ex illius (Clodii) sermone ad te scribam plura; ep III 4, 2. quorum impunitas fuit non modo a iudicio, sed etiam a sermone; Rab Post 27.

V. **Umstand**: 1. Curionis patrio fuisse instituto puro sermone adsueta domum; Bru 213. celebratur omnium sermone laetitiaque convivium;

Ver I 66. qui (oratores) omnia sermone conficerent paulo intentiore; de or I 255. qui nulla arte adhibita de rebus ante oculos positus vulgari sermone disputant; Ac I 5. effici: f. I, 1. est; ep IX 24, 3. quae (opinio) apud exterarum nationum omnium sermone percerebruit; Ver pr 1. quod quoniam nomen minus est adhuc tritum sermone nostro; rep II 51. — 2. ex his adsiduis eius cotidianisque sermonibus statuebam sic; Sest 24. non quo aliter hoc in sermone atque in dicendo sit utendum; inv I 55. huic (Matio) ego in multo sermone epistolam ad me Caesaris ostendi; A IX 11, 2. qui (Pythagoras) cum post hunc Phliasium sermonem in Italiam venisset; Tusc V 10.

sermocinor, fñh unterreden, plaudern: I. quibus in rebus homines in consuetudine scribendi aut sermocinandi eo verbo uti soleant; inv II 54. — II. ait se cum isto diligenter sermocinaturam; Ver I 138.

sermunculus, Serede, Gefchwäg: 1. sermunculum omnem (Brutus) aut res tinxerit aut sedarit; A XIII 10, 3. — 2. ex urbanis malivolorum sermunculis haec ab istis esse collecta; Deiot 33.

sero, zusammenfügen: nisi ex aeternitate causa causam serens hoc erit effectura; fat 27.

sero, säen, pflanzen, erzeugen, ins Leben rufen, bejden, bepflanzen: Tertullae nollem abortum. tam enim Cassii sunt iam quam Bruti serendi; A XIV 20, 2. seremus aliquid tamquam in inculto et derelicto solo; Bru 16. satis et quasi sparsis animis; Tim 43. nos fruges serimus, nos arbores; nat II 152. neque serendi neque colendi fructus pecudum scientia est; nat II 156. fruges: f. arbores. vir magnus leges, instituta, rem publicam non seret? Tusc I 31. ut pluribus aliquanto medimnis decumas emerent quam ingera erant sata; Ver III 113. leges: f. instituta. in iugero Leontini agri medimnum fere tritici seritur aequabili satione; Ver III 112. qui Transalpinas gentes oleam et vitem serere non sinimus; rep III 16. rem publicam: f. instituta. „da mihi ex ea arbore, quos seram, surculos“; de or II 278. vitem: f. oleam.

sero, spät, zu spät: I. virtutis beataeque vitae serius lumen apparet, multo etiam serius, ut plane qualia sint intellegantur; fin V 58. longe absium, audio sero; ep II 7, 1. eadem, sed fortasse serius decernetis; Phil V 34. erit verendum mihi, ne non hoc potius omnes boni serius a me quam quisquam crudelius factum esse dicat; Catil I 5. videsne, quam ea (eloquentia) sero prodierit in lucem? Bru 39. sero resistimus ei, quem per annos decem alimus contra nos; A VII 5, 5. „sero sapiunt“. tu tamen, mi vetale, non sero; ep VII 16, 1. quid ocus et quid serius futurum sit; inv I 39. sero veneram; ep IV 1, 1. — II. siquidem non tam semper stulti quam sero sapientis est . . .; Rab Post 24.

serpens, Schlange: I. iam ista serpens, quae tum hic delitescit, tum se emergit et fertur illuc, compressa atque inlisa morietur; har resp 55. repente te tamquam serpens e latibulis intulisti; Vatin 4. — II. comprimō, al.: f. I. — III. quid aristolochia ad morsum serpentium possit, video; div I 16. — IV. visam beluam circumplicatam serpentibus; div I 49.

serperastra, Stützen: de serperastris cohortis meae nihil est quod doleas; A VII 3, 8.

serpo, fñch, fñchleiden, fñch fortbewegen, um fñch greifen: ecce autem serpere occulte coepisti; de or II 203. esse censoris, ne longius id serperet, providere; de or III 94. vereor, ne hoc, quod infectum est, serpat longius; A I 13, 3. serpit nescio quo modo per omnium vitas amicitia; Lael 87. serpere anguiculos; fin V 42. „horum (Piscium) e caudis duplices velut aere catenae serpunt“; fr H IV, a, 248. ut (homo) profectus a caritate domesticorum

ac suorum serpat longius; fin II 45. cum serperet in urbem infinitum malum; Phil I 5. serpit hic rumor. . .; Muren 45. sustulisse mihi videtur simulationem desiderii, quae serpebat in dies; A XIV 15, 1 (2). (vitem) serpentem multiplici lapsu et erratico; Cato 52.

serra, Säge: ne stridorem quidem serrae (audiunt), tum cum acuitur; Tusc II 116.

serracum, Lastwagen: cum tibi tota cognatio serraco advehatur; Piso fr 15.

serrula, kleine Säge: aduncam ex omni parte dentatam et tortuosam venire serrulam, qua illud potuisse ita circumsecari videretur; Cluent 180.

sertum, Blumengewinde: accubantes in conviviis sertis redimiti; Catil II 10. sertis redimiri iubebis et rosa? Tusc III 43.

serva f. **servus**, B, b.

servator, Erhalter, Erretter: I. committerem, ut idem perditor rei publicae nominarer, qui servator fuisssem? Plane 89. — II. me senatus exteris nationibus civem servatorem[que] rei publicae commendavit; Piso 34. qui a me mei servatorem capitis divellat ac distrahat; Plane 102.

servatrix, Erhalterin: ut liceat dicere omnem naturam esse servatricem sui; fin V 26.

servilis, flavisch, der Sklaven: quod comitia || omnia || illa essent armis gesta servilibus; leg III 45. cum (Italia) servili bello premeretur; imp Pomp 30. cuius (urbis) a cervicibus iugum servile deiecerant; Phil I 6. quam longa est narratio! mores adolescentis ipsius et servilis percontatio; de or II 327. veste servili navem conscendit; Piso 93. servilis unctura tollitur; leg II 60.

serviliter, flavisch: ne quid ignave, ne quid serviliter muliebriter faciamus; Tusc II 55.

servio, dienen, dienstbar, Sklave, befehligt, gefällig, bedacht sein, sorgen, seine Aufmerksamkeit widmen, sich richten, anbequemen, unterordnen: I, 1. a. attulerat iam liberae civitati partim metu, partim patientia consuetudinem serviendi; Phil II 116. — b. hereditatis spes quid iniquitatis in serviendo non suscipit? par 39. — 2. in qua (urbe) non modo florui cum summa, verum etiam servi cum aliqua dignitate; A XV 5. 3. eae (aedes) serviebant, sed hoc in mancipio Marius non dixerat; of III 67. servientibus animis gemitus tamen populi Romani liber fuit; Phil II 64. servire diutius non potest civitas; Phil X 19. cum servientibus suis civitatibus fuerint ipsi (sapientissimi viri) quodam modo liberi; ep IX 16. 6. cum neque servire quandam earum aedium partem in mancipii lege dixisset; de or I 178. imperantem patriam Lacedaemoniis (Epinondas) relinquebat, quam acceperat servientem; Tusc II 59. populum Romanum servire fas non est; Phil VI 19. — II. iis servire debeo, qui. . .; fin I 10. vgl. I, 2. patria. adolescentibus paulo loquacioribus est serviendum; par 40. malo te valetudini tuae servire quam meis oculis et auribus; ep XVI 22. 1. ut non brevitati servitum sit, sed magis venustati; de or II 327. quo setius suis rebus et commodis servire possint; inv II 132. est eius, qui praesit, eorum, quibus praesit, commodis utilitatique servire; Q fr I 1, 24. te et consolationi servire et veritati; A III 16. cum homines benivolentia coniuncti cupiditatibus iis, quibus ceteri serviunt, imperabant; Lael 82. ut dignitati et gloriae servias; ep IX 14. 6. huius potius tempore serviam quam dolori meo; Sest 14. gloriae: f. dignitati. quibus (hominibus) ego semper servivi; ep XIV 4. 1. quantum in hac urbe polleat multorum oboedire tempore multorumque vel honori vel periculo servire; Bru 242. o virum sapientem, qui serviendum necessitati putet! orat 230. oculis: f. auribus. periculo: f. honori. nos illi (principi) servimus, ipse temporibus; ep IX 17. 3. rebus: f. commodis. tu cum hominibus consulere

debeas et servire humanae societati; of III 52. ut et illius voluntati et meis studiis serviam; ep IV 4. 4. tempore: f. dolori, principi. velim valetudini tuae et tranquillitati animi servias; ep V 21. 5. servi valetudini; ep XIV 2. 3. f. auribus. vectigalibus serviamus; de or II 171. venustati: f. brevitati. veritati: f. consolationi. voluntati: studiis. me auctore nemo dicendi studiosus Graecorum more [et] tragoedorum voci serviet; de or I 251. utilitati: f. commodis. — III. quorum maiorum nemo servitatem servivit; Top 29. solos sapientes esse, si servitatem serviant, reges; Muren 61.

servitium, Sklavenschaft, Sklaven: I, 1. servitia concitat; Catil IV 13. omne servitium permissu magistratus liberatum in alteram scaenam immissum, alteri praepositum; harresp 25. — 2. Lycurgus agros locupletium plebi ut servitio colendos dedit; rep III 16. — 3. ut a servitio caveremus; har resp 25. — II. quod tum magnitudo servitii perspicitur; Ver V 29. iste motus servitiorum; Ver V 15. — III. ut civis is servitio atque armis pelleretur; Piso 23.

servitus, Sklaverei, Sklavendienst, Dienstbarkeit, Sknechtschaft: I, 1. an eorum servitus dubia est, qui cupiditate peculii nullam condicionem recusant durissimae servitutis? par 39. — 2. servitus est non dicere, in quem velis; Sulla 48. si servitus sit, sicut est, oboedientia fracti animi et abiecti et arbitrio carentis suo; par 35. — II, 1. quae (victoria) aut interitum adlatura esset, si victus esses, aut, si vicisses, servitum; ep VI 21. 1. ex hac maxima libertate tyrannus gignitur et illa iniustissima et durissima servitus; rep I 68. me paucos pedes || specus || in extremo fundo et eos quidem subterraneos servitutis putasse aliquid habituros; A XV 26. 4. servitute fundo illi imposita; Q fr III 1, 3. nemo est vir, qui ad servitum propulsandam ingenue dolore excitetur; Phil X 18. servio: f. servio, III. — 2. servitutis oblita civitas ingemuit; Phil II 64. — 3. ut mortem servituti antepoamus; Phil III 29. — 4. qui (Themistocles) cum servitute Graeciam liberavisset; Lael 42. — 5. socios nostros in servitum abduxerunt; Piso 84. qui in servitute iusta fuerunt; Caccin 99. — III. al qd: f. II, 1. habeo. condicio: f. I, 1. depulit a civibus suis iniustum illud durae servitutis iugum; rep II 46. ut ille moriens perangusto fretu divisa servitutis ac libertatis iura cognosceret; Ver V 169. qui (Marius) bis Italiam obsidione et metu servitutis liberavit; Catil IV 21. dum modo (Gallia) repellat periculum servitutis; Phil XII 9. libertate ille in acerbissimo supplicio miserimae servitutis abusus est; Ver V 114. nos conantes servitutis vincla rumpere; Phil X 18. — IV, 1. hunc nimis liberum populum libertas ipsa servitute adficit; rep I 68. sic sunt permulti diurna servitute ad nimiam adsentationem eruditi; Q fr I 1, 16. tu cum servitute oppressam civitatem teneres; dom 131. — 2. fit in servitute dominatus; Deiot 30.

servo, retten, erretten, erhalten, aufbewahren, bewahren, aufrecht erhalten, beobachten, hüten: I. cum de caelo servatum sit, cum populo agi non posse; dom 40. iam de caelo servare non ipsos censes solitos, qui auspiciabantur? div II 74. — II. eum (Clodium) per manus servulae servatum et eductum; A I 12. 3. paucis diebus habebam certos homines, quibus darem litteras. itaque eo me servavi; A V 17. 1. ubi permulti observandi multaque servanda sunt; Sex Rose 90. difficile est servare aequitatem; of I 64. qui (Miltiades) illam civitatem servarat; Sest 141. communem totius generis hominum conciliationem et consociationem colere, tueri, servare debemus; of I 149. adversantem libidini moderatam in omni re servare constantiam; Tusc III 17. si ea decreta consulum, quae de Caesaris actis inter-

posita sunt, non servantur; A XVI 16, 8. quaero, servarius in eo fidem; Vatin 15. qui (di) hoc imperium, qui hanc libertatem, qui populum Romanum, qui haec tecta atque templa vestro numine auxilioque servastis; Sulla 86. quam (legem Iuliam) Bibulus certa quadam ratione non servat, tibi magnopere servandam censeo; ep II 17, 2. augurales libros ad commune utriusque nostrum otium serva; ep III 11, 4. libertatem: j. imperium. officia media omnia aut pleraque servantem vivere; fin IV 15 (14). omnibus officiis amicitiae diligenter a me sancteque servatis; ep V 17, 3. meis consiliis, periculis, laboribus patriam esse servatam; dom 93. populum: j. imperium. ne illa quidem promissa servanda sunt; of III 94. cuius consilio cum universam rem publicam, tum illam ipsam urbem meminerant esse servatam; Piso 25. tecta, templa: j. imperium. ego servo et servabo Platonis verecundiam; ep IX 22, 5. evolvi volumen epistularum tuarum, quod ego *sub* signo habeo servoque diligentissime; A IX 10, 4. urbem: j. rem publicam. — III. qui (animi) se integros castosque servavissent; Tusc I 72. vivum tu archipiratam servabas; Ver V 67. urbem et cives integros incolumesque servavi; Catil III 25. ut pudicitiam liberorum consessumque ab eorum libidine tutam non liceret; Ver I 68. id (signum) usque ad hanc diem integrum inviolatumque servatum est; Ver IV 130. urbem: j. cives.

serus, spät: sera gratulatio reprehendi non solet; ep II 7, 1. vobis illae, vobis vestro in conspectu serae, sed iustae tamen poenae solutae sunt; Milo 85. »haec portenta dedit tarda et sera nimis«; div II 64.

servula, junge Efflavin: eum (Clodium) per manus servulae servatum et eductum; A I 12, 3.

servulus, junger Efflave: I. servulos dicere eum (Plancum) et agripetas eiecit a Buthrotiis; A XV 29, 3. ut ad libidinem suam liberti servulique nobilium bona vexare possent; Sex Rosc 141. — II. in uno servulo familiae nomen non valere; Caecin 55. — III. quaerit, equine pretiosi potius iacturam faciat an servuli vilis; of III 89.

servus, dienſtbar, beſaſtet, Efflave, Efflavin: A. posse homines servos iure arma capere et manu cogere; Tul 43. homines permultos liberos atque servos coëgisse et armasse Aebutium; Caecin 20. libera (praedia) meliore iure sunt quam serva; agr III 9. — B, a, I, 1. simul servis suis Rubrius, ut ianuam clauderent et ipsi ad fores adisterent, imperat; Ver I 66. cum eum servi publici loris ceciderunt; Phil VIII 24. claudunt: j. adstant. nonne (servus) se a te corruptum, tuis promissis in fraudem impulsus esse confessus est? Deiot 32. cur servus societatis semper in Verrucii nomine certo ex loco mendosus esset; Ver II 188. ceterorum servorum ea causa est, ut, si res a nobis abisset, liberti nostri essent, si obtinere potuissent; ep XIV 4, 4. si quis est ex servis egregie fidelis, sit in domesticis rebus et privatis; Q fr I 1, 17. hos ludos servi fecerunt, servi spectaverunt; har resp 24. obtinent: j. est; ep XIV 4, 4. omnes te liberi, servi oderunt; Phil XIII 45. spectant: j. faciunt. ad illud aedificium servi P. Fabii frequentes armatique veniunt; Tul 21. — 2. non ita dicunt eos (improbos) esse servos, ut mancipia, sed quis neget omnes leves, omnes cupidos, omnes denique improbos esse servos? par 35. — II. 1. qui avi servum corruptum praemiis ad accusandum dominum impulerit, a legatorum pedibus abduxerit; Deiot 2. clivum Capitolinum me consule plenum servorum armatorum fuisse; Phil II 16. j. I, 1. veniunt. vitiosas animi partes ut servos asperiore imperio coërceri; rep III 37. corrumpo: j. abduco. I, 1. confitetur. lege nova servos nostros libertos suos fecisset; Milo 89. cum neque res publica consules haberet, sed mercatores provinciarum et seditionum servos ac ministros; ep I 9, 13. servi et

egentes in tecta nostra cum facibus immissi; A. XIV 10, 1. impello: j. abduco. I, 1. confitetur. nec ullam ob aliam causam Pollicem servum a pedibus meis || meum || Romam misi; A VIII 5, 1. nihilne interest, patrem quis necet an servum? par 24. duos servos paternos in quaestionem ab adservariis Sex. Roscius postulavit; Sex Rosc 77. quo me animo in servis esse censes? quos quidem cum omnibus in locis tum praecipue in provinciis regere debemus; Q fr I 1, 17. — 2. ut alter consessus potestati servorum obiceretur, alter servorum totus esset; har resp 25. — 3. id tibi et medico callido et servo fideli non credidit; Deiot 18. impero: j. I, 1. adstant. hominem iubet Lilybaeum vadimonium Venerio servo promittere; Ver V 141. ut ex agro populi Romani plus frumenti servo Venerio quam populo Romano tribui pateretur; Ver III 89. — 4. in dominos quaeri de servis iniquum est; Sex Rosc 120. nonne ad servos videtis rem publicam venturam fuisse? Sest 47. III, 1. plenus: j. II, 1. armo. — 2. vectigalem provinciam servis tuis [publicanis] a te factam esse meministi? Piso 87. — IV, 1. cum servorum bellum metueretur; Ver V 18. causa: j. I, 1. est; ep XIV 4, 4. quo matrona nulla adiit propter vim consessumque servorum; har resp 24. servorum dilectus || del. || habebantur pro tribunali Aurelio; Sest 34. non (Pompeius) exercitu amisso nudus in servorum ferrum et manus incidisset; Tusc I 86. vidi Q. Hortensium paene interfici servorum manu; Milo 37. j. ferrum. ut aratores in servorum numero essent; Ver III 87. potestas: j. II, 2. quaestiones nobis servorum accusator ac tormenta minitatur; Sulla 78. vis: j. consessus. — 2. alqs ex: j. I, 1. est; Q fr I 1, 17. animus in: j. II, 1. rego. mortis paterna de servis paternis quaestionem habere filio non licet! Sex Rosc 78. — V. a servis communibus vi detruditur; Quinct 28. cum perdit homines cum sui similibus servis tectis urbis minarentur; Phil I 5. haec iste omnia per servos Venerios tollenda atque asportanda curavit; Ver IV 104. — b. quem (Servium Tullium) ferunt ex serva Tarquiniense || Tarquiniensi || natum; rep II 37.

sesceni, je fedsšhundert: certum pretium, sescentos nummos, nautarum missionis constituere! Ver V 62. capit ille ex suis praediis sescena sestertia, ego centena ex meis; par 49.

sescentessimus, fedsšhundertſte: qui (Romulus) ab hoc tempore anno sescentesimo rex erat; rep I 58.

sescenti, fedsšhundert, fchr viele, unzählige: A, iam quos nemo propter ignobilitatem nominat, sescenti sunt; Sex Rosc 90. quid vero historiae de nobis ad annos DC praedicarint? A II 5, 1. ne Sampicerami merita in patriam ad annos sescentos maiora viderentur quam nostra; A II 17, 2. possum sescenta decreta proferre, in quibus . . . ; Ver I 125. venio ad epistulas tuas; quas ego sescentas uno tempore accepi; A VII 2, 3. emit agri Liparensis decumas tritici medimnis DC; Ver III 84. HS sescenta milia cum accepta rettulissent; Ver I 93. quid delectationis habent sescenti muli in „Clytaemestra“ || Clytaemestra ||? ep VII 1, 2. quae (pericula) mihi ipsi intenduntur et sescenta sunt; A II 19, 1. quid, quod populari illi sacerdoti sescentos ad bestias socios stipendiariosque misisti? Piso 89. — B, I. in quo multa molesta, discessus noster, belli periculum, militum improbitas, sescenta praeterea; A VI 4, 1. — II. sescenta licet eiusdem modi proferri, ut . . . ; div II 34.

sescenties, fedsšhundertmal: in singulas tegulas impositis sescentis sescenties confici posse; fr E V, 5.

seselis, Seſel: cervae paulo ante partum purgant se quadam herbula, quae seselis dicitur; nat II 127.

sesqui, halbmal, um die Hälfte: ut necesse sit partem pedis aut aequalem esse alteri parti aut altero tanto aut sesqui esse maiorem; orat 188.

sesquialter, anderthalb: sesquialteris intervallis et sesquiterciis et sesquioctavis sumptis ex his conflagationibus in primis intervallis sesquioctavo intervallo, sesquitercia omnia explebat, cum particulam singulorum relinqueret; Tim 23. quae (pars) esset secundae sesquialtera, primae tripla; Tim 22.

sesquimodius, anderthalb Scheffel: numquam tam grati hi sesquimodii fuissent; Ver III 205.

sesquioctavus, neun Achtel: f. **sesquialter**. **sesquplex**, anderthalbfach: ita factos eos pedes esse, ut in eis singulis modus insit aut sesquplex aut duplex aut par; orat 193. ita fit aequalis dactylus, duplex iambus, sesquplex paeon; orat 188.

sesquitercius, vier Drittel: f. **sesquialter**. **sessio**, Sitzung, Sitzung, Sitz, Sitzplatz: I. in quo (loco) tot locis sessiones gymnasiarum et Graecorum disputationum memoriam quodam modo commovent; de or II 20. illam sessionem Capitolinam mihi non placuisse tu testis es; A XIV 14, 2. etiam sessiones quaedam et flexi fractique motus contra naturam sunt; fin V 35. — II. neque (est hoc munus) nostrae posmeridianae sessionis; de or III 121.

sessito, immer sitzen: quam deam in Pericli labris scripsit Eupolis sessitavisse; Bru 59.

sessiuncula, Sitzung, Kränzchen: inertissimos homines circulos aliquos et sessiunculas connectari; fin V 56.

sestertius, Sesterz: I. leve et tenue hoc nomen? HS cccccc sunt; Q Rose 4. quae essent HS ccc: Ver II 185. — II, 1. expensa Chrysogono servo HS sescenta milia accepta pupillo Malleolo rettulit; Ver I 92. HS lxx a domino accepisti; Ver V 15. sestertium septiens miliens avertisse Antonium pecuniae publicae indicavistis; Phil XII 12. C. Verrem HS quadringentis contra leges abstulisse; Ver I 27. capit ille ex suis praediis sescenta sestertia, ego centena ex meis; par 49. iam antea HS 1000 dissolverat; Q Rose 51. L. Flaccum sibi dare cupisse, ut a fide se abduceret, sestertium viciens; Flac 83. queritur Sicilia tota C. Verrem pro frumento in modios singulos duodenos sestertios exegisse; div Caec 30. expendo: f. accipio. statim cogitit Heraclius legatus numerare HS xxii; Ver III 88. refero: f. accipio. cum HS xxx scripta essent pro HS ccc; Cluent 162. HS quinquaginta milia soluta non sunt; Ver I 93. — 2. minoris HS tricrens praetorium hominem honeste non posse damnari; Ver pr 38. quae (hereditas) erat HS tricrens; Ver II 45. — 3. video (frumentum) esse binis HS; Ver III 196. — III. huic hereditas HS quingentorum milium venerat a muliere quadam proquina; Ver II 53. — IV, 1. equis est, qui bona C. Rabirii Postumi nummo sestertio sibi addici velit? Rab Post 45. fructus isti Trallianorum Globulo praetore venierant; Falcidius emerat HS nongentis milibus; Flac 91. cum HS ternis tristici modium vendere non posset; Ver III 191. — 2. eius (T. Pinnii) filio pecuniam Nicaeenses grandem debent, ad sestertium octogiens; ep XIII 61. pro: f. II, 1. scribo. — V. „sestertium, nummum“, non „sestertiorum, nummorum“, quod in his consuetudo varia non est; orat 156.

setius, weniger: cur rei publicae munere impediantur, quo setius suis rebus et commodis servire possint; inv II 132.

seu, oder, entweder — oder: I, 1. Q. Fabium Labeonem seu quem alium arbitrum datum; of I 33. — 2. tum illam incredibilem celeritatem seu potius audaciam protuli; Quinct 88. — II. seu recte seu perperam facere coeperunt; Quinct 31. seu amentiae seu fati seu calamitatis non est iste molestus exitus; Ver V 152.

severe, ernstlich, streng, scharf: qui potest agi severius? Milo 59. qui voluptatem severissime contemnant; of I 71. quae cum omnia graviter severeque dixerit; Ver V 22. fieri non posse, ut de isto non severissime iudicetur; Ver III 144. cum toto genere orationis severe ludas, cum aliter sentias ac loquere; de or II 269. haec impulsus benivolentia scripsi paulo severius; ep X 6, 3. ita graviter et severe voluptatem secernit a bono; fin II 24. quoniam eum (inimicum) in senatu modo severe seducerent, modo familiariter atque hilare amplexarentur; ep I 9, 19. cum tristibus severe, cum remissis iucunde vivere; Cael 13.

severitas, Ernst, Strenge: cum severitas eorum (morum) ob alia vitia cecidisset; leg II 38. sit summa in iure dicendo severitas, dum modo ea ne varietur gratia, sed conservetur aequabilis; Q fr I 1, 20. haec illius severitas acerba videretur, nisi multis condimentis humanitatis mitigaretur; ep I 1, 21. — II, 1. ut adhibeatur rei publicae causa severitas; of I 88. conservo: f. I. est. chartae, quae illam pristinam severitatem continebant; Cael 40. iudiciorum severitatem desiderant; div Caec 8. Crassus in summa comitate habebat etiam severitatis satis; Bru 148. ut summa severitas summa cum humanitate iungatur; ep XII 27. quam severitatem quis potest non laudare? Phil XI 15. quod (hilaritas) tristitiam ac severitatem mitigat et relaxat; de or II 236. f. I. videtur. severitatem in senectute probo, sed eam, sicut alia, modicam, acerbitate nullo modo; Cato 65. relaxo: f. mitigo. quod severitatem iudicis ac vim requirit; Caecin 6. ecce aliqui duritatem et severitatem quandam in verbis sequuntur; orat 53. mihi auctoritatem patriam severitatemque suscipio; Cael 37. vario: f. I. est. — 2. negas esse eiusdem severitatis Catilinam urbe expulisse et nunc pro Murena dicere; Muren 6. — 3. si illius comitatem et facilitatem tuae gravitati severitatisque aspersionis; Muren 66. — 4. qua severitate (pater tuus) fuit; dom 84. — 5. quam (spem) habent in legis et in iudicii severitate positam; div Caec 21. qui iudicum animos a severitate paulisper ad hilaritatem risumque traduceret; Bru 322. — III. alqd. f. II, 1. habeo. opinio ipsa et fama nostrae severitatis obruet scelerati gladiatoris amentiam; Phil V 32. illam gravitatis severitatisque personam non appetivi; Muren 6. — IV, 1. cum te implicatum severitate iudicum esse videam; Ver V 150. homo non liberalitate, ut alii, sed ipsa tristitia et severitate popularis; Bru 97. — 2. dicet rem publicam administrari sine metu ac severitate non posse; Ver V 22.

severus, ernst, streng: cum omnium sit venustissimus et urbanissimus, omnium gravissimum et severissimum et esse et videri; de or II 228. Q. Aelius Tubero fuit illo tempore, vita severus et congruens cum ea disciplina, quam colebat; Bru 117. tam severam diligentemque accusationem neque vobis placuisse; div Caec 73. una nostra vel severa vel iocosa congressio pluris erit quam . . ; ep VII 10, 4. alter (consul) ille horridus et severus consulto se domi continebat; Sest 26. decreto iusto et severo perpauci (offensi); A VI 3, 3. si verum tunc severissima fronte dixerunt; Rab Post 35. eam tribum profecto, severissimorum praesertim hominum et gravissimorum, edere debuisti; Planc 38. imperia severiora nulla esse putant sine aliqua acerbitate iracundiae; Tusc IV 43. possesne severis iudicibus salvus esse? Ver III 121. de quo severissimum iudicium feceritis; Phil V 3. quamvis severa legatis mandata dederimus; Phil V 25. quod solum bonum, severus et gravis philosophus novit; fin II 29. in rebus tam severis non est iocandi locus; div II 25. magis, quam illorum severissima senectus desiderat meam laudem; Q Rose 44. sententiis non tam

gravibus et severis quam concinnis et venustis; Bru 325. qui (vultus) quo severior est et tristior, hoc . . . ; de or II 289.

sevoco, abrufen, abziehen, trennen: te a Trebonio vidimus sevocari; Phil II 34. cum a voluptate, id est a corpore, cum a re familiari, cum a re publica, cum a negotio omni sevocamus animum; Tusc I 75. ab his non multo secus quam a poetis haec eloquentia, quam quaerimus, sevocanda est; orat 66. non quod difficile sit mentem ab oculis sevocare; nat III 21. facis, ut rursus plebes in Aventinum sevocanda esse videatur; Muren 15.

sex, sechs: qui (Livius) cum sex annis ante, quam ego natus sum, fabulam docuisset; Cato 50. illarum sex et nonaginta centuriarum; rep II 40. his libris adnumerandi sunt sex de re publica; div II 3. annum et sex menses nihil petit; Quinct 30. decumae xxxvi medimnum venierunt; Ver III 113. cum chirographum sex primorum imitatus est; nat III 74.

sexageni, je sechszig: quibus sexagena milia modium imperata erant; Ver III 171.

sexagesimus, sechszigste: nisi forte Accio sexagesimo post anno palmam dari putabatis; Phil I 36. Ephesum venimus a. d. xi Kal. Sextiles sexagesimo et quingentesimo post pugnam Bovillanam; A V 13, 1. Olympias secunda et sexagesima Superbi regni initium declarat; rep II 28.

sexagens, sechszigmal, sechs Millionen: quae (bona) sunt sexagens; Sex Rosc 6. si sestertium sexagens peteret; Phil II 45.

sexaginta, sechszig: cum sexaginta (annos) confecerit; Tusc I 92. qui de sua pecunia HS DLX milia numeravit; Ver I 150. circumitus solis orbium v et LX et CCC conversionem faciunt annuam; nat II 49.

sexce — **ſ. sese** —

sexennium, sechs Jahre: I. confeceram, ut solverent centesimis sexenni ductis cum renovatione singulorum annorum; A VI 1, 5. — II. cum in spem libertatis sexennio post simus ingressi; Phil VIII 32.

sexiens, sechsmaße: intellegitis sexiens tanto || tantum ||, quam quantum satum sit, ablatum esse ab aratoribus; Ver III 102.

sexans, sechsstel, sechsstel eines Maß: 1. ut tuus amicus Granius „non esse sextantis“; de or II 254. — 2. in sextante (heredes) sunt ii, quorum . . . ; ep XIII 29, 4.

sextarius, Schoppen, Krug: si emere aquae sextarium cogentur || cogantur || mina; of II 56.

Sextiles, August, des August: A. Ephesum venimus a. d. xi Kal. Sextiles; A. Y 13, I. ipsis Nonis Sextilibus; Sest 131. — B. si in Sextilem comitia; ep X 26, 1.

sextula, Zweihundsechzigstel: facit heredem ex duabus sextulis M. Fulcinium, Aebutio sextulam aspergit; Caecin 17.

sextum, zum sechssten Male: qui C. illi Mario, consuli et sextum consuli, cedendum esse duxit; Piso 20.

sextus, sechsste: sexto decimo fere anno; rep II 57. anno xvi post reges exactos; fr A VII 48. a. d. xvi K. Sextiles; ep II 17, 1. plenus est sextus liber de officiis Hecatonis talium quaestionum; of III 89. hic quinquies absolutus est; sexta palma urbana etiam in gladiatore difficilis; Phil XI 11. Sulpicii patroni filia sextam partem hereditatis ab Ligure petere coepit; Ver I 125.

sexus, Geschlecht: hominum genus in sexu consideratur, virile an muliebre sit; inv I 35.

si, wenn, wofern, ob, ob etwa: A. **Bedingung**: I. **afflicti**: 1. **Judicativ**: si omnibus hominibus deos consulere censemus; nat II 164. ita senectus honesta est, si se ipsa defendit; Cato 38. die nunc, si potes, si res, si causa patitur, Cluvium esse mentitum! Q. Rosc

48. si deliberatio et demonstratio genera sunt causarum; inv I 12. quod ius si Cn. Pompeius ignoravit, si M. Crassus, si Q. Metellus, si Cn. Pompeius pater, si L. Sulla, si P. Crassus, si C. Marius, si senatus, si populus Romanus, si, qui de re simili indicarunt, si foederati populi, si socii, si illi antiqui Latini, videte, ne . . . ; Balb 64. si vis erat, si fraus, si metus, si circumscriptio; Flac 89. tu autem, si tibi illa probabantur, cur non propriis verbis illa tenebas? fin IV 61. id neque, si fatum fuerat, effugisset nec, si non fuerat, in eum casum incidisset; div II 20. si quaesiveram, quae inimicitiae Scamandro cum Habito, fatebatur nullas fuisse; Cluent 52. ea (discriptio) infirmabitur, si falsa demonstrabitur; inv II 54. tu vero, inquam, (discipulum) ducas licet, si sequetur; erit enim mecum, si tecum erit; fin V 86. si diligenter attenderis; nat II 149. ne aut, si taciti praeterierimus, sine causa non secuti putemur, aut, si diutius in hoc constiterimus, moram intulisse videamur; inv I 12. si hortos inspexeris, et si de epistula certiorum me feceris, dederis mihi, quod ad te scribam; A XIII 1, 3. si condemnato Apronio coniunctum cum eo Verris causam omnes erant existimaturi, Metellus hoc iudicabat . . . ; Ver III 153. cur, si pecuniae modus statuendus fuit feminis, P. Crassi filia posset habere . . . ? rep III 17. — 2. **Conjunctio**: si id ascribat ad legem et addat hanc exceptionem, patiemini? inv I 56. an quicquam tam puerile dici potest, quam si ea genera beluarum nulla esse dicamus? nat I 9. sunt etiam nova (auxilia), si fieri possit, comparanda; Muren 84. proinde quasi, si quid a nobis dictum aut actum sit, id nisi litteris mandavimus, hominum memoria non comprehendatur; Cluent 140. cum gaudeam, si simile veri quid invenerim; Ac II 66. si aut scriptum sit obscure aut . . . ; inv II 126. si vos Aemonensium decretis, si ceterorum Phrygum litteris commoveri putarem, vociferarer; Flac 38. moriar, si magis gauderem, si id mihi accidisset; A VIII 6, 4. si essent Graecis doctrinis eruditi, Graeca potius quam nostra lecturos; Ac I 4. quam (voluptatem) si explicavisset, non tam haesitaret; fin II 18. nunquam, si denariis cccc Cupidinem illum putasset, commisisset, ut . . . ; Ver IV 13. quoniam ille demens, si ea vituperasset, aliquem se aditum ad aures vestras esse habiturum putavit; dom 3. consilium istud tunc esset prudens, si nostras rationes ad Hispaniensem casum accommodaturi essemus; A X 8, 2. quorum (doctorum) ego auctoritate non uterer, si mihi apud aliquos agrestes haec habenda esset oratio; par 33. — 3. **Particip**: si ostenti simile natum factumve quippiam; div II 149.

II. **Verbindungen**: 1. **affirmative**: ac: ſ. atque. aut si aliquis, quem constet esse avarum, dicat alicuius mediocris officii causa se maximam pecuniam neglexisse; inv I 80. si ex lege subsortitus non erat Iunius aut si in aliquam legem aliquando non iuraverat, idcirco . . . ? Cluent 92. si aliquid firmitatis nactus sit Antonius; ep XI 12, 1. pro eo, ac si concessum sit, concludere oportebit argumentationem; inv I 54. ac si tum P. Sestius animam edidisset, non dubito, quin statua huic statueretur; Sest 83. catuli aequae caeci, prius quam dispexerunt, ac si ita futuri semper essent; fin IV 65. atque si in virtute satis est praesidii ad bene vivendum, satis est etiam ad beate; Tusc V 53. atqui si est quaedam appetitio naturalis; fin IV 32. aut: ſ. aliquis. haec si censueritis, libertatem recuperabitis. si autem lenius ageris, tamen eadem decernetis; Phil V 34. si enim est in exsilio, sicuti est, quid amplius postulatis? Ligar 13. si ergo apud inferos miseri non sunt, ne sunt quidem apud inferos ulli; Tusc I 11. etenim, si me tua familiaritas ab hac causa removisset, et si hoc idem Q. Hortensio, si item ceteris accidisset, consul designatus defensorem non haberet; Muren 10. dicit absurde similiter et si dicat non reprehendendos parri-

cidas: fin II 21. etenim: ꝑ. et; Muren 10. nec, si forte a me desciveris, idcirco patientur . . ; Sulla 35. quodsi essent falsae notitiae, si igitur essent eae falsae, quo tandem iis modo uteremur? Ac II 22. ꝑ. 2. non; of I 121. itaque si Cyrus ille Perses iustissimus fuit rex, tamen . . ; rep I 43. item si nihil haberet animus hominis, nisi ut . . ; Tusc I 56. ꝑ. et. quod neque pecunia debebatur et, si maxime deberetur, commissum nihil esset, quare . . ; Quinct 60. qui autem, si maxime hoc placeat, moderatius tamen id volunt fieri; fin I 2. si modo eas (res) cognovit; de or II 37. si modo esset in re publica senatus, si maiestas populi Romani revixisset; Sest 83. Varro includetur in aliquem locum, si modo erit locus; A IV 16, 2. nam, si ille aditus patuisset, numquam haec urbs sedem praeuisset; prov 34. non est si Quinctius; nisi si latitant, qui ad negotium suum relicto procuratore proficiscuntur; Quinct 60. nunc, nisi si quid ex praetereunte viatore exceptum est, scire nihil possumus; A II 11, 1. haud scio an fieri possit, praesertim si custodes amicorum eum sectabuntur; Ver III 162. si quando incidunt, eius modi sunt, ut . . ; inv II 58. si quando in dicendo scriptum attulerit aliquid; de or I 152. quapropter si ea sole ipso clariora sunt; fin I 71. quare si turpitudine peius est quam dolor; Tusc II 31. quid? si mandata sint exponenda ab imperatore, num idcirco videtur . . ? de or II 49. quid si amplius triennium est? Q Rosc 8. quidem: ꝑ. **siquidem**. quas (artes) si quis sit unus complexus omnes idemque si ad eas facultatem istam ornatissimae orationis adiunxerit, non possum dicere . . ; sed is, si quis esset aut si etiam unquam fuisset aut vero si esse posset, tu esses unus profecto; de or I 76. si quis testamento se heredem esse arbitraretur; Ver I 115. quam facultatem si quis casus eriperit; ep III 5, 4. ꝑ. ut; Top 62. hoc intellectu si qui negabit . . ; inv II 22. si qui est sensus in morte; Phil IX 13. si quae ꝑ. qua ꝑ. premat res vehementius; de or II 294. si qua ad vos causa eius modi delata sit; Cluent 158. si quae [non] nupta mulier domum suam patefecerit omnino cupiditati; Cacl 49. si quid extra iudicium est; Caecin 104. si quid in te peccavi ac potius quoniam peccavi, ignosce; A III 15, 4. Brutus si quid egerit, curabis, ut sciam; A XIII 10, 3. eas (litteras) si quo ille misit, in publico proponat velim; A VIII 2, 1. quocirca si redditum in hunc locum desperaveris, quanti tandem est ista hominum gloria, quae . . ? rep VI 25. quod: ꝑ. **quodsi**. sed si videtur, considamus hic in umbra; leg II 7. tamquam si tua res agatur; ep II 16, 7. si vero aut numerus quidam est animus aut quinta illa natura; Tusc I 41. ꝑ. quis; de or I 76. verum si tibi ipsi nihil deest, quod . . ; de or I 77. ut si velit Orestes dicere . . ; inv I 19. ut si quis eventum horum temporum timeat; Top 62. (libertus) mihi ita fideliter benivoleque praesto fuit, ut si a me manumissus esset; ep XIII 21, 2. — **negative**: si mihi veniam dederit, utar illius condicione; si minus, impetabo aliquid a me ipso; A IX 15, 1. postea demonstrabitur, ne si iudicio quidem illa damnata esset, potuisse hunc . . ; inv II 82. in quem, ne si insidiis quidem ille interfectus esset, caderet nulla suspicio; A XIII 10, 3. si ne id quidem (vides); Tusc I 60. si neque praetorem neque praetoris aemulum appellari licebit; Ver V 110. si nec percipere quicquam posset sapiens nec opinari sapientis esset; Ac II 77. si negas esse fortunam; div II 19. si nemo (te) aspicit, quin ingemiscat; Vatini 39. quorum si neutrum est; fin IV 57. si nihil habuisset umquam; Rab Post 38. ꝑ. 1. item. qui refellemus? potuisse non dare, si noluisset? Scaur 19. minime mirum, si ista res inlustrata non est; de or II 55. si, cum hostes revixissent, ego non revertissem; sen 4. si non optimam, at aliquam rem publicam habe-

remus; of I 35. si igitur non poterit sive causas defensitare sive . . ; of I 121. ꝑ. 1. quidem. si nondum scelera vulneraque vultis recordari; Sest 17. si nulla reperietur alia medicina; of I 136. quod (principium) si numquam oritur; Tusc I 54.

III. **Cluipien**: restituebat multos calamitosos. in iis patri nulla mentio. si severus, cur non in omnes? si misericors, cur non in suos? Phil II 56. si omnia fato, quid mihi divinatio prodest? div II 20. non reperio, quid, et simul „αἰδέομαι Τρώας“ neque, si aliquid, potero μέμνην efigere; A XIII 13, 2. cur tam obscura fuerunt? si enim, ut intellegeremus, quid esset eventurum; div II 55. si vero aliquid de Decimo gravius; A XV 10.

B. **Frage**: caput illud erit accusatori, si demonstrare poterit alii nemini causam fuisse faciendi; secundarium, si tam idoneam nemini; inv II 24. de expetendo et fugiendo huius modi (quaeritur): si expetendae divitiae, si fugienda paupertas; Top 84. omnia mihi fore explicata, si te videro; sed totum est in eo, si ante, quam ille ineat magistratum; A II 22, 5. reliquum est, si Faberius nobis nomen illud explicat; A XIII 29, 1 (2). vide, si forte in Tusculano recte esse possum; A XVI 14, 2.

sibilo, ζῆλον, αὐζήλον: populares isti iam etiam modestos homines sibilare docuerunt; A II 19, 2.

sibilus, ζῆλον, αὐζήλον: I. ei, qui favore populi tenetur et ducitur, plausum immortalitatem, sibilum mortem videri necesse est; Sest 115. — II. sibilum metuis? Piso 65. in Tusculanum mihi nuntiabantur gladiatorii sibili; fr F VIII 11. — III. gladiatoribus qua dominus qua advocati sibilis conscissi; A II 19, 3. Fufium clamoribus et conviciis et sibilis consecantur; A II 18, 1. non modo gladiatores, sed equi ipsi gladiatorum repentinis sibilis extimescebant; Sest 126.

sic, ἴσῃ, auf diese Weise, folgendermaßen, ἴσῃ βεβαίως, ἴσῃ sehr, in dem Grade, doch ἴσῃ, nur ἴσῃ: I. **ohne Vergleich**: 1. etsi hoc fortasse non poterit sic abire; fin V 7. sic accepimus, nullum in Sicilia fugitivorum bellum fuisse; Ver V 5. quae sic egit, ut fletum etiam inimicis excitaret; Sest 121. sic inducto et constituto probabili; Ac II 105. sic igitur dicit ille, quem expetimus, ut una in re haereat; orat 137. ut sit explicata definitio sic: hereditas est pecunia, quae . . ; Top 29. verborum ordinem immuta, fac sic: „comprobavit“ . . ; orat 214. sicine eos (Torquatos) censes in armatum hostem impetum fecisse, nihil ut de utilitatibus suis cogitent? fin I 34. quia non est obscura tua in me benivolentia, sic fit, ut . . ; ep XIII 70. hodie omnes sic habent, istum clam a piratis ob hunc archipiratum pecuniam accepisse; Ver V 64. induco: ꝑ. constituo. coloni ipsi sic intellegunt, non Pompeianos a Sulla magis quam sese esse defensos; Sulla 60. ortum videamus haruspiciae; sic facillime, quid habeat auctoritatis, indicabimus; div II 50. visne igitur te inspiciamus a puero? sic opinor; a principio ordiamur; Phil II 44. ego me ad omnia confirmavi et sic paravi, ut docerem . . ; Cluent 88. sic igitur veteres praecipunt; Top 29. dic, quid ei respondeam, qui me sic roget; nat III 43. statuebam sic, boni nihil ab illis nugis esse expectandum; Sest 24. sic vita hominum est, ut ad maleficium nemo conetur sine emolumento accedere; Sex Rosc 84. sic est vulgus; ex veritate pauca, ex opinione multa aestimat; Q Rosc 29. remissione (animus) sic urgetur, ut se nequeat extollere; Tusc II 54. — 2. campus Leontinus sic erat deformis atque horridus, ut in uberrima Siciliae parte Siciliam quaereremus; Ver III 47. cum iste repente ex alacri atque laeto sic erat humilis atque demissus, ut condemnatus videretur; Ver pr 17. horridus: ꝑ. deformis. humilis: ꝑ. demissus. non sic nudos in flumen deicere, ne . . ; Sex Rosc 71. ut in hoc nostro mundo aliquid alicui sic sit par, ut nihil differat;

Ac II 55. sic erat in omni vel officio vel sermone sollers; rep II 37. praetorem cohortemque totam sic studiosam (habuit), ut facile appareret . . .; Ver II 12. — 3. gallos gallinaceos in eo loco sic adsidue canere coepisse, ut nihil intermitterent; div I 74. hoc a Cyrenaeo Hegesia sic copiose disputatur, ut is prohibitus esse dicatur . . .; Tusc I 83. qui hac exaudita quasi voce naturae sic eam firme graviterque comprehenderit, ut omnes bene sanos in viam beatae vitae deduceret; fin I 71. haec homo amentissimus sic palam faciebat, ut ipsi praedones scirent; Ver V 62. — 4. omnis pars orationis esse debet laudabilis, sic ut verbum nullum nisi aut grave aut elegans excidat; orat 125. vultus ipsius erat plenus furoris, oculi sceleris, sic ut ei iam exploratus consulatus videretur; Muren 49. sic in vita sibi quemque petere, quod pertineat ad usum, non iniquum est; of III 42.

II. *Vergleich*: in corpore si quid eius modi est, quod reliquo corpori noceat, id uri secarique patimur: sic in rei publicae corpore, quicquid est pestiferum, amputetur; Phil VIII 15. sic ut me audiat, quasi hoc tempore haec causa primum dicatur; Cluent 8. ut Capitolium, quem ad modum magnificentius est restitutum, sic copiosius ornatum sit quam fuit; Ver IV 69. ut, quo modo initium nobis rerum omnium ortus noster adferat, sic exitum mors; Tusc I 91. nemo, sicut ex improbo patre probum filium nasci, sic a pessimo histrione bonum comoedum fieri posse existimaret; Q Rosc 30. vites sic clavibus adminicula tamquam manibus apprehendunt; nat II 120. sunt omnia sic ut adolescentis non tam re quam spe laudati; orat 107. ut clipei causa involucrum, sic praeter mundum cetera omnia aliorum causa esse generata; nat II 37. sic ei te commendavi et tradidi, ut gravissime diligentissimeque potui; ep VII 17, 2. quam (oratiunculam) velim sic legas ut causam tenuem et inopem; ep IX 12, 2. sic moneo ut filium, sic faveo ut mihi, sic hortor ut et pro patria et amicissimum; ep X 5, 3. ut errare potuisti, sic decipi te non potuisse quis non videt? ep X 20, 2. quidvis est melius quam sic esse, ut sumus; ep XVI 12, 4.

sica, *Doſch, Meuchelmord*: I. quando illius sica illa conquevit? Milo 37. hinc sicae, hinc venena, hinc falsa testamenta nascuntur; of III 36. — II. tum est illa in templo Castoris scelerata sica deprehensa; har resp 49. hi pueri sicas vibrare didicerunt; Catil II 23. — III. repete haec cotidiana, sicae, veneni quaestiones; nat III 74. — IV. Theodosium sica percussus; har resp 34.

sicarius, *Meuchelmörder, Bandit*: I. 1. quos sectores ac sicarii iugulare non potuissent; Sex Rosc 151. — 2. testimonium dicturus est is, qui et sector est et sicarius; Sex Rosc 103. — II. 1. in cella Concordiae conlocari sicarios; Phil V 18. — 2. lex erat lata vasto ac relicto foro et sicariis servisque tradito; Sest 53. — 3. qui inter sicarios damnatus est; Cluent 21. si ostenderit, quo modo sis eos inter sicarios defensurus; Phil II 8. de sicariis, de veneficiis, de peculatu infitiani necesse est; de or II 105. de quo (maleficio) inter sicarios quaeritur; inv II 60. — III. 1. erat tum multitudo sicariorum; Sex Rosc 93. — 2. qui (L. Tubulus) cum praetor quaestionem inter sicarios exercisset; fin II 54.

sicce, *troffen, ſchlſcht, gediegen*: id desinant dicere, qui subtiliter dicant, eos solos Attice dicere, id est quasi sicce et integre; opt gen 12.

siccitas, *Troffenheit, Dürre, Geſundheit*: I. adde siccitatem, quae consequitur hanc continentiam in victu; Tusc V 99. si orationis est siccitas; nat II 1. summam esse in eo (Masinissa) siccitatem corporis || c. s. ||; Cato 34. aquam belle sane fluentem vidi, praesertim maxima siccitate; Q fr III 1, 1. — II. 1. addo: || I. consequitur. sin autem ieiunitatem et siccitatem in Attico genere ponit; Bru 285. —

2. nisi forte mavultis in Sipontina siccitate conlocari; agr II 71.

sicco, *austroffen, trocken legen*: ille paludes siccare voluit; Phil V 7. ex quo est illa siccata et umida tamen modice Rosia; A IV 15, 5.

siccus, *troffen, nüdtern, fröftig*: A. qui eatenus valuerunt, sani et sicci dumtaxat habeantur; opt gen 8. — B. a. haec utrum esse vobis consilia siccorum an vinulentorum videntur? agr I 1. — b. nihil erat in eius (Cottae) oratione nisi sincerum, nihil nisi siccum atque sanum; Bru 202.

sicine, || sic, I, 1. facio; fin I 34.

sicubi, *wenn irgendwo*: sicubi aderit Gellius; Sest 110. haec sicubi facta sunt; Ver V 13. ad M. Aelium nullus tu quidem domum, sed sicubi incidit; A XV 29, 1. si me adsequi potueris aut sicubi nactus eris; Tusc I 103. Pisonem sicubi de auro; A XIII 2, a, 1.

sicunde, *wenn irgendwoher*: mi, sicunde potes, erues || erue ||, qui decem legati Mummio fuerint; A XIII 30, 2 (3).

sicut, sicuti, *ſowie, gleichwie, wie, wie wirſſich, wie zum Beispiel, gleichſam*: I. 1. horum ego faces eripere de manibus potui, sicuti feci; Sulla 28. „a Iove Musarum primordia“, sicut in Aratio carmine orsi sumus; leg II 7. quamquam in consuetudine cotidiana perspexisses, sicuti perspicias; ep III 10, 2. quamvis scelerati illi fuissent, sicuti fuerunt pestiferi cives supplicioque digni; de or I 230. sit ista res magna, sicut est; leg I 17. — 2. facete is (Lucilius) quidem, sicut alia; fin I 7. quos singulos sicut operarios barbarosque contemnas; Tusc V 104. quibus in causis omnibus, sicut in ipsa M. Curii, fuit inter peritissimos homines summa de iure dissensio; de or I 238. ex his duabus diversis sicuti familiis unum quoddam est conflatum genus a posterioribus; inv II 8. hic locus sicut aliquod fundamentum est huius constitutionis; inv II 19. ingenium in se suum sicut simulacrum aliquod dicatum putabit; leg I 59. — II. haec, sicuti exposui, ita gesta sunt; Milo 30. nullae controversiae sunt, quae cogant homines, sicut in foro non bonos oratores, item in theatro actores malos perpeti; de or I 118. sic: || sic, II. Q. Rosc 30.

sido, *ſich ſetzen*: sessum it praetor; nat III 74. consurrexissent omnes illi (Lacedaemonii) dicuntur et senem sessum recepisse; Cato 63.

siderus, *Geſirn, Sternbild*: I. cum (sapientis animus) sidera viderit innumerabilia caelo inhaerentia cum eius ipsius motu congruere certis infixis sedibus; Tusc V 69. solis numquidnam aut lunae aut quinque errantium siderum simile vidisti? nat I 87. inhaerent: || congruunt. sidera aetherium locum obtinent; nat II 42. tota (sidera) sunt calida atque perlucida; nat II 39. — II. 1. si ad rem pertinet, quo modo caelo adfecto compositisque sideribus quodque animal oriatur; div II 98. infigo, video: || I. congruunt. moveri solem et lunam et sidera omnia; nat II 44. — 2. tribuenda est sideribus eadem divinitas; nat II 39. — 3. probabile est praestantem intellegentiam in sideribus esse; nat II 43. — III. similis: || I. errant. — IV. Aegyptii et Babylonii omnem curam in siderum cognitione posuerunt; div I 93. studiose ab iis siderum magnitudines, intervalla, cursus anquirebantur et cuncta caelestia; Tusc V 10. qui solis et lunae reliquorumque siderum ortus, obitus motusque cognorunt; div I 128. — V. 1. cum videmus nocturnam caeli formam undique sideribus ornata; Tusc I 68. — 2. quae a luna ceterisque sideribus caeli temperatio fiat; div II 94.

sigillatus, *mit Figuren verziert*: typos tibi mando et putealia sigillata duo; A I 10, 3. „iubet me scyphos sigillatos ad praetorem statim adferre“; Ver IV 32.

sigillum, Figur Bild, Siegel: I. sigillis avulsis reliquum argentum sine ulla avaritia reddidit; Ver IV 48. quid, si in eiusdem modi cera centum sigilla hoc anulo impressero? Ac II 86. novi ego Epicureos omnia sigilla venerantes; nat I 85. — II. patella grandis cum sigillis ac simulacris deorum; Ver IV 46.

signifer, gestirnt, Bannerträger: A. vim quandam esse aiunt signifero in orbe, qui Graece ζοδιαζός dicitur; div II 89. »quod supera terras prima de nocte relictum signifero ex orbe est«; fr H IV, a, 585. — B. 1. quo tempore cum signifer primi hastati || astati || signum non posset movere loco; div I 77. — 2. qui nostrae causae duces et quasi signiferi fuissent; Planc 74. quem (equitatum) ego in clivo Capitolino te signifero ac principe collocaram; A II 1, 7.

significanter, deutlich, ansehaulich: hac mihi adfinitate nuntiata non maiore equidem studio, sed acrius, apertius, significantius dignitatem tuam defendissem; ep III 12, 3.

significatio, Bezeichnung, Zeichen, Andeutung, Kundgebung, Beifall, Nachdruck, Sinn: I. quibus locis in ambiguo defendimus eam significationem, quae nos adiuvat; part or 138. in quo aliqua significatio virtutis appareat; of I 46. quoniam significatio vestra satis declarat, quid hac de re sentiatis; Phil XIV 6. arguta etiam significatio est, cum parva re et saepe verbo res obscura et latens illustratur; de or II 268. contraria est plus ad intellegendum, quam dixeris, significatio; de or III 202. significatio saepe erit maior quam oratio; orat 139. uterque eam significationem, qua nitetur ipse, dignam scriptoris prudentia esse defendet; part or 132. — II. defendo: f. I. adiuvat. qui (orator) primum quam minimam artificii alienius, deinde nullam Graecarum rerum significationem, daret; de or II 153. haec est una pars corporis, quae, quot animi motus sunt, tot significationes [et commutationes] possit efficere; de or III 221. Lacedaemonis paulo ante Lentriciam calamitatem quae significatio facta est! div I 74. quamquam (litterae) exiguam significationem tuae erga me voluntatis habebant; ep V 7, 2. quod intellegitur etiam significationibus rerum futurarum, quae tum dormientibus, tum vigilantibus portenduntur; nat II 166. nullius in tabulis ulla huius furti significatio reperietur; Font 3. ut liceat ei, qui contra dicat, eo trahere significationem scripti, quo expediat ac velit; part or 108. — III. fretus multis et non dubiis deorum immortalium significationibus; Catil II 29. — IV. 1. temporibus illis qui populares erant, populi iudiciis atque omni significatione florebant; Sest 105. intellegi: f. II. portendo. niti: f. I. est; part or 132. 2. tempus est pars quaedam aeternitatis cum alienius anni, menstrui, diurni nocturnive spatii certa significatione; inv I 39.

significo, bezeichnen, andeuten, hindeuten, zu erkennen geben, verfinden, bedeuten: I. hic omnes adsensi significare inter sese et conloqui coeperunt; de or I 122. quem (librum) tu Corcyrae, ut mihi aliis litteris significas, strictim attigisti; A II 1, 1. ut (canes) significant, si fures venerint; Sex Rosc 56. L. Aelius „lessum“ quasi lugubrem euolationem, ut vox ipsa significat; leg II 59. — II, 1. nec quo die datae essent (litterae), aut quo tempore te expectarem, significabant; ep II 19, 1. — 2. (lex) significat probitatem gratam esse deo; leg II 25. quod impeditum te negotiis esse significas; A II 1, 4. — III. non credo significari isto loco Heraclicidam; Flac 45. significata monstris, prodigiis [et], oraculis; part or 73. hoc saepius dicendum tibi que non significandum solum, sed etiam declarandum arbitror; ep V 13, 2. non praedonum adventum significabat ignis e specula sublatus; Ver V 93.

quia nomen insaniae significat mentis aegrotationem et morbum; Tusc III 8. (litterae) breves, sed benivolentiam significantes; A VIII 2, 1. tanta vis animi, tantus impetus, tantus dolor oculis, vultu, gestu, digito denique isto tuo significari solet; de or II 188. significatur in tuis litteris suspicio quaedam et dubitatio tua; ep III 10, 6. adhibita etiam actione leni facilitatemque significanti; de or II 184. profecto hominibus a dis futura significari necesse est; div I 117. a qua (plebe) plausu maximo cum esset mihi gratulatio significata; A IV 1, 5. impetum: f. dolorem. significabas memoriam tuam nostrae necessitudinis; ep XIII 68, 1. nec eae stellae non significant eandem mentem atque prudentiam; nat II 54. morbum: f. aegrotationem. prudentiam: f. mentem. quae (arulae) cuius religionem sacrarii significare possent; Ver IV 5. cum, quid senserit scriptor, obscurum est, quod scriptum duas pluresve res significat; inv II 116. hanc sententiam significare videtur Laconis illa vox; Tusc I 111. ut, cum surgat is, qui dicturus sit, significetur a corona silentium; Bru 290. suspicionem: f. dubitationem. vim: f. dolorem. parumne haec significant incredibiliter consentientem populi Romani universi voluntatem? Phil I 36. — IV. quos ait Caeilius „comicos stultos senes“, hos || hoc || significat credulos. obliviosos, dissolutos; Cato 36.

signipotens, gestirnt, sternhell: »signipotens nox cauda Centaurum retinens ad se rapit ipsa«; fr H IV, a, 728.

signo, zeichnen, bezeichnen, versiegeln, prägen, einprägen, bestimmen: »aes, argentum, aurumve publice signanto«; leg III 6. erat ea navis plena argenti facti atque signati; Ver V 63. cum signaretur argentum Apolloniae; ep XIII 29, 4. aurum: f. aes. signata iam epistula Formiani aiebant. . .; A XV 29, 3. accepi a te signatum libellum; A XI 1, 1. quamquam omnis locutio oratio est, tamen unius oratoris locutio hoc proprio signata nomine est; orat 64. est pecunia signata argentum; Top 53. an putamus esse memoriam signatarum rerum in mente vestigia? Tusc I 61. »astrorum custos signa signavit caelestia nomine vero«; fr H IV, a, 407. a simili etiam mente vocis soni paucis notis inventis sunt omnes signati et expressi; rep III 3. visum obiectum imprimet et quasi signabit in animo suam speciem; fat 43.

signum, Zeichen, Kennzeichen, Merkmal, Spur, Vorzeichen, Feldzeichen, Signal, Bild, Figur, Bildsäule, Siegel, Sternbild: I, 1. neque ea signa andiamus, quae receptui canunt, ut eos etiam revocent, qui iam processerint; rep I 3. quod (signum) de caelo delapsum Vestae custodiis continetur; Phil XI 24. Aëtionis tabula te stupidum detinet aut signum aliquod Polycleti; par 37. in signo primum verum esse ostendi oportet; deinde esse eius rei signum proprium, qua de agitur, ut cruorem caedis; inv I 81. Canachi signa rigidiora esse, quam ut imitentur veritatem; Calamidis dura illa quidem, sed tamen molliora quam Canachi; nondum Myronis satis ad veritatem adducta, iam tamen, quae non dubites pulcra dicere; pulciora etiam Polyditi et iam plane perfecta; Bru 70. ea signa ego emere soleo, quae ad similitudinem gymnasiolorum exorunt mihi in palaestra locum; ep VII 23, 2. imitantur: f. est; Bru 70. videmus haec signa numquam fere mentientia; div I 15. ita a principio inchoatum esse mundum, ut certis rebus certa signa praecurrerent, alia in extis, alia in avibus, alia in fulgoribus, alia in ostentis, alia in stellis, alia in somniantium visis, alia in furentium vocibus; div I 118. revocant: f. canunt. Martis vero signum quo mihi pacis auctori? ep VII 23, 2. — 2. signum est, quod sub sensum aliquem cadit et quiddam significat, quod ex ipso profectum videtur, quod aut

ante fuerit aut in ipso negotio aut post sit consecutum, et tamen indiget testimonii et gravioris confirmationis, ut cruor, fuga, pallor, pulvis; inv I 48. §. 1. est; inv I 81.—II, 1. adduco: §. I, 1. est; Bru 70. audio: §. I, 1. canunt. haec omnia signa ab Heio e sacrario Verres abstulit; Ver IV 7. qui etsi causas ipsas non cernunt, signa tamen causarum et notas cernunt; div I 127. quod signa componenda suscepisses; A IV 9, 1. signa tirone et conlectio exercitu cum legionibus robustissimis contulit; ep VII 3, 2. neque tabulis et signis propalam conlocatis; de or I 161. contineo: §. I, 1. delabitur. te signum dedicasse; dom 51. plurima signa pulcherrima deportasse te; Ver I 61. dico: §. I, 1. est; Bru 70. quo tempore quidem signi satis dedit se tacere non posse; Ver I 71. signum bucina datur; Ver IV 96. maximum signum illo die dedit iudicii sui; Phil V 38. emo: §. I, 1. exornant. qui Catilinam signa patriae inferentem interemit; Flac 5 (3, 1). bello Punico secundo nonne C. Flaminius consul iterum neglexit signa rerum futurarum? div I 77. notantur mihi ad divinandum signa duplici quadam via; ep VI 6, 8. obnuntiatio Atei signo obiecto monuit Crassum, quid . . .; div I 30. ea (signa) quibus bene percepta sunt, ii non saepe falluntur; div I 118. perficio: §. I, 1. est; Bru 70. facilitatis, liberalitatis, mansuetudinis, pietatis, grati animi, non appetentis, non avidi signa proferre perutile est; de or II 182. hoc signum noctu clam istius servi sustulerunt; Ver IV 99. nulla unquam civitas tota Asia et Graecia signum ullum sua voluntate cuiquam vendidit; Ver IV 133. video: §. I, 1. mentiuntur. — 2. cae res sunt signo attributae; inv I 81. horum unum quidque in reprehensione aut non esse signo aut parum magno esse; inv I 81. — 3. qui signis, qui tabulis abundant; par 13. qui signis aut omnibus uterentur; div II 26. — 4. hoc (simulacrum) iste e signo Cereris avellendum curavit; Ver IV 110. volumen epistularum tuarum, quod ego *sub* signo habeo; A IX 10, 4. quod pro signo sumetur, id ex isdem locis, quibus confirmatur, infirmabitur; inv I 81. — III, 1. oppidum plenissimum signorum optimorum; Ver I 53. — 2. cum videret eorum villas signis et tabulis refertas, partim publicis, partim etiam sacris et religiosis; leg III 31. — IV. alqd: §. II, 1. do; Ver I 71. si saepe instructione aspectuque signorum magnas copias pulsas esse audivimus; Caecin 43. tum adiungeremus de agminibus, de signorum conlationibus; de or I 210. instructio: §. aspectus. quem nec caeli signorumque motus (movet); Milo 83. signorum ortus et obitus definitum quandam ordinem servant; inv I 59. caeli signorum admirabilem ordinem insatiabilemque pulchritudinem magis spectat; fr F V 53. — V, 1. (Amphiarus et Tiresias) avibus et signis admoniti futura dicebant; div I 88. id signis confirmandum (est) huius modi: ex cetera diligentia, ex ante factis aut dictis; inv II 90. cum res ipsa tot tam claris argumentis signisque luceat; Milo 61. monere: §. II, 1. obicio. ut discoloribus signis iuratorum hominum sententiae notarentur; Ver pr 40. quas ego litteras obsignandas publico signo deportandasque curavi; Ver V 140. quae (domicilia) essent ornata signis atque picturis; nat II 95. sitne, signis (quaeritur); orat 45. signis luce omni clarioribus crimina refellemus; Cael 22. — 2. si luna paulo ante solis ortum defecisset in signo Leonis; div I 121. §. I, 1. est; inv I 81. Antonium legionem sub signis ducere; A XVI 8, 2.

silentium, Stille, Ruhe, Stillschweigen, Ungehörtheit: I. haec cum Crassus dixisset, silentium est consecutum; de or I 160. de Partho silentium est; A V 16, 4. erat mirum silentium; A IX 1, 1. — II, 1. id „silentium“ dicimus in auspiciis, quod omni vitio caret; div II 71. tu silentium perpetuum iudiciorum ac fori in maledicti loco pones? Piso 32.

ut, cum surgat is, qui dicturus sit, significetur a corona silentium; Bru 290. — 2. diurni silentii, quo eram his temporibus usus, finem hodiernus dies attulit; Marcel 1. — 3. in eo silentio duas horas fere esse consumptas; de or III 17. in eodem silentio multa alia oratorum officia iacuerunt; de or II 64. ut laudem eorum iam prope senescentem ab oblivione hominum atque a silentio vindicarem; de or II 7.—III. finis: §. II, 2. — IV, 1. (Lupus) auditus est magno silentio; Q fr II 1, 1. Caesaris mors facillime defenditur oblivione et silentio; Phil XIII 39. tanta vi dixisse Galbam, ut nulla fere pars orationis silentio praeteriretur; Bru 88. equidem malueram, quod erat susceptum ab illis, silentio transiri; A II 19, 3. — 2. Nioba fingitur lapidea propter aeternum, credo, in luctu silentium; Tusc III 63.

sileo, still sein, schweigen, ver-schweigen, ruhen, untätig sein: I. 1. Romae quod scribis sileri, ita putabam; at hercule in agris non siletur; A II 13, 2. — 2. se esse omnibus silentibus unum audiendum; de or I 116. quamquam is (C. Curio) silebat; Bru 305. silere non possum; A XV 10. quia galli victi silere solerent, canere victores; div II 56. silent leges inter arma; Milo 11. silent diutius Musae Varronis quam solebant; Ac I 2. — II. dixeram, de re publica ut sileremus; Bru 157. de me silebo, de re loquar; par 47. ut de tuis divinis in rem publicam meritis sileretur; ep XI 6, 2. — III. tu hoc silebis; A II 18, 3. quae nullo modo possem silere; A IX 18, 1. nec siletur illud potentissimi regis anapaestum; Tusc III 57. quae (merita) silere nullo modo possum; sen 30. nec silebitur eius in legibus interpretandis scientia; Phil IX 10. quae (via) cruentata ante caede innocentis viri silebatur, eadem nunc crebro usurpatur; Milo 18.

silex, Stiefelstein: I. non silice nati sumus; Tusc III 12. — II. illud in silice tamquam vestigium unguulae; nat III 11.

sillybus, Büchertitel: postquam mi sillybis || mihi sittybis || libros inlustrarunt; A IV 8, 2. bibliothecam mihi tui pinxerunt constructione et sillybis || constrictione et sittybis ||; A IV 5, 3.

silva, Wald, Forst, Menge, Fülle, Vorrat: I. in hoc genere illa quoque est infinita silva, quod oratori plerique duo genera ad dicendum dederunt; de or II 65. rerum est silva magna; de or III 93. — II, 1. silva rerum comparanda est; de or III 103. omnis ubertas et quasi silva dicendi ducta ab illis (philosophis) est; orat 12. non incommodum videtur quandam silvam atque materiam universam ante permixtam et confuse || permixtam et confusam || exponere omnium argumentationum; inv I 34. silvam Scantiam vendis; populus Romanus || res publica || possidet; agr III 15. cui loco omnis virtutum et vitiorum est silva subiecta; de or III 118. vendo: §. possideo. — 2. cum mane me in silvam abstrusi densam et asperam; A XII 15. genus hominum in montibus ac silvis dissipatum; de or I 36. — III. quinam igitur, inquit ille, locus? an in media silva placet? de or III 18. cum in silva Sila facta caedes esset; Bru 85. cum (M. Caeparius) mihi in silva Gallinaria obviam venisset; ep IX 23.

silvesco, verwildern: ne (vitis) silvescat samentis; Cato 52.

silvester, bewaldet, in, aus dem Walde: cum (Romulus) esset silvestris beluae sustentatus uberibus; rep II 4. quorum (germanorum Luperorum) coitio illa silvestris ante est instituta quam humanitas atque leges; Cael 26. montes vestiti atque silvestres; nat II 132. in cupressetis Gnosiorum et spatiis silvestribus; leg I 15. Cotta alia quidem quasi inculca et silvestri via ad eandem laudem pervenerat; Bru 259.

silus, πλατνασίγ: equos (deos arbitramur) silos, flaccos? nat I 80.

simia, ὄψις: I. maximum illud portentum isdem Spartiatibus fuit, quod simia, quam rex Molossorum in deliciis habebat, sortes disturbavit; div I 76. — II. simiae Dodoneae improbitatem historiis Graecis mandatam esse demiror; div II 69.

similis, ὁμοίος: A. multi alii naturis differunt, voluntate autem similes sunt et inter sese et magistri; de or II 94. Rhodii saniores et Atticorum similiores; Bru 51. nactus sum etiam, qui Xenophontis similem esse se cuperet; orat 32. vel me tui similem esse vel te mei; ep XV 9, 1. quamvis sit simile, tamen est in utroque deformis cogitatio similitudinis; de or III 164. quae sunt inter se similia; de or III 206. aut simile est illi, unde transferas, aut . . .; orat 82. appellemus docendi gratia veri simile, quod plerumque ita fiat, ut . . .; part or 34. quem scirem nulla in re quicquam simile hominis habere; Ver IV 33. corpus illud non est, sed simile corporis; nat I 75. quid habet illius carminis simile haec oratio? rep I 56. nihil est unum uni tam simile, tam par, quam omnes inter nosmet ipsos sumus; leg I 29. quid simile habet epistula aut iudicio aut contioni? ep IX 21, 1. Cratippo auctore iis simillimo, qui ista praeclara pepererunt; of II 8. canis nonne similis lupo? nat I 97. si habuissent vestri similem consulem; Piso 15. an tui similem putas esse aut tui deum? nat I 84. orationi facta (esse) similia, factis vitam; Tusc V 47. geminorum formas esse similes, vitam atque fortunam plerumque disparem; div II 90. simili in genere, inferiore ordine; de or I 182. qui simili impulsu aliquid commiserint; inv II 19. ut ceteris formidines similitum incommodorum proponeret; Ver V 23. metus non est morbi admodum similis; Tusc III 23. eius similem mundum esse dicamus; Tim 11. hanc rem par illud simile, Piso et Gabinius, vidit; dom 70. ex ea (materia) particulas, similes inter se; Ac II 118. non est philosophia similis artium reliquarum; de or III 79. qui mihi audeat apponere polypum miniati Iovis similem; ep IX 16, 8. semper Carneades προβολήν pugilis et retentionem aurigae similem facit ἐποχή; A XIII 21, 3. simillimam in re dissimili tui temporis nunc et nostri quondam fuisse rationem; ep I 7, 2. retentio: ἡ προβολή. quae (sententia sit) veri simillima, magna quaestio est; Tusc I 23. de moderatione et temperantia et harum similibus virtutibus quaerimus; of I 143. nec (sapiens) similem habeat vultum et si ampullam perdidisset; fin IV 31. — B. a. I. qui vobis, qui vestri similibus placere cupiat; Flac 104. me eius causam vel his iudiciis vel horum similibus facillime probaturum; Cluent 158. — II. me aliquando cum similibus nostri rem publicam defensuros; ep XIV 7, 2. — b. (vgl. A. alqd). I, 1. quod in singulis verbis res ac totum simile conficitur; de or III 160. unde hoc simile ducat; de or II 316. unde simile duci potest, potest autem ex omnibus; de or III 161. videndum est, ne longe simile sit ductum; de or III 163. simile ex specie comparabili aut ex conferenda atque adsimilanda || adsimulanda || natura indicatur; inv I 42. si haec et horum similia (dialectica) indicat; Ac II 91. ultra quo progrediar, quam ut veri similia videam, non habeo; Tusc I 17. — 2. abundas similibus; div II 48. utuntur (Stoici) simili; fin III 46. — II. nihil est appetentius similitum sui nec rapacius quam natura; Lael 50. — III. quam (conversionem) habebat in se ipse eiusdem et similis innatam; Tim 45.

similiter, ὁμοίως, αὐτὸς ὁμοίως ἄρτ: I. illa, quae similiter desinunt aut quae cadunt similiter; de or III 206. paria paribus relata et similiter conclusa eodemque pacto cadentia; orat 84. desino: ἵ. cado. omnia fere ut similiter atque uno modo de-

rentur; Bru 233. similiter effici potest sapientem esse mundum, similiter beatum, similiter aeternum; nat II 21. nequaquam tamen similiter oratio mea exire atque in vulgus emanare poterit; Sex Rosc 3. quae in animis imprimuntur inchoatae intelligentiae, similiter in omnibus imprimuntur; leg I 30. similiter nunc petes a Crasso, ut . . .; de or I 162. — II. neque vero illum similiter, atque ipse eram, commotum esse vidi; Phil I 9. dicit absurde similiter et si dicat non reprehendendus parricidas; fin II 21. ut in pictura, similiter arbitrator . . .; de or II 69. ut Crassus exorsus est, similiter Scaevolam effecisse . . .; Bru 197.

similitudo, ὁμοιότης, Gleichnis, Nachbildung, Einförmigkeit: I. iam similitudo magis apparet in bestiis; Tusc I 80. omnibus in rebus similitudo est satietatis mater; inv I 76. sive est ars sive artis quaedam similitudo; de or I 109. sunt similitudines, quae ex pluribus conlationibus perveniunt, quo volunt; Top 42. est etiam ex similitudine, quae aut conlationem habet aut tamquam imaginem; de or II 265. tantam habet morum similitudo coniunctionem atque concordiam; Ver III 23. in sphaera fornicis similitudo non potest inesse; de or III 162. duo illa, quae maxime movent, similitudo et exemplum; de or III 205. similitudo sequitur, quae late patet, sed oratoribus et philosophis magis quam vobis; Top 41. perveniunt, volunt: ἵ. est; Top 42. sequitur: ἵ. patet. fugienda est omnis turpitudine earum rerum, ad quas eorum animos, qui audient, trahet similitudo; de or III 163. — II, 1. Galba multas similitudines adferre; de or I 240. ut comparet similitudines; orat 138. similitudines aut geminorum aut signorum anulis impressorum pueriliter consecantur; Ac II 54. nec ille artifex contemplabatur aliquem, e quo similitudinem duceret; orat 9. quae (coniunctio) habeat similitudinem aequalitatemque verborum; part or 21. cum (sapiens) possit sine adensione ipsam veri similitudinem non impeditam sequi; Ac II 107. et exempla et similitudines erunt proferendae; inv II 25. sequor: ἵ. impedio. similitudo in contrariis, ex || et || paribus, in iis rebus, quae sub eandem rationem cadunt, maxime spectatur; inv I 46. ut duorum Epicureorum similitudinem in re militari imperioque videatis; Piso 92. — 2. cetera innumerabilia exercitationi et similitudini reliquisti; de or II 71. — 3. haec proclivitas ad sumum quodque genus a similitudine corporis aegrotatio dicatur; Tusc IV 28. a similitudine (argumentum ducitur), hoc modo; Top 15. ex similitudine (argumenta ducuntur); de or II 168. cetera (visa mens) similitudinibus construit, ex quibus efficiuntur notitiae rerum; Ac II 30. qui quod multitudinem desuefactam iam a contionibus ad veteris consuetudinis similitudinem revocarat; Cluent 110. ab hac similitudine Coruncanii nostri, Fabricii fuerunt; de or III 56. ex: ἵ. I. habet. quoniam multa ad oratoris similitudinem ab uno artifice sumimus; de or I 254. — III. ut mihi Balbi (disputatio) ad veritatis similitudinem videretur esse propensior; nat III 95. — IV, 1. similitudinis est ad verbum unum contracta brevitatis, quod verbum in alieno loco tamquam in suo positum, si agnoscitur, delectat; de or III 157. hic similitudinum conlatione curandum est, ut non mirum videatur, si . . .; inv II 19. ficta etiam exempla similitudinis habent vim; Top 45. — 2. ii (sumus), qui omnibus veris falsa quaedam adiuncta esse dicamus tanta similitudine, ut . . .; nat I 12. — V, 1. ut (species dei) similitudine et transitione cernatur; nat I 105. construere: ἵ. II, 3. efficio ex. — 2. maximam fidem facit ad similitudinem veri primum exemplum, deinde introducta rei similitudo; part or 40. ut illud, quod inducemus per similitudinem, eius modi sit, ut sit necesse concedere || concedi ||; inv I 53. quod per similitudinem adferretur; inv I 82. propter honestatis et gloriae

similitudinem beati, qui honorati sunt, videntur; leg I 32. caudam antiqui „penem“ vocabant, ex quo est propter similitudinem „penicillus“; ep IX 22, 2.

simiolus, Affſen: hic simiolus animi causa me, in quem inveheretur, delegerat; ep VII 2, 3.

simplex, einfach, einzeln, ſchlicht, aufrichtig, bieder: A. nihil simplex, nihil sincerum; A X 6, 2. qui id appellaret honestum, quod esset simplex quoddam et solum et unum bonum; Ac I 35. utrum causa sit simplex an iuncta. simplex est, quae absolutam in se continet unam quaestionem, hoc modo: „Corinthiis bellum indicamus an non?“ inv I 17. interpretatione disertorum scripta simplicium hominum pervertere; Bru 196. tota vis erit simplicis honestatis consideranda; inv II 159. cum simplex animi esset natura; Cato 78. esse quasdam cum adiunctione necessitudines, quasdam simplices et absolutas; inv II 171. simplex officium atque una bonorum est omnium causa; Sulla 9. ne ornatus quidem aut liberius causam dici suam (voluit), quam simplex ratio veritatis ferebat; de or I 229. sex hae sunt simplices de summa bonorum malorumque sententiae; fin V 21. ornatus verborum duplex: unus simplicium, alter conlocatorum; orat 80. o virum simplicem, qui nos nihil celet! orat 230. non simplex voluntas scriptoris ostenditur; inv II 123. — B. a. simplicem et communem eligi par est; Lael 65. — b. I. omnia vera diligimus, id est fidelia, simplicia, constantia; fin II 46. simplex probatur in propriis usitatisque verbis; orat 80. — II. simplicium tria genera sunt: de expetendo fugiendoque, de aequo et iniquo, de honesto et turpi; Top 84.

simpliciter, einfach, offen: cum simplici homine simpliciter agerem; A II 112. quod quaedam genera causarum simpliciter ex sua vi considerantur; inv II 102. si simpliciter dictum sit; de or II 158. hic tantum ipsa inventa unam quamque in rem exponitur simpliciter sine ulla exornatione; inv II 11. cum quaeritur, quale quid sit, aut simpliciter quaeritur aut comparate; simpliciter: expetendane sit gloria; Top 84. quorum (verborum) primum nobis ratio simpliciter videnda est, deinde coniuncte; de or III 149.

simplus, einfach: quae cum aliquo conferuntur, ut duplum simplum, multa pauca; Top 49.

simpulum, Schöpfſlöſſel: excitabat fluctus in simpulo, ut dicitur, Gratidius; leg III 36.

simpuvium, Opferſchale: si aedilis verbo aut simpuvio aberravit; har resp 23. f. capudo.

simul, zugleich, zuſammen, ſoſald als: I. 1. in simul aegrotantibus fratribus; fat 5. simul illorum calamitatem commemorando augere nolo; Ver pr 14. Alexandrum uxor sua, cum simul cubaret, occidit; inv II 144. decedit ex Gallia Romam simul Naevius; Quinct 16. multos modios salis simul edendos esse, ut amicitiae munus expletum sit; Lael 67. dum modo simul simus; ep IX 1, 2. propter vicinitatem totos dies simul eramus; A V 10, 5. morderi te interdum, quod non simul sis; A VI 2, 8. cum simul P. Rutilius venisset; rep I 17. — 2. simul aliquid audiero, scribam ad te; A VIII 11, 7. simul inflavit tibicen, a perito carmen agnoscutur; Ac II 86. omne animal, simul est ortum [et ortum est], se diligit; fin II 33. — II. ut, simul ac posita causa sit, habeant, quo se referant; de or II 117. me ista oscitans sapientia, simul atque ad eam confugero, in libertatem vindicabit; de or II 145. ut in ea (narratione) simul cum rebus ipsis personarum animi perspicui possint; inv I 27. ut voluntatem discendi simul cum spe perdiscendi abiceremus; de or II 142. et simul adolescentes in disciplinam ei tradite; Ver I 115. et simul ei non nullam spem societatis ostendit; Ver I 134. (appetitus animi) et oderit se et simul diligit; fin V 28. non reperio, quid, et simul „αἰδέομαι Τροῶς“; A XIII

13, 2. et simul, ne intercluderem, metuebam; A XVI 12. Q. Hortensii ingenium ut Phidiae signum simul aspectum et probatum est; Bru 228. perditissimi est hominis simul et amicitiam dissolvere et fallere eum, qui laesus non esset, nisi credidisset; Sex Rosc 112. quod confido equidem consules designatos, simul ut magistratum inierint, esse facturos; Phil III 2. simul ut experrecti sumus, visa illa contemnimus; Ac II 51.

simulacrum, Bild, Bildnis, Abbild, Götterbild, Trugbild, Schatten: I. 1. fuit apud Segestanos ex aere Dianae simulacrum; Ver IV 72. in eo (fano) Chrysaee simulacrum est, praeclare factum e marmore; Ver IV 96. in qua (re publica) nec leges ullae sunt nec omnino simulacrum aliquod ac vestigium civitatis; ep X 1, 1. insistebat in manu Cereris dextra grande simulacrum pulcherrime factum Victoriae; Ver IV 110. — 2. haec, quibus utimur, sive tripudio sive de caelo, simulacra sunt auspicio, auspicia nullo modo; div II 71. — II. 1. ex aede Iovis religiosissimum simulacrum Imperatoris pulcherrime factum nonne abstulisti? Ver IV 128. cogito; f. IV, 1. Libertatis simulacrum in ea domo conlocabas, quae . . . dom 110. quae (simulacra deorum) ipsa domi consecrasset; div I 46. cum audissent simulacrum Iovis optimi maximi dedicatum; Ver IV 64. quid? a Tyndaritanis non eisdem Scipionis beneficio positum simulacrum Mercurii pulcherrime factum sustulisti? Ver IV 84. illi artifices corporis simulacra ignotis nota faciebant; ep V 12, 7. f. aufero. I. 1. est; Ver IV 96. insistit, ut ad errorem multitudinis religionis simulacra fingerent; div I 105. quod et Democritus simulacra et Epicurus imagines inducens quodam pacto negat; nat II 76. (Zeuxis) Helenae se pingere simulacrum velle dixit; inv II 1. pono; f. facio. cuius (Iovis) sanctissimum et pulcherrimum simulacrum Syracensis sustulit; Ver V 184. f. facio. cum eorum (deorum) augusta et sancta simulacra veneremur; nat II 79. ne vestigium quidem eius (fratris vidisses) nec simulacrum, sed quandam effigiem spirantis mortui; Q fr I 3, 1. — 2. sic fore, ut locis pro cera, simulacris pro litteris uteremur; de or II 354. — 3. fore ut (Caesar) ante ipsius Pompei simulacrum trucidatus iaceret; div II 23. cum in eius (mortis) simulacro videas esse nullum sensum; Tusc I 92. — III. cum nec usquam eius simulacra icaput inveniretur; div I 16. quae (Victoriolae, paterae, coronae) simulacrorum porrectis manibus sustinebantur; nat III 84. — IV. 1. Phidiae simulacris, quibus nihil in illo genere perfectius videmus, cogitare tamen possumus pulciora; orat 8. — 2. nihil huic eripi potest praeter hoc simulacrum pristinae dignitatis; Rab Post 41.

simulate, zum Schein: sive ex animo id fit sive simulate; nat II 168. non in quas (aures) fite et simulate quaestus causa insurrexerit; Q fr I 1, 13. cum ille contra suum Clodium primum simulate, deinde non libenter, ad extremum tamen pro Cn. Pompeio vere vehementerque pugnavit; Piso 27.

simulatio, Vorwand, Vorpiegelung, Verstellung, Täuschung, Heuchelei: I. cum omnium rerum simulatio vitiosa est (tollit enim iudicium veridique adulterat), tum amicitiae repugnat maxime; delet enim veritatem; Lael 92. quam non est facilis virtus! quam vero difficilis eius diuturna simulatio! A VII 1, 6. sustulisse mihi videtur (Dolabella) simulationem desiderii, adhuc quae serpebat in dies et inveterata verebar non periculosa nostris tyrannotonis esset; A XIV 15, 1 (2). f. adulterat. — II. 1. ut ne simulatio quidem aequitatis ulla adhibeatur; Ver II 43. qui (Caesar) duarum rerum simulationem tam cito amiserit, mansuetudinis in Metello, divitiarum in aerario; A X 8, 6. invetero; f. I est. fronte atque vultu, quibus simulatio facillime susti-

netur; ep I 9, 17. ex omni vita simulatio dissimulatioque tollenda est; of III 61. §. I. est. — 2. nihil ut opus sit simulatione et fallaciis; de or II 191. — 3. quae (insidiae) latent in simulatione officii; Ver I 39. — III. laudanda est vicinitas non erudita artificio simulationis vel suburbano vel etiam urbano; Planc 22. — IV, 1. Arinem cum illa sua *amica* metus et fugae simulatione Romam se contulisse; Scaur 9. uti decem reges constituerentur legis agrariae simulatione ac nomine; agr II 15. si sunt (hereditates) officiorum non veritate, sed simulatione quaesitae; of III 74. qui summam prudentiam simulatione stultitiae texerit; Bru 53. me summa simulatione amoris insidiosissime tractavit; Q fr I 3, 8. — 2. nemo est inventus tam ab omni non modo honestate, sed etiam simulatione honestatis relictus, qui . . . ; Rabir 23. qui per simulationem amicitiae nefarie me prodiderunt; Quir 21.

simulator, sich verstellend, Heuchler: in omni oratione simulatorem, quem *εἰσώσα* Graeci nominarunt, Socratem accepimus; of I 108. Pompeium etiam simulatorem puto; Q fr I 3, 9.

simulo, nachahmen, nachbilden, sich den Anschein geben, vorgeben, heucheln: I. oratorem irasci minime decet, simulare non decet; Tusc IV 55. — II. simulat se eorum praesidio confidere; Ver pr 15. — III. si in eius modi genere orationis nihil esset nisi falsum atque imitatione simulatum; de or II 189. quae (iracundia) etiamsi non adsit, tamen verbis atque motu simulandam arbitrantur; Tusc IV 43. hic ego vellem habere Homeri illam Minervam simulatam Mentori; A IX 8, 2. cur meis commodis officio simulato officiis et obstas? Sex Rose 112. pacem cum Scipione Sulla sive faciebat sive simulabat; Phil XIII 2. cum eum praeter simulatam veritatemque tristitiam nulla res commendaret; sen 13. recordamini illos eius fictos simulatosque vultus; Cluent 72.

simultas, Feindschaft, Spannung: I. sin autem iam iam suberat simulas; Cael 61. nisi nostri mores ac disciplina plus valerent quam dolor ac simulas; Flac 11. — II. ut simulatam deposuimus; ep II 13, 2. ex quibus (rebus) non nullas simulas cum magna mea laetitia susceptas habemus; Q fr I 1, 19. — III. in quibus (provinciis) diligentia plena simulatam est; Flac 87. — IV. initium quod huic cum matre fuerit simulatatis, audistis; Cluent 17. — V. quod iniquo et gravi vectigali aedilicio cum magnis nostris simulatibus Asiam liberasti; Q fr I 1, 26.

sin, wenn aber, wofern aber: I, 1. si hoc putas esse regium, me regem esse confiteor; sic te potentia mea, si dominatio, si denique aliquid dictum superbum movet . . . ; Sulla 25. quam (cupiditatem) si nemo alius habuit in consulatu petendo . . . ; sin etiam in aliis non nullis fuit iste consulatus amor . . . ; Sulla 73. si te dolor aliqui corporis tenuit, fortunae tribuo; sin haec contemenda duxisti laetor; ep VII 1, 1. si tibi illa probabantur . . . ; sin te auctoritas commovebat . . . ; fin IV 61. si videbatur . . . ; sin eius temporis recentem invidiam pertimuerant . . . ; Rab Post 10. quae si dices, tenebere; sin alia dices, ea, quae a me dicta sunt, non refutabis; Ver V 135. malim te ab hoc dissentire; sin cesseris, non magnopere mirabor; Ac II 63. si Caesar hostis . . . ; sin ille a senatu notandus non fuit . . . ; Phil III 21. — 2. nostrum est, honores si magni non putemus, non servire populo; sin eos expetamus, non defetigari supplicando; Planc 11. numquam, quod fieri non potuerit, esse factum; sin potuerit, non esse mirandum; div II 49. si essent in vestibulo balnearum, non laterent; sin se in intimum conicere vellet . . . ; Cael 62. si essem restitutus . . . ; sin vitam mihi fors ademisset; Planc 101. — 3. si dicimus: „ille patrem strangulavit“, honorem non prae-

famur; sin de Aurelia aliquid aut Lollia, honos praefandus est; ep IX 22, 4. — II. ut eam (opinionem), si, quae dixerō, vobis probaro, perpetuo retineatis; sin aliter, abiectam relinquatis; agr III 2. si (gaudes praeteritis) ad corpus pertinentibus . . . ; sin autem ad animum . . . ; fin II 98. qui (dolores) primum per se ipsi plerumque conficiunt hominem; sin forte longinquitate producti vehementius tamen torquent, quam ut . . . ; Tusc V 117. in quibus (magistratibus) si qua praeterea est ars, facile (populus) patitur; sin minus, virtute eorum contentus est; Planc 62. si potes, laudabile est; sin plane non potes . . . ; ep XV 14, 4. si pulcher est hic mundus . . . , sin secus . . . ; Tim 6.

sincere, aufrichtig: Crassi libertum nihil puto sincere locutum; A III 15, 3.

sincerus, edht, rein, unverdorben, unversehrt, aufrichtig: A. hoc mihi da, ut M. Curium ab omni incommodo, detrimento, molestia sincerum integrumque conserves; ep XIII 50, 2. nihil est iam sanctum atque sincerum in civitate; Quinct 5. quorum (Atheniensium) semper fuit prudens sincerumque iudicium; orat 25. ad illud sincerum ac subtile iudicium; ep XV 6, 1. Thucydides rerum gestarum pronuntiator sincerus et grandis etiam fuit; Bru 287. — B. I. nihil erat in eius (Cottae) oratione nisi sincerum; Bru 202. — II. secerni blandus amicus a vero tam potest quam omnia fucata et simulata a sinceris atque veris; Lael 95.

sine, ohne: in facultate copia et potestas earum rerum, propter quas aliquid facilius fit aut quibus sine omnino confici non potest, consideranda est; inv II 40. — I. quod sine sensu nascimur; Catil III 2. sunt omnes sine macula; Planc 15. parvi primo ortu sic iacent, tamquam omnino sine animo sint; fin V 42. qui (amor) si quis est in rerum natura sine sollicitudine, sine desiderio, sine cura, sine suspirio; Tusc IV 72. si di possunt esse sine sensu et mente; nat I 25. ut sine cura essent; A XVI 16, 5. cum sis post vitam sine momento futurus; fr I 21. — II. nemo tam sine oculis, tam sine mente vivit, ut . . . ; de or I 249. vgl. I. nascor. desperatio (est) aegritudo sine ulla rerum expectatione meliorum; Tusc IV 18. qui negant animum sine corpore se intellegere posse; Tusc I 51. crimen sine accusatore, sententia sine consilio, damnatio sine defensione; Ver V 23. quam (laetitiam) ita definiunt: sine ratione animi elationem; Tusc IV 13. quem vos seditionis ducem vidistis, hominem sine re, sine fide, sine spe, sine sede, sine fortunis; Cael 78. ex quibus (orationibus) lenitas eius non || eius || sine nervis perspicui potest; Bru 177. quam ignavus ac sine animo miles! A I 18, 5. utrum iudicium mihi fuit pertimescendum an sine iudicio privilegium? dom 57. sententia: §. crimen. vir temperatus, constans, sine metu, sine aegritudine, sine alacritate ulla, sine || nulla || libidine nonne beatus? Tusc V 48. — III, 1. ut (res publica) sine eo salva esse non posset; Phil XI 20. infero mari nobis hieme maxima navigandum est. age iam, cum fratre an sine eo cum filio? A VIII 3, 5. — 2. ut ageret eam rem sine Verre et sine Dolabella; Ver I 75. — 3. (P. Crassus) sine arrogancia gravis esse videbatur et sine segnitia verecundus; Bru 282. religiones violatae consistere eius animum sine furore atque amentia non sinunt; Ver I 7. quaecumque sine hoc auctore est dicta dos, nulla est; Flac 86. ut non sine causa ex iis (locis) memoriae ducta sit disciplina; fin V 2. quo modo occulte, sine teste, sine ullo conscio fallat; fin II 53. ut nihil sine consilio senatus egerim; Piso 7. (ista ars) sine controversia et magna est et late patet; de or I 235. neque forum neque curiam sine summa virtute ac maximis opibus et copiis ab intestino latrocinio posse defendi; sen 19. veni sine ullis copiis ac manu; dom 6. ut peccare sine summo rei pu-

blicae detrimento ac periculo non possitis; Ver I 22. sine dubio perdidimus hominem; Catil II 1. quod in tanto otio etiam sine hac forensi exercitatione efficere potuerunt; de or II 139. qui sine ferro ne nunc quidem tecum est; dom 13. furore; f. amentia. ut sumptus egentissimarum civitatum minuerem sine ulla imminutione dignitatis tuae; ep III 8, 2. qui potest fieri, ut sine imperio teneatur exercitus? Phil XI 20. quae (scientia) potest esse etiam sine motu atque impulsu deorum; div I 109. modo id facere possit sine iniuria; of I 48. quae (res) habeat controversiam in dicendo positam sine certarum personarum interpositione; inv I 8. mulierem sine iudicio reddidit Ceio; Cluent 162. sine summa iustitia rem publicam geri nullo modo posse; rep II 70. in quo (consulatu) exsules sine lege restituit; Phil VII 15. manu; f. copiis. (sapiens) de dis immortalibus sine ullo metu vera sentit; fin I 62. quae si erunt sine mora matureque decreta; Phil V 53. motu; f. impulsu. neque sine forensibus nervis satis vehemens et gravis esse orator potest; de or III 80. opibus; f. copiis. iudicium sine magno multorum periculo posse corrumpi; div Caec 25. f. detrimento. si in homines caros sine ulla praemunitione orationis acerbius invehere; de or II 304. cum tuto haberi senatum sine praesidio non posse iudicavistis; Phil III 13. neque vero sine ratione certa causa Milonis semper a senatu probata est; Milo 62. contrarium sine ulla religione decernebat; Ver I 119. de qua (statua), si meliora tempora essent, non possem sine risu dicere; Phil VI 15. neque umquam Catilina sine multo sanguine ac sine totius Italiae vastitate miserima concidisset; Sest 12. quod ne pii quidem sine scelere esse potuerunt; Sex Rose 66. segnitia; f. adrogantia. potest igitur stare res publica sine magno subsidio iuventutis? Phil X 18. rex sine ulla suspicione libentissime dedit; Ver IV 63. teste; f. conscio. vastitate; f. sanguine. nec sine virtute amicitia esse nullo pacto potest; Lael 20. f. copiis.

singillatim, einzeln: ad pedes omnium singillatim accedente Clodio; A I 14, 5. singillatim in secundo libro de uno quoque genere dicemus; inv I 49. quos Cn. Pompeius de consilii sententia singillatim civitate donaverit; Balb 19. eae (voluptates) singillatim extenuantur; Tusc V 94. quid ego de ceteris civium Romanorum suppliciis singillatim potius quam generatim atque univarse loquar? Ver V 143. ut ad ea singillatim uni cuique respondeam; div Caec 50.

singularie, einzeln: „singularie“ pro „singulariter“ quasi „unice“ Cicero; fr K 12.

singularis, einzeln, einzig, allein, besondere, außerordentlich, aussergewöhnlich, vorzüglich: A. qui ingenio atque animo singulares, num astro quoque uno? div II 97. quorum (fratrum) et virtute et pietate et amore in te singulari tantum proficitur, ut . . .; ep VI 13, 2. homo singulari cupiditate, audacia, scelere praeditus; div Caec 6. quem (animum) antea tantum modo communi officio civium, non aliquo erga me singulari beneficio debitum praestitisset; ep I 9, 4. cum incredibilis Italiae totius, singularis omnium honorum consensus in me tuendo exstitisset; ep I 9, 13. quamquam illa fuit ad calumniam singulari consilio reperta ratio; Ver III 38. cupiditas; f. audacia. ab iis (Stoicis) providentiam fingi quasi quandam deam singularem; nat II 73. praeclari imperatoris egregia ac singularis diligentia; Ver V 28. propter egregiam et singularem Cn. Plancii in mea salute custodienda fidem; Planc 1. singulare (genus) est, quod aliqua de causa privatim alicui solet accidere, ut nuptiae, sacrificium, funus, convivium, somnus; inv I 40. cum C. Caesari honores singulares et immortales decrevistis; Phil VII 10. o stultitiamne dicam an impudentiam singularem? Cael 71. singulari vir ingenio Aristoteles et paene

divino; div I 53. qua re dignus vestro summo honore sim singularique iudicio; agr II 2. singularis est quaedam natura atque vis animi seivincta ab his usitatis notisque naturis; Tusc I 66. o istius nequitiam ac turpitudinem singularem! Ver V 92. qui (M. Calidius) non fuit orator unus e multis, potius inter multos prope singularis fuit; Bru 274. pietas; f. amor. scelus; f. audacia. tuae scientiae excellenti ac singulari non multo plus quam nostrae relictum est loci; ep IV 3, 4. quoniam tibi omnia in te ipsum summa ac singularia studia deberem; ep I 9, 4. quod cum incredibili eius audacia singularis stultitia coniuncta est; Ver pr 5. f. impudentia. turpitudine; f. nequitia. cum avunculo tuo, divino ac singulari viro; fin III 6. propter eius (Bruti) singularem incredibilemque virtutem; A XIV 15, 2 (3). f. amor. vis; f. natura. quod alterum communi hominum infirmitati, alterum singulari unius cuiusque vitio est attributum; inv II 9.— B. nihil dicam nisi singulare; Ver I 44.

singulariter, außerordentlich: quem ego in quaestura mea singulariter dilexissim; Ver II 117.

singuli, einzeln, je einer: A. refert etiam, qui audiant, frequentes an pauci an singuli; de or III 211. quae singularum rerum artifices singula si mediocriter adepti sunt; de or I 128. de quibus singulis dicam suo loco; nunc de universis; div II 16. quae (lex) in annos singulos Iovis sacerdotem sortito capi iubeat; Ver II 126. confeceram, ut solverent centesimis sexennii ductis cum renovatione singulorum annorum; A VI 1, 5. eorum (beneficiorum) partim eius modi sunt, ut ad universos cives pertineant, partim, singulos ut attingant; of II 72. describebat descr. censores binos in singulas civitates Timarchides; Ver II 133. quae (carmina) in epulis esse cantata a singulis convivis; Bru 75. num quid praeter singulas decumas ex lege Hieronica debent? Ver V 53. plures deorum omnium, singuli singulorum sacerdotes; leg II 29. cotidie vel potius in dies singulos breviores litteras ad te mitto; A V 7. cum universi in te impetum fecissent, tum singulae familiae litem tibi intenderent; de or I 42. tria sunt omnino genera dicendi, quibus in singulis quidam florerunt; orat 20. quae genera (rerum publicarum) sunt in iis singula vitiis; rep I 44. duodena describit in singulos homines ingera; agr II 85. ut in ingera singula ternis medimnis decidere liceret; Ver III 114. haec Graeci in singulas scholas et in singulos libros dispertunt; Tusc III 81. tum ex singulis (locis), tum ex coniunctis argumenta certa nascentur; inv II 46. ut pro singulis modis ternos denarios dare liceret; Ver III 191. etiam singulas eius (summi boni) partes esse per se expectandas; fin V 44. quod (decorum) pertinet ad singulas partes honestatis; of I 96. saepe singulis (pedibus) utendum est, plerumque binis, et utrisque addi pedis pars potest, non fere ternis amplius; orat 224. cum ex iis rebus universis eloquentia constet, in quibus singulis elaborare permagnum est; de or I 19. quod de singulis rebus propositis ductum refertur ad singula; de or III 207. f. alqd. sacerdotes; f. di. scholae; f. libri. qui singulis vitiis excellent aut etiam pluribus; leg I 51.— B. a. I. hoc non idem fit in vocibus, ut a multitudine non modo catervae, sed etiam ipsi sibi singuli discrepantes eiciantur? de or III 196. singuli de maximis rebus addicent; agr II 34. si quid singuli temporibus adducti hosti promiserunt; of I 39.— II, 1. adduco; f. I. promittunt, eicio; f. I. discrepant.— 2. nec universo generi hominum solum, sed etiam singulis a dis immortalibus consuli et provideri solet; nat II 164. civitas data non solum singulis, sed nationibus universis a mortuo; Phil I 24. provideo; f. consulo.— 3. ferri de singulis nisi centuriatis comitis noluerunt; leg III 44.— III singulorum facultates

et copiae divitiae sunt civitatis; of III 63. longum est de singulorum virtute dicere; Cluent 107. — **b.** ne agam de singulis; of I 149. refeco ad: j. A. res. vel ad singula, quae requires, statim respondebo vel, cum peroraris, ad omnia; nat III 4.

singultus, Schlußzen: multas lacrimas et fletum cum singultu videre potuisti; Planc 76.

sinister, links, ungünstig, unheilvoll, glücklich, günstig: A. ita nobis sinistra videntur, Graecis et barbaris dextra meliora. quamquam haud ignoro, quae bona sint, sinistra nos dicere, etiamsi dextra sint; div II 82. »is ave sinistra dictus populi magister esto«; leg III 9. quia tribunus plebis sinistrum fulmen nuntiabat; Phil II 99. ut tum a dextra, tum a sinistra parte canant oscines; div I 120. — **B. a.** I. quid ad dextram, quid ad sinistram sit; Phil XII 26. — II. quid (habet) augur, cur a dextra corvus, a sinistra cornix faciat ratum? div I 85. — **b.** videntur: j. A. alqd.

sino, lassen, geschehen lassen, dulden, gestatten: I. nobiscum versari iam dintius non potes; non feram, non patiar, non sinam; Catil I 10. pater dat filiae, prohibes. leges sinunt, tamen te interponis; Ver I 114. — II. 1. non deieci, non enim sivi accedere; Caecin 64. qui (oculi) ea intueri cogunt nec avertere a miseris cogitationem sinunt; ep VI 1. 1. (eae res) lacerant, respirare non sinunt; Tusc III 35. — 2. hic accusare eum moderate, a quo ipse nefarie accusatur, per senatus auctoritatem non est situs; Sest 95. — 3. sine ad alios potestatem, ad te gratiam beneficii tui pervenire; agr II 22. qui ne vestitu quidem defendi rem publicam sissent; Sest 44. qui soli in hac urbe senatum senatui parere non sient; Planc 87. C. Cato contionatus est comitia haberi non siturum; Q fr II 4 (6), 6. ob haec beneficia nullos honores mihi nisi verborum decerni sino; A V 21, 7.

sinum, Gefäß: sinum est vas vinarium; fr K 14.

sinus, Krümmung, Busen, Schoß, Inneres, Meerbusen, Bucht: I. duo sinus fuerunt, quos tramitti oporteret, Paestanus et Vibonensis; A XVI 6, 1. — II. 1. omnes sinus claustris imperii nostri contineri; Flac 30. qui sinus quosdam obsedisse maritimos dicuntur; Ver V 145. transmitto: j. I. ut sinus et gremium quasi matris mortuo tribueretur; leg II 63. — 2. ex sinu patriae nobilissimus adulescens ereptus; Ver V 125. ut ipse inluat in urbis sinum portus; Ver V 96. iste (Cicero) sit in sinu semper et complexu meo; ep XIV 4, 3. mihi crede, in sinu est (Caesar), neque ego discingor; Q fr II 11 (13), 1. venisti Brundisium, in sinum quidem et in complexum tuae mimulae; Phil II 61. — III ut in sinu gaudeant, gloriose loqui desinant; Tusc III 51.

siparium, Vorhang: quibuscum (Graecis suis) iam in exoetra helluatur, antea post siparium solebat; prov 14.

siquidem (si quidem), wenn, sofern, weil ja: si quidem nos non quasi Graece loquentem audiamus; nat II 91. o pastores nescio quos cupidos litterarum, siquidem nihil istis praeter litteras abtulerunt! Flac 39. debebant illi quidem (di) omnes bonos efficere, siquidem hominum generi consulebant; nat III 79. gratulor Baiis nostris, siquidem, ut scribis, salubres repente factae sunt; ep IX 12, 1. si quidem Theophrastus divinitate loquendi nomen invenit; orat 62. se nihil in vita nisi praeclarissime percisse, siquidem nihil sit praestabilis viro quam periculis patriam liberare; Milo 96 (97). abducat Patricoles, credo, siquidem homo esset; sed nihil vidi minus; Tusc II 39.

sis, wenn du willst, doch: libenter etiam copulando verba iungebant, ut „sis“ pro „si vis“; orat 154. adde sis Caelium; A VI 1, 23. „age sis“, inquit, „[quid?] si virum illa meliorem habeat, quam

tu habes, utrumne tuum malis an illius?“ inv I 51. age sis, nunc de ratione videamus; Tusc II 42. age nunc, refer animum sis ad veritatem; Sex Rosc 48.

sisto, stellen, festsetzen, sich stellen, stehen bleiben, bestehen, part. bestimmt, fest: I. qui rem publicam sistere negat posse, nisi . . .; Ver III 223. — II. ut vas factus sit alter eius sistendi; of III 45. des operam, ut te ante Kalendas Ianuarias, ubicumque erimus, sistas; A III 25. stas sollemnesque caerimonias pontificatu contineri; har resp 18. illo ipso in sacello, stato loco; har resp 32. cum illam (sacerdotem) ad sollemne et statum sacrificium curru vehi ius esset; Tusc I 113. vadimonium sistit; Quinct 29. — III. si te nobis in columem steteris || stiteris ||; ep XVI 9, 4. tu seda etiam gravedinem teque vegetum nobis in Graecia siste; A X 16, 6.

sitella, Urne: Ti. Gracchum de M. Octavio deferentem sitellam; nat I 106. dum sitella deferatur; fr A VII 29.

sitienter, durstig, gierig: ut nec sitienter quid expetens ardeat desiderio; Tusc IV 37.

sitio, dürsten, begierig sein: I. ut ad cenam et sitiens et esuriens veniret; fin II 64. „sitire agros“; orat 81. proinde ita fac venias *quisi* ad sitientes aures; A II 14, 1. quoniam ipsi fontes iam sitiunt; Q fr III 1, 11. — II. 1. paulum sitiens istarum artium gustavi; de or III 75. sitientem me virtutis tuae deseruisti; Planc 13. — 2. nec sitio honores nec desidero gloriam; Q fr III 5, 3. sanguinem nostrum sitiebat; Phil V 20.

sitis, Durst, Begierde: I. cibi condimentum esse famem, potionis sitim; fin II 90. — II. frigus, sitim, famem ferre poterat; Catil III 16. de me declamavit sitim quaerens; Phil V 19. neque unquam expletur nec satiatur cupiditatis sitis; par 6. — III. cum inexplebiles populi fauces exaruerunt libertatis siti; rep I 66.

sittybos j. **sillybus**,

situla, Krug: [extractam puteo situlam qui ponit in horto]; fr H XIV 2.]

situs, gelegen, bestattet, befindlich, beruhend: I. 1. iam, si pugnandum est, quo tempore, in casu, quo consilio, in temporibus situm est; A VII 9, 4. — 2. est situm in nobis, ut adversa oblivione obruamus; fin I 57. — 3. in voluptate corporis situm est vivere beate; fin II 89. — II. siti dicuntur ii, qui conditi sunt; leg II 57. quae (adsensio) est in nostra potestate sita; AeII 37. obscenas facultates in medio sitas esse dicunt; Tusc V 94. quod excelso et industri loco sita est laus tua in plurimorum et sociorum et civium conspectu; ep II 5, 1. in ore sita lingua est finita dentibus; nat II 149. quod in media est insula situs (locus); Ver IV 106. (praecepta) sita sunt ante oculos; de or II 62. quod in meo reditu spes otii et concordiae sita videbatur, in discessu autem cotidianus seditionis timor; dom 15. terra sita in media parte mundi; nat II 91. timor: j. spes.

situs, Lage, Stellung, Gegend: I. membrorum situs et figura corporis vacans animo quam possit harmoniam efficere, non video; Tusc I 41. plus terrarum situs quam lunae tactus ad nascendum valere; div II 97. — II. 1. quos tu situs, quas naturas rerum et locorum habes! Q fr II 15 (16), 4. situ est (urbs) cum munito tum ex omni aditu praeclearo ad aspectum; Ver IV 117. — 2. sum: j. 1. munio. — III. ut illa de urbis situ revoces ad rationem; rep II 22.

sive (seu: j. §. 671), oder, oder wenn, sei es — oder, entweder — oder: I. 1. a. eiecto sive emisso iam ex urbe Catilina; Sulla 17. — b. omne caelum sive mundus, sive quo alio vocabulo gaudet; Tim 4. — 2. huius improbissimi furti sive adeo nefariae praedae; Ver I 87. ista flagitia Democriti sive etiam ante Leucippi; nat I 66. quid perturbatus

hoc ab urbe discessu sive potius turpissima fuga? A VIII 3, 3. — II, 1. sive enim Zenonem sequere . . ; si vero Academiam veterem persequamur . . ; de or I 7. si quid de Hispaniis sive quid aliud; A X 18, 2. sive sensus exstinguitur . . ; sin vera sunt . . ; Tusc I 97. — 2, a. sum (deiectus) certe alicunde, sive de privato sive de publico; Caecin 82. sive ex fundo sive a fundo deiectus essem; Caecin 87. sive hoc statueritis sive Silani sententiam sequi malueritis; Catil IV 11. veniet tempus, sive retractabis sive properabis; Tusc I 76. sive casu accidit sive consilio; Tusc IV 64. sive ex animo id fit sive simulate; nat II 168. ego secutus aliud sum sive hoc recte sive non recte; A XV 1, a, 2. — b. sive iracundia sive dolore sive metu permotus; A X 4, 6. quinque omnino fuerunt, qui Oppianicum sive imprudentia sive misericordia sive aliqua suspicione sive ambitione adducti absolverunt; Cluent 76. nam sive de caeli natura loquitur sive de terrae sive de divina vi sive de humana sive ex inferiore loco sive ex aequo sive ex superiore sive ut impellat homines sive ut doceat sive ut deterreat sive ut concitet sive ut reflectat sive ut incendat sive ut leniat sive ad paucos sive ad multos sive inter alienos sive cum suis sive secum; de or III 23.

sobrie, nüchtern, mäßig: quam honestum (sit) parce, continenter, severe, sobrie (vivere); of I 106.

sobrinus, Vetter: sequuntur fratrum coniunctiones, post consobrinorum sobrinorumque; of I 54.

sobrius, nüchtern, mäßig, verständig, bejonnen: A. ne sobrius in violentiam vinulentorum incidat; Tusc V 118. ut nullum umquam pudicum neque sobrium convivium viderit; Ver III 160. nec est ab homine nunquam sobrio postulanda prudentia; Phil II 81. — B. I. ebriosos sobriis (insidiari); Catil II 10. — II. furere apud sanos et quasi inter sobrios bacchari vinulentus videtur; orat 99.

soccos, Schuh; I. soccos, quibus indutus esset, [se] sua manu confecisse; de or III 127. P. Rutilius soccos habuit et pallium; Rab Post 27. — II. indui: f. I. conficio.

socer, Schwiegervater: I. vale bis apud generum socer; Piso 59. — II. ego, dum Appium orno, subito sum factus accusatoris eius socer; A VI 6, 1. Piso ille, gener meus, a propinquo suo socerum suum flagitabat; Sest 68. — III. ademit Albino soceri nomen mors filiae; Sest 6. — IV. cum soceris generi non lavantur; of I 129.

socia f. socius, A.

socialis, die Bundesgenossen betreffend: cuius sanguine totum illud sociale bellum macula sceleris imbutum est; Font 41. haec lex socialis est; div Caec 18.

societas, Gemeinschaft, Gemeinshaft, Teilnahme, Vereinigung, Gesellschaft, Verbindung, Bündnis: I, 1. curasse, ne quid sibi societas deberet; Quinct 23. cum veteres dicendi et intellegendi mirificam societatem esse voluissent; de or III 73. permulta esse crimina, quorum tibi societas cum Verre eius modi est, ut ea in accusando attingere non audeas; div Caec 30. prima societas in ipso coniugio est, proxima in liberis; of I 54. me in primis amicum esse huic Bithynicae societati, quae societas ordine ipso et hominum genere pars est maxima civitatis; ep XIII 9, 2. quod ea societas universa in mea fide est; ep XIII 65, 2. quicum tibi adfinitas, societas (intercedebat); Quinct 48. a quo initio profectam communem humani generis societatem persequimur; fin III 62. cum insimularetur familia, partim etiam liberi societatis eius, quae picarias de P. Cornelio L. Mummio censoribus redemisset; Bru 85. cesseram, si vis suberat, armis; si societas magistratum, pactioni; Sest 64.—2. quid est civitas nisi iuris societas? rep I 49. — II, 1. pina cum parva squilla quasi societatem coit

comparandi cibi; nat II 123. ita societatem mihi coniunctiorem feceris; ep XIII 65, 2. qua (ratione) societas hominum inter ipsos et vitae quasi communitas continetur; of I 20. deserunt vitae societatem; of I 29. cum ille tanto scelere commisso omnium officiorum societatem diremisset; Sulla 6. qui societatem cum Sex. Naevio fecerit; Quinct 11. f. coniungo. propter necessitatem vitae initam esse cum hominibus communitatem et societatem; of I 158. persequor: f. I, 1. proficiscitur. ut societas hominum coniunctioque servetur; of I 17. tollit convictum humanum et societatem; of III 21. quod (officium) ad coniunctionem hominum et ad societatem tuendam valet; of I 158. — 2. sibi soli, societati nihil Roscium petisse; Q Rosc 51. — 3. quae (virtutes) in communitate cernuntur et in societate generis humani; of III 118. tu dissipatos homines in societatem vitae convocasti; Tusc V 5. quem ad modum socius in societate habet partem; Q Rosc 55. nos natos esse ad societatem communitatemque generis humani; fin IV 4. cum est somno sevocatus animus a societate et a contagione corporis; div I 63. qui (P. Rupilius) est magister in ea societate; ep XIII 9, 2. cuius auctoritatem secuti in societatem belli veneratis; Ligar 25. — III, 1. amicus: f. I, 1. est; ep XIII 9, 2. — 2. quod (ius hominum) situm est in generis humani societate; Tusc I 64. — IV, 1. ut (Plancius fuerit) maximarum societatum auctor, plurimarum magister; Planc 32. familia, liberi: f. I, 1. redimit. cum ius amicitiae, societatis, adfinitatis ageretur; Quinct 53. magister: f. auctor. cum (Cuspius) maximis societatis negotiis praesesset; ep XIII 6, 2. quae naturae principia sint communitatis et societatis humanae; of I 50. cur servus societatis semper in Verrucii nomine certo ex loco mendosus esset; Ver II 88. inspiciebamus Syracusis a Carpinatio confectas tabulas societatis; Ver II 186. eius (societatis) vinculum est ratio et oratio; of I 50.—2. hoc non esse Romae natum de societate decumarum; Ver III 141. sponsiones ipso praesente factas de decumarum societate; Ver III 144. — V, 1. missos facio mathematicos, grammaticos, musicos, quorum artibus vestra ista dicendi vis ne minima quidem societate coniungitur; de or I 44. vir coniunctissimus mecum consiliorum omnium societate; Bru 2. omnes inter se societate iuris contineri; leg I 35. quos spero brevi tempore societate victoriae tecum copulatos fore; ep XI 8, 2. — 2. quaero, potuerint Roscius ex societate suam partem petere necne; Q Rosc 52. propter flagitiorum ac turpitudinum societatem; Ver V 107.

socio, vereinigen, verbinden: quocum (C. Vergilio) me uno amicitia sociarat; Planc 95. concilia coetusque hominum iure sociati; rep VI 13. cum tu tantam vim rerum cognitionemque comprehenderis eamque omnem cum eius scientia atque exercitatione sociaris; de or III 131. concilia: f. coetus. regnum suum cum illorum rege sociavit; rep II 13. si testium studium cum accusatore sociatum est; Flac 21. vim: f. cognitionem.

socius, in Verbindung stehend, teilnehmend, verbündet, Genosse, Gefährte, Geschäftsgenosse, Gesellschafter, Bundesgenosse: A. (vgl. B, I, 2). a. a. e. sacrorum populi Romani sociae et aequales; Milo 85. praeclaras duas artes constituere atque inter se pares et eiusdem socias dignitatis; de or I 236. semper mea consilia pacis et togae socia, non belli atque armorum fuerunt; Marcel 14. cum (meus dolor) socium sibi adiungit dolorem tuum; A XI 6, 1. pacis est comes otiique socia et iam bene constitutae civitatis quasi alumna quaedam eloquentiae; Bru 45. cum tu nocte socia per tegulas demittere; Phil II 45. cum regum sociorum auxilia voluntaria comparavissem; ep XV 4, 3. vitae socia virtus fuisset; Font 49. — B, I, 1. quo confugient socii? quem

implorabunt? Ver V 126. modo ille meorum laborum, periculorum, consiliorum socius, C. Pomptinus, bellum Allobrogum proeliis fregit; prov 32. quem ad modum socius in societate habet partem; Q Rose 55. implorant: f. confugiunt. te socii, te Latini intuebuntur; rep VI 12. socius sibi soli, non sociis petit; Q Rose 55. f. V. pro. quia tempore dato modeste apud vos socius amicusque populi Romani questus est; Ver IV 18. — 2. est finitimus oratori poeta, multis ornandi generibus socius ac paene par; de or I 70. Capitonem in his bonis esse socium; Sex Rose 99. hic tibi fidelissimus socius ad (rem) comparandam fuit; dom 30. P. Sulla hoc importunissimo cum honoris tum etiam calamitatis socio atque comite secundas fortunas amittere coactus est; Sulla 66. — II, 1. quod socium et consortem gloriosi laboris amiseram; Bru 2. quod vulgo hominum opinio socium me ascribat tuis laudibus; A XIV 17, a, 1. quamquam tibi praesens commendavi socios Bithyniae; ep XIII 9, 1. T. Roscius non unum rei pecuniariae socium fefellit, verum novem homines honestissimos, eiusdem muneris, legationis, officii mandatorumque socios, induxit, decepit, destituit, adversarius tradidit, omni fraude et perfidia fefellit; Sex Rose 117. regno est expulsus Ariobarzanes rex, socius populi Romani atque amicus; imp Pomp 12. fallo: f. decipio. ceterae feminae habere domi fortunarum omnium socium participemque possunt; Font 47. me quidem certe tuarum actionum, sententiarum, voluntatum, rerum denique omnium socium comitemque habebis; ep I 9, 22. induco: f. decipio. socii putandi sunt, quos inter res communicata est; Ver III 50. trado: f. decipio. — 2. utrum amicissimis atque antiquissimis sociis et credere et consulerem malitis an iis, quibus . . ; Font 15. tam iniquo iure sociis atque amicis imperari; Ver II 164. peto: f. I, 1. petit. — 3. eis (Denseletis) cum fidelissimis sociis uti posses, hostibus uti acerrimis maluisti; Piso 84. quod plerisque sociis utor familiarissime; ep XIII 65, 2. — 4. tantam a sociis pecuniam auferri; Ver II 141. quodsi hoc iure legati populi Romani in socios nationesque exteras uterentur; Ver I 68. — III, 1. ut et civibus et sociis gratissima esset eius (Ligarii) integritas ac fides; Ligar 2. — 2. desitum est videri quicquam in sociis iniquum; of II 27. Cyrenis (Laterensem) liberalem in publicanos, iustum in socios fuisse; Planc 63. — IV, 1. hic portus, haec arx. haec ara sociorum; Ver V 126. noverunt sociorum vulnera, vident eorum calamitates, querimonias audiunt; imp Pomp 66. ita civitas una sociorum atque amicorum duabus deterrimis mulierculis Verre praetore vectigalis fuit; Ver III 79. sustulisti ius imperii, condicionem sociorum, memoriam foederis; Ver V 50. alter advolarat subito ad direptionem pestemque sociorum; Phil X 12. tanta expulsiore direptione sociorum, ut . . ; of II 75. constat ea provincia ex eo genere sociorum, quod est ex hominum omni genere humanissimum; Q fr I 1, 6. aguntur iniuriae sociorum; Ver IV 113. pestis: f. direptio. portus: f. ara. eequid apud vos querimoniae valerent antiquissimorum fidelissimorumque sociorum; Ver II 14. f. calamitates. agitur salus sociorum; imp Pomp 6. nunc ad sociorum tabulas accepti et expensi revertentur; Ver II 186. ut plures hic sociorum urbes quam illi hostium spoliassent videatur; Ver III 9. vulnera: f. calamitates. — 2. cum sociis scripturae mihi summa necessitudo est; ep XIII 65, 2. ut officii potius in socios quam ambitionis in civis rationem duxerit; Ver II 154. — V. quod is ab sociis diligebatur; Planc 24. legem se sociorum causa iussisse; Ver V 126. qui pro sociis transigit, satis dat neminem eorum postea petiturum; Q Rose 35.

socors träge, gleichgültig: ut excitaret homines non socordes ad veri investigandi cupiditatem; nat I 4. M. Glabronem bene institutum avi Scae-

volae diligentia socors ipsius natura neglegensque tardaverat; Bru 239.

socrus, Schwiegermutter: I. id velim mihi ignoscas quod invita socru tua fecerim; ep XII 7, 1. nubit genero socrus; Cluent 14. — II, 1. ut socrus adolescentis rea ne fiat; ep XIII 54. — 2. litterae L. Metello Capuam adlatae sunt a Clodia socru; A IX 6, 3. — III. quae mulier ne domum quidem ullam nisi socrus suae nosse debuit; Cluent 35.

sodaliticium, geheime Gesellschaft, Geheimbund: haesitantem te in hoc sodaliticiorum tribuario crimine ad communem ambitus causam contulisti; Planc 47.

sodalis, Genosse, Gefährte, Kamerad: I, 1. me pro meo sodali, qui mihi in liberum locum more maiorum esse deberet, decernere; de or II 200. — II, 1. ille quoque sodalis istius erat in hoc morbo; Ver I 91. — II, 1. habui semper sodales; Cato 45. — 2. hoc Anaximandro, populari et sodali suo, non persuasit; Ac II 118. — 3. decerno pro: f. I, 1. — III. cur sodalis uxorem, sodalis socrum, domum denique totam sodalis mortui contra te testimonium dicere (cogis)? Ver I 94. redde bona sodalis filio! Ver I 94.

sodalitas, Genossenschaft, Verbrüderung: I. senatus consultum factum est, ut sodalitates decurati-que discederent; Q fr II 3, 5. fera quaedam sodalitas et plane pastoricia atque agrestis germanorum Lupercorum; Cael 26. — II. sodalitates me quaestore constitutae sunt sacris Idaeis Magnae Matris acceptis; Cato 45. quae (consensio) magis honeste quam vere sodalitas nominaretur; Planc 37. — III. qui summa nobilitate hominem, cognatione, sodalitate, conlegio superavit; Bru 166.

sodes, gefälligst, doch: libenter etiam copulando verba iungebant, ut „sodes“ pro „si audes“, „sis“ pro „si vis“; orat 154. iube sodes nummos curari; A VII 3, 11.

sol, Sonne, Sonnenschein, Sonnengott: I. sol ut eam (terram) circumferatur || ut circumferatur ||, ut accedat ad brumale signum et inde sensim ascendat in diversam partem; de or III 178. his de rebus sol me ille admonuit, ut brevior essem, qui ipse iam praecipitans me quoque haec paene evolere coegit; de or III 209. cum Sol dictus sit, vel quia solus ex omnibus sideribus est tantus vel quia, cum est exortus, obscuratis omnibus solus apparet; nat II 68. ascendit: f. accedit. cogit: f. admonet. is (sol) oriens et occidens diem noctemque conficit; nat II 102. erat tum haec nova et ignota ratio, solem lunae oppositu solere deficere; rep I 25. inflectens sol cursum tum ad septentriones, tum ad meridiem aestates et hiemes efficit; nat II 49. quid potest esse sole rauius? quem mathematici amplius duodeviginti partibus confirmant maiorem esse quam terram; Ac II 82. f. apparet. sol excidisse mihi e mundo videtur; A IX 10, 3. exoritur: f. apparet. quare et sol et luna et stellae sensum ac mentem habent; nat III 18. inflectit: f. efficit. occidit, oritur: f. conficit. praecipitat: f. admonet. cum ille sol, qui tanta incitatione fertur, ut, celeritas eius quanta sit, ne cogitari quidem possit, tamen nobis stare videatur; Ac II 82. — II, 1. ali solem, lunam, reliqua astra aquis; nat III 37. eundem (Socratem) et solem et animum deum dicere; nat I 31. f. I. apparet. quo quidem anno P. Africanus sol alter extinctus est; nat II 14. fero: f. I. accedit, stat. quae (causa) terret animos sole geminato, quod Tuditano et Aquilio consulibus evenerat; nat II 14. sicut intueri solem adversum nequitis, eiusque radiis acies vestra sensusque vincitur; rep VI 19. pro isto asso sole, quo tu abusus es in nostro pratulo, a te nitidum solem unctumque repetemus; A XII 6, 2. solem prae iaculorum multitudine et sagittarum non videbitis; Tusc I 101. ungo: f. repeto. — 2. cedat umbra soli; Muren 30. (luna) opposita soli radios eius et lumen obscurat; nat II 103. fiebat, ut soli luna

totidem conversionibus in aere illo, quot diebus in ipso caelo, succederet; rep I 22. — 3. abutor: f. I. repeto. — 4. luna eam lucem, quam a sole accepit, mittit in terras; nat II 103. cum in sole ambulem; de or II 60. de isto altero sole quod nuntiatum est in senatu; rep I 15. (Phalereus) processerat in solem et pulverem ut e Theophrasti umbraculis; Bru 37. repeto pro: f. I. repeto. — III. cum somno repetito simul cum sole expectatus essem; A XIII 38. 1. — IV. solis tum accessus modici, tum recessus et frigoris et caloris modum temperant; nat II 49. medium (cingulum) solis ardore torreret; rep VI 21. celeritas: f. I. stat. circumitus solis orbium v et LX et CCC conversionem faciunt annuum; nat II 49. cuius (Pompei) res gestae atque virtutes isdem quibus solis cursus regionibus continentur; Catil IV 21. idem (Thales) primus defectionem solis, quae Astyage regnante facta est, praedixisse fertur; div I 112. lux longe alia est solis ac lychnorum; Cael 67. cum id reliquis eiusdem disciplinae solis luce videatur clarius; div I 6. tibi magnitudinem solis probabo; fin I 28. cum Archimedes lunae, solis, quinque erantium motus in sphaeram inligavit; Tusc I 63. radii: f. II, 1. intueor. 2. oppono. recessus: f. accessus. cum ea vi solis efficiantur, quae videmus; div II 89. — V, 1. terrere: f. II, 1. gemino. si ea, quae dixi, sole ipso illustriora et clariora sunt; fin I 71. f. I. est. — 2. Diogenes liberius, ut Cynicus, Alexandro „nunc quidem paululum“, inquit, „a sole“; Tusc V 92. unam tecum apricationem in illo lucrativo || Lucretiano, al. || tuo sole malim quam omnia istius modi regna; A VII 11, 1.

solacium, Tröst, Hülfsmittel, Zustucht: I, 1. quod ea me solacia deficiunt, quae ceteris non defuerunt; ep IV 6, 1. unumne fundum pulcherrimum, horreum legionum, solacium annonae disperire patiemini? agr II 80. — 2. quod (divortium) solacium malorum omnium fore videbatur; Cluent 14. vacare culpa magnum est solacium; ep VII 3, 4. — II, 1. vos absentem magna solacia dedistis; Bru 11. ut illi haberent haec oblectamenta et solacia servitutis; Ver IV 134. haec studia adversis (rebus) perfugium ac solacium praebent; Arch 16. — 2. qui (adventus tuus) mihi utinam solacio sit! ep IX 1, 1. — 3. fruatur sane hoc solacio; proy 16. et domesticis et forensibus solaciis ornamentisque privati; Tusc I 84. — III. nos malo solacio, sed non nullo tamen, consolamur; A IV 6, 1.

solarium, Sonnenuhr, Uhr: 1. cum solarium vel discriptum vel || aut || ex aqua contemplare; inv II 149. — II. P. Clodius a muliebribus soleis est factus repente popularis; har resp 44.

solea, Sandale, Zwangsjchuh: I. ei statim lignae soleae in pedes inditae || inductae || sunt; inv II 149. — II. P. Clodius a muliebribus soleis est factus repente popularis; har resp 44.

soleatus, mit Sandalen: meministine nescio quo e gurgustio te prodire involuto capite, soleatum? Piso 13. stetit soleatus praetor populi Romani cum pallio purpureo in litore; Ver V 86.

soleo, pflegen, gewöhnt sein: I, 1. cum quaedam in callibus, ut solet, controversia pastorum esset orta; Cluent 161. senatus, quos ad soleret, referendum censuit; nat II 10. quodam liberiore, quam solebat, die; fat 2. quoniam tu secundum Oenomaum Accii non, ut olim solebat, Atellanam, sed, ut nunc fit, mimum introduxisti; ep IX 16, 7. vgl. 2. somnus. — 2. inrisit ille quidem, ut solebat, philosophiam atque contempsit; de or I 75. eum vident ad aurem familiariter, ut solitus erat, insusurrare; Ver V 107. fortasse, ut soleo, commovebar; Cael 19. spero te, ut soles, bene paratum venire; nat III 2. si me audies, quem soles; ep VII 20, 1. contingebat in eo, quod plerisque contra solet, ut . . . ; fr F VI 14. sinite, sicut poetae solent, praeterire me nostram calamitatem; imp Pomp

25. me artior quam solebat somnus complexus est; rep VI 10. sic mihi adfecta (Sicilia) visa est, ut eae terrae solent, in quibus bellum versatum est; Ver III 47. cum senatus ea virtus fuisset, quae solet; Phil VIII 1. — II. id quod optimo cuique Athenis accidere solitum est; de or II 56. qui adesse nobis frequenter in hac causa solet; Caecin 77. condi iam tum solitum esse carmen; Tusc IV 4. plectri similem linguam nostri solent dicere; nat II 149. qui civitatum afflictarum extremi exitiorum solent esse exitus; agr II 10. probabile est id, quod fere solet fieri; inv I 46. cum multo ambitiosius facere soleam, quam . . . ; ep III 7, 4. quodsi Antipater ille Sidonius solitus est versus hexametros fundere ex tempore; de or III 194. quae (obtrectatio et invidia) solet lacerare plerosque; Bru 156. e qua (Gallia) nos tum petere consulatum solebamus; Phil II 76. quanta (mea officia) magis a te ipso praedicari quam a me ponderari solent; ep II 6, 1. ut in actionibus praescribi solet; fin V 88. qua lege a senatore ratio repeti solet; Cluent 104. ut in cretionebus scribi solet; de or I 101. exponam vobis rationem consuetudinis meae, qua quondam solitus sum uti; de or I 135. — III. volunt || ut velint || isti aut quiescere, id quod victi ac subacti solent, aut . . . ? Font 36. si invitaverit, id quod solet; Cluent 163. mihi videmini facere idem, quod seditiosi cives solent; Ac II 13. deinde prima illa, quae in congressu solemus; fin III 8.

soliditas, Dichtigkeit, Festigkeit: I. nec esse in ea (specie dei) ullam soliditatem; nat I 105. — II. si tantum modo ad cogitationem (di) valent nec habent ullam soliditatem nec eminentiam; nat I 105. terrenam ipsam viscerum soliditatem unde habeamus; nat II 18. — III. atomos quas (Democritus) appellat, id est corpora individua propter soliditatem; fin I 17.

solidus, dicht, massiv, fest, dauerhaft, gebiegen, gehaltvoll, ganz, neutr. fester Boden, fester Körper, ganze Summe: A. solidum nihil, quod terrae sit expers; Tim 13. utrum ea (columna) solida esset an extrinsecus inaurata; div I 48. nos veri iuris solidam et expressam effigiem nullam tenemus; of III 69. solidam et robustam et adsiduam frequentiam praebuerunt; Planc 21. omnibus est ius parietem directum ad parietem communem adiungere vel solidum vel fornicatum; Top 22. est gloria solida quaedam res et expressa, non adumbrata; Tusc III 3. ut (orator) suavitatem habeat austeram et solidam, non dulcem atque decoctam; de or III 103. — B, 1. cum solida omnia uno medio nunquam, duobus semper copulentur; Tim 15. ut solidum suum cuique solvatur; Rab Post 46. — 2. nec tangi (potest), quod careat solido; Tim 13. — 3. tripudium fieri, si ex ea quid in solidum ceciderit; div I 28.

solipuga, giftige Ameise: est formicarum genus venenatum; „solipugas“ Cicero ap Nat; fr I 12.

solistimus, quinstig: cum offa cecidit ex ore pulli, tum auspicanti tripudium solistimum nuntiat; div II 72. nec ex tripudiis solistimis aut sonivis tibi auguror; ep VI 6, 7.

solitarius, einzeln, vereinzelt, einsam: natura solitarium nihil amat; Lael 88. etiam solitario homini opinio iustitiae necessaria est; of II 39. ne, cum aliter sint multa iudicata, solitarium aliquod aut rarum iudicatum adferat; inv I 83.

solitudo, Einsamkeit, Einsöde, Verlassenheit: I. quod erat ab oratoribus quaedam in foro solitudo; Bru 227. mihi solitudo et recessus provincia est; A XII 26, 2. nec eam solitudinem languere patior, quam mihi adfert necessitas, non voluntas; of III 3. me haec solitudo minus stimulat quam ista celebritas; A XII 13, 1. — II, 1. adfero: f. I. languet. cuius aetatem et solitudinem defendere praetor debuit; Ver I 146. vides in ipsis quasi maculis, ubi habitat, vastas solitudines interiectas (esse); rep VI 20. ut

ea (mulier) solitudinem ac tenebras non quaerat; Cael 47. — 2. iudex nullo praesidio fuisse videbere solitudini atque inopiae; Quinct 5. — 3. in eadem solitudines tu ipse venies, in quibus nos consedis audies; ep II 16, 6. Herculem exisse in solitudinem; of I 118. ea oportunitas quaeritur ex solitudine, celebratae ipsius loci; inv I 38. venio in: f. consido in. ut ista ab solitudine domum meam vindicarem; de or I 199. — III, 1. qui iam diu Caesenniae viduitate ac solitudine aleretur; Caecin 13. — 2. illum in solitudine secum loqui solitum; of III 1.

solivagus, einzeln umherziehend, einjam, vereinzelt: earum ipsarum (bestiarum) partim solivagas, partim congregatas; Tusc V 38. eum (mundum deus) caelo solivago et volubili complexus est; Tim 20. solivaga cognitio et ieiuna videatur; of I 157.

solum, Sessel, Thron: 1. deorum ignes, solia, mensas inexpiabili scelere pervertit; har resp 57. — 2. cum (Crassus) se de turba et a subselliis in otium, ut cogitat, soliumque || solitudinemque || contulerit; de or II 143. virtutem in illo divino solio collocare; rep III 12. ad quos olim et ita ambulantes et in solio sedentes domi sic adibatur, ut . . .; de or III 133.

sollemnis, feſtlich, feierlich: nostrum illud sollemne servemus, ut ne . . .; A VII 6, 1. statas sollemnesque caerimonias pontificatu contineri; har resp 18. ut epularum sollemnium fides ac tibiae indicant; de or III 197. qui (ludi) sunt more institutisque maxime casti, sollemnes, religiosi; har resp 24. simul ac de sollemni religione rettulit; Quir 11. qui (sacerdotes) sacris praesint sollemnibus; leg II 30. ad sollemne et statum sacrificium; Tusc I 113. excepto sollemni sacrificio ac publico; leg II 35. si omnia sollemnibus verbis acta esse dicerem; dom 122.

sollers, geſchickt, kunſtfertig, einſichtig: quo quisque est sollertior et ingeniosior, hoc docet iracundius et laboriosius; Q Rosc 31. quod (genus acuminis) erat in reprehendis verbis versutum et sollers; Bru 236. haec omnia esse opera providae sollertisque naturae; nat II 128. ad hanc providentiam naturae tam diligentem tamque sollertem adiungi multa possunt; nat II 140.

sollert(er), geſchickt, einſichtig: quam (naturam) imitata ratio res ad vitam necessarias sollert(er) consecuta est; leg I 26. cum multis partibus sint illa perfecta quam haec simulata sollertius; nat II 88. tu operum liniamenta sollertissime perspicias; Ver IV 98.

sollertia, Geſchicklichkeit, Kunſtfertigkeit, Einſicht: I. ut in tantis descriptionibus divina sollertia appareat; nat II 110. hac in re tanta inest ratio atque sollertia, ut . . .; rep I 25. — II. data est quibusdam (bestiis) etiam machinatio quaedam atque sollertia; nat II 123. in omni est re fugienda talis sollertia; of I 33. nulla ars imitari sollertiam naturae potest; nat I 92. mirari se non modo diligentiam, sed etiam sollertiam eius, a quo . . .; Cato 59. — III. tamquam ad picturam probandam adhibentur etiam inſci faciendi cum aliqua sollertia iudicandi; opt gen 11. — IV. eae (aves) ne caperentur quidem nisi hominum ratione atque sollertia; nat II 160.

sollicitatio, Aufwiegelung: I. hinc illae sollicitationes servorum et minis et promissis; Cluent 191. — II. qui semper erat in hac Allobrogum sollicitatione versatus; Catil III 14.

sollicito, beunruhigen, aufregen, aufreizen, aufwiegeln: I. appellare, temptare, sollicitare poterat, audebat; Catil III 16. quae (res) sua natura aut sollicitare possit aut angere; fin I 41. — II. quod me sollicitare summe solet; de or II 295. res publica me valde sollicitat; ep II 15, 3. an dubitas,

quin ea me cura vehementissime sollicitet? ep II 16, 5. me patria sollicitat; ep X 1, 1. multa sunt, quae me sollicitant anguntque; A I 18, 1. pretio sollicitari posse animos egentium atque imperitorum; Catil IV 17. si (Asia) sollicitata, si concitata nomen suum misit in hoc iudicium; Flac fr 5 (3. 37). legionem esse ab eo sollicitatam in Illyrico; Cluent 97. non agam cum expresso et coacto sollicitatoque periurio subtiliter; Scaur 20. — III, 1. de posteris nostris et de illa immortalitate rei publicae sollicitor; rep III 41. — 2. se sollicitatum esse, ut regnare vellet; ep XV 2, 6.

sollicitudo, Unruhe, Befümmernis, Summer, Sorge: I. ex te duplex nos adficit sollicitudo; Bru 332. si ille labor meus pristinus, si sollicitudo, si officia, si operae, si vigiliae deservunt amicis, praesto sunt omnibus; Sulla 26. sollicitudo (est) aegritudo cum cogitatione; Tusc IV 18. — II, 1. nec tibi sollicitudinem ex dubitatione mea nec spem ex adfirmatione adferre volui; ep IX 17, 3. quod aliqua ex parte sollicitudines adlevaret meas; Bru 12. nequaquam capis tantum voluptatis, quantum et sollicitudinis et laboris; Ver V 37. omnes molestias et sollicitudines deposui etieieci; ep XIV 7, 1. praeclare nostri molestiam, sollicitudinem, angorem propter similitudinem corporum aegrorum aegritudinem nominaverunt; Tusc III 22. dices me ipsum mihi sollicitudinem struere; A V 21, 3. — 2. magna cura et sollicitudine me liberaris, si . . .; A XV 14, 3. nec minore nunc sunt (equites Romani) sollicitudine quam tum erant studio; Plane 22. — 3. repente a Lepido tuo in summam sollicitudinem sumus adducti; ep XII 9, 2. — III. hanc urbanam militiam, plenam sollicitudinis ac stomachi; Muren 19. — IV. alqd: f. II, 1. capio. per fugium videtur omnium laborum et sollicitudinum esse somnus; div II 150. te habere consiliorum auctorem, sollicitudinum socium cupio; A II 24 5. — V, 1. hic ego tum ad respondendum surrexi, qua cura, qua sollicitudine animi, quo timore! Cluent 51. sollicitudine provinciae vel maxime urgebamur; A VI 5, 3. — 2. ne (Stoici) omnia cum superstitiosa sollicitudine et miseria crederent; div II 86. ut ad istum sine ulla sollicitudine summa pecuniae referretur; Ver II 133.

sollicitus, aufgeregt, unruhig, befümmert, beſorgt: I. (Caesar) diutius velle videtur eos habere sollicitos; ep VI 13, 3. ante sollicitus eram et angebar, cum consilio explicare nihil possem; A IX 6, 4. non ignoro, quam sit amor omnis sollicitus atque auxius; A II 24, 1. intellexi, quam suspensio animo et sollicito scire averes, quid esset novi; A II 18, 1. suspensa ac sollicita tota civitate; dom 96. est metus futurae aegritudinis sollicita expectatio; Tusc V 52. sollicitam et periculosam iustitiam non esse sapientis; rep III 39. senatus sollicitus; Sest 25. — II, 1. solliciti eramus de tua valetudine mirum in modum; ep XVI 7. quae (epistula) me sollicitum de Quinto nostro valde levavit; A IV 7, 1. sollicitum esse te cum de tuis communibusque fortunis tum maxime de me ac de dolore meo sentio; A XI 6, 1. — 2. quod mirifice sum sollicitus, quidnam de provinciis decernatur; ep II 11, 1.

soloecum, Sprachfehler: se barbara quaedam et soloeca dispersisse; A I 19, 10.

solstitialis, der Sommerſonnenwende: si etiam solstitiali die (bestiola mortua est); Tusc I 94. cur sol nec longius progrediatur solstitiali orbi itemque brumali; nat III 37.

solstitium, Sonnenwende, Sommerſonnenwende: 1. possetne solis accessus discessusque solstitiis brumisque cognosci? nat II 19. — 2. in his locis post solstitium Canicula exoritur; div II 93.

solum f. solus, B.

solum, Grund, Grundlage, Boden, Fußboden, Fußsohle: I, 1. quoniam P. Scaevola id solum esse ambitus aedium dixerit, quod parietis communis tegendi causa tectum proiceretur; Top 24. quod solum tam exile et aut macrum est, quod aratro perstringi non possit? agr II 67. — 2. hoc quasi solum quoddam atque fundamentum est, verborum usus et copia bonorum; de or III 151. — II, 1. serenus aliquid tamquam in inculato et derelicto solo; Bru 16. solum frugibus expiatum ut vivis redderetur; leg II 63. etiamsi solum non mutarunt; par 31. perstringo: f. I, 1. reddo: f. expio. quod neque exsili causa solum vertisse diceretur; Quinct 86. — 2. sero in: f. I, 1. derelinquo. hinc, quodcumque in solum venit, ut dicitur, effingis atque efficis; nat I 65. — III. mihi est calciamentum solorum callum; Tusc V 90. — IV. ibi loquor, quod in solum, ut dicitur; ep IX 26, 2. sciebam te „quoto anno“ et „quantum in solo“ solere quaerere; A IX 9, 4.

solvo, solutus, lösen, losbinden, öffnen, die Anker lichten, abjegen, befreien, entfesseln, abtragen, bezahlen, part. frei, ungebunden, zugänglich, nachgiebig, krafftlos: I, 1, a. cum solvendo civitates non essent; ep III 8, 2. (Magius) solvendo non erat; A XIII 10, 3. — b. quamquam reliqua satis apta sunt ad solvendum; A XVI 2, 2. — 2, a. numquam vehementius actum est quam me consule, ne solveretur; of II 84. — b. nos eo die cenati solvimus; ep XVI 9, 2. se a me solvere; A V 21, 11. — II. (Philippus solutus in explicandis sententiis; Bru 173. solutissimum in dicendo et acutissimum iudicio nostri ordinis Q. Sertorium; Bru 180. quos Sex. Titius consecutus, tam solutus et mollis in gestu, ut . . .; Bru 225. vacui, expertes, soluti ac liberi fuerunt ab omni sumptu; Ver IV 23. ego somno solutus sum; rep VI 29. sum ad dignitatem in re publica retinendam contra illius voluntatem solutus; A I 13, 2. solutum quiddam sit nec vagum tamen; orat 77. si quos magis delectant soluta, sequantur ea sane; orat 234. si solveres Siculis tantum, quantum populus Romanus iusserat; Ver III 174. ne Terentiae quidem adhuc quod solvam expeditum est; ep XVI 15, 5. hoc ut expeditas et solutum relinquant; A XVI 6, 3. quam (epistolam) ancora soluta de phaselo dedisti; A I 13, 1. quae soluto animo familiariter scribi solent; A IX 4, 1. omnes sequentur auctoritatem consulis soluti a cupiditatibus, liberi a delictis; agr I 27. hanc epistolam si illius (Antonii) tabellario dedissem, veritus sum, ne solveret; A XV 4, 4. delatus est ad me fasciculus, solvi, si quid ad me esset litterarum; A XI 9, 2. ut per aes et libram heredem testamenti solvant; leg II 53. ut sibi Quinctius indicatum solvi satis det; Quinct 30. apud quos (Eleos, Thebanos) in amore ingenuorum libido etiam permissam habet et solutam licentiam; rep IV 4. nec deus ipse alio modo intellegi potest nisi mens soluta quaedam et libera; Tusc I 66. (bestiae) motus solutos et vagos a natura sibi tributos requirunt; fin V 56. soluturusne sit (sapiens) eos (adulterinos nummos) pro bonis; of III 91. versus in hac soluta oratione nobis esse adhibendos; de or III 173. quae orationis sunt solutae simillima; orat 184. paean, qui commodissime putatur in solutam orationem inligari; orat 215. pro eo tibi praesentem pecuniam solvi imperavi; A II 4, 1. ut pecuniam reliquam Buthrotii ad diem solverent; A XVI 16, 4. cum altera pensio solvenda esset; Q Rose 51. quamvis soluti effrenatique (populi) sint; rep I 53. solutam P. Clodii praeturam; Milo 34. quo mea ratio facilius et solutior esse posset; ep III 5, 1. in solutis etiam verbis inesse numeros; orat 190. vincula soluta sunt et servitia concitata || incitata ||; leg III 25. quod

nervis omnibus urbis exsectis urbem ipsam solutam ac debilitatam reliquerunt; agr II 91.

solus, allein, einzig, verlassen, einsam. öde, nur: A. **Adjectiv**: I. utrum iudices in eos solos essent severi, quos . . .; Cluent 56. cui ius imperatorium soli eripitur; agr II 60. quae ipsi (Servio) soli saepe dixi; Muren 43. scire se solos omnia; Ac II 115. nec ego solus (bonum appello), sed tu etiam, Chryssippe; fin V 89. solius meum peccatum corrigi non potest; A XI 15, 2. si ad hoc unum est natus aut in hoc solo se exercuit; orat 99. an hoc solum argumentum est? Ver II 58. quae sola divina sunt; Tusc I 66. quae (actio) sola per se ipsa quanta sit, histrionum levis ars declarat; de or I 18. nec ignoras iis istud honestum non summum modo, sed etiam solum bonum videri; fin III 12. cum ego mihi c et x dies solos in Sicilia postulassem; Ver I 30. recte facta sola in bonis actionibus ponens; Ac I 37. quod, cum plures fundos haberet, ex illo solo fundo numquam malum nuntium audisset; agr II 82. quae si hominibus solis nota sunt; nat II 155. qui locus solus ex privatis locis omnibus hoc praecipue iuris habet, ut . . .; har resp 14. cum iter per agros et loca sola faceret cum Pompuleno; fr A II 5. qui vel summum vel solum malum dolorem esse dicat; Tusc V 31. qui (Scaevola) solos novem menses Asiae praefuit; A V 17, 5. furta praetoris, quae essent HS ∞ cc, ex uno oppido solo exportata sunt; Ver II 185. in hisce solis rebus indomitas cupiditates habebat; Ver I 62. cui (regi) cum visum esset utilius solum quam cum altero regnare; of III 41. regem, dictatorem, divitem solum esse sapientem; fin IV 7. sapientia efficit sapientes sola per se; Top 59. cum tu Solem, quia solus esset, appellatum esse dicas; nat III 54. an tuis solis tabulis te causam dicturum existimasti? Ver I 102. in virtute sola cum sit bonum positum; fin V 83. quae est sola vita nominanda; Cato 77. ut (voluptas) sola ponatur in summi boni sede; fin II 37. — II. quid (faciet is homo) in deserto quo loco nactus imbecillum atque solum? leg I 41.

B. **Adverb**: I. absurdum erat recto casu solum Graece loqui; orat 160. quo quidem genere orationis non uterer hoc tempore, si mea solum interesset; Sulla 2. si dixisset haec solum, omni supplicio esset dignus; Sest 28. ut sapiens solum naturae finibus contentus sine aegritudine possit vivere; fin I 44. quia de re una solum dissident, de ceteris mirifice congruunt; leg I 53. — II. neque iste mihi videtur se ad damnationem solum offerre neque . . .; Ver I 8. nec vero de bellatoribus solum disputant; Tusc IV 43. nec vero scaena solum referta est his sceleribus, sed multo vita communis paene maioribus; nat III 69. his mihi rebus levis est senectus, nec solum non molesta, sed etiam incunda; Cato 85. neque solum, quid istum audire, verum etiam, quid me deceat dicere, considerabo; Ver I 32. ut genere etiam putarentur, non solum ingenio esse divino; rep II 4. non solum Graeciae, sed cunctis gentibus; Flac 63. qui in accusando sodali meo tantum incendium non oratione solum, sed etiam multo magis vi et dolore et ardore animi concitatas; de or II 197. (malum) manavit non solum per Italiam, verum etiam transcendit Alpes; Catil IV 6.

solute, ungehindert, frei, nachlässig; quod ille tam solute egisset, tam leniter, tam oscitanter; Bru 277. nisi id quaeas solute et suaviter dicere; Bru 110. si animus somno relaxatus solute moveatur ac libere; div II 100. alter ita facile soluteque verbisolvebat sententias, ut . . .; Bru 280.

solutio, Lösung, Auflösung, Erschlaffung, Zahlung, Abzahlung: I. nisi erit necessaria solutio rerum creditarum; of II 84. quae certe cum ipso homine nascuntur, linguae solutio, vocis sonus; de or I 114. — II. ex quo ipsam aegritudinem λύσην Chrysippus quasi solutionem totius hominis appellatam putat;

Tusc III 61. nisi explicata solutione non sum discessurus; A XV 20, 4. scimus Romae solutione impedita fidem concidisse; imp Pomp 19. sustinenda solutio est nominis Caerelliani, dum et de Metone et de Faberio sciamus; A XII 51, 3 — III. temporibus illis difficillimis solutionis; Caecin 11.

sonniculosus, schläfrig; quae vitia sunt non senectutis, sed inertis, ignavae, sonniculosae senectutis; Cato 36.

somnio, träumen, meinen: I, 1, a. animi si quando vel vaticinando vel somniando vera videntur; div II 108. — b. qui praeerant Lacedaemoniis, non contenti vigilantibus curis in Pasiphaae fano somniandi causa excubabant; div I 96. — 2. videri possunt multa somniantibus falsa pro veris; div II 120. quodsi insanorum visis fides non est habenda, cur credatur somniantium visis, non intellego; div II 122. tribus modis (Posidonius) censet deorum impulsu homines somniare; div I 64. (nec audite) miracula non disserentium philosophorum, sed somniantium; nat I 18. — II. Dionysii mater somniavit se peperisse Satyriscum || Satur. || div I 39. — III. — si modo id somniavit; Ac II 88. nemone umquam alius ovum somniavit? div II 134. de Lanuvino Phameae erravi; Troianum somniaveram; A IX 13, 6.

somnium, Traum, Einbildung, Wahn: I, 1. declarant; f. II, 1. conligo. si vera (somnia) a deo mittuntur, falsa unde nascuntur? div II 127. quis dicere audeat vera omnia esse somnia? div II 127. obscura somnia minime consentanea maiestati deorum; div II 135. — 2. haec metuo equidem ne sint somnia; A VII 23, 1. haec utrum esse vobis consilia siccorum an vinulentorum somnia videntur? agr I 1. — II, 1. ita res somnium comprobavit; div I 50. Chrysippus multis et minutis somniis conligendis facit idem, quod Antipater ea conquirens, quae Antiphontis interpretatione explicata declarant illa quidem acumen interpretis, sed . . . ; div I 39. quo modo distingui possunt vera somnia a falsis? div II 146. explicio: f. conligo. si pleraque somnia aut ignorantur aut negliguntur, aut nescit hoc deus aut frustra somniorum significatione utitur; div II 125. mitto: f. I, 1. nascuntur. cum Alexander expectatus narrasset somnium; div II 135. negligo: f. ignoro. pervulgatum iam illud de praesule C. Gracchi etiam et recens Caeciliae, Balarici filiae, somnium; div II 136. multa etiam sunt a te ex historiis prolata somnia, matris Phalaridis, Cyri superioris; div II 136. — 2. quodsi eius modi visis credendum non est, cur somniis credatur, nescio; div II 120. — 3. distinguo a: f. 1. distinguo. veniamus nunc ad somnia philosophorum; div I 52. III. qui convenit aegros a coniectore somniorum potius quam a medico petere medicinam? div II 123. si iam fieri possit vera coniectura somniorum; div II 129. ista duo (divinandi genera), furoris et somni, quae a libera mente fluere viderentur; div II 101. omnium somniorum una ratio est; div II 136. significatio: f. II, 1. ignoro. nulla visa somniorum proficisci a numine deorum; div II 124. — IV, 1. multa oraculis || oraculis || declarantur, multa vaticinationibus, multa somniis; nat II 163. quid est, cur his hominibus consulens deus somniis moneat eos, qui . . . ? div II 125. nihil illo Atinatis somnio fieri posse divinius; div I 59. — 2. cum esset spes ex illo somnio in Cyprum illum (Eudemum) ex Sicilia esse reitutum; div I 53.

somnus, Schlaf: I. somnum nobis, nisi requiem corporibus et medicinam quandam laboris adferret, contra naturam putarem datum; aufert enim sensus actionemque tollit omnem; fin V 54. me artior quam solebat somnus complexus est; rep VI 10. tollit: f. adfert. somnus urgebat; A XII 9. — II, 1. ego si somnum capere possem; A VIII

14. do: f. I. adfert. habes somnum imaginem mortis eamque cotidie induis; Tusc I 92. cum somno repetito simul cum sole expectatus essem; A XIII 38,1. — somnum isto loco vix tenebamus; Bru 278. (Catinus) fuit mirifica vigilantia, qui suo toto consulatu somnum non viderit; ep VII 30, 1. — 2. te ex somno saepe excitabunt; Sulla 21. — III. est ille plenus vini, stupri, somni; har resp 55. quam (mortem) qui leviolem faciunt, somni simillimam volunt esse; Tusc I 92. — IV, 1. somno coniventibus (oculis); nat II 143. quid melius quam ita coniventem somno consopiri sempiterno? Tusc I 117. illum somno impeditum non respondere existimavit; inv II 15. vino aut somno oppressos; Ac II 53. cum (animi hominum) somno soluti vacant corpore; div I 129. — 2. Hannibalem visum esse in somnis a Iove in deorum concilium vocari; div I 49. quo in somnis certiora videamus; div II 119. naturale (genus divinandi) videbatur animo per somnum sensibus et curis vacuo provideri; div II 27.

sonipes, mit dem Fuß tönend: aut a brevibus deinceps tribus (oritur), extrema producta atque longa, sicut illa sunt, „domuerant, sonupedes“; de or III 183.

sonitus, Klang, Wohl laut, Schall, Geräusch, Getöse, Brausen: I. quid est tam furiosum quam verborum sonitus inanis nulla subiecta sententia? de or I 51. — II. sic orbem rei publicae esse conversum, ut vix sonitum audire possemus; A II 21, 2. sonitum Aeschines habuit; de or III 28. nosti iam in hac materia sonitus nostros; A I 14, 4. cogitate genus sonitus eius, quem Latinienses nuntiarunt; har resp 62. quo sonitu reddito; Tusc I 96. — III. genus: f. II. nuntio. sicut ea gens propter magnitudinem sonitus sensu audiendi caret; rep VI 19. — IV. terra continens adventus hostium quasi fragore quodam et sonitu ipso ante denuntiat; rep II 6. quae (eloquentia) cursu magno sonituque ferretur; orat 97.

sonivius, tönend, hörbar: nec ex tripudiis solistimis aut soniviis tibi auguror; ep VI 6, 7.

sono, klingen, tönen, hören lassen, bedeuten: I. in quibus (verbis) plenum quiddam et sonans inesse videatur; de or III 150. male sonabat „isdem“; orat 157. non quin idem sint numeri non modo oratorum et poetarum, verum omnino loquentium, denique etiam sonantiam omnium, quae metri auribus possumus; orat 227. Lacedaemoniis in Herculis fano arma sonuerunt; div II 67. natura fert, ut extrema ex altera parte graviter, ex altera autem acute sonent; rep VI 18. quid, si platani fiduculas ferrent numerose sonantes? nat II 22. verba legenda sunt potissimum bene sonantia; orat 163. — II. in qua (voce Romani generis) nihil animadverti possit, nihil sonare aut olere peregrinum; de or III 44. qui (Cotta) sonabat contrarium Catulo, subagreste quiddam planeque subrusticum; Bru 259. Cordubae natis poetis, pingue quiddam sonantibus atque peregrinum; Arch 26. ut haec duo verbo inter se discrepare, re unum sonare videantur; of III 83.

sons, straffällig, übeltäter: A. qui antea aut obscuris hominibus aut etiam sontibus opitulari poteram; ep IV 13, 3. — B, I. cum sontes ferro depugnabant; Tusc II 41. II. punire sontes; of I 82. — III. comprehensio sontium mea, animadversio senatus fuit; Phil II 18.

sonus, Ton, Schall, Klang, Redeweise: I. hic quis est, qui complet aures meas tantus et tam dulcis sonus? rep VI 18. me tuus sonus et subtilitas ista delectat; de or III 42. unus sonus est totius orationis et idem stilus; Bru 100. in nostris est quiddam urbanorum, sicut illie Atticorum sonus; Bru 172. duae sunt res, quae permulceant aures, sonus et numerus; orat 163. suus est cuique (poemati) certus sonus; opt gen I. f. complet. permulcet: f.

est; orat 163. — II, 1. quod his naturis relatus a multiplicatur sonus; nat II 144. omnia fere dispersa quondam fuerunt; ut in gramaticis verborum interpretatio, pronuntiandi quidam sonus; de or I 187. ea (lingua) sonos vocis distinctos et pressos efficit; nat II 149. summus ille caeli stellifer cursus acuto et excitato movetur sono, gravissimo autem hic lunaris; rep VI 18. (genus) flexo sono extenuatum, inflatum; de or III 216. cuius (vocis) e tribus omnino sonis, inflexo, acuto, gravi, tanta sit varietas perfecta in cantibus; orat 57. qui inflaret celeriter eum sonum, quo . . .; de or III 225. gravitatis suae liquit illum tristem et plenum dignitatis sonum; rep VI 2. premo: f. distinguo. si tibiae inflatae non referant sonum; Bru 192. ut pariter extrema terminentur eundemque referant in cadendo sonum; orat 38. f. amplifico. — 2. (Laelia) sono ipso vocis ita recto et simplici est, ut nihil ostentationis aut imitationis adferre videatur; de or III 45. — 3. perficio e: f. 1. inflecto. — III, 1. quorum (sonorum) varia compositio etiam harmonias efficit plures; Tusc I 41. est quiddam in remissione gravissimum quoque tamquam sonorum gradibus descenditur; de or III 227. omnes sonorum tum intendens tum remittens persequetur gradus; orat 59. inventa et temperata varietate et natura sonorum; Tusc I 62. — 2. omnium longitudinum et brevitatum in sonis iudicium ipsa natura in auribus nostris conlocavit; orat 173. hic per omnes sonos vocis cursus actioni adferet suavitatem; de or III 227. longitudines in: f. brevitates in. — IV, 1. extenuari: f. II, 1. flecto. ut L. Cotta gaudere mihi videtur gravitate linguae sonoque vocis agresti; de or III 42. moveri: f. II, 1. excito. eius modi res obstrepi clamore militum videntur et tubarum sono; Marcel 9. ex istis urbanis nemo est, quin Q. Valerius Soranus ipso oris pressu et sono facile vincat; de or III 43. — 2. qui (Graeci tragoedi vocem) sedentes ab acutissimo sono usque ad gravissimum sonum recipiunt; de or I 251.

sophisma, Τρυφή: quorum sunt contorta et aculeata quaedam sophismata; sic enim appellantur fallaces conclusiunculae; Ac II 75.

sophista, Φηλοσόφῃ, Sophist: I, 1. sophistarum, de quibus supra dixi, magis distinguenda similitudo videtur, qui omnes eosdem volunt flores, quos adhibet orator in causis, persequi. sed hoc differunt, quod concinnas magis sententias exquirunt quam probabiles; orat 65. — 2. num sophistes (est Anaxagoras)? sic enim appellabantur ii, qui ostentationis aut quaestus causa philosophabantur; Ac II 72. — II, 1. sophistas lutos videmus a Socrate; fin II 2. qui sunt nominati sophistae; orat 37. — 2. dico de: f. I, 1. — III. quod (epidicticum genus) diximus proprium sophistarum; orat 42. — IV. hoc totum (orationis genus) e sophistarum fontibus defluxit in forum; orat 96. similitudo: f. I, 1.

sopio, ein schlafen: ut sopito corpore ipse (animus) vigilet; div I 115. quibus (blandimentis) sopita virtus coniveret interdum; Cael 41.

sorbeo, verschlucken, verschlingen: quid eum non sorbere animo, quid non haurire cogitatione censetis? Phil XI 10. ut eius (Vatinii) ista odia non sorbeam solum, sed etiam concoquam; Q fr III 9, 5.

sordes, Unreinigkeit, Schmutz, Flecken, Trauer, Unglück, Erniedrigung, Niedrigkeit, Verächtlichkeit, Böbel: I, 1. cuius (filiae) fletus adsiduus sordesque lugubres vobis erant incundae; dom 59. accusatorum incredibilis infantia, iudicum sordes; A IV 18, 1 (16, 9). — 2. o tenebrae, o lutum, o sordes, o paterni generis oblite, materni vix memor! Piso 62. — II, 1. has a nostro Q. Titinio sordes accepimus; A V 21, 5. nulla nota, nullus color, nullae sordes videbantur his sententiis adlini posse; Ver pr 17. ne tuas sordes cum clarissimorum virorum splendore

permisceas; Vatin 13. nullam (huius) in re familiari sordem posse proferri; Flac 7. scrutari te omnes sordes; Q fr I 1, 11. — 2. ne tum quidem emersisti ex miseris naturae tuae sordibus; Piso 27. te nunc sic iacere in lacrimis et sordibus! ep XIV 2, 2. ut in sordibus aurium tamquam in visco (bestiola) inhaeresceret; nat II 144. satius esse illum in infamia relinqui ac sordibus quam infirmo iudicio committi; A I 16, 2. video P. Lentulum in hoc misero squalore et sordibus; Sest 144. — III. ne forte mater hoc sibi optatissimum spectaculum huius sordium atque luctus et tanti squaloris amitteret; Cluent 192. — IV, 1. nunc idem squalore et sordibus confectus vester est supplex; Muren 86. — 2. apud bonos idem sumus, quos reliquisti, apud sordem urbis et faecem multo melius nunc, quam reliquisti; A I 16, 11. is (Glaucia) ex summis et fortunae et vitae sordibus in praetura consul factus esset, si . . .; Bru 224. propter hominis sordes minus me magnam illam laetitiam putare; ep VII 2, 2.

sordidatus, in schmutziger Kleidung, in Trauerkleidung: video Milonem sordidatum et reum; Sest 144. cum innumerabilis multitudo bonorum de Capitolio supplex ad eum sordidata venisset; sen 12. cum excitavi maestum ac sordidatum senem; de or II 195. servi sordidati ministrant; Piso 67.

sordide, schmutzig, geizig: L. Antonium confectionatum esse sordide; A XV 2, 2. si sordide dictum esse aliquid videtur; de or II 339. nimis illum sordide Simonidi dixisse se dimidium daturum; de or II 352.

sordidus, schmutzig, un sauber, niedrig, gering, verächtlich, schimpflich: A. quorum si quis forte esset sordidior; Q fr I 1, 11. iste omnium turpissimus et sordidissimus est idem, qui . . .; A IX 9, 3. de pecunia ratiocinari sordidum esse, cum de gratia referenda deliberetur; inv II 115. opifices omnes in sordida arte versantur; of I 150. quid te de Hispaniensibus flagitiis tuis sordidissimisque fertis interrogem? Vatin 13. ut M. Aemilius sordidissimae genti condonetur; Scaur 45. nisi forte me querelis moveri putas Tuscenii, hominis furiosi ac sordidi; Q fr I 1, 19. inliberales et sordidi quaestus mercenariorum omnium, quorum operae, non quorum artes emuntur; of I 150. quae sordidissima est illa quidem ratio et inquinatissima; of II 21. villa sordida et valde pusilla; A XII 27, 1. Cn. Manlius, non solum ignobilem, verum vita etiam contempta ac sordida; Planc 12. — B. quis non odit sordidos, vanos, leves, futiles? fin III 38.

sorites, Haufenhaufen, Kettenhaufen: I. soritas hoc vocant, quia acervum efficiunt uno addito grano; Ac II 49. vitiosi sunt soritae; Ac II 93. — II, 1. quem ad modum soriti resistas (quem, si necesse sit, Latino verbo liceat „acervalem“ appellare); div II 11. voco: f. I. — 2. resisto: f. I.

soror, Schwester: I. quod Minervam sororem Iovis esse existimo; dom 92. quae (Iuno) est soror et coniunx Iovis; nat II 66. — II, 1. quocum (regis filio) esset nupta regis Armeniorum soror; ep XV 3, 1. — 2. quod ab eo sorori tuae stuprum esse oblatum comperisses; Phil II 99. — III. qui omnia sororis embolia novit; Sest 116. cum Speusippum, sororis filium, Plato philosophiae quasi heredem reliquisset; A I 17. ut et vitae patris et pudicitiae sororis succurreret; Ver I 67. cum (L. Caesar) sororis suae virum praesentem vita privandum esse dixit; Catil IV 13.

sororicida, Schwestermörder: de me quod tulisse te dicis, patricida, fraticida, sororicida dom 26.

sororius, schwehsterlich: caverat sibi ille sororius adulter, ut . . .; Piso 28.

sors, Los, Zufall, Schidung, Schicksal, Geschick, Amt, Drafelspruch, Weissagung, Kapital: I. quos

mihī divīna quaedam sors dedit iudices; Milo 44. quaestorem habes non tuo iudicio delectum, sed eum, quem sors dedit; Q fr I 1, 11. perfracto saxo sortes erupisse in robore insculptas priscarum litterarum notis; div II 85. eo incundiorem mihī eam sortem sperabam fore, quo diutius in provincia mecum fuisses; ep II 19, 1. cum de consularibus mea prima sors exisset; A I 19, 3. quodsi te sors Afris aut Hispanis aut Gallis praefecisset; Q fr I 1, 27. auspicia restant et sortes eae, quae ducuntur, non illae, quae vaticinatione funduntur, quae oracla verius dicimus; div II 70. quam (necessitudinem) nobis sors tribuisset; ep II 19, 1. — II, 1. dico: §. I. restant. quid minus mirum quam illam monstruosissimam bestiam urnam evertisse, sortes dissipavisse? div II 69. quae (sortes) Fortunae monitu pueri manu miscerunt atque ducuntur; div II 86. §. I. restant. cum illa sors edita est || esset || opulentissimo regi Asiae: »Croesus« . . .; div II 115. fundo: §. I. restant. insculpo: §. I. erumpunt. misceo: §. I. duco. sortem nactus est urbanae provinciae; Ver I 104. — 2. (Pompeius) sorte caret, usura, nec ea solida, contentus est; A VI 1, 3. quis magistratus aut quis vir industrius utitur sortibus? div II 87. — 3. res revocatur ad sortem; Ver II 127. qui locus sumetur ex sortibus, ex oraculis; inv I 101. — III. haud scio an plus iudicium voluntatis valere quam sortis debeat; Ver I 41. cuius quaestura quid aliud habet in se nisi sortis necessitudinem religionemque violatam? Ver pr II. quae est gens, quae non aut sortium aut somniorum praedictione moveatur? div I 12. religio: §. I. necessitudo. — IV, 1. (Plancius) numquam ex urbe afuit nisi sorte, lege, necessitate; Planc 67. cum tibi sorte obtigisset, ut ius diceres; Ver V 38. simul atque ei sorte provincia Sicilia obvenit; Ver II 17. — 2. quid in hac sorte metuendum mihī esset, intellegebam; Ver pr 22. sine sorte ad Caesarem cucurristi; Phil II 50.

sortilegus, Wahrjäger: I. eadem (conclusionem) uti posse et augures et sortilegos et Chaldaeos; div II 109. — II. non me sortilegos agnoscere; div I 132.

sortior, lösen, erlösen, lösen lassen, auslösen, durch das Los bestimmen: I. 1. homo primo vetat sortiri, iubet extra sortem Theomnastum renuntiari; Ver II 127. — 2. eum docet Heraclius non posse eo die sortiri; Ver II 37. cum praetores designati sortirentur; Ver pr 21. — II. num sortiantur (atomi) inter se, quae declinet, quae non? fat 46. — III. ut hanc Heraclii dicam sortiri post dies xxx ex lege posset; Ver II 38. senatus decrevit, ut consules duas Gallias sortirentur; A I 19, 2. negare non potes te ex lege Rupilia sortiri iudices debuisse; Ver II 44. Appius dixit sese sortiturum esse cum collega provinciam; ep I 9, 25.

sortitio, lösen: I. ex lege Rupilia sortitio nulla; Ver II 34. — II. neque maiores nostri sortitionem constituerent aediliciam, nisi . . .; Planc 53. iudicium sortitione facta; Q fr II 1, 2. — III. quibus (suspicionibus) ego mederi cum cuperem antea saepe et vehementius etiam post sortitionem provinciae; A I 17, 1.

sortito, durch das Los: quae (lex) in annos singulos Iovis sacerdotem sortito capi iubeat; Ver II 126. sin aliquando tacent omnes, tum sortito coguntur dicere; Ver IV 142.

sortitor, Verlöser: quid? si etiam pluribus de rebus uno sortitore tulisti || sortitu retulisti, al. ||? dom 50.

sortitus, lösen: consul sortitu ad bellum profectus A. Hirtius; Phil XIV 4.

Sospita, Erretterin: nolite a sacris patriis Iunonis Sospitae consulem avellere; Muren 90.

soter, Erretter: is est nimirum SOTER, qui salutem dedit; Ver II 154.

spargo, streuen, austreuen, bestreuen, säen, sprengen, sprigen: I. qui (servi) serunt, qui spargunt; par 37. — II. satis et quasi sparsis animis; Tim 43. quae (epistulae) fuerunt omnes humanitatis sparsae sale; A I 13, 1. qui nummos populo de rostris spargere solebat; Phil III 16. quem sua manu spargentem semen convenerunt; Sex Rose 50. hi pueri spargere venena didicerunt; Catil II 23.

spatior, umhergehen, luftwandeln: I. spatium in xysto ut liceat; opt gen 8. — II. ut resideret, deinde spatiaeretur; Sex Rose 59.

spatium, Raum, Länge, Platz, Bahn, Gang, Spaziergang, Zeitraum, Zeit, Frist: I, 1. erat spatium dierum fere triginta; Ver II 96. mihī si spatium fuerit in Tusculanum ante Nonas veniendi; ep IX 5, 3. — 2. Κρόνος (deus) dicitur, qui est idem χρόνος, id est spatium temporis; nat II 64. — II, 1. confectis omnium (stellarum) spatiis; nat II 51, quorum (siderum) vagi motus rata tamen et certa sui cursus spatia definiunt; Tusc V 69. quantum in hac acie cotidiani muneris spatii nobis datur; de or I 252. cum in ambulationem ventum esset, tum Scaevolam duobus spatiis tribusve factis dixisse . . .; de or I 28. (invidia) spatio interposito consenscat; Cluent 5. spatium sumamus ad cogitandum; fin IV 1. — 2. qui (trochaeus) est eodem spatio, quo choreus; orat 193. — 3. in cupressetis Gnosiorum et spatiis silvestribus (Plato) crebro insistent, interdum acquiescens; leg I 15. fateor me oratorem non ex rhetorum officinis, sed ex Academiae spatiis exstitisse; orat 12. insisto in: §. I. acquiesco in. quin ad illa spatia nostra sedesque pergimus? leg I 14. — III. cum usque ad extremum spatium nullum tranquillum atque otiosum spiritum duxerimus; Arch 30. — IV. alqd: §. II, 1. do. tempus est pars quaedam aeternitatis cum alicuius annui, menstrui, diurni, nocturnive spatii certa significatione; inv I 39. — V, 1. hoc interim spatio conclave illud incidisse; de or II 353. huius (solis) hanc lustrationem menstruo spatio luna complet; nat I 87. si quis est eorum, qui tibi biennii spatio numquam in suspitionem avaritiae venerit; Q fr I 1, 14. — 2. quem ad modum simus in spatio Q. Hortensium ipsius vestigiis persecuti; Bru 307. in hoc ipso vitae spatio amicitiae praesidium esse firmissimum; fin I 68.

species, Anblick, Erscheinung, Gestalt, Beschaffenheit, Bild, Urbild, Begriff, Idee, Schein, Schönheit, Pracht, Glanz (specierum, speciebuz: §. II, 1. appello; Top 30): I, 1. me ad altioremem memoriam Oedipodis huc venientis species quaedam commovit; fin V 3. est species alia magis alia formosa atque inlustris; de or III 55. quae sit optima species et quasi figura dicendi; orat 2. quorum in adolescentia species fuit liberalis; Cael 6. aliquid videbimus, in quo sit species; ep VI 19, 2. quarum (rerum) perturbatione mirabiles interdum existunt species somniorum; div II 128. ipsius (artificis) in mente insidebat species pulcritudinis eximia quaedam; orat 9. insidebat in eius (M. Antonii) mente species eloquentiae, quam cernebat animo, re ipsa non videbat; orat 18. haec me species cogitatioque perturbat; A XIV 22, 2. — 2. o speciem dignitatemque populi Romani! dom 89. — II, 1. excellentis eloquentiae speciem et formam adumbrabimus; orat 43. amissimus omnem non modo sucum ac sanguinem, sed etiam colorem et speciem pristinam civitatis; A IV 18, 2 (16, 10). Aristoteles primus species, quas paulo ante dixi, labefactavit, quas mirifice Plato erat amplexatus, ut in iis quiddam divinum esse diceret; Ac I 33. in divisione formae, quas Graeci εἶδη vocant, nostri, si qui haec forte tractant, species appellant, non pessime id quidem, sed inutiliter ad mutandos casus in dicendo. nolim enim, ne si Latine quidem possit dici, „specierum“ et „speciebuz“ dicere; et saepe his

casibus utendum est; at „formis“ et „formarum“ velim; Top 30. hanc illi *ιδεα* appellant, nos recte speciem possumus dicere; Ae I 30. || quam || *ιδεα* appellat ille (Plato), nos speciem; Tusc I 58. cerno: f. I. 1. insidet. illa praeclara, in quibus publicae utilitatis species prae honestate contemnitur; of III 47. dico: f. amplexor. iam illius perfecti oratoris et summae eloquentiae species exprimenda est; orat 61. nisi speciem prae te boni viri feras; of II 39. a natura habemus omnes omnium gentium speciem nullam aliam nisi humanam deorum; nat I 46. quae (causae) speciem habeant magnae coniunctionis; ep XIII 29, 1. (mundi artifex) speciem aeternitatis imitari maluit; Tim 6. visum obiectum imprimet illud quidem et quasi signabit in animo suam speciem; fat 43. labefacto: f. amplexor. cum aliqua species utilitatis obiecta est; of III 35. quae natura obtulit illam speciem Simonidi, a qua vetaretur navigare? div II 143. speciem dei percipi cogitatione, non sensu, nec esse in ea ullam soliditatem; nat I 105. ponite ante oculos miseram illam quidem et flebilem speciem, sed necessariam; Phil XI 7. si quaeratur avari species, seditiosi, gloriosi; de or III 115. signo: f. imprimo. ut speciem aliquam viderer videre quasi reviviscentis rei publicae; ep IV 4, 3. f. I. 1. insidet. — 2. hominis esse specie deos confitendum est; nat I 48. is Tages puerili specie dicitur visus, sed senili fuisse prudentia; div II 50. — 3. non hoc loco de ingeniis nostris, sed de specie figurae quaeritur; nat I 78. sum in: f. I. 1. amplexor, percipio. ante congressum multa fiunt, quae non ad vulnus, sed ad speciem valere videantur; de or II 317. — III, 1. (teneo) rationes has latiore specie, non ad tenue eliminatas; Ac II 66. quanta religione fuerit eadem specie ac forma signum illud; Ver IV 129. — 2. subiectam putant omnibus sine ulla specie atque carentem omni illa qualitate materiam quandam; Ac I 27. — IV, 1. magis specie et motu atque ipso amictu capiebat homines quam dicendi copia; Bru 224. specie comparantur, ut anteponantur quae propter se expetenda sunt iis, quae propter aliud; Top 69. quae (virtutes) specie dispares prudentia coniunguntur; orat 33. (milites) praesidio sunt specie consuli, re et veritate nobis; Phil VII 13. quae (nomina) prima specie admirationem, re explicata risum moverent; fin IV 61. agro bene culto nihil potest esse nec usu uberis nec specie ornatus; Cato 57. — 2. a: f. II, 1. offero. vidi forum comitiumque adornatum ad speciem magnifico ornatu, ad sensum cogitationemque acerbo et lugubri; Ver I 58.

specillum. Sonde: I. qui (Aesculapius) specillum invenisse dicitur; nat III 57. — II. L. Crassus specillis prope scrutatus est Alpes, ut triumphum causam aliquam quaereret; Piso 62.

specimen. Kennzeichen, Probe, Beispiel, Muster: I. I. C. Caesaris, in quo mihi videtur specimen fuisse humanitatis, salis, suavitatis, leporis; Tusc V 55. — 2. quod ingenii specimen est quiddam transilire ante pedes positum; de or III 160. hoc specimen est popularis iudicii; Bru 188. — II. illud num dubitas, quin specimen naturae capi deceat ex optima quaque natura? Tusc I 32. damnatio obtigit P. Rutilio, quod specimen habuit haec civitas || hic civis || innocentiae; Piso 95. cur temperantiae prudentiaeque specimen pontifex maximus est Q. Scaevola trucidatus? nat III 80.

speciosus, wohlgestaltet, schön fflingend: splendore vocis et dignitate motus fit speciosum et illustre, quod (Marcellus) dicit || dicitur ||; Bru 250. familiarum gladiatorum nactus est speciosam; Sest 134.

spectaculum. Anblick, Schauspiel, Schauplatz, Tribüne: I. 1. crudele gladiatorum spectaculum et inhumanum non nullis videri solet, et haud scio an ita sit, ut nunc fit; Tusc II 41. — 2. o spectaculum

miserum atque acerbum! Ver V 100. — II, 1. a pparo: f. III, 2. spectacula sunt tributim data; Muren 72. facio: f. I, 1. quam multa, quam varia, quanta spectacula animus in locis caelestibus esset habiturus; Tusc I 47. utinam P. Clodius viveret potius quam hoc spectaculum viderem! Milo 104. — 2. homini non amico nostra incommoda spectaculo esse nollem || nolim ||; A X 2, 2. — 3. tantus est ex omnibus spectaculis usque a Capitolio plausus excitatus, ut . . .; Sest 124. — III, 1. populi sensus maxime theatro et spectaculis perspectus est; A II 19, 3. videmusne, ut (pueri) pompa, ludis atque eius modi spectaculis teneantur? fin V 48. — 2. ut in illo apparatusissimo spectaculo studium populus Romanus tribuerit absentibus; Phil I 36.

spectatio, Schauen, Anblick, Besichtigung, Prüfung: I. apparatus spectatio tollebat omnem hilaritatem; ep VII 1, 2. — II, 1. animum levare cum spectatione tum etiam religionis opinione et fama; A XIII 44, 2. — 2. deductiones fieri solebant, primum pro spectatione et collybo; Ver III 181.

spectator, Zuschauer, Beobachter: I. cur ego absum || non adsum || vel spectator laudum tuarum vel particeps vel socius vel minister consiliorum? ep II 7, 2. quod illi ne auditores quidem suae gloriae, ego etiam spectator meae laudis esse potuissem; dom 64. sunt homines quasi spectatores superarum rerum atque caelestium; nat II 140. — II. quem nunc mearum ineptiarum testem et spectatorem fortuna constituit; de or I 112. nonne socii spectatores se otiosos praebuerunt Leuconicae calamitatis? of II 26.

spectio, Beobachtungsrucht: nos nuntiationem solum habemus, consules et reliqui magistratus etiam spectationem; Phil II 81.

specto, spectatus, schauen, an schauen, zuschauen, betrachten, prüfen, erproben, trachten, streben, zielen, berücksichtigen, sich beziehen, part. bewährt: I, 1. senatoribus singulis spectatum e senatu redeuntibus; Sest 117. — 2. spectantibus omnibus; Ver I 53. illa te semper etiam potiora duxisse, quae ad sapientiam spectarent; de or III 82. quae argumenta ad id, quod in iudicium venit, spectantia debent adferri; de or II 132. omnia utriusque consilia ad concordiam spectaverunt; ep IV 2, 3. quando inest in omni virtute cura quaedam quasi foras spectans; fin V 67. qui hanc gratulationem ad iudicium corrupendum spectare videbant; Ver pr 19. eorum omnia officia quo spectare debeant; fin IV 46. quorsum igitur haec spectat tam longa oratio? de or III 91. quo igitur haec spectat oratio? A VIII 2, 4. quae (ars) in unum exitum spectantibus rebus contineretur; de or I 92. quae res ad caedem maximam spectat; A XIV 13, 2. si (ista studia) ad imitandos summos viros spectant; fin V 6. — II, 1. nos in vita, non quae cuique peccato poena sit, sed quantum cuique liceat, spectare debemus; par 25. noli spectare, quanti homo sit; Q fr I 2, 14. — 2. quo spectat illud, nisi ut opifices concitentur? Ac II 144. haec eo spectant, ut et hortet et suadeam; ep III 4, 3. plane hoc spectat, ut se duce bellum geratur cum Antonio; A XVI 8, 1. — 3. unum illud spectavi, neminem isti patronum futurum; Sex Rosc 58. hoc spectant leges, hoc volunt, incolumem esse civium coniunctionem; of III 23. — III. nemo illum ex trunco corporis spectabat; Q Rosc 28. quod si solum spectaretur; inv I 75. non idem semper dicere, sed idem semper spectare debemus; ep I 9, 21. f. II, 2. A XVI 8, 1. 3. non ex eventu cogitationem spectari oportere; inv II 23. possunt in pactionibus faciendis non legem spectare censoriam, sed potius commoditatem conficiendi negotii et liberationem molestiae; Q fr I 1, 35. qui dignitatem, qui rem publicam, qui gloriam spectatis; Sest 51. hoc in genere spectabitur locus, tempus, occasio, facultas; inv II 40.

Siculi ad meam fidem, quam habent spectatam iam et cognitam, confugiunt; div Caec II. expones, quae spectet, florida et varia? Tusc III 43. cum in hominibus iuvandis aut mores spectari aut fortuna soleat; of II 69. non modo suffragia nulla fuisse, sed ne genera quidem spectata esse; Ver II 120. gloriam: f. dignitatem. ceterarum homines artium spectati et probati; de or I 124. duo sunt tempora, quibus nostrorum civium spectentur iudicia de nobis, unum honoris, alterum salutis; Vatin 10. legem, liberationem: f. commoditatem. locum: f. facultatem. hos ludos servi fecerunt, servi spectaverunt; har resp 24. mores: f. fortunam. occasionem: f. facultatem. quod bonorum possessio spectetur non in aliqua parte, sed in universis, quae teneri et possideri possint; Quinct 89. ubi res spectatur, non verba penduntur; orat 51. rem publicam: f. dignitatem. qui sententiam scriptoris non ex ipsius scripto spectet; inv II 128. si barbarorum est in diem vivere, nostra consilia sempiternum tempus spectare debent; de or II 169. f. facultatem. varia: f. florida. honestissimi et spectatissimi viri; Sest 6. in perfecto et spectato viro; Lael 9. in omnibus rebus voluntatem spectari oportere; inv II 101. — IV. invenitur, quid sit, quod natura spectet extremum in bonis; Tusc V 71.

spectrum, Bild, Vorstellung: I. in meane potestate sit spectrum tuum; ep XV 16, 2. — II. Catus Insuper, Epicurius, quae ille Gargettius et iam ante Democritus *ειδωλα*, hic „spectra“ nominat. his autem spectris etiamsi oculi possent || possunt || ferri, animus qui possit, ego non video; ep XV 16, 1, 2. — III. I. „διανοητικὰς φαντασίας“ spectris Catianis excitari; ep XV 16, 1. ferri: f. II. nec tamen hoc usu venit propter „spectra Catiana“; ep XV 19, 1.

specula, Hoffnung, Hoffnungsstimmung: I. qui aliquid ex eius sermone speculae degustarant; Cluent 72. — II. quod in communibus miseriis hac tamen oblectabar specula, Dolabellam fore ab iis molestiis liberum; ep II 16, 5.

specula, Sparte: 1. est Narbo Martius specula populi Romani ac propugnaculum istis ipsis nationibus oppositum et obiectum; Font 13. — 2. idecirco in hac custodia et tamquam specula conlocati sumus, ut . . .; Phil VII 19. multo ante tamquam ex aliqua specula prospexi tempestatem futuram; ep IV 3, 1. regem semper in speculis fuisse; Deiot 22.

speculator, Späher, Kundschafter, Forsther: I. 1. oculi tamquam speculatores altissimum locum obtinent; nat II 140. non pudet physicum, id est speculatorem venatoreque naturae, ab animis petere testimonium veritatis? nat I 83. — 2. illum P. Gavius non speculatorem fugitivorum fuisse; Ver V 164. — II. pudet: f. I. 1. petit. fides mea custodem repudiat, diligentia speculatorem reformidat; div Caec 51.

speculatrix, Auspäherin: Furiae deae sunt, speculatrices, credo, et vindices facinorum et sceleris; nat III 46.

specular, spähen, beobachten, überwachen: I. quod nec insidiando nec speculando adsequi potui, ut liceret . . .; de or I 136. — II. multorum te oculi et aures speculabuntur atque custodient; Catil I 6. cum speculatur atque obsidet rostra vindex temeritatis curia; Flac 57.

speculum, Spiegel: I. a parvis aut a bestiis, quae putat esse specula naturae; fin II 32. — II. 1. ut sese splendore animi et vitae suae sicut speculum praebeat civibus; rep II 69. — 2. in quibus (versibus) possit istius tamquam in speculo vitam intueri; Piso 71.

specus, Grotte: me paucos pedes || specus || in extremo fundo, et eos quidem subterraneos servitutis putasse aliquid habituros; A XV 26, 4.

spelunca, Höhle, Grotte: I. prope est spelunca quaedam; Ver IV 107. — II. iam decimum annum (Philoctetes) in spelunca iacet; fin II 94. — III. adde huc speluncarum concavas altitudines || amplitudines ||; nat II 98.

sperno, verſchmähen, verwerfen, verachten: neque eos (legatos) solum praesentes, sed multo magis nos sprevit; Phil XIII 21. quorum animi spretis corporibus evolvant; div I 114. eloquentia haec forensis spreta a philosophis et repudiata; orat 13. volumus humana omnia spernentem illum esse; Tusc IV 61. legatos: f. alqm. ut spernant discipuli magistros; rep I 67. sprete et contempta voluptate; Cato 53.

spero, hoffen, erwarten, vermuten: I. 1. proinde || perinde || quasi sperare sit prudentius quam timere; Tusc I 86. — 2. me, quem boni constantem, ut spero, semper existimassent; Sulla 20. ex eo (P. Crasso) cum ab ineunte eius aetate bene speravisset; ep XIII 16, 1. a qua (Clodia) ipsa ob eam causam sperare videor, quod . . .; A XIII 29, 2 (3). ut neque accusator timere neque reus sperare debuerit; Cluent 20. — II. 1. tametsi de absolute istius neque ipse iam sperat nec populus Romanus metuit; Ver I 6. f. III. alqd; Sulla 34. — 2. quibus illam relictionem consulis sui gratam sperat fore; Ver I 35. spero multa vos in re publica bona esse visuros; Milo 78. me biduo duarum rerum, quas maxime timebam, spero liberatum metu; Tusc II 67. sperat adulescens diu se victurum, quod sperare idem senex non potest. insipienter sperat; Cato 68. spero tibi me causam probasse, cupio quidem certe; A I 1, 4. — III. ne qui forte incipiat improbus aliquid sperare de te; Sulla 34. sperabis omnia optime; ep IV 13, 7. si mihi quicquam esset abs te speratum; Q fr I 1, 43. quod sperem, non dispicio; Q fr I 3, 5. hoc spero melius; A VI 6, 1. etsi (Trebatius) nihil bene sperat; A IX 9, 4. f. II. 2. Cato 68. nullo nec accepto ab iis (dis) nec sperato bono; nat I 116. Metelli sperat sibi quisque fortunam; Tusc I 86. etiam gloriam sperabit a latronum gregibus et praemia; Phil XII 26. nos non de reliqua et sperata gloria iam laborare, sed de parta dimicare; Q fr I 1, 43. qui uno tempore fratris uxorem speratosque liberos interfecerit; Cluent 125. praemia: f. gloriam. alter ab isdem (operis) se etiam invito senatu provinciam sperare dicebat; Sest 18. is (Pennus) omnia summa sperans aedilicium est mortuus; Bru 109. nulla nec adiuncta nec sperata voluptate; fin II 63.

spes, Hoffnung, Erwartung, Aussicht: I. 1. omnes (Catilinae) spes atque opes concidisse; Catil III 16. bona spes cum omnium rerum desperatione confligit; Catil II 25. in te et in conlega omnis spes est; ep X 22, 1. extenuari spem nostram et evanescere; A III 13, 1. hereditatis spes quid iniquitatis in serviendo non suscipit? quem nutum locupletis orbi senis non observat? par 39. spes rapiendi atque praedandi occaecat animos eorum; Phil IV 9. suscipit: f. observat. magna me spes tenet bene mihi evenire; Tusc I 97. — 2. o falsam spem! Sulla 91. — II. 1. superioribus litteris, cum iam ab aliis desperata res esset, tamen tibi ego spem naturae decessionis adferebam; Q fr I 1, 1. idem Cretensibus spem deditionis non ademit; imp Pomp 35. meam de tua erga me benivolentia spem confirmaveris; ep XIII 29, 8. tanta in eo rei publicae bene gerendae spes constituebatur, ut . . .; imp Pomp 62. quoniam et me quodam modo invitae et tui spem das; rep I 15. quis esset, qui sociis in defendenda re publica nostra spem praemiorum eripi vellet? Balb 49. pacis spem a publico consilio esse exclusam; Bru 329. spe pacis exclusa; ep VI 21, 1. extenuo: f. I. 1. evanescit. quodsi meam spem vis improborum fefellerit atque superaverit; Catil IV 23. sive habes aliquam spem de re publica sive desperas; ep II 5, 2. si ullam in

amicitia mea spem habes; ep XIII 50, 2. non ut tu || sitam || uno in eo (Pompeio) iudico spem de salute rei publicae; A VIII 2, 4. spe pacis oblata; Phil XII 18. ut militibus spes ostendatur praemiorum; Phil III 14. omnis in tua posita est humanitate mihi spes huius levandae molestiae; A I 17, 4. dolor corporis perfertur spe proposita boni; Tusc III 61. perspicis profecto, equaenam nobis spes salutis relinquatur; Q fr J 4, 2. supero: f. fallo. fraudandi spe sublata solvendi necessitas consecuta est; of II 84. — 2. video nos privari spe beatoris vitae; Tusc I 82. tuis sententiis omni est spe salutis spoliatus Antonius; Phil XII 5. — 3. C. Marius cum a spe consulatus longe abesset; of III 79. vos repentini in nos indices conseditis, ab accusatoribus delecti ad spem acerbatis; Sulla 92. quod nulla equidem habeo in spe; A XI 19, 1. qui etiam non nullos agrestes in eandem illam spem rapinarum veterum impulerunt; Catil II 20. quae te ratio in istam spem induxit, ut putares . . .? of II 53. quoniam ingressi in spem rei publicae recuperandae sumus; Phil V 11. id in optima spe pono; A XIII 22, 5. nisi suam vitam ad spem mei reditus reservasset; Sest 76. veteres ad spem caedis Catilinae copias esse revocatas; Quir 13. si est aliquid in spe; A III 23, 4. quoniam in spe firmiore sumus; A VIII 11, B, 1. dum in spe pax fuit; A VIII 11, D, 8. tum eram in maxima spe, nunc ego quidem in nulla; A IX 19, 2. — III, 1. adulescentiam plenam spei maximae; Cael 80. — 2. redimeret adulescentem summa spe et animi et ingenii praeditum; Phil II 46. — IV, 1. spei fructum rei convenit et evento reservari; Phil XIV 5. nec habere ne spei quidem extremum et tamen commune solacium; nat III 14. — 2. homines nulla spe rerum gerendarum; fin V 52. — 3. hominem sine spe, sine sede; Cael 78. fieri quaedam ad meliorem spem inclinatio visa est; Sest 67. — V, 1. qui spe amplissimorum praemiorum ad rem publicam adducti metu crudelissimorum suppliciorum carere non possumus; Milo 5. inani et tenui spe te consolaris; Q Rose 43. qui iam spe atque opinione praedam illam devorasset; Ver I 135. ducuntur (homines) spe sibi id utile futurum; of II 22. qui nunc primum spe vestrae aequitatis erigere animum et paulum respirare a metu coepit; Cluent 200. cum tibi vana quaedam falsa spe inductus pollicebar; Planc 101. quarum (voluptatum) potiendi se inflammatis multos labores susceperant; fin I 60. cum hostium classis Italiam spe atque animis inflata peteret; Muren 33. quae (salus) spe exigua extremaque pendet; Flac 4. respirare: f. erigere. cum essent animi servorum et spe et metu temptati; Cluent 176. terrore ac metu multos, plures etiam spe et promissis tenebat; Sest 34. — 2. quod cum spe magna sis ingressus; Rab Post 5. per quem (locum) praeter spem in miseriis demonstratur esse; inv I 108. (honos) non solum datur propter spem temporum reliquorum, sed . . .; Phil IV 41. nemo umquam sine magna spe immortalitatis se pro patria offerret ad mortem; Tusc I 32.

sphaera, Kugel, Weltkugel, Kreisbahn: I conum tibi ais et cylindrum et pyramidem pulchriorem quam sphaeram videri; nat II 47. — II, 1. quamvis sphaeram in scaenam, ut dicitur, attulerit Ennius, tamen in sphaera fornicis similitudo inesse non potest; de or III 162. quam (sphaeram) ab eodem Archimede factam posuerat in templo Virtutis Marcellus idem; rep I 21. habent suam sphaeram stellae inerrantes ab aetheria coniunctione secretam et liberam; nat II 55. cum machinatione quadam moveri aliquid videmus, ut sphaeram, ut horas; nat II 97. pono: f. facio. secerno: f. habeo. dicebat Gallus sphaerae illius alterius solidae atque plenae vetus esse inventum, et eam a Thalete Milesio primum esse tornatam; rep I 22. — 3. cum Archi-

medes lunae, solis, quinque errantium motus in sphaeram inligavit; Tusc I 63. insum in: f. 1. adfero. — III. hoc sphaerae genus, in quosolis et lunae motus inessent et earum quinque stellarum, quae errantes nominarentur, in illa sphaera solida non potuisse finiiri; rep I 22. inventum: f. II, 1. torno. — IV. in sphaera maximi orbis medii inter se dividuntur; fat 15. f. III.

Sphinx, Sphing: cum Sphingem domi habeas; fr G, b, 38.

spica, Ähre: I. cum (natura fruges) ad spicam perduxerit ab herba; fin IV 37. — II. ne seges quidem igitur spicis uberibus et crebris, si avenam uspiam videris; fin V 91.

spiculum, Sphinge, Lanze: I. qui (Epaminondas) tum denique sibi evelli iubet spiculum, posteaquam . . .; ep V 12, 5. — II. ut Lacedaemonii suos omnes agros esse dictitarint, quos spiculo possent attingere; rep III 15.

spicum, Ähre: I. »spicum inlustre tenens splendenti corpore Virgo«; nat II 110. — II. ex ||e|| quibus (vaginis viriditas) cum emerit, fuadit frugem spici ordine structam; Cato 51.

spina, Dorn, Stachel, Grüte, Spitzfindigkeit: I. Panaetius nec acerbiter sententiarum nec disserendi spinas probavit; fin IV 79. — II. »illa (Pistrix) usque ad spinam mergens se caerulea condit«; fr H IV, a, 664. — III. humus erat spinis coperta piscium; fr A VI 1. quarum (animantium sunt) aliae spinis hirsutae; nat II 121.

spiniger, spindlig: »(lumen) spinigeram subter caudam Pistricis adhaesit«; fr H IV, a, 422.

spinus, spindlig: A. Stoicorum non ignorans quam sit subtile, vel spinosum potius, disserendi genus; fin III 3. haec erat spinosa quaedam et exilis oratio; de or I 83. — B. postea, qui dialectici dicuntur, spinosiora multa pepererunt; orat 114.

spirabilis (spirabilis), luftförmig: sive illi (animi) sint animales, id est spirabiles, sive ignei; Tusc I 40. fac (animi naturam) igneam, fac spirabilem; Tusc I 70. [Cicero spirabile dixit in libro de «eorum natura»]; nat fr. 6.

spiritus, Geist, Luft, Atem, Leben, Stoff, Hochmut, Begeisterung: I. cum spiritus eius (Demosthenis) esset angustior; de or I 261. illos eius spiritus Sicilienses quos fuisse putetis, recordamini; Ver III 22. vobis et populo Romano vilis meus spiritus esse non debet; Phil XII 21. — II, 1. res gestae, credo, meae mihi nescio quos spiritus attulerunt; Sulla 27. ut collegae tui contaminatum spiritum pertimescerem; Piso 20. spiritus per arterias (in omne corpus diffunditur); nat II 138. si cui sit infinitus spiritus datus; de or III 181. cum nullum tranquillum spiritum duxerimus; Arch 30. ut possimus ad id tempus rei publicae spiritum ducere; ep X 1, 1. in pulmonibus inest mollitudo ad hauriendum spiritum aptissima; nat II 136. in isdem causis perpetuum et eundem spiritum sine ulla commutatione obtinebis? orat 110. pertimesco: f. contamino. — 2. etsi carent libri spiritu illo, propter quem maiora eadem illa cum aguntur quam cum leguntur videri solent; orat 130. alter eos punctum temporis frui vita et hoc communi spiritu non putat oportere; Catil IV 7. — 3. non in spiritu vita est; Phil X 20. — III. si (senectus) usque ad ultimum spiritum dominatur in suos; Cato 38. — IV, 1. clausulas atque interpuncta verborum animae interclusio atque angustiae spiritus attulerunt; de or III 181. — 2. venit ad me etiam Q. Fufius quo vultu, quo spiritu! A IX 5, 1. — V, 1. eodem tempore et suscipimur in lucem et hoc caelesti spiritu augemur; har resp 57. sic verba versu includere, ut nihil sit ne spiritu quidem minimo brevius aut longius quam necesse est; de or III 184. quod id, quod dicit, spiritu, non arte determinat; de or III 175. (Demo-

sthenes) summa voce versus multos uno spiritu pronuntiare consuescebat; de or I 261. cum tribus rebus animantium vita teneatur, cibo, potionem, spiritu; nat II 134. spiritu quasi necessitate aliqua verborum comprehensio terminatur; Bru 34. oppressi, si non spiritu, at virtutis laude vivemus; Phil XIII 7. luit vir egregius extremo spiritu; Tusc I 96. — 2. num quis horum miser hodie? ne tum quidem post spiritum extremum; Tusc I 89. propter: f. II, 2. careo.

spiro, atmen, aufhauchen, leben: I. ut in vivi etiam et spirantis capite bustum suis manibus imponeret; dom 134. videtur Laelii mens spirare etiam in scriptis; Bru 94. quandam effigiem spirantis mortui (vidisses); Q fr I 3, 1. spirante etiam publica; Sest 54. — II. fortibus sane oculis Cassius (Martem spirare diceret) se in Siciliam non iturum; A XV 11, 1.

spisse, langsam: cum spisse atque vix ad Antonium Crassumque pervenimus; Bru 138.

spissus, zögern, langsam, schwierig: etiam si est aliquando spissius; de or III 145. sin id erit spissius; ep II 10, 4. ita omnia tarda adhuc et spissa; A X 18, 2. exitus spissi et producti esse debent; de or II 213. spissum sane opus et operosum; Q fr II 12, 1.

splendeo, glänzen, strahlen: »splendenti corpore Virgo«; nat II 110. quae (virtus) splendet per sese semper; Sest 60.

splendesco, glänzend werden, aufleuchten: nihil (est) tam horridum, quod non splendet oratione; par 3. canorum illud in voce splendet etiam nescio quo pacto in senectute; Cato 28.

splendide, glänzend, herrlich: acta aetas honeste ac splendide; Tusc III 61. quae splendide dicta sint; fin I 6. Demosthenem ornate splendideque facere potuisse; of I 4. se non ornare magnifice splendideque convivium (posse); Quinct 93.

splendidus, glänzend, prächtig, ansehnlich, bedeutend, ausgezeichnet: A. erat is splendidissimo candore inter flammam circus elucens; rep VI 16. causa splendidior fiet; Sex Rose 142. testis splendidissima civitas Lilybaetana; Ver V 10. meruisse (se) cum L. Raecio, splendidissimo equite Romano; Ver V 161. Q. Sosius, splendidus eques Romanus ex agro Piceno; nat III 74. e multis splendidisque familiis; Sex Rose 133. etsi id (oratorum genus) melius est, quod splendidus et magnificentius; Bru 201. in M. Annii, hominis splendidissimi, testimonio; Ver V 73. optimo quisque et splendidissimo ingenio; of III 25. locorum splendidis nominibus inluminatus est versus; orat 163. orationes nondum satis splendidas verbis; Bru 104. video splendidiorum petitionem tuam; ep X 25, 2. in provincia tam splendida; Ver V 137. splendidam quandam rationem dicendi tenet; Bru 261. — B. veniamus ad splendidiora; Phil II 63.

splendor, Glanz, Pracht, Ansehen, Schmuck, Zierde: I. (candelabrum) erat eo splendore, qui ex clarissimis gemmis esse debebat; Ver IV 65. cum ei (Curioni) splendor non defuisset; Bru 124. est: f. debet. nec illius animi aciem praestringit splendor sui nominis; Rab Post 43. — II, 1. ut viri boni et splendorem et nomen amittas; of III 82. hunc tu vitae splendorem maculis aspergis istis? Planc 30. actio eius (Pompei) habebat in voce magnum splendorem; Bru 239. eo negotio M. Catonis splendorem maculare voluerunt; Sest 60. qui (M. Seius) ne equestrem quidem splendorem incolumem a calamitate iudicii retinere potuisset; Planc 12. — 2. sum: f. I. debet. — 3. istorum religio sacrorum a splendore huius imperii abhorrebat; Flac 69. — III, 1. cupidi splendoris et gloriae; of I 43. — 2. te splendore et vetustate familiae fretum; Planc 12. honesti homines et summo splendore praediti; Cluent 198. — 3. erat (Hortensius) in verborum splendore elegans; Bru 303. — IV. quo splendore vir, qua

fide! Flac 89. — V. splendore nominis capti; fin I 42. quod (vestibulum Q. Mucii) cotidie frequentia civium ac summorum hominum splendore celebratur; de or I 200. ut sese splendore animi et vitae suae sicut speculum praebeat civibus; rep II 69. cogitarat omnes superiores muneris splendore superare; dom 111.

spoliatio, Plünderung, Beraubung: I. misericordiam spoliatio consulatus magnam habere debet; Muren 87. — II. cum in legatione oppidorum fanorumque spoliationes cogitaret; Ver II 18. — III. an erat mihi in tanta spoliatio omnium rerum vita retinenda? Sest 47.

spoliator, Plünderer: si tu eorum [etiam] spoliatorem vexatoremque defendis; Ver IV 80.

spoliatrix, Berauberin: tunc Venerem illam tuam spoliare (ausa es) ornamentis, spoliatricem ceterorum? Cael 52.

spolio, berauben, plündern: I, 1. est gravius spoliari fortunis quam non augeri dignitate; Planc 22. — 2. qui (Mars) saepe spoliante iam et exultantem evertit et perculit ab abiecto; Milo 56. — II. quem multo auro spoliare possit; leg I 41. mihi spoliatio et domesticis et forensibus ornamentis atque solaciis; ep V 15, 3. quod istam miseram patrimonio, fortuna omni spoliata relinquam; A XI 9, 3. nihil illo regno spoliatus; A VI 1, 4. aratores spoliati ac vexati querebantur; Ver III 29. quae (civitas) si voce L. Crassi carebit, ornamento quodam se spoliata putabit; de or II 144. vidimus mensibus post paucis et exercitum et consulem spoliatum; Ver III 177. haec oratio deos spoliati motu et actione divina; nat I 102. exercitum: f. consulem, qui fana spoliavit omnia; Ver III 6. cum forum voce erudita spoliatum atque orbatum videret; Bru 6. amicissimum hominem si honestate spoliatum audierit; Rab Post 44. hospitium spoliatum ac proditum; Ver IV 60. ad oraculum orbis terrae vexandum ac spoliandum; Font 30. parcat inventus pudicitiae suae, ne spoliaret alienam; Cael 42. si eam (salutem mihi) nullis spoliatis ornamentis dedisset; Ligat 7. vide, ne, dum novo ornatu velis ornare iuris civilis scientiam, suo quoque eam concesso et tradito spoliis atque denudes; de or I 235. spoliavit virtutem suo decore; Ac I 33. eius vitam quisquam spoliandam ornamentis esse dicit, cuius . . .? Sest 83. ut urbs tota spoliaretur; Ver II 50.

spolium, Beute, Raub: I, 1. spirante etiam re publica (consules) ad eius spolia detrahenda advolaverunt; Sest 54. tolli ex urbe monumenta maiorum, spolia hostium; Ver II 88. — 2. qui abiectum hoc cadaver consularibus spoliis nudare non nolint; Piso 82. — 3. ne ornamentis eius omnibus Sex. Naevius pro spoliis abutatur; Quinct 99. si ex eius (Galli) spoliis sibi et torquem et cognomen induit; fin II 73. — II. istorum villae sociorum plurimis et pulcherrimis spoliis ornatae refertaeque sunt; Ver V 127. — III. ut aliorum spoliis nostras facultates, copias, opes augeamus; of III 22. eum (locum) exuviis nauticis et classium spoliis ornatum; imp Pomp 55. f. II.

spondaulium, Opfergang: hominis histronis + spondalli || spondaulia, spondalia || illa dicentis; de or II 193.

spondeo, geloben, feierlich versprechen, sich verbürgen: I. scire velim, quando dicar spondidisse et pro patre anre pro filio; A XII 14, 2. nulli populo Romano pro me maiores mei sponderunt; mihi creditum est; agr II 100. — II, 1. quod ego non modo de me tibi spondere possum, sed de te etiam mihi; ep XV 21, 1. — 2. spondebo tibi vel potius spondeo in meque recipio eos esse M. Curii mores, ut . . .; ep XIII 17, 3. tibi ut sponderem se dignum et te et nobis futurum; A XVI 5, 2. — III. ex sponso egit; Quinct 32. ea spondent, confirmant;

A XI 6, 3. j. II, 1. cum fortissimis legionibus vacationes, pecunias, agros spondidisti; Phil VII 10. quibus (legionibus) honores et praemia spondidisti; Phil V 28. vacationes: j. agros.

spondeus (spondius), Spondeus, Lied aus Spondeen: I. ne spondius quidem funditus est repudiandus, etsi, quod est e longis duabus, hebetior videtur et tardior; habet tamen stabilem quandam et non expertem dignitatis gradum; orat 216. — II, 1. ut (tubicina) spondeum caneret; fr F X 3. Ephorus fugit spondeum et trochaeum; orat 191. repudio: j. I. — 2. comprehensio in spondios ca dit; orat 223.

spongia, Schwamm: I. in pulmonibus inest ad similibus spongiis mollitudo; nat II 136. — II. e foro spongiis effingi sanguinem; Sest 77.

sponsalia, Verlobung, Verlobungsfeier: qui (homines) Romam venerunt factis sponsalibus; A VI 6, 1. sponsalia Crassipedi praebui; Q fr II 5, 2.

sponsio, Versprechen, Verpflichtung, Gelübde, Abmachung, gerichtliche Wette: I. Scandilium cogis — quid? sponsonem acceptam facere? Ver III 139. sponsio facta est cum cognitore tuo Apronio de fortunis tuis omnibus; Ver III 137. cum is (Lutatius) sponsonem fecisset, NI VIR BONUS ESSET; of III 77. j. accipio. ostendo eum, qui fateatur se deiecisisse, vincere sponsonem, si ostendat eum non possedisse; Caecin 91. — II. verba ipsa sponsonis facere mecum; Caecin 80. — III. tu sponsonem condemneris necesse est; Tul 53. cum palam Syracusis te audiente maximo conventu L. Rubrius Q. Apronium sponsonem lacessivit; Ver III 132. † diligentiam || de diligentia || votorum satis in lege dictum est ac votis || † ac voti || sponsio, qua obligamur deo; leg II 41. numquid est causae. quid iste ex edicto non possederit, ego sponsonem vicerim? Quinct 84.

sponsor, Bürge: I, 1. cotidie sponsores et creditores L. Trebellii convenire; Phil VI 11. casus mirificus quidam intervenit quasi sponsor humanitatis tuae; ep VII 5, 2. — 2. quod sponsor es pro Pompeio; ep VI 18, 3. — II. Tulliola tuum munusculum flagitat et me ut sponsores appellat; A I 8, 3. possumus, ut sponsores appellemus, procuratorem || procuratores || introducere; neque enim illi litem contestabuntur. quo facto non sum nescius sponsores liberari; A XVI 15, 2.

sponsus, Bräutigam: is animadvertit sororem suam sponsi nomen appellentem identidem Curiatii; inv II 78.

sponsus, Bürgschaft: de sponsu si quid perpereris, velim scire; A XII 19, 2.

sponte, aus eigenem Antrieb, Entschluß, von selbst, für sich: I. cum illa civitas cum Poenis suo nomine ac sua sponte bellaret; Ver IV 72. quae sua sponte cadunt plerumque numerose; orat 175. gaudeo id te mihi suadere, quod ego mea sponte pridie feceram; A XV 27, 1. Ap. Claudium senatui populoque Romano non Midaensium testimonio, sed sua sponte esse laudatum; ep III 8, 3. ut in his rebus summe nostra sponte moveamur; fin V 46. sua sponte homines in amicorum periculis vestitum mutare non solent? Sest 33. sin ipse tua sponte processeris; Ac II 49. quod (peccatum) sponte sua reus punitus sit; inv II 80. — II. quod (tempus aetatis) ipsum sua sponte infirmum est; Cael 10. quod sit ipsum perse, sua vi, sua sponte, sua natura laudabile; fin II 50.

sportella, Speiseförbchen, falte Kutsche: dedicandae tibi sunt sportellae et artolagani tui; ep IX 20, 2.

spuma, Schaum: I. cum spumas ageret in ore; Ver IV 148. — II. altera (Venus) spuma procreata; nat III 59.

spumo, mit Schaum bedecken: »saxa cana salis niveo spumata liquore«; div I 13.

spurce, unfauber, unflätig: qui in illam miseram tam spurce, tam impie dixeris; Phil II 99. si quod eorum (adversariorum) spurce, superbe, malitiose factum proferetur; inv I 22. (Quintus) perscribit spurcissime, quas ob causas fecerit; A XI 13, 2.

spurco, bescheln: tu forum spurces? Sest 78. scilicet tu helluoni spurcatissimo, Sex. Clodio, omne frumentum tradidisti; dom 25.

spurcus, unfauber, unflätig, schlecht: capita taeterrima et spurcissima, Dolabella et Antonius; Phil XI 1. homo avarissime et spurcissime, redde bona sodalis filio! Ver I 94. hanc tibi legem Clodius scripsit spurciorum lingua sua; dom 47. cum iter facerem tempestate spurcissima; fr E V 13.

sputatilius, anspicenswert, sputum, Auswurf: Sisenna dixit quaedam eius „sputatilica“ esse crimina; tum C. Rusius: „sputatilica, quid est hoc? sputa quid sit scio, tilica nescio“; Bru 260.

squaleo, trauern: squalabat civitas publico consilio veste mutata; Sest 32. squalent municipia; Milo 20.

squalide, rauß: illa dixerunt tum defnientes, tum partientes, ut vestri etiam, sed vos squalidius; fin IV 5.

squalidus, rauß: quia (haec) sua sponte squalidiora sunt; orat 115.

squalor, Schmutz, Elend, Trauerfleidung, Trauer: I. quid parentes sentiant, matris maeror, squalor patris declarat; Cael 4. mi ante oculos dies noctesque versatur squalor vester et maeror; ep XIV 3, 2. — II, 1. ne illius luctum squaloremque aspicerem; A III 10, 2. ille inrisit squalorem vestrum; sen 12. hic tot et talium civium squalor, hic luctus, hae sordes susceptae sunt propter unum me; Sest 145. — 2. video P. Lentulum in hoc misero squalore et sordibus; Sest 144. — III. surrexisset Apronius non ut decumans squaloris plenus ac pulveris; Ver III 31. — IV. ne forte mater hoc sibi optatissimum spectaculum huius sordium atque luctus et tanti squaloris amitteret; Cluent 192. — V. is in te non squalore et lacrimis Siciliae con-citetur? Ver III 6. squalore huius et sordibus laetatur; Cluent 18.

squama, Schuppe: pluma alias (animantes), alias squama videmus obductas; nat II 121.

squamiger, schuppig: »exin squamigeri † serpentes ludere Pisces«; fr H IV, a. 574.

squamosus, schuppig: »hanc (Pistricem) Aries tegit et squamoso corpore Pisces«; nat II 114.

squilla, Binnennadler: 1. admonita squillae morsu pina || a squilla [pina] morsu || comprimit conchas; nat II 123. — 2. pina cum parva squilla quasi societatem coit comparandi cibi; nat II 123.

st, stille! leniter adridens Scipio: st! quaeos, inquit, ne me e somno excitetis; rep VI 12. sed st! || si, al. || litteras tuas exspecto; ep XVI 24, 2.

stabilio, befestigen, stützen: qua (oratione animus) stabiliat leges; leg I 62. qui hanc rem publicam stabiliverunt; Sest 143. ad stabilendas urbes nostra pergit oratio; leg I 37.

stabilis, feststehend, fest, dauerhaft, sicher: A. nihil est tam ad diurnitatem memoriae stabile, quam id, in quo aliquid offenderis; de or I 129. animus sine fide stabilis amicis non potest esse; inv I 47. nisi stabili et fixo et permanente bono beatus esse nemo potest; Tusc V 40. ut nostram stabilem conscientiam contemnamus; fin II 71. in qua (tyrannorum vita) nulla stabilis benivolentiae potest esse fiducia; Lael 52. (spondius) habet stabilem quandam et non expertem dignitatis gradum; orat 216. qui te in matrimonio stabili et certo conlocavit; Phil II 44. oratio quoniam tum stabilis est, tum volubilis; orat 187. pacem stabilem nobis habere licuisset; Phil XIII 2. perseverantia est in ratione bene considerata stabilis et perpetua permansio; inv

II 164. ea ratione stabili firmaque contemnere; of I 67. huic certae stabilique sententiae quae sint coniuncta; fin I 55. eam (voluptatem) stabilem appellas; fin II 75. — B. sunt firmi et stabiles et constantes eligendi; Lael 62.

stabilitas, *Beständigkeit*: I. in ea (virtute) est convenientia rerum, in ea stabilitas, in ea constantia; Lael 100. — II. in talibus ea, quam iam dudum tractamus, stabilitas amicitiae confirmari potest; Lael 82. firmamentum stabilitatis constantiaeque est eius, quam in amicitia quaerimus, fides; Lael 65. — III. firmamentum: f. II. quaero. non fuit recusandum, quin quassata res publica multa perderet praesidia stabilitatis suae; Marcel 24. — IV. qui poterit fortunae stabilitate confidere? Tusc V 40.

stabulum, *Stall*: I. huius in aedibus pro cubiculis stabula sunt; Phil II 69. — II. cum (Catilina) pastorum stabula praedari coepisset; Sest 12.

stadium, *Rennbahn, Stadium, 185 Meter*: I. 1. qui stadium currit, eniti debet, ut vincat; of III 42. — 2. qui ingrediuntur in stadium; de or I 147. — II. is locus est citra Leucadem stadia cxx; ep XVI 2.

stagnum, *See, Teich*: »cum absurdo sono fontes et stagna cietis«; div I 15. num quid causae est, quin omnes agros, urbes, stagna decemviri vendituri sint? agr II 40.

statarius, *stehend, ruhig*: quos statarios appellant, quorum sit illa simplex in agendo veritas, non molesta; Bru 116. C. Piso statarius et sermonis plenus orator; Bru 239.

statera, *Waage, Goldwaage*: quae non aurificis statera, sed populari quadam trutina examinantur; de or II 159.

statim, *sofort, augenblicklich, unmittelbar*: I. quid eadem lex statim adiungit? Cluent 148. hoc sum aggressus statim Catone absoluto; orat 36. bona eius statim coepit vendere; Ver II 93. litteras misi, ut equites ex insula statim decederent; A VI 1, 6. cum Calibus tuas litteras accepissem, has statim dedi; A VII 16, 2. utrum mavis? statimne nos vela facere an renigare? Tusc IV 9. statim Messana litteras Halaesam mittit; Ver II 19. statim ad te perscribam omnia; A IX 17, 1. cui (epistulae) ego statim rescripseram; A IX 9, 3. respondisti statim: Nonis Februariis; Quinet 57. me consilio iuva, pedibusne Regium an hinc statim in nave; A X 4, 12. — II. male se res habet, quae non statim, ut dici coepta est, melior fieri videtur; de or II 313. de Vatinius reditus intercesserat in gratiam per Pompeium, statim ut ille praetor est factus; ep I 9, 19. me ab eo (Appio) diligi statim coeptum esse, ut simultatem deposuimus, sensi; ep II 13, 2. ut heri (Philippus) me salutavit, statim Romam profectus est; A XII 18, 1. vql. I. aggredior, do.

statio, *Aufenthalt, Posten*: I. in arce Athenis statio mea nunc placet; A VI 9, 5. — II. vetat Pythagoras iniussu imperatoris, id est dei, de praesidio et statione vitae decedere; Cato 73.

stativus, *stehend*: stativa sibi castra faciebat; Ver V 29. haec mea sedes est, hoc praesidium stativum; Phil XII 24.

Stator, *Erhalter*: magna habenda est huic ipsi Iovi Statori gratia, quod . . .; Catil I 11. senatum in aedem Iovis Statoris convocavi; Catil II 12.

stator, *Ordnung*: I. litteras a te mihi stator tuus reddidit Tarsi; ep II 17, 1. — II. ut ad te statores meos et lictores cum litteris mitterem; ep II 19, 2.

statua, *Bildsäule, Standbild*: I. erat Stesichori poetae statua senilis, summo artificio facta; Ver II 87. equestres sunt medio in foro Marcellorum statuae; Ver IV 86. nihil habuit aliud inscriptum nisi COS. ea statua, quae ad Opis † per te posita

in excelso est; A VI 1, 17. illa divina virtus non statuas plumbo inhaerentes desiderat; rep VI 8. statuae intereunt tempestate, vi, vetustate; Phil IX 14. in Lysandri statua, quae Delphis stabat, in capite corona subito exstitit ex asperis herbis; div I 75. — II, 1. pedestrem ex aere statuam decerno; Phil IX 13. cum statuae sunt istius delectae et eversae; Ver II 160. civitatem tam gravem statuas iudicasse C. Verris demoliendas; Ver II 164. desidero: f. I. inhaerent. neque illam statuam esse ex pecunia publica neque publice datam; Ver IV 139. evertito: f. deicio. facio: f. I. est. soli (Gorgiae) ut ex omnibus Delphis non inaurata statua, sed aurea statueretur; de or III 129. ei statuam equestrem inauratam in rostris statui placere; Phil V 41. f. IV. pono: f. I. habet. statuo: f. inaurato. — 2. aperte ostendunt, sese ad statuas tuas pecuniam invitissimos contulisse; Ver II 148. in quibus status ista tanta pecunia consumpta est? Ver II 142. existo in: f. I. stat. quam (barbam) in status antiquis atque imaginibus videmus; Cael 33. — III, 1. quod me de statuarum coronis certiore fecisti, valde gratum; A XV 27, 3. eorum nominibus in statuarum inscriptione oppositis; Ver II 168. confiteare necesse est te in provincia pecunias statuarum nomine per vim ac metum coegisse; Ver II 150. — 2. Pompei statuae plausus infiniti; Phil I 36. — 3. decreta Centuripinorum, quae de status erant facta, non tolluntur; Ver II 162. — IV, 1. me inaurata statua donarant; Piso 25. — 2. circum eam statuam locum ludis gladiatoribusque liberos posterosque eius quoquo versus pedes quinque habere; Phil IX 16. inridebatur haec persona viri boni suscepta, sicut in status inauratis; Cluent 101.

statuo, *hinstellen, aufstellen, errichten, sich vorstellen, glauben, festsetzen, beschließen, verordnen*: I, 1. a. magna mihi res non modo ad statuendum, sed etiam ad dicendum videtur esse; agr II 41. — b. qui de re publica cum aliqua statuendi potestate audiant; de or II 70. — 2. consequeris, ut eos ipsos, quos contra statuas, aequos placatosque dimittas; orat 34. si, ut Manilius statuebat, sic est iudicatum; Caecin 69. — II, 1. quae (lex) de capite civis Romani nisi comitiis centuriatis statui vetaret; rep II 61. quibus (consulibus) permissum erat, ut de Caesaris actis cognoscerent, statuerent, iudicarent; A XVI 16, 8. — 2. quibus (primis sententiis) tantum statuebant iudices, damnarent an absolverent; de or I 231. si habes iam statutum, quid tibi agendum putes; ep IV 2, 4. ut statuerem, quid esset faciendum; A VII 26, 3. — 3. ut statuerent, ne absentium nomina reciperentur; Ver II 103. — 4. statuit iste, ut arator decumano vadimonium promitteret; Ver III 38. — 5. quamquam statueram in senatum non venire; ep XI 6, 2. P. Clodius cum statuisset omni seelere vexare rem publicam; Milo 24. — 6. sine ulla dubitatione sic statuo et iudico, neminem omnium tot et tanta habuisse ornamenta dicendi; de or II 122. nominatim a me magistratibus statui gratias esse agendas; sen 31. quam quidem laudem sapientiae statuo esse maximam; ep V 13, 1. velim ita statutum habeas, me tui memoriam tenere; ep VI 2, 1. — III. statuitur Lollius in illo tempestivo gladiatorum convivio. statuitur, ut dico, eques Romanus in Apronii convivio; Ver III 61, 62. super terrae tumulum noluit quicquam statui nisi columellam aut mensam aut labellum; leg II 66. neque statuti quid in tanta perturbatione habere potuisti; ep XII 25, 5. columellam: f. alqd. hanc tu condicionem status Gaditanis, ut id ne liceat ipsis? Balb 25. diem statuo satis laxam; A VI 1, 16. equitem: f. alqm. in quo homine [tu] statueris exemplum huius modi; Ver II 111. ut tenuissimarum (rerum) iura statuerint; Caecin 34. labellum: f. alqd. novam legem te in decumis statuuisse non miror; Ver III 17. mensam:

ſ. alqd. ſi pecuniae modus ſtatuendus fuit feminis; rep III 17. in utra (lege) maior poena ſtatuatur; inv II 145. in rebus ſtatuendis et decernendis; Q fr I 1, 19. quas (res) Caesar ſtatuisset, decreviſſet, egisset; A XVI 16, 11. quod (ſacrificium) tres pontifices ſtatuissent; har resp 12. ſenatui placere Ser. Sulpicio ſtatuum pedestrem aeneam in rostris ſtatu; Phil IX 16. — IV, 1. quid omnino de captivo ſtatuendum ac ſentiendum ſit; de or III 109. — 2. Plato Titanum e genere ſtatuuit eos, qui adveſentur magistratibus; leg III 5. — 3. arbitrum me ſtatuēbat (Hirtius) totius conſulatus ſui; A XV 1, a, 2. quo cive neminem ego ſtatuio in hac re publica fortiorem; Planc 51. qui (Hieronymus) ſummum bonum ſtatuuit non dolere; fin II 19. Anaximenes aera deum ſtatuuit; nat I 26. voluptatem ſummum bonum ſtatuens; of I 5.

ſtatura, Größe, Geſtalt: I. corporis noſtri tota figura et forma et ſtatura quam apta ad naturam ſit, apparet; fin V 35. — II, 1. non id praecipit, ut membra noſtra aut ſtaturam figuramve noſcamus; Tuſc I 52. — 2. L. Tuſſelius qua facie fuerit, qua ſtatura; Phil II 41. — 3. maius et minus ex figura negotii, ſicut ex ſtatura corporis, conſideratur; inv I 41.

ſtatus, Stehen, Stillſtand, Stellung, Stand, Lage, Zuſtand, Beſtand, Beſchaffenheit, Verfaſſung, Umſtände: I, 1. cum patres rerum potirentur, nunquam conſtituisse civitatis ſtatum; rep I 49. quam (ſtatuum) eſſe eiſdem ſtatus, amicitus, anulus, imago ipſa declarat; A VI 1, 17. rei publicae ſtatum illum, quem tu meo conſilio, ego divino confirmatum putabam, qui bonorum omnium coniunctione et auctoritate conſulatus mei fixus et fundatus videbatur, elapſum ſcito eſſe de manibus uno hoc iudicio; A I 16, 6. qui ſit meus ſensus et ſtatus; ep I 9, 2. qui meus in re publica ſit pro mea parte capenda ſtatus; ep I 9, 21. ſi ſtatus erit aliquis civitatis, quicumque erit, te omnium periculorum video expertem fore; ep IV 14, 4. qui nunc ſit ſtatus rerum et qui meus; A I 16, 6. qui ſit omnium rerum ſtatus noſter, vides; A XI, 11, 2. in deliberationibus etiam et laudationibus idem exiſtunt ſtatus; Top 93. primus ille ſtatus rationem habet iniqui criminis ipſam negationem inſtitutionemque facti; part or 102. incurruunt ſtatus aut iuris aut nominis; Top 94. ob hanc cauſam praestare noſtrae civitatis ſtatum ceteris civitatibus, quod . . .; rep II 2. — 2. id ſequens illud etiam, quod prodeſſet, motum aut ſtatum eſſe dixit e natura abſoluto; fin III 33. — II, 1. refutatio accuſationis, quoniam Graece *ortōis* dicitur, appelletur Latine ſtatus; Top 93. confirmo; ſ. I, 1. elabatur. intemperantia omnem animi ſtatum inflammant, conturbat, incitat; Tuſc IV 22. Ti. Gracchus convellit ſtatum civitatis; har resp 41. plerisque ſtatus ac motus effingere a parentibus liberos; div II 94. in geſtu ſtatus erectus et celsus; orat 59. ut totos ſe in optimo vitae ſtatu exquirendo collocarent; Tuſc V 2. figo, fundo: ſ. I, 1. elabatur. incito, inflammo; ſ. conturbo. ut eo ſtatu eſſem, quem neque fortunae temeritas neque inimicorum labefactaret iniuria; par 17. quorum omnium vultus, voces, motus ſtatusque mutantur; of I 102. ſi, quo quiſque loco noſtrum eſt natus, hunc vitae ſtatum uſque ad ſenectutem obtinere deberet; Balb 18. ut poſſit ex temperatione iuris teneri ille moderatus et concors civitatis ſtatus; leg III 28. primus ille ſtatus et quaſi conflictio cum adveſario coniectura quadam (tractandus eſt), ſecundus . . .; tertius . . .; part or 102. — 2. deteriore ſtatu ut ſimus; har resp 61. ſ. I. labefacto. ut in cauſis non ſemper utimur eodem ſtatu (ſic enim appellamus controverſiarum genera); Tuſc III 79. — 3. quoniam decorum in corporis motu et ſtatu cernitur; of I 126. ut de omni ſtatu meo cogites; A VII 1, 2.

ſaepe adveſarios de ſtatu omni deieciſimus; orat 129. in eum ſtatum temporum tuum reditum incidere, ut . . .; ep II 3, 1. quo in ſtatu urbem reliquiſſet; A X 3. illa aequabilitas vitae non tantum habet ſenſum, quantum cum ex miſeris et perditis rebus ad meliorem ſtatum fortuna revocatur; fr I 43. in eo ſtatu civitas eſt, ut . . .; Seſt 106. tenuit hoc in ſtatu ſenatus rem publicam, rep II 56. — III, 1. cum omnes boni omnem ſpem melioris ſtatus in eorum (magiſtratuum) fidem convertiſſent; Seſt 70. — 2. quae (oratio) eſt mihi habenda de optimo civitatis ſtatu; rep I 70. — IV, 1. qui tum noſtro illo ſtatu optimates nominabantur; ep I 9, 17. — 2. ſe ut cuſtodiat (natura) quam in optimo ſui generis ſtatu; fin V 26.

ſtella, Stern, Himmelskörper: I. quod eo eſt admirabilius in his ſtellis, quas dicimus, quia tum occultantur, tum rursus aperiuntur, tum adveunt, tum recedunt, tum antecedunt, tum autem ſubſequentur, tum celerius moventur, tum tardius, tum ad quoddam tempus inſiſtunt; nat II 51. ut eadem ſpatia quinque ſtellarum diſpari motu curſuque conſiciant; de or III 178. Iovis ſtella eadem, quas Saturni ſtella, efficit in curſu varietates; nat II 52. errantibus etiam ſtellis divinitatem (Ponticus Heraclides) tribuit; nat I 34. infima eſt quinque errantium terraeque proxima ſtella Veneris; nat II 53. quod idem faciunt ſtellarum superiores; nat II 53. quare ſtellarum ſenſum ac mentem haberent; nat III 18. cum ſumma (ſtella) Saturni refrigeret, media Martis incendat; nat II 119. inſiſtunt: ſ. adveunt. quae (ſtella) anno fere vertente ſigniferum luſtrat orbem; nat II 53. »ſtella micans radiis, Arcturus«; nat II 110. eodem modo (ſtellarum) oriuntur et occidunt; nat II 103. recedunt: ſ. adveunt. refrigeret: ſ. incendit. lunam, ſtellarum, ſupera denique omnia ſtare cenſet; Ac II 123. ſubſequentur: ſ. adveunt. — II, 1. quibus (vaporibus) altae renovataeque ſtellarum; nat II 118. aperio: ſ. I. adveunt. cuius (Helicae) quidem clariffimas ſtellarum totis noctibus cernimus; nat II 105. »prope conſpicias Auſtri ſtellarum ſub pedibus ſtratas radiantis Aquari«; fr H IV, a, 414. ſolem dico et lunam et vagas ſtellarum et inerrantes; nat II 80. iſdem ſpatiis eae ſtellarum, quas vagas dicimus, circum terram feruntur; nat II 103. ſ. I. adveunt. fero: ſ. dico. moveo: ſ. I. adveunt. ſingulas ſtellarum numeras deos; nat III 40. occulto: ſ. I. adveunt. renovo: ſ. alo. ſterno: ſ. conſpicio. quae (cauſa) terreret animos ſtellis iis, quas Graeci cometas, noſtri cincinnatas vocant; nat II 14. — 2. tribuo: ſ. I. errant. — 3. inventus eſt ordo in iis ſtellis, qui non putabatur; div II 146. in his (ſtellis) vim et mentem eſſe divinam; nat II 55. — III. oſtendebat Karthaginem de excelſo et pleno ſtellarum loco; rep VI 11. — IV. quarum (ſtellarum), te curſus aequabiles aeternique delectabant; nat III 23. erant eae magnitudines omnium (ſtellarum), quas eſſe nunquam ſuſpicati ſumus; rep VI 16. Aſſyrii traiectiones motuſque ſtellarum obſervaverunt; div I 2. te nec traiectione ſtellarum nec faces viſae terrebant; div II 60. — V, 1. terrere: ſ. II, 1. voco. — 2. ut certis rebus certa ſigna praecurrerent, alia in ſtellis, alia in ſomniantium viſis; div I 118. ſ. I. adveunt.

ſtellans, geſtirnt: »cum luna ſubito ſtelliſtanti nocte perempta eſt«; div I 18. »pater altitons ſtelliſtanti nixus Olympo«; div I 19.

ſtellifer, geſtirnt: ſummus ille caeli ſtellifer curſus acuto et excitato movetur ſono; rep VI 18.

ſtelliger, geſtirnt: »quattuor orbis ſtelligeri portantes ſigna feruntur«; fr H IV, a, 482.

ſtello, unter die Sterne perſeigen: nec ſtellarum Cepheus traderetur; Tuſc V 8.

ſtercoro, düngen: I. quid de utilitate loquar ſtercorandi? Cato 54. — II. Homerus Laertam colentem agrum et eum ſtercorantem facit; Cato 54.

stercus, Dünger, Kot: nolo „stercus curiae“ dici Glanciam; de or III 164. se interfectum in plaustrum a caupone || cop. || esse coniectum et supra stercus iniectum; div I 57.

sterilis, unfruchtbar, unergiebig: Februarium sterilem futurum; Q fr II 10, 2.

sterilitas, Unfruchtbarkeit: I. quae sit vel sterilitas agrorum vel fertilitas futura; div I 131. — II. quia fetus exstitit in sterilitate naturae; div I 36.

sterno, niederwerfen, hinstrecken, ausbreiten, zurißten, bedecken: si hoc videtur esse altius, quam ut id nos humi strati suspicere possimus; de or III 22. is qui nos sibi quondam ad pedes stratos ne sublevabat quidem; A X 4, 3. stratis cadaveribus paricidarum; Phil XIV 27. lectum illum genialem in eadem domo sibi ornari et sterni iubet; Cluent 14. locum illum sternendum locare; A XIV 15, 1 (2). publice sibi convivia parari, sterni triclinia et in foro sterni iubebat; Ver III 65.

sternumentum, Niesen: pedis offensio nobis et sternumenta erunt observanda; div II 84.

sterto, sdnarchen: cum (di) stertentem aliquem viderint; div II 129. Marcellus candidatus ita stertebat, ut ego vicinus audirem; A IV 3, 5.

stigmatias, Gebrandmarfter: o miserum, qui fidelio rem et barbarum et stigmatiam putaret quam coniugem! of II 25.

stilla, Tropfen: ut interit in magnitudine maris Aegaei stilla mellis, sic . . . ; fin III 45.

stillicidium, Dachtraufe I. esse ea dico, quae cerni tangique possunt, ut parietem, stillicidium; Top 27. — II. de stillicidiis cum apud unum iudicem dicas; orat 72. — III. in quibus (causis) stillicidiorum iura versentur; de or I 173.

stillo, triefen, träufeln: I. qui stillantem prae pugionem tulit; Phil II 30. — II. quae (litterae) mihi quiddam quasi animulae instillarunt || stillarunt ||; A IX 7, 1.

stilus, Griffel, Schreibstift, schriftliche Abfassung, Schreibart, Stil: I. hoc in oratore Latino primum mihi videtur apparuisse iam artifex, ut ita dicam, stilus; Bru 96. stilus exercitatus efficit facile formulam || hanc viam || componendi; orat 150. stilus ille tuus, quem tu vere dixisti perfectorem dicendi esse ac magistrum, multi sudoris est; de or I 257. cum exercitatione tum stilo, qui et alia et hoc maxime ornat ac limat, formanda nobis oratio est; de or III 190. stilus optimus et praestantissimus dicendi effector ac magister; neque iniuria; de or I 150. — II. exercito: s. I. efficit. ne censorium stilum aequae posthac atque illum dictatorum pertimescamus; Cluent 123. cum otiosus stilum prederat; Bru 93. — III. verba omnia sub acumen stili subeant et succedant necesse est; de or I 151. — III. 1. quae (luxuries) stilo depascenda est; de or II 96. formari: s. I. limat. ut (orationes) paene Attico stilo scriptae esse videantur; Bru 167. — 2. nec „transversum unguem“, quod aiunt, a stilo; ep VII 25, 2.

stimulo, quälen, beunruhigen antreiben: te conscientiae stimulant maleficiorum tuorum; par 18. ut vetus nostra simultas antea stimulabat me, ut caverem; ep III 12, 4. me nunc et congressus huius (Caesaris) stimulat, et primas eius actiones horreo; A IX 15, 2. ut fames stimulet homines; dom 12. (praedo) somniis stimulatus aut religione; dom 140.

stimulus, Stachel, Quäl, Sporn, Antrieb: I. defendendi Vatini fuit etiam ille stimulus, de quo dixi me facere quiddam, quod . . . ; ep I 9, 19. — II. 1. quos stimulos admoverit homini studioso victoriae; Sest 12. stimulos doloris contemnamus licebit; Tusc II 66. — 2. dico de: s. I. — III. num exspectas, dum te stimulis fodiamus? Phil II

86. quoniam ad hanc voluptatem ipsius naturae stimulis incitatur; rep I 3.

stinguo, auslöschten: »quem neque tempestas perimet neque longa vetustas interimet stinguens praeclara insignia caeli«; fr H IV, c. 1. »ut cum luna means Hyperionis officit orbi, stinguntur radii caeca caligine tecti«; fr H IV, b. 132.

stipatio, gedrängte Menge: eius aspectus, concursatio, stipatio, greges hominum perditorum metum || tumultum || nobis seditionesque adferebant; Sulla 66.

stipator, Trabant: I. 1. qui (Alexander Phraeus) praemittebat de stipatoribus suis, qui scrutentur arculas muliebres; of II 25. — 2. quis est Sergius? armiger Catilinae, stipator tui corporis; dom 13. — II. Apronius stipatores Venerios secum habebat; Ver III 65.

stipendiarius, tributpflichtig: A. impositum vectigal est certum, quod stipendiarium dicitur; Ver III 12. — B. 1. stipendarios ex Africa multo civitate donatos videmus; Balb 24. quos socios res publica habeat, quos amicos, quos stipendarios; leg III 41. — 2. iis praemiis et iis honoribus excludos esse fidelissimos socios, quae pateant stipendiarii; Balb 24.

stipendium, Steuer, Tribut, Lohn, Sold, Kriegsdienst, Dienst: I. 1. cum stipendium cogere; Ver I 70. stipendium Caesari decretum est; ep I 7, 10. tamquam emeritis stipendiis libidinis, ambitionis, contentionis, inimicitiarum, cupiditatum omnium; Cato 49. cum Asellus omnes se provincias stipendia merentem peragrare gloriaretur; de or II 258. si statim mereri stipendia coeperamus; Cael 11. — 2. magnas pecunias ad eorum (equitatum) stipendium imperavit; Font 13. — II. multa eius damna in stipendiis proferentur; Ver V 33. — III. cuius adulescentia ad scientiam rei militaris non stipendiis, sed triumphis est erudita; imp Pomp 28. si Hispanis agris stipendioque multatis virtute adipisci licet civitatem; Balb 41.

stipes, Stod, Pfahl: I. qui tamquam truncus atque stipes, si stetisset modo, posset sustinere tamen titulum consulatus; Piso 19. — II. cum hoc homine an cum stipite in foro constitisses, nihil crederes interesse; sen 14. — III. »haec medium ostendit radiato stipite malum«; H IV, a. 638.

stipo, vollstopfen, umdrängen, umgeben: non possum adfirmare nullis telis eos stipatos fuisse; Phil V 17. cum ad forum stipati gregibus amicorum descendimus; A I 18, 1. quid est iucundius senectute stipata studiis iuventutis? Cato 28.

stips, Geldbeitrag, Almosen: stipem sustulimus nisi eam, quam ad paucos dies propriam Idaeae Matris excepimus; implet enim superstitione animos et exhaerit domus; leg II 40.

stipulatio, Angelobung, Zusage, Kontrakt: I. etsi nondum stipulationes legeram; A XVI 11, 7. — II. 1. ut nec Roscium stipulatione adliget neque . . . ; Q Rosc 36. — 2. ut ea pecunia ex stipulatione debeatur; leg II 53.

stipulatiuncula, geringfügige Abmachung: tu mihi cum in circulo decipiare adversarii stipulatiuncula; de or I 174.

stipulor, abmachen, ausbedingen: I. reliquum est, ut stipulatum se esse dicat; Q Rosc 13. — II. si is, cui legatum est, stipulatus est id ipsum, quod legatum est; leg II 53. haec pecunia necesse est aut data aut expensa lata aut stipulata sit; Q Rosc 14.

stirpitus, mit der Wurzel, gänzlich: hunc errorem quasi radicem malorum omnium stirpitus philosophia se extracturam pollicetur; Tusc IV 83.

stirps, Stamm, Stengel, Wurzel, Ursprung, Herkunft, Geschlecht, Familienverwandtschaft: I. 1. omnium magnarum artium sicut arborum altitudo

nos delectat, radices stirpesque non item; sed esse illa sine his non potest; orat 147. ita sunt altae stirpes stultitiae; Tusc III 13. — 2. o generosam stirpem! Bru 213. — II, 1. fuerit ille Brutus, qui ad similem virtutem stirpem iam prope in quingentesimum annum propagavit; Phil I 13. nullius agricolae cultu stirps tam diuturna quam poetae versu seminari potest; leg I 1. — 2. sicut ex quibusdam stirpibus et herbis (remedia eligimus), quarum utilitates percepimus; nat II 161. istius (Scipionis) genus est ex ipsius sapientiae stirpe generatum; Bru 212. sum sine: f. I, 1. delectat. — III. ut facile certeres naturale quoddam stirpis bonum degeneravisse vitio depravatae voluntatis; Bru 130. quae (viriditas) nixa fibris stirpium sensim adulescit; Cato 51. nonne in ea causa fuit oratoribus de toto stirpis et gentilitatis iure dicendum? de or I 176. utilitates: f. II, 2. eligo ex. — IV. te praetore Siculi milites palmarum stirpibus alebantur? Ver V 99. quod ita ortum esset e terra, ut stirpibus suis niteretur; Tusc V 37. cum Marcelli ab liberti filio stirpe, Claudii patricii eiusdem hominis hereditatem gente ad se redisse dicerent; de or I 176.

stiva, *Stückerze*: a stiva ipsa homines mecum conloquebantur; Scaur 25.

stilis f. **lis**.

sto, *stehen*, *stihl stehen*, *stehen bleiben*, *fest stehen*, *bestehen*, *bleiben*, *verharren*, *beistehen*, *zu stehen kommen*, *festen*: I. re indicata stari ostendit placere; Flac 49. stare etiam oportet in eo, quod sit || est || iudicatum; fin I 47. — II. nos in Asiam convertemus; neque adhuc stabat, quo potissimum; A III 14, 2. — III. se, non adversarios, a voluntate eius (scriptoris) stare; inv II 128. omnes commemoras, qui ausi aliquando sunt stantes loqui; Bru 269. tuo (iudicio) stabis; orat 237. qui adversis vestigiis stent contra nostra vestigia, quos *ἀντιπόδας* vocatis; Ac II 123. cum in senatu pulcherrime starem; ep I 4, 1. sin autem ille (Caesar) suis conditionibus stare noluerit; ep XVI 12, 4. stamus animis et speramus etiam manu; A V 18, 2. omnes euebant Caesarem abductis praesidiis stare conditionibus iis, quas tulisset; A VII 15, 2. tuo potius stabam iudicio quam meo; A VIII 4, 1. quo stante et incolume; fr F VIII 10. unum quidque a se potius quam ab adversariis stare; inv I 81. modo nobis stet illud, una vivere in studiis nostris; ep IX 2, 5. adversarii: f. alqs; inv II 128. quae (aequitas) cum adversario staret; inv II 142. Hicetas Syracosius || Syracosius || caelum, solem, lunam, stellas, supera denique omnia stare censet; Ac II 123. quibus in controversiis cum saepe a mendacio contra verum stare homines consuescerent; inv I 4. in comitium veniant, ad stantem iudicem dicant; Bru 289. luna: f. caelum. stante non modo maiestate horum, sed etiam urbe; Vatin 21. sit argumento tibi gratis stare navem, quia, quid emeris aut quid locaris, scriptum proferre non potes; Ver V 48. videsne navem illam? stare nobis videtur; Ac II 81. parietes modo urbis stant et manent; of II 29. potest stare res publica sine magno subsidio inventutis? Phil X 18. impetum tuum stans senatus equitesque Romani et omnes boni sequebantur; har resp 22. isdem verbis stante sententia; orat 233. sol, stellae, supera: f. caelum. in qua curia statua tua stabat; Ver IV 143. cum virgo staret et Caecilia in sella sederet; div I 104. urbs: f. maiestas. — IV. (eos) partim obliquos, partim transversos, partim etiam adversos stare vobis; rep VI 20.

Stoice, *stoisch*: agit mecum austere et Stoice Cato; Muren 74.

stola, *Frauenkleid*: erat admodum amplum et excelsum signum cum stola; Ver IV 74.

stolidus, *unvirksam*: huius generis causarum, sine quo non efficitur, alia sunt quieta, nihil agentia, stolidia quodam modo; Top 59.

stomachor, *stich ärgern*, *großen*: I. quos multas horas exspectavit et ridens et stomachans P. Scaevola; de or I 166. (Scipio) cum stomacharetur cum C. Metello; de or II 267. saepe videbam irascentem et stomachantem Philippum; Bru 326. iucundissimis tuis litteris stomachatus sum in extremo; ep X 26, 1. si stomachabere et moleste fereris; ep XV 16, 3. an vero vir fortis, nisi stomachari coepit, non potest fortis esse? Tusc IV 48. — II. non dubito, quin mirere atque etiam stomachere, quod tecum de eadem re agam saepius; A XVI 16, 17. — III. stomachor omnia; A XIV 21, 3.

stomachose, *unwillig*; rescripsi ei stomachosius; A X 5, 3. [*stomachose* "Cicero"; fr K 8].

stomachosus, *unwillig*, *empfindlich*: (M. Piso) habuit a natura genus quoddam acuminis, quod erat saepe stomachosum; Bru 236. „stomachosiores“ meas litteras quas dicas esse, non intellego; ep III 11, 5. me etiam illa valde movent stomachosa et quasi submorosa ridicula; de or II 279.

stomachus, *Stöhlund*, *Magen*, *Stödmad*, *Unwille*, *Verdruß*: I. linguam ad radices eius haerens excipit stomachus; nat II 135. locus ille animi nostri, stomachus ubi habitabat olim, concalluit; A IV 18, 2 (16, 10). haeret: f. excipit. — II, 1. ostium adiunctum paulo supra, quam ad linguam stomachus adnectitur; nat II 136. ne (convivae) in me stomachum erumpant; A XVI 3, 1. non illi quidem ut mihi stomachum facerent, quem ego funditus perdidit; ep I 9, 10. ita mihi videtur non minus stomachi nostro quam Caesari fecisse; A V 11, 2. nec tam animum me quam stomachum habere arbitrantur; A XV 15, 2. perdo: f. facio. — 2. alvi natura subiecta stomacho; nat II 136. quae tum mihi maiori stomacho quam ipsi Quinto fuerunt; A V 1, 4. — 3. intelleges eam (fortitudinem) stomacho non egere; Tusc IV 53. — III. hanc urbanam militiam, plenam sollicitudinis ac stomachi; Muren 19. — IV. alqd: f. II, 1. facio. nosti non modo stomachi mei, sed etiam oculorum in hominum insolentium indignitate fastidium; ep II 16, 2. ludi apparatusissimi, sed non tui stomachi; ep VII 1, 2. — V. me tamen in stomacho solere ridere; ep II 16, 7.

strabo, *stübelend*: equos (deos), si non tam strabones, at paetulos esse arbitramur? nat I 80.

strages, *Niederlage*, *Verheerung*: quas ego pugnas et quantas strages edidi! A I 16, 1. an vero tu parum putas investigatas esse a nobis strages provinciae; Piso 83. „iubebant stragem horribilem caedemque vereri“; div I 20.

stragulus, *zum Ausbreiten*, n. *Decke*: A. plena domus caelati argenti optimi multaeque stragulae vestis; Ver II 35. — B. conlocari iussit hominem in aureo lecto strato pulcherrimo textili stragnlo, magnificis operibus picto; Tusc V 61.

strangulo, *erwürgen*, *erdrosseln*: strangulatos maluit dicere; Flac 5 (3. 11). si dicimus: „ille patrem strangulavit“, honorem non praefamur; ep IX 22, 4.

stranguria, *Harnzwang*: quamvis idem forciculum se in terminibus et in stranguria sua praebet; Tusc II 45.

strategema, *Stücklist*: Rufio strategemate hominem percussit; A V 2, 2.

strenue, *eifrig*, *emfig*: domus utriusque nostrum aedificatur strenue; Q fr II 4, 2. cum suam rem non minus strenue quam postea publicam confecisset; sen 11. magis commode quam strenne navigavi; A XVI 6, 1. Acastus cum litteris praesto fuit uno et vicesimo die satis strenue; ep XIV 5, 1.

strenuus, eifrig, tätig: ut cognoscerent te si minus fortem, at tamen strenuum; Phil II 78. Q. Fufius, vir fortis ac strenuus; Phil VIII 11.

strepitus, Geräusch, Geföse, Lärm: I. acrem oratorem concursus hominum forique strepitus desiderat; Bru 317. — II. exauditus in agro propinquo et suburbano est strepitus quidam reconditus et horribilis fremitus armorum; har resp 20. factus est in eo strepitus; Ver pr 45. — III. I. non strepitu, sed maximo clamore suam populus Romanus significavit voluntatem; Ver pr 45. — 2. Matrem magnam accepimus agros et nemora cum quodam strepitu fremituque peragrare; har resp 24. heri nescio quid in strepitu videor exaudisse; A XIII 48, 1. propter hunc strepitum fluminum; leg I 21.

stricte, genau: nec observare restricte || stricte ||, ne . . . Lael 98.

strictim, oberflächlich, flüchtig: quem (librum) tu Coreyrae strictim attigisti; A II 1, 1. cum ea, quae copiosissime dici possunt, breviter a me strictimque dicuntur; Cluent 29. quibus de quaestionibus tu quidem strictim, nostri autem multa solent dicere; nat III 19.

stridor, Zischen, Brausen, Knarren: I. «densus stridor cum celso e vertice montis ortus ad angescit scopulorum saepe repulsus»; div I 13. — II. ne stridorem quidem serrae (audiunt), tum cum acutur; Tusc V 116. Sullanus ager tantam habet invidiam, ut veri et fortis tribuni plebis stridorem unum perferre non possit; agr II 70. repello: f. I.

strigilis, Schabeifen: si ad illam vitam ampulla aut strigilis accedat; fin IV 30.

strigosus, maquer: (Lysias) est certe genere toto strigosior; Bru 64.

stringo, verbinden: quod (vinculum) ex se atque de iis, quae stringit, quam maxime unum efficit; Tim 13.

strophium, Binde, Nieder: I. cum strophio accurate praecingere; fr A XIII 24. — 2. P. Clodius a strophio est factus repente popularis; har resp 44.

structor, Bauarbeiter: I. ecce autem structores nostri ad frumentum profecti, cum inanes redissent, rumorem adferunt magnum . . . ; A XIV 3, 1. — II. res agebatur multis structoribus; Q fr II 5, 3.

structura, Zusammenfügung, Bau: I. verborum est structura quaedam duas res efficiens, numerum et levitatem; opt gen 5. ante hunc (Isocratem) verborum quasi structura et quaedam ad numerum conclusio nulla erat; Bru 33. — II. ut fiat || est enim || quasi structura quaedam nec tamen fiat opere; orat 149.

strues, Haufen, Menge: cui rei fugerat me rescribere, de strue laterum; A V 12, 3.

struma, Geschwulst: ei medentur rei publicae, qui exsecant pestem aliquam tanquam strumam civitatis; Sest 135. Vatinius strumam sacerdotii *δυσβαρῶ* vestiant; A II 9, 2.

struo, errichten, aufbauen, anstiften, bereiten: I. (Curio) cum tardus in cogitando, tum in struendo || in instruendo || dissipatus fuit; Bru 216. — II. si compositi oratoris bene structam conlocationem dissolvas permutatione verborum; orat 232. (viriditas) fundit frugem spici ordine structam; Cato 51. nullum locum praetermisit, in quo non strueret insidias aliquas; Cluent 190. his ex locis et in alios odium struere discemus et a nobis ac nostris demovere; de or II 208. levi et structa et terminata (oratione); orat 20. dices me ipsum mihi sollicitudinem struere; A V 21, 3. quem ad modum verba struat et inluminet; de or III 125. conlocationis est componere et struere verba sic, ut . . . ; de or III 171.

studeo, streben, trachten, sich bemühen, sich befeßigen, obliegen, fördern, begünstigen: I. hisce ego auxiliis studentibus atque incitatis uti me potu-

isse confiteor; Planc 87. II, 1. Pompeius Scauro studet, sed, utrum fronte an mente, dubitatur; A IV 15, 7. ut (Demosthenes) eius ipsius artis, cui studeret, primam litteram non posset dicere; de or I 260. quibus (artibus) studuisti semper ipse; ep I 7, 11. quia (Ti. Gracchus) studebat laudi et dignitati; fin IV 65. nihilo minus eloquentiae studendum est; inv I 5. nemo studet eloquentiae, nisi ut . . . ; de or II 55. laudi: f. dignitati. ut nemo fere studuisse ei scientiae vehementius videatur, quin, quod voluerit, consecutus sit; de or I 10. — 2. noster hic rector studuerit sane iuri et legibus cognoscendis; rep V 5. — 3. qui versari in re publica atque in ea se excellentius gerere studuerunt; Sest 96. ars demonstrat tantum, ubi sit illud, quod studeas invenire; de or II 150. ego istis obsequi studeo; de or I 107. scire studeo, quid egeris; A XIII 20, 3. versari: f. gerere. — 4. ille tenuis gratum se videri studet; of II 70. illum studeo quam facillime ad sumum pervenire; ep XIII 26, 4. — III. ut (M. Scaurus) retineret, id quod praecipue semper studuit, dignitatem; Scaur 1, 1. quod semper studui; ep VII 31, 1.

studiose, eifrig, sorgfältig: hunc studiose duo adulescentes audire soliti sunt; Bru 96. suos agros studiose colebant; Sex Rosc 50. ut ea non dicam comprobes, sed studiose libenterque comprobes; A XVI 16, 15. quae ad dignitatem tuam pertinere arbitrabor, studiose diligenterque curabo; ep X 3, 4. qui (Titius) cum studiose pila luderet; de or II 253. quis (est) potius, qui ea (utilia) non studiosissime persequatur? of III 101. hic (Scaevola) causas studiose recipiebat; Bru 155. studiose equidem utor nostris poetis; Tusc II 26.

studiosus, eifrig, begierig, sich befeßigend, günftig, ergeben, zugetan: A. sive (Demosthenes) Platonis studiosus audiendi fuisset; de or I 89. me auctore nemo dicendi studiosus Graecorum more voci serviet; de or I 251. P. Murena, litterarum et studiosus et non imperitus; Bru 237. ut tui eum studiosum et bonum virum iudicares; Ligar 36. (Appius) studiosus studiorum etiam meorum (fuit); ep II 13, 2. te ab initio aetatis memoria teneo summe omnium doctrinarum studiosum fuisse; ep IV 3, 3. quod mei studiosos habeo Dyrrachinos; A III 22, 4. ille restituendi mei quam retinendi studiosior; A VIII 3, 3. qui quattuor in una provincia quaestores studiosissimos defensores propugnatoresque habuerit, praetorem vero cohortemque totam sic studiosam, ut . . . ; Ver II 12. conlegam studiosum mei; ep II 13, 2. defensores, al.: f. cohors. industrius homines illi (Graeci) studiosos vel potius amantes doloris appellant; Tusc II 35. vir: vgl. alqs; Ligar 26. — B. I. nec erat unde studiosi scire possent; Ac I 8. — II. studiosos discendi erudiunt atque docent; of I 156. — III. 1. putavi mihi suscipiendum laborem utilem studiosis, mihi quidem ipsi non necessarium; opt gen 13. — 2. relinquitur sola haec disciplina digna studiosis ingenuarum artium; fin V 74.

studium, Eifer, Streben, Neigung, Interesse, Vorliebe, Parteilichkeit, wissenschaftliche Beschäftigung, Ergebenheit, Teilnahme: I. **absolut**: 1. haec studia adolescentiam alunt, senectutem oblectant, secundas res ornant, adversis perfugium ac solacium praebent, delectant domi, non impediunt foris, pernoctant nobiscum, peregrinantur, rusticantur; Areh 16. cuius (philosophiae) in sinum cum a primis temporibus aetatis nostra voluntas studiumque nos compulsisset; Tusc V 5. paulo ante, quam perterritum armis hoc studium nostrum contineat subito et obmutuit; Bru 324. quodsi studia Graecorum vos tanto opere delectant; rep I 30. f. alunt. mihi videntur postea cetera studia recta atque honesta per otium concelebrata ab optimis enituisse; inv I 4. studium est animi adsi-dua et vehementer || vehemens || ad aliquam rem applicata magna cum voluptate || voluntate || occupa-

tio, ut philosophiae, poëticae, geometricae || geometriae ||, litterarum; inv I 36. studium quod est assidua et vehementer || vehemens || aliquam ad rem applicata magna cum voluptate || voluntate || occupatio; inv II 31. quicquid est in me studii, consilii, laboris, ingenii; imp Pomp 69. studia mea erga te, quibus certe nulla maiora esse potuerunt, tibi tam grata esse laetor; ep X 20, 3. mea studia erga te et officia malo tibi ex tuorum litteris quam ex meis esse nota; ep XII 24, 1. non ille mediocri orator in vestram quasi succrescit aetatem, sed et ingenio peracri et studio flagranti; de or III 230. ut in nullo unquam flagrantius studium viderim; Bru 302. omnes incenduntur ad studia gloria, iacentque ea semper, quae apud quosque improbantur; Tusc I 4. impediunt: f. alunt. si enim (Caesarem) studium gloriae aliquo impulisset; Vatin 15. oblectant, al.: f. alunt. obmutescit: f. conticescit. (animus) pugnantibus et contrariis studiis consiliisque semper utens; fin I 58. remanere in civitate nostra studia prope omnium consensu erga fortes viros; ep III 10, 4. cuius desiderio omnia bonarum artium studia siluerunt; Vatin 8. ut stultum in nobis erudiendis patris nostri studium videretur; de or II 1. in hac ipsa civitate profecto nulla unquam vehementius quam eloquentiae studia viguerunt; de or I 13. — 2. quoniam ea auctoritas tantam vim habet, ut magis iratorum hominum studium quam constantis senatus consilium esse videatur; ep I 7, 4.

II. *nach Verben*: 1. sin auditoris studium defatigatio abalienavit a causa; inv I 25. talium virorum tanta studia adsequi sola virtus potest; ep III 13, 1. ita vereor ne studia tribunorum amiserimus; A III 24, 1. studium philosophiae numquam intermissum a primae adolescentia cultum et semper auctum hoc auctore renovavi; Bru 315. cum aut occulta non nullorum odia aut obscura in me studia cernebam; ep I 9, 5. studia haec in Latio vehementius tum colebantur; Arch 5. qui (homines) praestantibus ingenii in vita humana divina studia coluerunt; rep VI 18. f. augeo. ut hominum studia complectamur eaque teneamus; of II 19. concebro: f. I, 1. enitent. quod quidam nimis magnum studium multamque operam in res obscuras conferunt; of I 19. ego me in petitione tua tibi omnia studia atque officia pro nostra necessitudine et debuisse confiteor et praestitisse arbitror; Muren 7. quoniam tibi omnia in te ipsum summa ac singularia studia deberem; ep I 9, 4. studium deponat libebit; Sex Rosc 49. ut huic meae laudi tuum studium dices; ep II 6, 4. quibus (artibus) a primis temporibus aetatis studium tuum dedisti; ep IV 3, 3. de Gallorum studio nos aliquando cognoscemus, cuius id opera maxime excitatum sit; ep X 26, 1. utinam quietis temporibus haec inter nos studia exercere possemus! ep IX 8, 2. quae (studia) sero admodum expetita in hanc civitatem e Graecia transtulerunt; Tusc IV 1. pro suo studio, quod in vos semper habuit; inv II 104. studia spero me summa habiturum omnium ordinum; A II 21, 6. improbo: f. I, 1. iacent. incitare tuum istuc praestantissimum studium debemus; Phil XI 23. rettuli me ad ea studia, quae retenta animo, remissa temporibus, longo intervallo intermissa revocavi; Tusc I, 1. f. augeo. pro sociis studium, laborem interponere; div Caec 63. veritus, ne movere hominum studia viderer, retinere non posse; fin I 2. omissis rectissimis atque honestissimis studiis rationis et officii; inv I 1. perterreo: f. I, 1. conticescit. ego tibi profiteor atque polliceor eximium et singulare meum studium in omni genere officii; ep V 8, 4. qui in rerum contemplatione studia ponebant; Tusc V 8. praesto: f. debeo. quis huic studio litterarum, quod profitentur ei, qui grammatici vocantur, penitus se dedit, quin...? de or I 10. f. polliceor. remitto: f. intermitto. renovo:

f. augeo. retineo: f. intermitto, moveo. revoco: f. intermitto. teneo: f. complector. ut studia cupiditatesque honorum ex hominibus civitatibusque tollerentur; Ver II 132. transfero: f. expeto. video: f. I, 1. flagrat. — 2. quas opes studiis eorum et delectationibus antepones? Tusc V 66. Hirtius, vir his studiis deditus; fat 2. ut defuerit civium studiis; Phil X 14. do: f. 1. profiteor. neque quod tuo studio rectissimo atque optimo non obsequi vellem; de or I 99. clarissimi cives ei studio etiam hodie praesunt; de or I 235. — 3. hodie, utro (studio) frui malis, optio sit tua; fat 3. qui tanto studio in rem publicam fuit, ut...; sen 24. utor: f. I, 1. pugnant. — 4. abducendus etiam est non numquam ad alia studia; Tusc IV 74. cognosco de: f. I, 1. excito. in quo (studio) hoc etiam commorabar attentius, quod...; Bru 306. qui primi se ad philosophiae studium contulerunt; fin II 86. dicam iam confidentius de studiis eius honestis; Cael 43. quamquam libri nostri complures non modo ad legendi, sed etiam ad scribendi studium excitaverunt; of II 2. incendo ad: f. I, 1. iacent. incumbamus ad illa praecleara studia; A II 16, 3. in id studium, in quo estis, incumbite; de or I 34. spe beate vivendi tantam in eo studio curam operamque posuerunt; Tusc V 2. refero ad: f. I, 1. intermitto. cum is (L. Opimius) contra populi studium stetisset; Bru 128. me in eo studio partium fuisse confiteor; Sex Rosc 137. f. incumbio in. ut se in studium aliquod traderent quietum; inv I 4. qui in aliquo maiore studio et arte versantur; Tusc I 59. omnis cogitatio motusque animi in studiis scientiae cognitionisque versabitur; of I 19. propter variam suavitatem studiorum, in quibus a pueritia vixeram; rep I 7.

III. *nach Adjectiven*: 1. (Appius) studiosus studiorum etiam meorum (fuit); ep II 13, 2. — 2. oratio digna equitis Romani vel studio vel pudore; Plane 58. mediocres homines, nullo studio praediti militari; Balb 14.

IV. *nach Substantiven*: 1. alqd: f. I, 1. est; imp Pomp 69. quem ardorem studii censetis fuisse in Archimede? fin V 50. studiorum suorum Varro voluit illud, non libidinum deversorium; Phil II 104. studii sui quaerebant aliqueum ducem; Ligar 3. quamquam nos ab ineunte illius aetate studiorum honestissimorum societas similitudoque devinxit; Phil VII 6. suavitas: f. II, 4. vivo in. — 2. orator: f. I, 1. flagrat. — 3. habentur sermones de artium studiis atque doctrina; of I 135.

V. *Umjand*: 1. qui alium antea studio adductus accusasset; Ver III 63. quorum studio et dignitate celebrari hoc iudicium, ornari causam, defendi huius innocentiam vides; Sulla 4. quo tandem studio colentur a bonis? leg I 40. admirabili quodam ad philosophiam studio concitatus; Bru 306. quantum studiis, veteribus nostris delectationibus, consequi poterimus; ep I 9, 23. omnia corrupta libidine, iracundia, studio, pretio, periurio reperientur; Flac 26. ego iuris civilis studio multum operae dabam Q. Scaevolae; Bru 306. consilio, studio Marcello non desumus; ep IV 7, 6. defendi: f. celebrari. tuis incredibiliter studiis erga me muneribusque delector; ep III 9, 3. suo unus quisque studio maxime ducitur; fin V 5. nemo fere laudis cupidus adolescens non sibi ad dicendum studio omni entendum putavit; de or I 14. quasi vero id cupiditate defendendae nobilitatis aut studio partium fecerit; Ver I 35. cum (Curio) flagraret studio dicendi; Bru 220. qui ab ineunte aetate incensus essem studio utriusque vestrum; de or I 97. quo facilius nos incensus studio discendi a doctrina deterrerent; de or II 1. homines Romanos instituto Romuli bellicis studiis ut vidit incensus; rep II 25. ornari: f. celebrari. quas (insidias) partim amicorum studio officioque reppulerim; Ver pr 3. quem auctoritate, studio,

sententia restituitis; dom 147. te non solum natura et moribus, verum etiam studio et doctrina esse sapientem; Lael 6 (7). omnes vincendi studio tenebamur; Ligar 28. — 2. instant atque urgent summo cum studio; Font 44. in omni arte vel studio optimum quidque rarissimum est; fin II 81. pro: f. II, 1. habeo. si propter partium studium potens erat Alfenus; Quinct 70. neminem magnas res et salutare sine hominum studiis gerere potuisse; of II 16.

stulte, töricht, einfältig: I. ut vel non stultus quasi stulte cum sale dicat aliquid; de or II 274. quodsi quis de contentione principatus laborat, stultissime facit; Phil XIV 18. qui illum aut nefarie cogitasse aut stulte sperasse miretur; Sulla 70. quod stulte alteri venit in mentem; Cluent 84. — II. neminem esse oportere tam stulte adrogantem, ut . . .; leg II 16. — III. adhuc certe, nisi ego insanio, stulte omnia et incaute; A VII 10.

stultitia, Torheit, Einfalt: I, 1. „stultitia est immensa gloriae cupiditas“. est haec quidem stultitia, sed ex parte quadam, non ex omni genere definita; inv I 91. si stultitia consensu omnium philosophorum maius est malum, quam . . .; nat III 79. stultitia excusationem non habet; de or I 125. — 2. summam esse stultitiam frustra confici maerore; Tusc III 77. f. 1. est. — II, 1. definitio: f. I, 1. est. stultitiam et intemperantiam cum dicimus esse fugiendam propter eas res, quae ex ipsis eveniant; fin III 39. malim equidem indisertam prudentiam quam stultitiam loquacem; de or III 142. mirari stultitiam alii, alii amentiam; Ver IV 33. — 2. ut me non solum pigeat stultitiae meae, sed etiam pudeat; dom 29. qui propter temeritatem male rem gessit, quod est stultitiae; Tusc III 17. — 3. evenio ex: f. 1. fugio. — III. ut excusatione summae stultitiae summae improbitatis odium deprecetur; Caecin 30. nos stultitiae nostrae gravissimas poenas pendere; A XI 11, 1. hominis est stultitiae suae quam plurimos testes domestico praeconio conligentis; de or II 86. — IV, 1. quod ego negotium non stultitia occaecatus, sed verecundia deterritus recusavi; ep XV 1, 4. — 2. haec ego vos concupisse pro vestra stultitia atque intemperantia non miror; agr II 100.

stultus, töricht, einfältig, unverständig, Tor, Torheit: A. ne cum maximo periculo, ut scribis, stultissimus sis; ep X 26, 2. fuit stulta calliditas perverse imitata prudentiam; of III 113. nulla est tam stulta civitas, quae non iniuste imperare malit quam servire iuste; rep III 28. o misera tempora stultasque nostras discordias! har resp 43. inertes homines fortissimis viris insidari, stultissimos prudentissimis; Catil II 10. cum is publicanorum causam stultissimis interrogationibus impediret; har resp 1. haec etiam in fabulis stultissima persona est credulorum senum; Lael 100. — B, a, I. ut vel non stultus quasi stulte cum sale dicat aliquid; de or II 274. cum omnes stulti sint sine dubio miserrimi, maxime quod stulti sunt; nat I 23. — II, 1. stulti malorum memoria torquentur; fin I 57. — 2. qui (poëta) peccat etiam, cum probam orationem adtingit improbo stultove sapientis; orat 74. est aurium iudicium promisce et communiter stultis ac sapientibus ab natura datum; Font 22. — III. cum stultorum vitam cum sua comparat (sapientis); fin I 62. — IV. quoniam haec vitia in omnibus stultis aequae magna sunt; fin IV 77. — b. stultorum plena sunt omnia; ep IX 22, 4. — **stupefacio**, in Erstaunen setzen: in quo homines exhorrescunt? quem stupefacti dicentem inveniunt; de or III 53.

stupeo, betäubt sein, erstaunen: haec cum loqueris, nos barones stupemus; fin II 76. Gnaeus quid con-

sili cepit, nescio, adhuc in oppidis coartatus et stupens; A VII 10.

stupesco, in Erstaunen geraten: incidat, aspiat, admiretur, stupescat; de or III 102.

stupiditas, Dummheit: in quo primum incredibile stupiditatem hominis cognoscite; Phil II 80.

stupidus, betroffen, betäubt, dumm: Aëtionis tabula te stupidum detinet; par 37. ut hominem stupidum magis etiam infatuet mercede publica; Phil III 22.

stupor, Gefühllosigkeit, Narrheit, Stumpfheit: I. eam animi durtiam stuporem potius quam virtutem putarem; dom 97. — II. istuc nihil dolere non sine magna mercede contingit immanitatis in animo, stuporis in corpore; Tusc III 12. — III, 1. ut quidam morbo aliquo et sensus stupore suavitate cibi non sentiunt; Phil II 115. qui propter stuporem cordis cognomen ex contumelia traxerit; Phil III 16.

stupro, schänden, entehren: I. qui religiones omnes pollueris aut ementiendo aut stuprando; dom 125. — II. stuprata per vim Lucretia a regis filio; fin II 66.

stuprum, Schändung, Entehrung, Unkeuschheit: I. quod adulterium, quod stuprum, quae libido non se proripiet ac proiciet? fin II 73. — II, 1. quod nefarium stuprum non per illum (factum est)? Catil II 7. nostra in re publica, quae per vim oblatum stuprum voluntaria morte lueret, inventa est; fin V 64. — 2. qui a stupro arcentur infamiae metu; leg I 51. cum illum cognovi muliebri ornatu ex incesto stupro emissum; har resp 4. — III. processit qua auctoritate viri vini, somni, stupri plenus; sen 13. — IV. stuprorum et scelorum exercitatione adufectus; Catil II 9. quae ad suspicionem stuprorum ac libidinum pertinerent; Font 38. hominem emersum subito ex diuturnis tenebris lustrorum ac stuprorum; Sest 20. — V, 1. debilitati stupris; Catil II 10. cuius ille lacus, nemora finesque saepe omni nefario stupro et scelere macularat; Milo 85. — 2. quod noctu stupri causa lectica in urbem introferri solitus est ad mulierem; Ver V 34.

suadeo, raten, anraten, empfehlen, überreden, überzeugen: I, 1. ceteri utilitatis modo finem in suadendo et in dissuadendo exponi oportere arbitrati sunt; inv II 12. in suadendo nihil est optabilius quam dignitas; de or II 334. — 2. nemo est, qui tibi sapientius suadere possit te ipso; ep II 7, 1. haec eo spectant, ut et hortor et suadeam; ep XIII 4, 3. — II, 1. de Dolabella quod scripsi, suadeo videas, tamquam si tua res agatur; ep II 16, 7. — 2. suadebit tibi, ut hinc discedas; div Caec 52. — 3. cum mori suadeas; fin II 95. — 4. nisi multorum praeceptis mihi ab adolescentia suasisset nihil esse in vita magno opere expetendum, nisi . . .; Arch 14. — III. suadere aliquid aut dissuadere gravissimae mihi personae videtur esse; de or II 333. tu, quod ipse tibi suaseris, idem mihi persuasum putato; A XIII 38, 2. suasit Servilium legem Crassus; Bru 161. desperans victoriam primum coepi suadere pacem; ep VII 3, 2. in hac rogatione suadenda; Milo 47.

suasio, Empfehlung, Empfehlungssrede: I. suasio (est rerum) futurarum; part or 13. quae sunt ad Alexandrum hominum eloquentium et doctorum suasiones; A XIII 28, 2. — II, 1. facio: f. III, 1. — 2. cum constet hoc genus causarum ex suasionem et dissuasionem; part or 85. — III, 1. quoniam plura sunt orationum genera, laudationum et talium suasionum, qualem Isocrates fecit Panegyricum; orat 37. — 2. quae (praecepta) de suasionibus tradenda sunt aut laudationibus; de or II 333.

suasor, Ratgeber, Fürsprecher: I. huius dedicationis ipse Postumius, qui dedebatur, suasor et auctor fuit; of III 109. quamvis non fueris suasor et im-

pulsor protectionis meae, approbator certe fuisti; A XVI 7, 2. — II, 1. suasori proponitur simplex ratio; part or 85. — 2. quid interest inter suasorem facti et probatorem? Phil II 29. — III. enumeratio reliqua est, laudatori numquam non numquam ||, suasori non saepe, accusatori saepius quam reo necessaria; part or 59. — IV. suasoris finis est utilitas eius, cui quisque suadet; fr E VIII 5.

suaviloquens, liebflich redend: ut Menelao Laconiquaedam fuit suaviloquens incunditas; rep V 11.

suaviloquentia, liebfliche Rede: et oratorem appellat et suaviloquentiam tribuit; Bru 58.

suavis, liebflich, annehmlich: si in dicendo suaves atque ornati fuerunt; de or I 49. mi suavissime Volumni; ep VII 33. 1. isti lauti herbas omnes ita condiunt, ut nihil possit esse suavius; ep VII 26, 2. quam suavis ei (Caesari) tuus adventus fuerit et recordatio veteris amoris; Q fr II 13, 1. utebatur eo cibo, qui suavissimus esset; fin II 64. color suavis; Tusc V 46. ad tuas suavissimas epistulas; A II 13, 1. gener est suavis mihi, Tulliae, Terentiae; A VII 3, 12. suave genus erit dicendi elegantia et incunditate verborum sonantium et levium; part or 21. propter quos hanc suavissimam lucem aspexerit; Sex Rose 63. o medicum suavem! ep VII 20, 3. gravi ac suavi commotus oratione; inv I 3. fiet etiam suavis oratio, cum aliquid aut inusitatum aut inauditum aut novum dicas; part or 22. non poeta solum suavis, verum etiam ceteroqui doctus (Simonides) traditur; nat I 60. recordatio: §. adventus. vitam hanc rusticam et honestissimam et suavissimam esse arbitrantur; Sex Rose 48. ut (vox) clara sit, ut suavis; of I 133.

suavitas, Liebflichkeit, Annehmlichkeit: I. accedat huc suavitas quaedam oportet sermonum atque morum; Lael 66. hanc dico suavitatem, quae exit ex ore; quae quidem in Latino sermone huius est urbis maxime propria; de or III 42. ut sit difficile iudicium excellentis maxime suavitatis; de or III 25. exit: §. est. — II, 1. adsumemus etiam suavitatem; part or 31. dico: §. I. est. nondum (puer) gustaverat vitae suavitatem; Tusc I 93. suavitatem Isocrates habuit; de or III 28. ut (orator) suavitatem habeat austeram et solidam, non dulcem atque decoctam; de or III 103. ut mihi quoque et Catulo tuae suavitatis aliquid impertias; de or II 16. — 2. neque tu tua suavitatem nos privabis; de or II 126. — 3. qui in hac suavitatem humanitatis versari pericunde solet; Cael 25. — III. accepi tuas litteras plenissimas suavitatis; ep IX 18, 1. — IV. alqd: §. II, 1. impertio. iudicium: §. I. excellit. — V, 1. unguentis summa et acerrima suavitatem conditis; de or III 99. ut delectatio (sit) voluptas suavitatem auditus animum deleniens; Tusc IV 20. — 2. quem (Scaevolam) omnes amare meritissimo pro eius eximia suavitatem debemus; de or I 234. propter multas suavitates ingenii, officii, humanitatis tuae; ep III 1, 1.

suaviter, liebflich, annehmlich: quam suaviter voluptas sensibus nostris blandiatur; Ac II 139. eruditissimos homines Asiaticos quibus Atheniensis indoctus non tam bene quam suaviter loquendo facile superabit; de or III 43. sicut tu amicissime et suavissime optas; ep III 12, 2. tuae suavissime ad eum et humanissime scriptae litterae; ep XIII 18, 1.

suavium §. **savium**.

sub, unter, unterhalb, nahe, unmittelbar nach: I, 1. numquam (te) sub legum et iudiciorum potestatem casurum esse duxisti? Ver V 144. quae sub aspectum cadunt; Tim II. legionibus nostris sub iugum missis; of III 109. quod vi sua id, quod sub eam vim subiectum est, certe efficit, ut: ignis accendit; Top 58. qui urbes Aethiopiae sub imperium populi Romani dicionemque subiunxit; Ver I 55. — 2. movet rerum, quasi gerantur, sub aspectum paene subiectio; de or III 202. — 3. mense Decembri

sub dies festos; Q fr II 1, 1. sub eas (litteras Lepidi) statim recitatae sunt tuae; ep X 16, 1. — II, 1. qui sub terra semper habitavissent bonis domiciliis; nat II 95. quoniam sub nomine pacis bellum lateret; Phil XII 17. sub signo claustrisque rei publicae positum vectigal; agr I 21. »conspicies Austri stellas sub pedibus stratas radiantis Aquari»; H IV, a, 416. nunc (pisces) sub oculis sunt; Ac II 81. venibit sub praecone tota Propontis; agr I fr 3. — 2. demonstravi digito pictum Gallum in Mariano sento Cimbrico sub Novis distortum eiecta lingua; de or II 266. ut non multum imperatori sub ipsis pellibus otii relinquatur; Ac II 4.

subabsurde, etwas ungeremt: quae a prudentibus quasi subabsurde salseque dicuntur; de or II 275.

subabsurdus, etwas abgefehmdaft, unpassend: A. sunt etiam illa subabsurda, sed eo ipso nomine saepe ridicula; de or II 274. movet etiam tempus discessus subabsurdum; A XVI 3, 4. — B. subabsurda dicendo risus moventur; de or II 289.

subaccuso, ein wenig tadelnd: subaccusa, queso, Vestorium; A XIII 46, 3. me desiderari, subaccusari; A XVI 7, 1.

subactio, Durchbildung: subactio est usus, auditio, lectio, litterae; de or II 131.

subadroganter, etwas anmaßend: vereor, ne subadroganter facias; Ac II 114.

subagrestis, etwas bäuerlich: qui (Cotta) sonabat subagreste quiddam planeque subrusticum; Bru 259.

subamarus, etwas bitter: ut alios (homines) dulcia, alios subamara delectent; fat 8.

subausculto, heimlich zuhören, horchen, lauschen: I, 1. si palam audire eos (Graecos) non auderes, subauscultando tamen excipere voces eorum; de or II 153. — 2. qui (Staienus) ea locutus est bonis viris subauscultantibus pariete interposito; Top 75. — II. omnes Κορυφαίοι videntur subauscultare, quae loquor; A X 18, 1.

subcontumeliose, etwas schimpflich: subcontumeliose tractatur noster Publius; A II 7, 3.

subcrispus, etwas kraus: videtis illum subcrispo capillo; Ver II 108.

sube — §. **succ** —

subdifficilis, etwas schwierig: existit hoc loco quaedam questio subdifficilis; Lael 67.

subdiffido, nicht recht trauen: quo die audivi illum tyrannum in contione „clarissimum virum“ appellari, subdiffidere coepi; A XV 20, 2.

subditivus, untergeschoben: si hunc subditivum archipiratam in eandem custodiam dedisset; Ver V 69.

subdo, an die Stelle setzen, untergeben, unterlegen: quae (aquae) effervescent subditis ignibus; nat II 27. quis in meum locum indicem subdidit? dom 85.

subdoceo, nebenbei unterrichten: Cicerones nostros meo potius labore subdoceri quam me alium iis magistrum quaerere; A VIII 4, 1.

subdole, hinterlistig: nihil, ut ita dicam, subdole, nihil versutum (inveniri potuit), quod ille non viderit; Bru 35.

subdubito, einigen Zweifel hegen: I. antea subdubitabam; A XIV 15, 1. — II. quod §. nihil significabant tuae litterae subdubitare || te ||, qua essem erga illum voluntate; ep II 13, 2.

subduco, beseitigen, entziehen, entfernen, ans Land ziehen, berechnen, erwägen: I. adsidunt, subducunt; ad nummum convenit; A V 21, 12. — II. quem (Catonem) tu non pro illius dignitate produxeras, sed pro tuo scelere subduxeras; dom 21. is (Cato) diribitis tabellis de circulo se subduxit; Q fr III 4, 1. si id, quo nititur adversariorum causa, subduxerit; inv II 143. fortes viri voluptatumne

calculis subductis proelium ineunt? fin II 601. subduc cibum unum diem athletae; Tusc II 40. quae (classis) subducta esset ad Gythaeum; of II 49. circumspectis rebus meis omnibus rationibusque subductis summam feci cogitationum mearum omnium; ep I 9, 10. subducamus summam; A V 21, 11.

subductio, Berechnung; statim occurrit naturali quadam prudentia, non iis subductionibus, quas isti docent, quid faciat causam; de or II 132.

subeo, herantreten, auf sich nehmen, übernehmen, sich unterziehen, sich zuziehen, ertragen: I. omnes sententiae verbaque omnia sub acumen stili subeant et succedant necesse est; de or I 151. — II. alqd: j. sermonem. corporis nostri infirmitas multos subito casus per se; har resp 39. cui cum liceret parem cum ceteris fortunae condicionem subire; rep I 7. si qua subeunda dimicatio erit; Q fr I 3, 5. si qui alterius facinus subire cogitur; Phil XI, 9. quoniam subeunda fortuna est; ep XIV 5, 1. quamvis subire vim atque iniuriam malui quam . . . ; prov 41. quod invidiam, quod pericula, quod omnes meas tempestates subieris; ep XV 4, 12. quo etiam gravius iudicium in dicendo subimus; de or I 125. istos labores, quos nunc in naufragiis nostris suscipis, non subisses; A III 15, 7. quod (periculum) subeatur; inv II 26. pro qua (civitate) pericula ac tela subierunt; Balb 51. j. invidiam. quae qui infitatus esset, dupli poenam subiret; of III 65. togati potius potentiam quam armati victoriam subissemus; ep VI 1, 6. minus sermonis subissem; A XI 6, 2. tela: j. periculum. subeundae (sunt iis) saepe pro re publica tempestates; Sest 139. j. invidiam. qui nulla condicione istam turpitudinem subissent; Ver I 137. victoriam: j. potentiam. vim: j. iniuriam. subeundus (est) visus || usus || omnium et periclitandae vires ingenii; de or I 157.

subgrandis, ziemlich groß; subgrande cubiculum probavi; Q fr III 1, 2.

subhorridus, etwas rauh; quia (eum) subhorridum atque incultum videbant; Sest 21.

subicio, unterlegen, unterstehen, angeben, unterbreiten, unterwerfen, unterordnen: I. cum mihi Maeandrius quasi ministrator aderat subiciens, quid in suos cives dicerem; Flac 53. — II. quod sub eam vim subiectum est; Top 58. j. exemplum. quae lex omnibus custodiis subiectum aratorem decumano tradidit; Ver III 20. his omnibus partibus subiecta quaedam esse argumenta propria; de or I 140. in causis publicis iudiciorum, contionum, senatus omnis haec et antiquitatis memoria et publici iuris auctoritas et regendae rei publicae ratio ac scientia tanquam aliqua materies iis oratoribus, qui versantur in re publica, subiecta esse debet; de or I 201. huic generi subiectae sunt cohortationes, obiurgationes, consolationes, miserationes; de or III 118. nisi quid ex civili causarum genere exempli subiecerimus; inv I 55. formarum certus est numerus, quae cuique generi subiciantur; Top 33. qui scelus fraudemque nocentis possit dicendo subicere odio civium; de or I 202. subiciunt se homines imperio alterius et potestati de causis pluribus; of II 22. tectis ac moenibus subiectos prope iam ignes restinximus; Catil III 2. hic infinitam et immensam huic artificio materiam subicere videtur; inv I 7. j. auctoritatem. memoriam: j. auctoritatem. miserationes, obiurgationes: j. cohortationes. hanc rationem subiecerimus, ut . . . ; inv II 70. ad propositum subiecta ratio; de or III 207. cum est facti subiecta ratio; part or 106. j. auctoritatem. saepe etiam rem dicendo subiciet oculis; orat 139. ut (rex Ptolomaeus) sedens cum purpura praeconi publico subiceretur; Sest 57. scelus: j. fraudem. nulla subiecta sententia nec scientia; de or I 51. j. auctoritatem. quod (assa) ita erant posita, ut eorum vaporarium esset subiectum cubi-

culis; Q fr III 1, 2. cum alii vectibus subiectis conarentur (signum) commovere; Ver IV 95. immutata (verba), in quibus pro verbo [proprio] subicitur aliud, quod idem significet, sumptum ex re aliqua consequenti; orat 92. sin autem virtus subiecta sub varios casus famula fortunae est; Tusc V 2.

subiectio, Darstellung; movet rerum, quasi gerantur, sub aspectum paene subiectio; de or III 202.

subiector, Unterstieber: quis testamentorum subiector inveniri potest, qui non . . . ? Catil II 7.

subigo, unterwerfen, unterjochen, bearbeiten, aufgraben, durchbilden: volunt isti quiescere, id quod victi ac subacti solent; Font 36. cum admiraretur Lysander humum subactam atque puram; Cato 59. subacto mihi ingenio opus est; de or II 131. qui regem Philippum et Macedoniam subegit; Ver I 55. subactus oppressusque populus Romanus est; Sex Rosc 137. ut segetes agricolae subigunt aratris multo ante, quam serant; fr F V 24. cum terrae subigerentur fissione glebarum; nat II 159.

subimpudens, etwas unverständig; quod mihi saepe subimpudens videbare; ep VII 17, 1.

subinanis, etwas eitell; quod est subinane in nobis; A II 17, 2.

subinsulsus, etwas abgeschmackt; si quid subinsulsus est; opt gen 7.

subinvideo, ein wenig beneiden; subinvideo tibi, ultro etiam accersitum ab eo; ep VII 10, 1.

subinvisus, etwas verhaßt; subinvisum apud malivolos Postumi nomen; Rab Post 40.

subinvito, den Besuch andeuten; quod me quadam epistula subinvitaras, ut scriberem . . . ; ep VII 1, 6.

subirascor, unwillig werden: 1. in Epirum quod me non invitas, subirascor; A IX 7, 7. j. 2. — 2. quod vivit haec pestis, interdum tibi subirascor; ep X 28, 1. subirascobar brevitati tuarum litterarum; ep XI 24, 1.

subiratus, unwillig, verstimmt; rescripsi tibi subiratus; ep III 9, 1. C. Lucilius, homo tibi subiratus; de or I 72.

subito, plötzlich, schnell; subito consilium cepi, ut exirem; A VII 10. subito illo ipso die carissimam annonam necopinata vilitas consecuta est; dom 14. etsi utile est etiam subito saepe dicere; de or I 150. ut iis ponatur, de quo disputent quamvis subito; Lael 17. ego, dum in provincia omnibus rebus Appium orno, subito sum factus accusatoris eius socer; A VI 6, 1. subito sole obscurato; rep II 17. cur subito atque ex tempore nova nascebantur edicta? Ver III 51. cur ego ex ipso cursu tam subito revertissem; Phil II 76.

subitus, plötzlich, unvermutet, unerwartet: A. propter opera instituta multa multorum subitum est ei remigrare K. Quintilibus; ep XIII 2. etiamsi vehementissime se in his subitis dictionibus exercuerit; de or I 152. homini levi et subito filiam collocavit; Piso fr 11. si subitam et fortuitam orationem commentatio et cogitatio facile vincit; de or I 150. quod ad omnes casus subitorum periculorum magis obiecti sumus, quam si abessemus; ep VI 4, 3. te subita re quasi debilitatum novas rationes tuendi mei quaerere; A XI 5, 1. maris subita tempestas quam ante provisa terret navigantes vehementius; Tusc III 52. in quo ego tam subito et exiguo et turbido tempore multa divinitus providi; Sulla 43. — B. omnia videri subita maiora; Tusc III 52.

subiungo, verbinden, unterordnen, unterwerfen; Aristoteles tralationi et haec ipsa subiungit et abusionem; orat 94. si iam placet omnes artes oratori subiungere; de or I 218. ut sub vestrum ius urbes, nationes, provincias subiungeretis; agr II 98.

sublate, erhaben, stolz, hochfahrend: quoniam oratorum bonorum alterum (genus est) sublate ampleque dicentium; Bru 201. nihil unquam de me dixi sublatus; dom 95.

sublatio, Erhebung: qui (Stoici) eam (voluptatem) sic definiunt: sublationem animi sine ratione opinantis se magno bono frui; fin II 13.

sublevatio, Linderung: semper huic generi aliqua sublevatio et medicina quaesita est; rep II 59.

sublevo, aufheben, aufrichten, erleichtern, lindern, unterstützen: non minus nos stultitia istius sublevat quam laedit improbitas; Caecin 23. qui nos sibi quondam ad pedes stratos ne subleabat quidem; A X 4, 3. foris adsumuntur ea, quae non sua vi, sed extranea sublevantur; de or II 173. misericordiam (utilem esse) ad hominum indignorum calamitates sublevandas; Tusc IV 46. causam inimici tui sublevabis; div Caec 12. neque est integrum, ut meum laborem hominum periculis sublevandis non impertiam; Muren 8. ut senati consulto meus inimicus sublevaretur; ep V 2, 9. hic status una voce omnium gemitur neque verbo cuiusquam sublevatur; A II 18, 1.

subligaculum, Schürz: ut in scaenam sine subligaculo prodeat nemo; of I 129.

sublime, hoch, in der Höhe, in die Höhe: animos, cum e corpore excesserint, sublime ferri; Tusc I 40. Theodori nihil interest, humine an sublime putescat; Tusc I 102.

sublucco, unten hervorleuchten: »hunc retinens Aries subluccet corpore totus«; fr H IV, a, 535.

submergo, untertauchen: quot genera submersarum beluarum! nat II 100. submersus equus voraginibus non exstitit; div I 73.

subministro, darreichen, darbieten: Aristoteles, qui huic arti plurima adiumenta atque ornamenta subministravit; inv I 7. tibi pecuniam non subministrare; Deiot 25. quoniam tabellarios subministras; Q fr II 11, 4. palam in eum (M. Caelium) tela iaciuntur, clam subministrantur; Cael 20.

submitto f. **summ** —

submoleste, ziemlich unangenehm: te non esse Romae meo tempore pernecessario submoleste fero; A V 21, 1.

submolestus, ziemlich unangenehm: illud est mihi submolestum, quod parum Brutus properare videtur; A XVI 4, 4.

submorosus, etwas mürrisch: me etiam illa valde movent stomachosa et quasi submorosa ridicula; de or II 279.

submoveo, **submuto** f. **summ** —

subnego, einigermaßen abschlagen: quod praesenti tibi prope subnegaram, non tribueram certe, id absentem debere non potui; ep VII 19.

subnixus, gestützt, vertrauend: qui eius artis adrogantia, quasi difficillima sit, ita subnixi ambulat; de or I 246. victoriis divitiisque subnixus (rex) exsultabat insolentia; rep II 45.

subobscenus, etwas zweideutig: ridiculo sic usurum oratorem, ut nec nimis frequenti nec subobsceno; orat 88.

subobscurus, etwas dunkel, unverständlich: grandes erant verbis, interdum subobscuri; Bru 29. video hanc primam ingressionem meam e media philosophia repetitam et eam quidem subobscuram || ea . . . subobscura || reprehensionis aliquid habituram; orat 11.

subodiosus, etwas verdrießlich: cum eas (querimonias) audire, quod erat subodiosum, leve putassem; A I 5, 4.

suboffendo, ein wenig verstoßen: apud faecem populi (Pompeius) propter Milonem suboffendit; Q fr II 4, 5.

suboles, Nachwuchs, Nachkommenchaft: I. quae propagatio et suboles origo est rerum publicarum; of I 54. — II. neque fugerim dicere „prolem“ aut „subolem“; de or III 153. omnem subolem iuventutis expulsam atque exterminatam suis sedibus; Phil II 54.

suborno, ausrüsten, zurüsten, anstiften: I. cuius importunam libidinem ne subornandi quidem mora retardavit; fr A XIII 23. — II. intellet, quem ad modum a natura subornatus in vitam venerit; leg I 59. a te accusatores esse instructos et subornatos; Vatin 3. — III. medicum in dicem subornavit; Deiot 17.

subp — f. **supp** —

subrancidus, etwas ranzig: exstructa mensa multa carne subrancida; Piso 67.

subraucus, etwas heiser: vox permanens, verum subrauca natura; Bru 141.

subrepto, sich einschleichen: emergebat subito, cum sub tabulas subreperat; Sest 126.

subrideo, lächeln: subridet Saturius, veterator, ut sibi videtur; Q Rosc 22.

subridicule, etwas lächerlich: in male olentem: „video me a te circumveniri,“ subridicule Philippus; de or II 249.

subrigo f. **surgo**.

subringor, empfindlich werden: si ii subringentur, qui villam me moleste ferunt habere; A IV 5, 2.

subripio f. **surrupio**.

subrogo, an die Stelle wählen: I. in annum posterum decemviros alios subrogaverunt; rep II 61. — II. sibi conlegam Sp. Lucretium subrogavit; rep II 55.

subrusticus, etwas bäuerisch: Cotta sonabat contrarium Catulo, subagreste quiddam planeque subrusticum; Bru 259. me deterruit pudor quidam paene subrusticus; ep V 12, 1. L. Cotta ipso sono quasi subrustico imitabatur antiquitatem; Bru 137.

subscribo, unterschreiben, vermerken, verzeichnen, flagen, Mitfläger sein: I, 1. in M. Aquilium et in Ti. Guttam video esse subscriptum; Cluent 127. — 2. Gabinium de ambitu reum fecit P. Sulla subscribente privigno Memmio, fratre Caecilio, Sulla filio; Q fr III 3, 2. qui (C. Fannius) in P. Clodium subscripserat; A II 24, 3. — II, 1. quae de iudicio corrupto subscripserunt; Cluent 127. — 2. in P. Popilium subscripsit L. Gellius, quod is pecuniam accepisset; Cluent 131. — 3. quibus (status) subscripsit reges a se in gratiam esse reductos; Cluent 101. — III. quoniam id causae subscriptum sit; inv II 58. f. II, 1. quia parricidii causa subscripta esset; inv II 58. earum (litterarum) exemplum subscriperas; A VIII 11, D, 3.

subscriptio, Unterschrift, Tafel, flage, Mit-anfrage: I. ne subscriptio censoria non minus calamitatis civibus quam illa proscriptio possit adferre; Cluent 123. — II. qui subscriptionem sibi postularunt; div Caec 49. populi Romani suffragiis saepe numero censorias subscriptiones esse sublatas; Cluent 121. — III. in istis subscriptionibus ventum quandam popularem esse quaesitum; Cluent 130.

subscriptor, Mit-anfläger: I. ut ad causam tantam mihi creditam quisquam subscriptor me invito aspirare possit; div Caec 51. — II. ut mihi non ex his, quos mecum adduxerim, sed de populo subscriptor addatur; div Caec 50. — III, 1. nihil accusatore Lentulo subscriptoribusque eius infantius; Q fr III 4, 1. — 2. Gabinium (postulat) Ti. Nero cum bonis subscriptoribus; Q fr III 1, 15.

subsellium, Bank, pl. Gerüst: I. subsellia grandiore et plenior vocem desiderant; Bru 289. — II, 1. haec subsellia ab Ituraeis occupabantur; Phil XIII 18. — 2. cum (Crassus) se de turba et a subselliis in otium, ut cogitat, soliumque || solitudi-

nemque || contulerit; de or II 143. qui habitaret in subselliis; de or I 264. ut illum collo obtorto ad subsellia reduceret; Cluent 59. Macer ab Sestii subselliis surrexit; Q fr II 4, 1. etiamne ad subsellia cum ferro atque telis venistis? Sex Rosc 32. (M. Terentius) versatus in utrisque subselliis optima et fide et fama; ep XIII 10, 2. — III, 1. „longi subselliis“, ut noster Pompeius appellat, iudicatio et mora si quem tibi item unum alterumve diem abstulerit; ep III 9, 2. quid, quod omnes consulares, simul atque adsedisti, partem istam subselliorum nudam atque inanem reliquerunt? Catil I 16. — 2. ut locus in subselliis occupetur; Bru 290. — IV. accusabat tribunus plebis idem in contionibus, idem ad subsellia; Cluent 93.

subsequor, unmittelbar nachfolgen, folgen: I. totidem subsequenti libri Tusculanarum disputationum; div II 2. neque (stella Mercurii) a sole longius unquam unius signi intervallo discedit tum antevergens, tum subsequens; nat II 53. — II. hanc diligentiam subsequitur modus etiam et forma verborum; de or III 173. mirifice ipse (Cilix) suo sermone subsequutus est humanitatem litterarum tuarum; ep III 1, 2. omnes hos motus subsequi debet gestus; de or III 220. (stella Veneris) cum antegreditur solem, cum subsequitur; nat II 53. manus digitis subsequens verba, non exprimens; de or III 220.

subsicivus, erübrig, frei: quae cursim adripui, quae subsicivis operis, ut aiunt; de or II 364. subsiciva quaedam tempora incurrunt; leg I 9.

subsidiarum, Hilfe, Hilfsmittel, Hilfsquellen, Beistand, Stütze, Schutz: I, 1. omnia alia subsidia rei publicae ceciderunt; Flac 3. quoniam non numquam hoc subsidium necessarium est, quem ad modum sit utendum eo, dicemus; of II 22. nisi illud et rei frumentariae subsidium et receptaculum classibus nostris pateret; Ver II 3. — 2. subsidium bellissimum existimo esse senectuti otium; de or I 255. — II, 1. equidem mihi hoc subsidium iam inde ab adolescentia comparavi ad decus atque ornamentum senectutis, ut . . . ; de or I 199. tu populo Romano subsidia belli, tu ornamenta pacis eripias? agr I 3. qui nulla sibi subsidia ad omnes vitae status paraverunt; ep IX 6, 4. cum senserit istum omnia subsidia vectigalium vendidisse; Ver III 119. modo Balbium incolumem videam, subsidium nostrae senectutis; A XV 13, 4. — 2. vereor, ne iste ludis factis *Ἀνάτω* subsidio currat; A XII 3, 2. quae (litterae) subsidio oblivioni esse possent; Sulla 45. nemo dubitat, quin subsidio venturus sit; A VIII 7, 1. — 3. ut or: f. I, 1. est. — III, 1. cum Sestius multis in templo Castoris vulneribus acceptis subsidio Bestiae servatus esset; Q fr II 3, 6. qui se etiam nunc subsidiis patrimonii sustentant; prov 12. — 2. potest stare res publica sine magno subsidio inventutis? Phil X 18.

subsido, sich niederlassen, festsetzen, aufbauen: cur (Milo) neque ante occurrit nec eo in loco subsedit, quo . . . ? Milo 51. in Siciliam subsidias an ut . . . ; ep VI 8, 2. subsedi in ipsa via; A V 16, 1.

subsigno, eintragen, verpfänden: quaero, sintne ista praedia censui censendo, subsignari apud aerarium aut apud censorem possint; Flac 80.

subsortior, zum Erbschaft auslösen: I. si ex lege subsortitus non erat Iunius; Cluent 92. — II. iam non eos Iunius subsortitus est; Cluent 113. quod e lege subsortitus iudicem || [iud.] non esset; Cluent 96.

subsortitio, Nachlösen: I, 1. quod C. Verres, praetor urbanus, subsortitionem eius in eo codice non haberet; Cluent 91. — 2. de subsortitione illa Iuniana iudicem nihil dico; Ver I 157. — II. cum praesertim (C. Fidiculanus Falcula) paucos dies ex subsortitione sedisset; Cluent 103.

substerno, unterbreiten, unterwerfen, bedecken: eos (nidos) quam possunt mollissime substernunt; nat II 129. si quando populus totam rem publicam substravit libidini suae; rep I 65.

substituto, an die Stelle setzen: tum iste homo nefarius in eorum locum substituere et supponere coepit cives Romanos; Ver V 72. philosophiam nobis pro rei publicae procuratione substitutam putabamus; div II 7.

substructio, Unterbau: quas (aras) ille substructionem insanis molibus oppresserat; Milo 86.

subsum, vorhanden, nahe, damit verbunden, untergeordnet sein, zu Grunde liegen, vorliegen, bevorstehen: aliquam subesse eius modi causam, ut . . . ; fin V 29. etiam si culpa nulla subesset; fr A IX 22. genus est, quod partes aliquas amplectitur, ut cupiditas. pars est, quae subest generi, ut amor, avaritia; inv I 42. cesseram, si vis suberat, armis; si societas magistratum, pactioni; si periculum civium, rei publicae; Sest 64. quae (oratio), nisi subest res ab oratore percepta et cognita, inanem quandam habet elocutionem; de or I 20. si res non subest ab oratore percepta et cognita; de or I 50. societas: f. periculum. si ulla spes salutis nostrae subesset; A III 25. nullus timor, nulla suberat suspicio; Phil XII 27. vis: f. periculum.

subter, unterhalb, unter, unten: A, I. „quod (lumen) superest, spinigeram subter caudam Pistriceis adhaesit“; fr H IV, a, 422. illa (virtus) omnia, quae cadere in hominem possunt, subter se habet; Tusc V 4. (Plato) cupiditatem subter praecordia locavit; Tusc I 20. — II. „aestifer esse Cancer, hunc subter fulgens cedit vis torva Leonis“; fr H IV, a, 567. — B. subter mediam fere regionem sol obtinet; rep VI 17. omnia haec, quae supra et subter, unum esse; de or III 20.

subterfugio, entfliehen, vermeiden, entgehen, sich entziehen: quod (municipes Volaterrani) Sullani temporis acerbitatem deorum immortalium benignitate subterfugerunt; ep XIII 4, 1. qui volunt aliquam poenam subterfugere aut calamitatem; Caecin 100. si qui militiam subterfugissent; Phil VII 23. quod (periculum) subterfugere mallem quam . . . ; ep XV 1, 4. poenam: f. calamitatem.

subterraneus, unterirdisch: me paucos pedes || specus || in extremo fundo et eos quidem subterraneos servitutis putasse aliquid habituros; A XV 26, 4.

subtilis, fein, genau, gründlich, scharfsichtig, einfach: A. limatus alter et subtilis; de or III 31. tum graves sumus, tum subtiles; de or III 177. quis in docendo edisserendoque subtilior? Bru 65. quis ignorat, ii, qui mathematici vocantur, quam recondita in arte et multiplici subtilique versentur; de or I 10. non intellego, quam ob rem non, si minus illa subtili definitione, at hac vulgari opinione ars esse videatur; de or I 109. quam sollers subtilisque (sit) descriptio partium; nat II 121. quorum alter acutissimum et subtilissimum dicendi genus est consecutus; de or II 98. subtile (genus dicendi) in probando; orat 69. ad illud sincerum ac subtile iudicium nihil potest esse laudabilius quam ea tua oratio; ep XV 6, 1. haec subtilis oratio etiam incompta delectat; orat 78. — B. a. illam concinnitatem adhibet hic subtilis, quem quidam vocant Atticum; orat 83. — b. quia multa venirent in mentem acuta atque subtilia; nat I 60.

subtilitas, Feinheit, Genauigkeit, Gründlichkeit, Scharfsichtigkeit: I. orationis subtilitas imitabilis illa quidem videtur esse existimanti, sed nihil est experiendi minus; orat 76. in quo inest omnis subtilitatis disserendi; Tusc V 68. — II, 1. qui delectantur ea subtilitate, quam Atticam appellant; Bru 67. ut aliquando subtilitatem veteris urbanitatis et humanissimi sermonis attingerem; Q fr II

8, 2. subtilitatem Lysias habuit; de or III 28. — 2. facile cedo tuorum scriptorum subtilitati et elegantiae; ep IV 4, 1. est in arte tanta tamque varia etiam huic minutae subtilitati locus; Bru 291. — III. delectari: f. II, 1. appello. excellentes viri cum subtilitate, tum copia; div II 4. qui hac ipsa eius (Lysiae) subtilitate admodum gaudeant; Bru 64.

subtiliter, fein, scharfsinnig, gründlich, genau, einfach, scharf: nunc agendum est subtilius; fin IV 74. ut et blandiri eis subtiliter || suppliciter ||, a quibus esset petendum, et adversarios minaciter terrere possemus; de or I 90. oculi in corporum etiam motione atque gestu multa cernunt subtilius; nat II 145. fuisse quosdam, qui idem ornate ac graviter, idem versute et subtiliter dicerent; orat 22. parumne subtiliter disputat ille in Eunucho? nat III 72. negatis haec tam polite tamque subtiliter effici potuisse sine divina aliqua sollertia; Ac II 120. ita || mihi || vim oratoris exprimere subtiliter visus es; de or II 39. qui haec subtiliter indicat; Ver IV 127. a quo haec subtilissime sunt omnia perpolita; Balb 50. ut ea, quae sentitis de omni genere dicendi, subtiliter persequamini; de or I 98. ea (membra) quam subtilissime persequamur; Top 26. haec ad te scribam alias subtilius; A I 13, 4.

subtimeo, insorgeheim fürchten: numquid subtimes, ne ad te hoc crimen pertinere videatur? Phil II 36.

subtrahō, entziehen, entfernen, entreißen: ut domitores equorum cibum etiam saepe subtrahunt; fr F V 85. cum haec (membra) subtracta sunt; div II 139. neque verba sedem habere possunt, si rem subtraxeris; de or III 19. nolite mihi subtrahere vicarium meae diligentiae; Muren 80.

subturpiculus, etwas schimpflich: subturpicula mihi videbatur esse *παρωδία*; A IV 5, 1.

subturpis, etwas schimpflich: quae sint, quod ridiculi proprium est, subturpia; de or II 264.

subvenio, zu Hilfe kommen, beistehen, abhelfen: I. in ceteris subvenies; fin III 16. subvenire certe potuit (deus); nat III 92. nisi unius amici opes subvenissent; Rab Post 48. — II. cum non dubitarim, quin is (Pompeius) Domitio subventurus esset; A VIII 12, 3. quod C. Caesar salutis dignitatisque populi Romani subvenerit; Phil V 46. cuius (Marii) virtus magnis populi Romani luctibus funeribusque subvenit; prov 32. gravedini omni ratione subveni; A XVI 14, 4. luctibus; f. funeribus. subveni patriae, opitulare conlegae; ep X 10, 2. huic quoque rei subventum est maxime a nobis; A I 17, 9. salutis; f. dignitati. ut subvenias huic meae sollicitudini; ep II 6, 4. subvenire tempestati quavis ratione sapientis (est); of I 83. — III. his temporibus difficillimis rei publicae quicquid subveneris, id erit totum et proprium || proprie || tuum; ep X 5, 3.

subvereor, ein wenig fürchten: venit mihi in mentem subvereri interdum, ne te delectet tarda decessio; ep IV 10, 1.

subvolo, emporfliegen: ut reliquae duae partes, una ignea, altera animalis, rectis lineis in caelestem locum subvolent; Tusc I 40.

suburbanitas, Nähe bei der Stadt: populo Romano incunda suburbanitas est huiusce provinciae; Ver II 7.

suburbanus, nahe bei der Stadt, vorstädtisch, neutr. Gut bei der Stadt: A. exauditus in agro propinquo et suburbano est strepitus quidam; har resp 20. vicinitas non erudita artificis simulationis vel suburbano vel etiam urbano; Plane 22. nemo istorum est, quin abs te munus fundi suburbanum instar exspectet; Q fr III 1, 9. longe Academiae illi tuum hoc suburbanum gymnasium antepoanam; de or I 98. habet animi causa rus amoenum et

suburbanum; Sex Rosc 133. — B. I. nihil in hortis posuit, nihil in suburbano; Ver I 121. quam diu in suburbano sis futurus; A XII 37, 2. malo esse in Tusculano aut uspiam in suburbano; A XVI 13, a (b), 1. — II. cras igitur in Siccae suburbano; A XII 34, 1.

suburbium, Vorstadt: qui Terminalibus nuper in suburbium ire non sum ausus; Phil XII 24.

succedo, folgen, nachfolgen, ablösen, sich unterziehen, eintreten, von statten gehen, gelingen: I. etiam si quando minus succedet, ut saepe fit, magnum tamen periculum non adibit; orat 98. quod sine lege curiata tibi succedatur; ep I 9, 25. te antea, quam tibi successum esset, decessurum fuisse; ep III 6, 2. si ex sententia successerit, bene erit opera posita; Q fr II 12 (14), 1. ut putet senatus nos, antequam successum sit, oportere decedere; A V 21, 3. II. huic successit aetati C. Galba; Bru 127. aetas succedit aetati; Phil XI 39. nisi in voluptatis locum dolor forte successerit; fin I 56. nondum in Cn. Pompei locum repentinus heres successerat; Phil II 62. fiebat, ut soli luna totidem conversionibus succederet; rep I 22. omnes sententiae verbaque omnia sub acumen stili subeant et succedant necesse est; de or I 151. etiamsi voluptas ea, quae sensum moveat, nulla successerit; fin I 56. — III. qui sibi ex lege praetor successerat; inv I 55. succedam ego vicarius tuo mumeri; Ver IV 81.

succendo, anzünden: etiamsi (sapiens) in Phalaridis tauro inclusus succensis ignibus torreatur; Piso 42.

succenseo f. **susc.**

successio, Eintreten: in omni re doloris amotio successionem efficit voluptatis; fin I 37.

successor, Nachfolger: I. 1. cum successor aliquid immutat de institutis superiorum; Flac 33. — 2. nisi ego successor essem, quem tu cuperes videre; ep III 6, 2. — II. 1. quae successoris coniunctissimo et amicissimo commodare potest is, qui provinciam tradit; ep III 3, 1. video: f. I. 2. — commodo: f. 1. — 3. de successore meo nihil audivi; ep II 17, 1.

succidia, Speckseite: iam hortum ipsi agricolae succidiam alteram appellant; Cato 56.

succingo, umgürten, umgeben: quod multo se pluribus et immanioribus canibus succinxerat; Ver V 146. (Karthago) succincta portibus; agr II 87.

succresco, nachwachsen: non ille mediocri orator in vestram quasi succrescit aetatem || vestrae || aetati ||; de or III 230.

succumbo, erliegen, unterliegen: I. in eo genere accusationis si vincerer, succumberem ac cederem; Scaur 16. re succumbere non oportebat verbis gloriantem; Tusc II 30. (sapiens) patietur, perferet, non succumbet; Tusc II 17. — II. iam succumbam isto tuo crimini; Plane 82. hominem nulli neque homini neque perturbationi animi nec fortunae succumbere (oportere); of I 66. non quo ita sim fractus, ut fortunae succumbendum putem; ep IX 11, 1. homini, perturbationi: f. fortunae. quo (Gorgia) patrono philosopho succubuit orator; de or III 129.

succurro, einfallen, Hilfe leisten, beistehen, abhelfen: I. ut quicque || quidque || succurrit, libet scribere; A XIV 1, 2. — II. ut laborantibus succurrat; de or I 169. cum (servi) domino succurrere prohiberentur; Milo 29. res hoc postulat, ut eorum expectationi, qui audiunt, quam celerrime succurratur; de or II 313. ut infamiae communi succurrerem; Ver pr 2.

sucus, Saft, Kraft, Geist: I. non potest in eo succus esse diuturnus, quod nimis celeriter est maturitatem adsecutus; de or II 88. ex intestinis secretus a reliquo cibo succus is, quo alimur, permant ad iecur; nat II 137. — II. amissimus omnem

non modo sucum ac sanguinem, sed etiam colorem et speciem pristinam civitatis; A IV 18, 2 (16, 10). etsi non plurimum sanguinis est, habeat tamen sucum aliquem oportet; orat 76. omnes etiam tum retinebant illum Pericli sucum; de or II 93. secerno; f. I. permanat. — III. ali: f. I. permanat. ornatur oratio quasi colore quodam et suco suo; de or III 96.

sudo, schwitzen, sich abmühen: cum ille diceret se sine causa sudare; de or II 223. sudandum est iis pro communibus commodis; Sest 139. initio belli Marsici deorum simulacra sudavisse; div I 99.

sudor, Schweiß, Mühe: I. latus ei [dicenti con] doluisse sudoremque multum consecutum esse audiebamus; de or III 6. superiora superciliis obducta sudorem a capite et fronte defluentem repellunt; nat II 143. — II. 1. repello; f. I. defuit. — 2. stilus ille tuus multi sudoris est; de or I 257. — III. plurimo sudore et sanguine maiorum vestrorum partam libertatem; agr II 16.

sudum, heitereß Wetter: horologium mittam et libros, si erit sudum; ep XVI 18, 3.

suesco, pflegen: »has Graeci stellas Hyadas vocitare sn̄erunt«; nat II 111.

suffero, ertragen, erdulden: quam multam si sufferre voluissent, manere in civitate potuissent; Caecin 98. victoriae te atque imperii poenas ad eorum arbitrium sufferre, qui . . .; Font 49. at Phalaris, at Apollodorus poenas sustulit; nat III 82.

sufficio, bearbeiten, nachprüfen, genügen: I. (socii) paucorum cupiditati sufficere aliquo modo poterant; Ver V 127. — II. ne sufficiatur consul, non timent; Muren 82. ut ii, qui combibi purpuram volunt, sufficiunt prius lanam medicamentis quibusdam, sic . . .; fr F V 23.

suffigo, einschlagen: si te et Gabinium cruci suffixos viderem; Piso 42.

suffimentum, Räucherwerk: in iis sine illius || ullis || suffimentis expiati sumus; leg I 40.

suffoco, ersticken: nec minus delinquere eum, qui gallum gallinaeum, cum opus non fuerit, quam eum, qui patrem suffocaverit; Muren 61. consilium est suffocare urbem et Italiam fame; A IX 7, 4.

suffodio, untergraben: a Sex. Serrano sanctissima sacella suffossa esse nescimus? har resp 32.

suffragatio, Begünstigung, Empfehlung: I. cum (sit) facilis suffragatio pro salute; dom 45. — II. 1. si hanc urbanam suffragationem militari anteponis; Muren 38. habemus nostram suffragationem, si minus potentem, at probatam tamen et iustam et debitam et propterea fortasse etiam gratiosam; ep II 6, 3. — 2. antepono: f. I.

suffragator, Begünstiger, Wähler: I. nec me suffragatore meliore utebatur quam Clodio; Milo 34. — II. non placet mihi testium potius quam suffragatorum comparatio; Muren 44.

suffragium, Stimme, Abstimmung, Urteil: I. ut saffragia non in multitudinis, sed in locupletium potestate essent; rep II 39. f. III, 2. — II. 1. ut omittam largitione corrupta suffragia; leg III 39. quis est, qui non profiteatur se suffragium de salute mea tulisse? Sest 109. quis est, qui se, cum contra me ferebatur, inisse suffragium confiteatur? Sest 109. omitto; f. corrupto. uno in genere relinqui videbatur vocis suffragium, perduellionis; leg III 36. — 2. ut populus Romanus suffragio privaretur; agr II 17. — 3. vos, quorum gratia in suffragiis consistit; agr II 102. quoniam videtur in suffragiis multum posse Gallia; A I 1, 2. quas (centurias) item sine suffragio esse voluit; Phil VII 16. is valebat in suffragio plurimum, cuius . . .; rep II 40. — III. 1. nulla (est) exspectatio suffragiorum; Planc 15. retinete istam possessionem gratiae, libertatis, suffragiorum; agr II 71. — 2. sic a me recitata lex est de suffragiis: »optimatibus nota,

populo libera sunt«; leg III 38. — IV, 1. III viros illos xxxv tribuum suffragio creatos esse; agr II 31. meminit populi cunctis suffragiis se consulem declaratum; Milo 96. quin te populus Romanus cunctis suffragiis consulem facturus esset; ep XV 12, 1. eandem domum populus Romanus omnium aetatum ordinumque suffragiis eodem iure esse iussit, quo fuisset; har resp 11. si haec suffragiis aut scitis multitudinis probarentur; leg I 43. populi Romani suffragiis saepenumero censorias subscriptiones esse sublatas; Cluent 121. — 2. ut pro suffragio Theomnastus, familiaris suus, in tribus illis renuntiaretur; Ver II 127. ut, ea qui habeat sine vestris suffragiis, rex non ferendus esse videatur; agr II 32.

suffragor, begünstigen, unterstützen: I. 1. suffragandi nimia libido in non bonis causis eripienda fuit potentibus; leg III 34. — 2. fortuna suffragante videris res maximas consecutus; ep X 5, 3. — II. cum Catilinae suffragaretur; Sulla 68. suffragata (domus) domino, novo homini, ad consulatum putabatur; of I 138. cui legi cum vestra dignitas vehementer adversetur, istius spes falsa suffragatur; Ver V 178. huic tu libro maxime velim ex animo, si minus, gratiae causa suffragere; ep XII 17, 2.

suffringo, zerbrechen: iis (canibus) crura suffringantur; Sex Rose 56.

suffundo, fließen lassen, erfüllen: aequabili calore suffusus aether; nat II 54. novi animum nulla in ceteros malevolentia suffusum; ep I 9, 22. Empedocles animum esse censet cordi suffusum sanguinem; Tusc I 19.

suggero, unterlegen, hinzufügen, liefern, anwenden: singulis generibus argumentorum copias || copiam || suggerunt; de or II 117. suggerenda sunt firmamenta causae coniuncte; de or II 331. Druso ludus est suggerendus; A XII 44, 2. huic incredibili sententiae ratiunculas suggerit; nat III 73. cum ea verba, quae desunt, suggesta sunt; de or II 110.

suggestum, Erhöhung, Rednerbüchse: I. 1. illud suggestum, in quo causam dixerat, ascendenti; div I 124. — 2. idem (Dionysius) cum in communibus suggestis consistere non auderet, contionari ex turri alta solebat; Tusc V 59. — II. in: f. I, I.

sugo, saugen, ein-saugen: I. alia (animalia) sugunt, alia carpunt; nat II 122. — II. ut paene cum lacte nutricis errorem suxisse videamur; Tusc III 2.

sui, seiner, gegen sich: A. einfach: I. allein: 1. ii ferendi sunt, qui hoc queruntur, libertatem equitis Romani se ferre non posse? Planc 33. quid respondit de Sulla Cassius? se nescire certum; Sulla 38. cum ipsa natura accuratae orationis hoc profiteatur, se aliquid patefacturam, quod non appareat; Ac II 44. cum aedilitatem se petere dicitasset; A II 1, 5. cum cenanti mihi nuntiarit Cestius se de nocte proficisci; A V 13, 1. quos iuratos misit Hannibal se in castra redituros; of III 113. homines hoc dicere, se a me solvere; A V 21, 11. tacere praestaret philosophis quam iis, qui se audissent, nocere; nat III 77. qui se populo commiserant; dom 49. ut (M. Terentius) se corroboravit; ep XIII 10, 2. Etrusci extorum cognitioni se maxime dederunt; div I 93. qui (P. Decius) se pro re publica devoverat; Cato 43. diligo; vgl. 4. fin III 16. tu ad me velim proximis litteris, ut se initia dederint, perscribas; A III 23, 5. (animus) finem altius se || [se] || efferendi facit; Tusc I 43. cui Laelius se excusans dixit . . .; Bru 101. ceteris se in campo exercentibus; de or II 287. quod idcirco (Statius) a te missus est, mihi ut se purgaret; Q fr I 2, 2. genus hominum se oppidis moenibusque saepsisse; de or I 36. Dionysiarum ad se proagorum vocari iubet; Ver IV 50. quae

pecunia fuerit apud se, hanc a se esse ablatam queruntur; Flac 55. sola sapientia in se tota conversa est; fin III 24. quae sunt inter se similia; de or III 206. tam inter se amantes viros; Ac II 115. qui (magi) congregantur in fano commentandi causa atque inter se conloquendi; div I 90. illa membra merere per se non amplius poterant duodecim aeris; Q Rosc 28. ne temperantiam quidem propter se expetendam esse; fin I 47. — 2. habetis ducem memorem vestri, oblitum sui; Catil IV 19. neque eam (sapientiam) umquam sui paenitet; Tusc V 54. quod tum Iunio defendendi sui potestas erepta sit; Cluent 93. cum multi principes civitatis Roma non tam sui conservandi quam tuorum consiliorum reprimendorum causa profugerunt; Catil I 7. venisse tempus iis, qui in timore fuissent, ulciscendi sui; Sest 28. est amans sui virtus; Lael 98. saturavit se sanguine dissimillimorum sui civium; Phil II 59. alterum similem sui quaerere; Lael 82. habet certos sui studiosos; Bru 64. principia verenda, acuta sententiis vel ad offensionem adversarii vel ad commendationem sui; orat 124. ab defensore in eius, quem ultus sit, audaciam sui conquestio || conquestione, al. ||; inv II 86. Quintus misit filium non solum sui deprecatores, sed etiam accusatores mei; A XI 8, 2. ille putat oportere quamdam inferi orationem, quae aut sui laudem aut adversarii vituperationem contineat; inv I 97. cum omnibus memoriam sui, tum etiam disciplinam dicendi nobis reliquissent; Bru 163. si nihil eorum ipsorum (virorum) animi efficerent, quo diutius memoriam sui teneremus; Cato 80. Nicias tua sui memoria delectatur; A XIII 1, 3. necesse est huic partes quoque sui caras esse; fin V 37. — 3. illi (scaenici) non optimas, sed sibi accommodatissimas fabulas eligunt; of I 114. me salvum adhuc res publica conservavit sibi; Phil XII 24. sibi habeat frumentum; Ver III 202. quam (deam) iste ideo Bonam dicit, quod in tanto sibi scelere ignoverit; har resp 37. Dolabella me sibi legavit a. d. IIII Nonas; A XV 11, 4. (virtus) aliis nata potius quam sibi; rep III 12. orat, ut sibi rescribam; A XII 32, 2 (1). nescio quid ab eo (Q. Fufio) litterularum, uti me sibi restituerem; A XV 4, 1. qui sibi ex lege praetor successerat; inv I 55. quem sibi amiciores quam populo Romano esse cognoverant; Ver V 48. neminem umquam hominem homini cariorem fuisse quam te sibi; Milo 68. litteras mittunt sibi difficilem esse investigandi rationem; Cluent 23. nihil sibi gratius ostendit futurum; Ver IV 75. cum appetitus ille animi aliquid ad se trahere coeperit, quod sibi obsit, quia sit sibi inimicus; fin V 28. qui nihil sibi umquam turbe esse duxit; Piso 11. se recordatum esse vitio sibi tabernaculum captum fuisse; nat II 11. sentiet sibi bellum cum re publica esse susceptum; Phil V 32. cum videat sibi causam esse dicendam; Cluent 153. qui cum sibi viderent esse pereundum; Catil IV 14. Oppianicus domo sibi quaerendum remedium existimavit; Cluent 27. effipit; contemnuntur ii, qui „nec sibi nec alteri“, ut dicitur; of II 36. — 4. quid re publica, quid se dignum esset, diligentissime cogitabat; Sest 87. qui se praesente civem Romanum securi percussam esse dixit; Ver I 14. adfirmabat Postumus se vivo illam domum istius numquam futuram; dom 115. [principium ductum esse a se diligendo; fin III 16. mundus hic totus, quod domicilium quamque patriam di nobis communem secum dederunt; rep I 19. clam an palam de se sententiam ferri vellet; Cluent 55. quod habet lex in se molestissimum; Ver I 26. quod praedicandum et prae se ferendum sit; Tusc V 50.

II. Verbindungen: queri coepit, se civem Romanum in vincla || esse || coniectum; Ver V 160. qui se porro pueros a senibus audisse dicebant; Cato

43. quod is Ephesi se quaestorem vi prohibitum esse dicebat; Ver I 85. si se ipsos illi nostri liberatores e conspectu nostro abstulerunt; Phil II 114. confirmant ipsi se; Ver V 95. quam se ipse (animus) noscet! leg I 61. concitationibus tam ipsis inter se dissentientibus atque distractis; Tusc V 43. quorum ipsorum per se res et fortunae vobis curae esse debent; imp Pomp 17. multos homines per se ipsos graves existisse fateor; Arch 15. o magna vis veritatis, quae facile se per se ipsa defendat! Cael 63. perturbatio ipsa mentis in amore foeda per se est; Tusc IV 75. ut a populo ipsi sibi singuli discrepantes eiciantur; de or III 196. ut non numquam mortem sibi ipse consciscere alius debeat; of I 112. animus a se ipse dissidens secumque discordans; fin I 58. quam (felicitatem) praestare de se ipso nemo potest; imp Pomp 47. quid quisque nostrum de se ipse loquatur; Vatin 9. quid summi poetarum de se ipsis carminibus edunt? Tusc IV 71. quam (utilitatem) si ad se quisque rapiet; of III 26. sibi quemque natum esse et suis voluptatibus; fin II 79. sibi quemque esse carum; fin V 29. pro se quisque manus adfert; Ver I 67. ut heres sibi soli, non coheredibus petit, sic socius sibi soli, non sociis petit; Q Rosc 55. ut homo non sibi se soli natum meminerit, sed patriae, sed suis; fin II 45. se optime sibi consulere arbitrantur; fin V 29. nisi omnia sibi in se posita censebit; Tusc V 42. omnes se secum libidinum voluptates abstulisse || se omnes secum abst. lib. vol. ||; fin II 106. f. solus. ingenium in se suum sicut simulacrum aliquod dicatum putabit; leg I 59. suum se negotium agere; of I 29. totos se ad studia doctrinae conferunt; fin V 57. tradet (fortis civis) se totum rei publicae; of I 86. cuius tanti furoris fuit, omnes reges contra se unum excitare? Deiot 15. qui in se uno sua ponit omnia; par 17.

B. sese: I, 1. sese et compromisso et iure iurando impediri; ep XII 30, 5. ut eandem illam rem non malit ad sese sine facinore pervenire; fin III 36. cum contraria inter sese de re publica capita contulisset; de or II 223. quosdam (mundos) inter sese non solum similes, sed ita pares, ut . . .; Ac II 55. — 2. virtutem sese esse contentam; Tusc III 37. quae (terra) omnia pariat et fundat ex sese; nat II 83. — II. quae clara sint ipsa per sese; Ac II 45. quodsi ignis ex sese ipse animal est; nat III 36. ita diligere a sese quemque, ut . . .; fin V 30. omnia sibi in sese esse posita; Tusc V 30.

sulcus, *furche*: cum terra araretur et sulcus altius esset impressus; div II 50.

sullaturio, den Sulla nachahmen wollen: ita sullaturit animus eius (Pompei) et proscripserunt iam diu; A IX 10, 6.

sum, *sein*, vorhanden sein, leben, stattfinden, sich ereignen, der Fall sein, gehören, zukommen, sich befinden, haben, betragen, dienen, gereichen (vgl. *futurus*): I. **absolut**, mit **Ortsnamen**, **Consecutiv- und Relativsatz**: 1. apud te est, ut volumus; A I 8, 1. scire sane velim, numquid necesse sit comitiis esse Romae; A XII 8. fuit, cum mihi quoque initium requiescendi fore iustum arbitraret; de or I 1. est, quod gaudeas te in ista loca venisse, ubi aliquid sapere viderere; ep VII 10, 1. est, ut ii sint, quam tu „nationem“ appellasti; Sest 97. numquam fore ut atomus altera alteram posset attingere; fin I 19. fore ut brevi a Gallis Roma caperetur; div I 100. non est igitur, ut mirandum sit . . .; div I 128. — 2. quamquam sunt, qui propter utilitatem modo petendam putant || putent || amicitiam; inv II 167. hunc nemo erat quin verissime sentire diceret; Sest 74. sunt, qui ita loquantur; Rab Post 38. sunt alii plures fortasse, sed /e mea memoria dilabuntur; Phil XIII 11. quis est, qui putet . . .? Tusc IV 2. huic (sermoni) qui studeant, sunt nulli; of I 132. sunt, qui

putant || putent || posse te non decedere; ep I 9, 25. Romaene sitis an^m mecum in aliquo tuto loco; ep XIV 18, 1. §. 1. Sest 97. III. sine; A XII 6, 4. quod dicent defensores futurum fuisse, nisi id factum esset; inv II 74. de risu quinque sunt quae quaerantur; de or II 235. cum ea maiora iudicem quae sunt, quam illa quae desunt; orat 169. esse ea dico, quae cerni tangive possunt, ut fundum, aedes; Top 27. nihil est, de quo aliter tu sentias atque ego; fin IV 60. futurum id fuisse ex eo, quia factum est, intellegi debet; fat 18. cupio odorari diligentius, quid futurum sit; A XIV 22, 1. §. locus. actio est in auctorem praesentem his verbis; Caecin 54. aedes; §. alqd; Top 27. quod (animal) semper sit futurum; nat III 32. cum animi hominum semper fuerint futurique sint; div I 131. ut omnino disputaret nullam artem esse dicendi; de or I 90. etiamsi sit bonum aliquid praeter virtutem; Tusc V 21. nec est causa, cur Epicurus fatum extimescat; fat 18. quem (Scipionem) esse natum haec civitas, dum erit, laetabitur; Lael 14. regnandi contentio est; A X 7, 1. controversia non erat, quin verum dicerent; Caecin 31. qui omnino deos esse negabant; nat I 117. ut et, si divinatio sit, di sint et, si di sint, sit divinatio; div I 10. si facultas erit; inv II 107. fundus; §. alqd; Top 27. sententiarum totidem genera sunt, quot dixi esse laudum; opt gen 5. epistularum genera multa esse non ignoras; ep II 4, 1. deisti Segulio male faciant, homini nequissimo omnium, qui sunt, qui fuerunt, qui futuri sunt! ep XI 21, 1. iudiciis, qui nunc sunt, hominum; Q fr I 1, 43. cum iudicium de vi sit; Caecin 104. etiamsi lex non esset; Ver I 108. si quid fuerit loci aut temporis; leg III 29. terrae motum dixit futurum; div II 31. sunt officia, quae aliis magis quam aliis debeantur; of I 59. ut illa opinio, quae semper fuisset, tolleretur; de or II 7. cum pacem esse cupiebas; Ligar 18. periculum est, ne opprimamur; Phil XIII 16. si potestas esset; Tusc V 54. de quo omnis haec quaestio est; fin II 5. nec est ulla res, quae plus apud eum polleat; par 34. sunt aliquot satisfactiones secundum mancipium; A V 1, 2. quotienscumque senatus fuit; ep V 6, 1. senatus hodie fuerat futurus; A IV 17, 4. unum virum esse, in quo summa sint omnia; imp Pomp 13. erit, erit illud profecto tempus, cum . . . Milo 69. §. locus. si modo est ulla virtus; Tusc V 4. qui, dum vis fuit, nihil egi, et quem, si vis non fuisset, nulla res labefactare potuisset; Sest 127.

II. mit **Adverbien**: quod est longe aliter; leg I 47. tunc putes innumerabiles supra infra, dextra sinistra, ante post, alios dissimiles, alios eiusdem modi mundos esse? Ac II 125. quod (nomen) ante non fuerat; Ac II 145. de Attica pergratum mihi fecisti, quod curasti ante scirem recte esse quam non belle fuisse; A XIV 16, 4. ut improbo et stulto et inertem nemini bene esse potest, sic . . . ; par 19. dextra, infra: §. ante. quae cum ita sint; fin III 29. quod si ita est; Tusc V 32. Lucretii poemata, ut scribis, ita sunt, multis luminibus ingenii, multae tamen artis; Q fr II 9 (11), 3. numquam tam male est Siculis, quin aliquid faceret dicant; Ver IV 95. Antonio, † quoniam || quam || est, volo peius esse; A XV 3, 2. L. Antonio male sit! A XV 15. 1. cum meliuscule tibi esset; ep XVI 5, 1. quibus (litteris) meliuscule Lentulo esse scriptum erat; A IV 6, 2. qui modo fuit, Scepsum Metrodorus; Tusc I 59. qui nunc sunt; Phil XIV 33. (hospes) fuit pericunde; A XIII 52, 1. post: §. ante. Thucydides si posterius fuisset; Bru 288. Acastus praesto fuit sane strenue; ep XIV 5, 1. se, quod in nummis haberet, nescire quo loci esset; A VIII 10. si forte in Tusculano recte esse possum; A XVI 14, 2. §. belle. satis superque esse sibi suarum cuique rerum; Lael 45. sic vita hominum est, ut ad maleficium nemo conetur sine spe atque emolumento

accedere; Sex Rose 84. sic est vulgus; ex veritate pauca, ex opinione multa aestimat; Q Rose 29. sinistra, supra: §. ante. super: §. satis. quid sit ipsi animus aut ubi aut unde, magna dissensio est; Tusc I 18.

III. mit **Präpositionen**: (Critolaus) erat ab isto Aristotele; de or II 160. ut doceret nullum tale visum esse a vero, ut non eiusdem modi etiam a falso posset esse; Ac II 77. qui sunt ab ea disciplina; Tusc II 7. quae est spes ab irato? ep VI 6, 9. quae (villa) est ad Baulos; Ac II 9. quod ante pedes esset; Tusc V 114. quae ante oculos sunt, ea potius attingam; leg II 41. postridie, quam apud Catulum fuisset; Ac II 9. quoniam (tuum testimonium) contra te est; Quinct 76. fuit adsiduus mecum praetore me; Cael 10. qui Milonem cum telo esse diceret; Milo 66. de Attio Dionysio nihil puto esse; ep XII 30, 5. de Domitio, ut scribis, ita opinor esse, ut in Cosano sit; A IX 9, 3. caudam antiqui „penem“ vocabant, ex quo est propter similitudinem „penicillus“; ep IX 22, 2. non quo (is) sit ex istis; ep XIII 1, 5. si ea, quae extra virtutem sint, ad beate vivendum pertineant; fin IV 40. qui (sodalis) mihi in liberum locum more maiorum esse deberet; de or II 200. quod in eorum potestatem portum futurum intellegebant; Ver V 98. fuit in Catulo sermo Latinus; Bru 133. in quo (genere) fuit Aeschylus Cnidius; Bru 325. scimus, quibus in locis nunc sit Lentonis Caesennii septemviralis auctoritas? Phil XII 23. te in istis molestiis diutius non futurum; ep VI 13, 3. in expectatione erant omnia; ep XII 24, 2. quam diu vos eritis in spe; ep XIV 3, 2. Avius videtur in officio futurus; A XIII 4, 2. §. de. qui vicus inter Tolosam et Narbonem est; Font 19. nullam intra Oceani ostium praedonum navem esse; imp Pomp 33. gravioribus bellis etiam sine collega omne imperium nostri penes singulos esse voluerunt; rep I 63. cum iam pro damnato mortuoque esset; Ver IV 33. nonne tibi nox erat pro die, solitudo pro frequentia, caupona pro oppido? Piso 53. omnis voluptas praeterita pro nihilo est; Marcel 27. ut cum suis copiis quam proxime Italiam sit; Phil X 26. quae secundum naturam sunt; fin III 20. quoniam (Attica) iam sine horrore est, spero esse, ut volumus; A XII 6, a, 2. ut sine cura essent; A XVI 16, 5. cum sis post vitam sine momento futurus; fr I 21. cum (mare) supra terram sit; nat II 116. nihil est ultra illam altitudinem montium usque ad Oceanum; prov 34.

IV. mit **Prädicativ**: 1. in gleichem Kasus: a. non alius essem atque nunc sum; ep I 9, 21. ita est tibi iuris consultus ipse per se nihil nisi leguleius quidam cautus et acutus, praeco actionum, cantor formularum, auceps syllabarum; de or I 236. ne homines quidem censetis, nisi imbecilli essent, futuros beneficos et benignos fuisse? nat I 122. cantor, al.: §. auceps. ostendis, qualis tu, si ita forte accidisset, fueris illo tempore consul futurus; Piso 14. tu non videbas, quam illa crudelis esset futura victoria? ep IV 9, 3. eum magis communem censem in victoria futurum fuisse, quam incertis in rebus fuisset? ep IV 9, 2. nihil nobis expeditis fore fortunatius; Q fr II 14, 3. nec dubito, quin reditus eius et vobis gratus fuerit et rei publicae salutaris futurus; Phil IX 1. imbecillus: §. beneficus. sed illum eum futurum esse puto, qui esse debet; A VI 3, 7. quibus ille (Appuleius) receperat se molestum non futurum; A XII 13, 2. etsi (res familiaris) nullam potest accipere iniuriam, quae futura perpetua sit; ep IV 7, 5. salutaris: §. gratus. — b. fuit iam accepta a Platone philosophandi ratio triplex; Ac I 19. iis esse haec acerba, quibus non fuerint cogitata; Tusc III 30. cuius prima aetas dedita disciplinae fuit; Cael 72. quae fueramus ego et tu inter nos de sorore in Tusculano locuti; A V 1, 3. brevi

tempore philosophiam plane absolutam fore; Tusc III 69. quoniam || qui || haec sine doctrina credituri fuerunt || fuerint ||; Tusc I 48. sin. cum auspiciis obtemperatum esset, interiturae classes non fuerunt, non interierunt fato; div II 20. etiamsi (Flaminius) obtemperasset auspiciis, idem eventurum fuisset; div II 21. puto, etiamsi Icaeus tum in spelunca non fuisset, saxum tamen illud casurum fuisse; fat 6. an Cn. Pompeium censes maximarum rerum gloria laetaturum fuisse, si sciret . . . ? div II 22. non fuisse (Crassum) perituro, si omni paruisset; div II 84. ne illi (C. Pontio) multa saecula exspectanda fuerunt; of II 75. non fuit Iuppiter metuendus ne iratus noceret; of III 104. in eo conclavi ei (Deiotaro) cubandum fuisset, quod proxima nocte corrui; div II 20. quem ad finem putas custodiendam illam aetatem fuisse? Cael 11. illo modo potius putat urgendum fuisse Carneadem, ut . . . ; Ac II 109. — 2. **Accusativus**: cum id aetatis essem; inv II 92. qui id aetatis sumus; rep III 41. — 3. **Genetivus**: fortunas omnes aratorum istius fuisse dico; Ver III 50. me Pompei totum esse scis; ep II 13. 2. si quicquam nunc cuiusquam est; ep VII 3. 3. ea omnia, quae proborum, demissorum, non acrium, non pertinacium, non litigiosorum, non acerborum sunt, valde benivolentiam conciliant; de or II 183. sunt facta eius immortalitatis, nomen aetatis; Phil IV 3. id solum esse ambitus aedium, quod . . . ; Top 24. id certe magis est attentum animi quam furentis; div II 111. de lingua Latina securi es animi; A XII 52. 3. artis: f. II. ita. illa oratio potius temporis mei quam iudicii et auctoritatis fuit; Cluent 139. cum ex iure nostro duarum civitatum nemo esse possit; Caecin 100. et villa et amoenitas illa commorationis est, non devorsorii || devers. ||; ep VI 19. 1. si est boni consulis ferre opem patriae; Rabir 3. demissorum, al.: f. acerborum. quod sit mille denarium; of III 92. nunc dubitare quemquam prudentem, quin meus discessus desperationis sit, non legationis? A XV 20. 1. devorsorii: f. commorationis. qui genus hoc scribendi, etsi sit elegans, personae tamen et dignitatis esse negent; fin I 1. una pars est naturae, disserendi altera, vivendi tertia; fin V 9. hoc sentire prudentiae est, facere fortitudinis, et sentire vero et facere perfectae cumulataeque virtutis; Sest 86. si id facere voluisses aut si gravitatis esse putasses tuae; Planc 50. nec temporis unius nec hominis esse constitutionem rei publicae; rep II 37. est humanitatis vestrae magnum numerum eorum civium calamitate prohibere, sapientiae videre multorum civium calamitatem a re publica seiunctam esse non posse; imp Pomp 18. immortalitatis: f. aetatis. P. Murena mediocri ingenio, sed magno studio rerum veterum, multae industriae et magni laboris fuit; Bru 237. quod est praesentis insaniae quasi tempestatis repentinae; dom 106. iudicii: f. auctoritatis. laboris: f. industriae. legationis: f. desperationis. boni viri *quid* iudicent, id est maximi momenti et ponderis; Vatin 9. iudico malum illud opinionis esse, non naturae; Tusc III 31. f. disserendi. cetera necessitatis esse, unum hoc voluntatis; fr F V 50. opinionis: f. naturae. noli spectare, quanti homo sit; parvi enim pretii est, qui tam nihili sit; Q fr I 2. 14. sitne oratoris [velle] risum movere; de or II 235. cuius erat ordinis? senatorii; Cluent 104. parvi sunt foris arma, nisi est consilium domi; of I 76. personae: f. dignitatis. ponderis: f. momenti. qui (ager) nunc multo plus est quam tunc fuit; Q Rose 33. hoc vix est liberi populi; agr II 22. pretii: f. nihili. proborum, al.: f. acerborum. prudentiae: f. fortitudinis. cum constiterit inter doctos, quanti res quaeque sit; fin V 89. f. nihili. earum rerum est absentium metus, quarum praesentium est aegritudo; Tusc IV 8. ut omnia, quae ubique sint, sapientis esse dicatis; fin

IV 74. sapientiae: f. humanitatis. mihi cuiusquam salus tanti fuisset, ut meam neglegerem? Sulla 45. tempestatis: f. insaniae. temporis: f. auctoritatis, hominis. nec est viri boni errare et diligere, quod per se non sit diligendum; leg I 48. virtutis: f. fortitudinis. vivendi: f. disserendi. voluntatis: f. necessitatis. — 4. **Ablativus**: quacumque aut aetate aut valetudine esset; sen 28. eo animo simus inter nos, quo semper fuimus; ep IV 15. 2. fac animo forti atque magno sis; ep VI 5. 4. quis est aut quis umquam fuit aut avaritia tam ardenti aut tam effrenatis cupiditatibus, ut . . . ? fin III 36. Oppianicus, ut erat singulari scelere et audacia; Cluent 23. Aelius maximo meo beneficio est; ep VII 30. 3. (Sicilia) sola fuit ea fide benivolentiaque erga populum Romanum, ut . . . ; Ver II 2. neque se, quo quid colore aut quo sono sit, scire; Ac II 76. optimo iure ea sunt profecto praedia, quae optima condicione sunt; agr III 9. quamquam es singulari crudelitate; Ver III 52. cupiditatibus: f. avaritia. ut quam amplissima dignitate sis; ep X 27. 1. ego vero quo dolore esse debeo? quo sum scilicet, hoc etiam acriore, quod . . . ; A IV 6. 2. (Pompei orationem) numquam neque eloquentia neque incunditate fuisse maiore; Sest 107. fide: f. benivolentia. quamquam Lamia summo splendore, summa gratia est magnificentissimo munere aedilicio; ep XI 16. 3. fuit (Pompeius) in his provinciis singulari innocentia, gravitate, virtute; imp Pomp 61. qua impudentia putatis eum in dominatione fuisse? Ver III 155. quem nostrum tam tardo ingenio fore putavit? agr III 6. f. 3. industriae. innocentia: f. gravitate. incunditate: f. eloquentia. iure: f. condicione. luminibus: f. II. ita. apud Graecos fertur incredibili quadam magnitudine consilii atque ingenii Atheniensis ille fuisse Themistocles; de or II 299. cum sis clarissimis ipse maioribus; rep I 71. qui (puer) his lacrimis, qua sit pietate, declarat; Sest 146. ea virtute et sapientia maiores nostri fuerunt, ut . . . ; inv I 68. scelere: f. audacia. (tuae litterae) erant gravissimis verbis ac sententiis; ep X 16. 1. cum esset medimnum HS xv; Ver III 90. (Laelia) sono ipso vocis ita recto et simplici est, ut . . . ; de or III 45. f. colore. splendore: f. gratia. Cicero summo studio est Paeonii sui rhetoris; Q fr III 3. 4. f. 3. industriae. qui (pater) cum esset infirma valetudine; leg II 3. f. aetate. verbis: f. sententiis. virtute: f. gravitate, sapientia.

V. **mit einfachem Dativ**: cum mihi summus tecum usus esset; Sulla 11. qui modus tibi fuit frumenti aestimandi? Piso 86. senatui placere ipsis liberisque eorum militiae vacationem esse; Phil V 53. fugientibus miserabilem respectum incendiorum fore; div I 68. an accusatori maiores nostri maiora praemia quam bellatori esse voluerunt? Balb 54. audio (Treiros) capitales esse; mallem „aere, argento, auro“ || auro, argento, aeri, al. || essent; ep VII 13. 2. neque virtutibus neque amicitiiis usquam locum esse; fin II 85. quae est ei (animo) natura? Tusc I 70. argento, auro: f. aere. bellatori: f. accusatori. ut aliud equo sit e natura, aliud bovi, aliud homini; fin V 26. si tanta illis comitiis religio est, ut . . . ; Muren 38. equo: f. bovi. ut esset locus comparandis condendisque fructibus; agr II 88. non est aditus ad huiusce modi res neque potentiae cuiusquam neque gratiae; Caecin 72. certe huic homini spes nulla salutis esset; Ver III 168. f. bovi. ut omnes intellegant in contentionibus esse invidiae locum, in iudiciis veritati; Cluent 202. liberis: f. alicui; Phil V 53. cur virgini Vestali sit heres, non sit matri suae? rep III 17. miluo est quoddam bellum quasi naturale cum corvo; nat II 125. ei morbo nomen est avaritia; Tusc IV 24. quae cuique peccato poena sit; par 25. est populo Romano victori omnium gentium omne certamen cum percussore;

Phil IV 15. potentiae: f. gratiae. iste huic rei publicae [belli] causa pestis atque exitii fuit; Phil II 55. ex quo quidem maximus est fructus iucunditasque sapienti; Marcel 19. sapientiae quid futurum est? Ac II 27. horum unum quidque in reprehensione non esse signo; inv I 81. (Magius) solvendo non erat; A XIII 10, 3. veritati: f. invidiae. victori: f. populo. virgini: f. matri. virtutibus: f. amicitis. meae vitae nullas ab illis insidias fuisse dixisti; Planc 71. ut urbi satis esset praesidii; Catil II 26.

VI. mit **doppeltem Dativ**: huic te unum tanto ad iumento esse posse, ut...; ep II 6, 3. simul una res utriusque rei est argumentum; Ver III 153. quem tibi aut deum aut hominem auxilio futurum putas? Ver IV 101. accusant ii, quibus occidi patrem Sex. Roscii bono fuit; Sex Rose 13. cui (Caepioni) fortuna belli crimini, invidia populi calamitati fuit; Bru 135. id eo mihi magis est cordi, quod...; Lael 15. crimini: f. calamitati. magna curae ei (Rufo) salutem meam fuisse; ep IX 24, 1. ego omnibus meis exitio fuero, quibus ante dedecori non eram; Q fr I 4, 4. quanto solacio tibi conscientia tui facti, quanta delectationi in rebus adversis litterae esse debent; ep VI 6, 12. mihi maiori offensionis esse quam delectationi possessiunculas meas; A XIII 23, 3. exitio: f. dedecori. quae res nemini umquam fraudi fuit; Cluent 91. nihil est, quod tibi maiori fructui gloriaeque esse possit; ep X 5, 2. quod (Alexander) illorum artem cum ipsis tum etiam sibi gloriae fore putabat; ep V 12, 7. f. fructui. qui non ad insequendum sibi tarditatem pedum, sed ad fugiendum impedimento fore putabat; Rabir 21. quod mihi maximae laetitiae fuit; ep XV 2, 5. clementiam illi (Caesari) malo fuisse; A XIV 22, 1. intellegitis nullis hominibus quemquam tanto odio quanto istum Syracusanis et esse et fuisse; Ver II 15. offensionis: f. delectationi. quae (eloquentia) principibus maximo ornamento est; fin IV 61. amicitiam meam voluptati pluribus quam praesidio fuisse; Planc 82. tibi hominum innocentium sanguis non modo voluptati, sed etiam quaestui fuit; Ver V 138. cuius officium mihi saluti fuisset; Planc 1. solacio: f. delectationi. homini non amico nostra incommoda, tanta praesertim, spectaculo esse nollem || nolim ||; A X 2, 2. adventus noster nemini fuit sumptui; A V 14, 2. ea res P. Africano vituperationi fuit, quod...; Bru 97. voluptati: f. praesidio, quaestui. quem spero fore magno usui et amicis et rei publicae; Flac 13.

VII. **esco**: »at cui auro dentes vincti esunt || iuncti essent ||«; leg II 60. »ast quando duellum gravius, discordiae civium esunt«; leg III 9.

summa, Hauptfache, Inbegriff, Gesamtheit, Gesamtzahl, Summe: I. quarum artium summae crescere possunt, earum etiam contrariorum summa poterit augeri; fin IV 67. (dialectici) iudicant, verane summa sit unius cuiusque rationis; de or II 158. summa huius epistulae haec est, ut ornes omnibus rebus Nerone; ep XIII 64, 2. summa illuc pertinet, ut sciatis, ex quo genere iste sit; Ver V 25. — II, 1. qui summam rerum administrabat; Sex Rose 91. augeo: f. I. crescit. cum duo ii numeri circuitu naturali summam tibi fatalem confecerint; rep VI 12. si, cuius rei satis erit summam dixisse, eius partes non dicentur; inv I 28. hic ego circumspicis rebus meis omnibus rationibusque subductis summam feci cogitationum mearum omnium; ep I 9, 10. ille perpaucam locutus hanc summam habuit orationis, ut sibi ignoscerem; A X 16, 1. ut ad istum sine ulla sollicitudine summa pecuniae referretur; Ver II 133. si ad eam summam (mercatas esses), quam volueram; ep VII 23, 1. — 2. quod ipsum non de summa frumenti detractum est; Ver IV 20. omnia inesse debent in summa

bonorum; fin IV 46. illum viris fortissimis remittere de summa non potuisse; Ver III 82. omnia necessario a tempore atque homine ad communes rerum et generum summas revolventur; de or II 135. — III. sex haec sunt simplices de summa bonorum malorumque sententiae; fin V 21. — IV, 1. ista summa ne ego multo libentius e me rim deversorium Tarracinae, ne semper hospiti molestus sim; ep VII 23, 3. — 2. ad summam non posse istaec sic abire; A XIV 1, 1. f. II, 1. volo. Drusus erat de praevacatione a tribunis aeriis absolutus in summa quattuor sententiis; Q fr II 15, 3. in omni summa valde me ad otium pacemque convertio; Q fr III 6, 5.

summarius, Laßtler, Raufsel: nisi forte iste summarius || nummarius || ei potest persuadere, ut, dum oratores eant, redeant, quiescat; A X 1, 3.

summatim, im ganzen, kurz: in primis duabus dicendi partibus, qualis esset, summatim breviterque descripsimus; orat 50. quod (ius civile) summatim percipi sine doctrina potest; de or I 252. sub sedi in ipsa via, dum haec, quae longiore desiderant orationem, summatim tibi perscriberem; A V 16, 1. nunc genera ipsa summatim, quae risum maxime moveant; de or II 248. a me pauca, et ea summatim; ep X 28, 3. summatim adhuc ad te; A XV 4, a (5).

summe, höchst, im höchsten Grade, ganz besonders: I. id summe augere debet; inv II 20. quod tu semper summe cupisti; Quinct 69. te summe diffidere; ep IV 7, 2. summe in eo elaborandum esse, ut...; de or I 33. summe haec omnia mihi videntur esse laudanda; div Caec 57. quod me sollicitare summe solet; de or II 295. — II. sapientes omnes summe beatos (esse); fin IV 55. tuum iudicium non potest mihi non summe esse iucundum; ep XIII 18, 2. inventa exornari et suavissimum est et summe necessarium; inv I 50. te summe omnium doctrinarum studiosum fuisse; ep IV 3, 3.

summisce, gelassen, ruhig, bescheiden: I. is erit eloquens, qui poterit parva summisce, modica temperate, magna graviter dicere; orat 101. ita fit, ut Demosthenes certe possit summisce dicere, elate Lysias fortasse non possit; opt gen 10. ornamentis idem uti fere licebit alias contentius, alias summissius; de or III 212. — II. hic summissius a primo, deinde pressius, post exsultavit audacius; orat 26.

summissio, Senfung, Verringerung: I, 1. parium comparatio nec elationem habet nec submissionem; Top 71. — 2. ex contentione vocis, ex summissione facile iudicabimus...; of I 146. — II. (verborum iterationes) erunt a hac summissione orationis alienae; orat 85.

summissus, gelassen, ruhig, leise, niedrig, demütig, friedend: (quem vocant Atticum,) summissus est et humilis; orat 76. hoc ornamento liberius paulo quam ceteris utetur hic summissus; orat 82. ne quid humile, summissum, molle faciamus; Tusc IV 64. est (hoc genus) plenius quam hoc enucleatum, quam autem illud ornatum copiosumque summissus; orat 91. non semper fortis oratio quaeritur, sed saepe placida, summissa, lenis; de or II 183. hanc ego iudico formam summissi oratoris; orat 90. ut illa altera pars orationis lenis atque summissa esse debet; de or II 211. privatum oportet vivere neque summissum et abiectum neque se efferentem; of I 124. sic summissa voce agam, tantum ut iudices audiant; Flac 66.

summitto, nachlassen, senken, erniedrigen, heimlich schicken, einen Nachfolger geben: I. iste ad pupillae matrem summittebat; Ver I 105. huic vos non summittetis? prov 8. — II. summittebat iste Timarchidem, qui moneret eos...; Ver III 69. summi me et supplicavi; Planc 24. cum tibi aetas nostra iam cederet faecesque summitteret; Bru 22.

summpere, gar sehr: quae (vitia) summpere vitare || vitari || oportebit; inv I 26.

summoveo, (subm.), entfernen, beseitigen: quam (Academiam) summoveere non audeo; leg I 39. iubet recusantes nostros advocatos acerrime submoveri; Quinct 31.

summus, summum f. superus, D.

summo, vertauschen: hanc *ἐπιλλαγὴν* rhetores (vocat), quia quasi summutantur verba pro verbis; orat 93.

sumo, nehmen, empfangen, kaufen, auswählen, anlegen, annehmen, erwähnen, behaupten, sich herausnehmen, sich anmaßen: I. tum et a tuo vilico sumpsimus et aliunde mutati sumus; A XI 13, 4. — II, 1. meminero me non sumpsisse, quem accusarem; Ver II 179. — 2. iis de rebus, quas coniectura consequi possumus, non mihi sumo, ut plus ipse prospiciam, quam . . .; ep VI 5, 2. sed mihi non sumo, ut meum consilium valere debuerit; A VIII 11, D, 6. f. III. alqd; ep XIII 50, 1. — 3. beatos esse deos sumpsisti. concedimus; nat I 89. — III. ut Epicurum et Metrodorum non fere praeter suos quisquam in manus sumit; Tusc II 8. omne, quod sumitur ad argumentandum sive pro probabili sive pro necessario, necesse est sumatur ex his locis; inv I 79. observare diligenter oportet, [et] quid sumatur, [et] quid ex his conficiatur; inv I 89. qui a Naevio vel sumpsisti multa, si fateris, vel, si negas, surripuisti; Bru 76. videre, quae sumenda in argumentando sint; part or 139. illa non dico me expetere, sed legere, nec optare, sed sumere; fin IV 72. tantum tibi sumito pro Capitone apud Caesarem, quantum ipsum meminisse senties; ep XIII 29, 6. sumpsit hoc mihi pro tua in me observantia, ut ad te familiariter scriberem; ep XIII 50, 1. aquae ductus, haustus, iter, actus a patre, sed rata auctoritas harum rerum omnium ab civili iure sumitur; Caecin 74. ad ludendumne an ad pugnam arma sint sumpturi; de or II 84. auctoritatem: f. actum. esse stultitiam ab iis porrigentibus et dantibus (bona) nolle sumere; nat III 84. quem vellet, alium diem si sumpsisset, me ei non defuturum; ep VII 24, 2. ut eam domum sumeres, ut plane mecum habitare posses; ep VII 23, 4. ductum: f. actum. ex hoc numero nobis exempla sumenda sunt; Lael 39. cum ex senatus consulto et ex legibus frumentum in cellam ei sumere liceret; Ver III 188. genus argumentandi, quod per inductionem sumitur; inv I 61. haustum: f. actum. homines notos sumere odiosum est; Sex Rosc 47. (narratio) brevis erit, si, unde necesse est, inde initium sumetur; inv I 28. iter: f. actum. primus locus sumitur ab auctoritate; inv I 101. eam nos partem solam sumimus; inv II 53. quam (pecuniam) huius fide sumpserat; Flac 46. ut senatus saga sumi iuberet; Phil VI 16. spatium sumamus ad cogitandum; fin IV 1. quanti ego genus omnino signorum omnium non aestimo, tanti ista quattuor aut quinque sumpsisti; ep VII 23, 2. de quo iam ipsi supplicium sumpserint; inv II 81. sume ad hanc rem tempus; leg I 6. in eas ipsas res, quas improbissime fecit, testimonia sumpsit; Caecin 23. ea omni vita illam vitam magis expetendam non esse, sed magis sumendam; fin IV 20. — IV. Q. Naso iudex sumitur; Flac 50. pecuniam sumpsit mutuum a Sex. Stloga; Flac 46.

sumptio, Voraussetzung: demus tibi istas duas sumptiones (ea quae *λήμματα* appellant dialectici); div II 108.

sumptuarius, die Ausgaben, den Aufwand betreffend: lex sumptuaria, quae videtur *λιόγρια* attulisse, ea mihi fraudi fuit; ep VII 26, 2. in denos dies singulos sumptuariae legis dies conferam; ep IX 15, 5. sicut esset neglecta (lex) sumptuaria;

A XIII 7 (1). tu velim e Pollice cognoscas rationes nostras sumptuarias; A XIII 47, (a).

sumptuose, verschwenderisch: qui se in insperatis pecuniis sumptuosius insolentiusque iactarunt; Catil II 20.

sumptuosus, kostspielig, verschwenderisch: A. quod sumptuosus; de or II 135. posteaquam || postea cum || sumptuosa fieri funera et lamentabilia coepissent; leg II 64. ludos apparat magnificentissimos, sic, inquam, ut nemo sumptuosiores; Q fr III 8, 6. — B. venio iam ad sumptuosos, relinquo istum quaestuosum; par 49.

sumptus, Aufwand, Kosten: (dat. sumptu: f. II, 2. parco): I. sane exiguus sumptus aedilitatis fuit; of II 59. — II, 1. ex annuo sumptu, qui mihi decretus esset, me C. Caelio quaestori relinquere annum; A VII 1, 6. legatis quaestores sumptum, quem oportebat dari, non dederunt; inv II 87. extenuatur magnificentia et sumptus epularum; Tusc V 97. quod nullus fit sumptus in nos neque in legatos neque in quaestorem neque in quemquam; A V 16, 3. quod omnino nullus in imperio meo sumptus factus est; A VI 2, 4. f. 3. opitulus de. ad incertum casum et eventum certus quotannis labor et certus sumptus impenditur; Ver III 227. in imperando sumptu; Flac 32. quod (caput) pertinet ad minuendos sumptus civitatum; ep III 8, 4. profundo: f. IV, 1. vivere. velim, consideres, ut sit, unde nobis suppedientur sumptus necessarii; A XI 13, 4. sumptus et tributa civitatum ab omnibus, qui earum civitatum fines incolant, tolerari aequaliter; Q fr I 1, 25. — 2. sumptu ne parcas ulla in re; ep XVI 4, 2. adventus noster nemini fuit sumptui; A V 14, 2. ut cotidianis sumptibus copiae suppetant; Tusc V 89. — 3. cum in sumptum habebas; ep IX 20, 1. de sumptu, quem te in rem militarem facere et fecisse dicis, nihil sane possum tibi opitulari; ep XII 30, 4. ad quos (servos) aliquantum etiam ex cotidianis sumptibus redundet; Cael 57. relinquo ex: f. 1. decerno. — III. si qua fuerat ex ratione sumptus offensio; A V 1, 3. vacatio data est ab isto sumptu; Ver IV 23. — IV, 1. navem cybaeam maximam palam aedificatam sumptu publico esse dico; Ver V 44. (homines) non sumptu exhauriri; Q fr I 1, 9. sumptu publico navigia praebentur; Ver V 45. ne extra modum sumptu et magnificentia prodeas; of I 140. (se) non profusis sumptibus vivere; Quinct 93. — 2. cum in privatis rebus suisque sumptibus tenuissimo cultu viverent; Flac 28.

suo, nähren: tegumenta (dico) corporum vel texta vel suta; nat II 150.

supellex, Gerät, Hausgerät, Ausstattung, Schaß: I. verecundus erit usus oratoriae quasi supellectilis. supellex est enim quodam modo nostra, quae est in ornamentis, alia rerum, alia verborum; orat 79, 80. — II. dico te multam Deliacam supellectilem Syracusis exportasse; Ver II 176. quid stultius quam amicos non parare, optimam et pulcherrimam vitae, ut ita dicam, supellectilem? Lael 55. in oratoris instrumento tam lautam supellectilem numquam videram; de or I 165. — III. usus: f. I. — IV. hostium spolia in instrumento atque in supellectile C. Verris nominabuntur; Ver IV 97.

super, über, auf, darüber: A. I. velle aliquem imprudentem super eam (aspidem) adsidere; fin II 59. super terrae tumulum noluit quiequam statui nisi columellam aut . . .; leg II 66. — II, 1. quid agendum nobis sit super legatione votiva; A XIV 22, 2. hac super re scribam ad te Regio; A XVI 6, 1. — 2. sed hac super re ne nimis; A X 8, 10. — B. I. mihi satis superque abs te videtur istorum studiis esse factum; de or I 204. satis superque esse sibi suarum cuique rerum; Lael 45. — II. ut satis superque prudentes sint; har resp 18.

supera f. **supra**.

superbe, hochmütig, übermütig: I. legati quod erant appellati superbius; imp Pomp II. cuius (Italiae) idem tu superbissime decreta et preces repudiasti; Piso 64. — II. si habes, quod liqueat, neque respondes, superbe; Ac II 94.

superbia, hochmüt, übermüt, stolz: I. magnitudinem animi superbia in nimis extollendis honoribus imitatur; part or 81. si superbia (timenda est), nata esse ibi ex Campanorum fastidio videtur; agr I 20. — II. 1. in plebem Romanam utrum superbiam prius commemorem an crudelitatem? Ver I 122. ut superbiam eius deridendam magis arbitrarentur quam pertimescendam; Cluent 112. qui eius (Tarquinii) non tulerant superbiam; Tusc III 27. pertimesco: f. derideo. an vero ex hoc illa tua singularis significatur insolentia, superbia, contumacia? Ver IV 89. timeo: f. I. nascitur. — 2. per quem locum in superbiam et adrogantiam odium concitatur; inv I 105. — III. opes vacuae consilio dedecoris plenae sunt et insolentis superbiae; rep I 51. — IV. in qua urbe domicilium quondam superbiae fuit; sen 17. — V. I. quod ego non superbia neque inhumanitate faciebam, sed . . . ; de or I 99. — 2. quis eum cum illa superbia atque intolerantia ferre potuisset? Cluent 112.

superbus, hochmütig, übermütig, stolz: A. utrum superbiorem te pecunia facit, an quod te imperator consulit? ep VII 13, 1. Dionysius superbum se praebuit in fortuna, quam putavit nostram fore; A VIII 4, 1. exercitus noster ille superbissimo ductu collectus; prov 5. Tarquinii, superbissimi atque crudelissimi regis; Rabir 13. tu ad finem tuam superbissimis et crudelissimis verbis repulisti; sen 17. inimici vultum superbissimum subiit; Quinct 97. — B. quae (natio) superbos non aspernatur, non odit? leg I 32.

supercilium, Augenbraue, Dünkel, hochmüt: I. 1. altero ad frontem sublato, altero ad mentum depresso supercilio; Piso 14. qui idcirco capite et superciliis semper est rasis, ne ullum pilum viri boni habere dicatur; Q Rosc 20. tollo: f. deprimo. — 2. sum: f. 1. rado. — II. 1. ex superciliorum aut remissione aut contractione indicabimus . . . ; of I 146. — 2. hunc Capuae Campano supercilio ac regio spiritu cum videremus; agr II 93. — III. quas (libidines) fronte et supercilio contegebat; prov 8. superiora superciliis obducta sudorem repellunt; nat II 143.

superficies, Fläche, Gebäude: superficiem consules ex senatus consulto aestimabunt; A IV 1, 7. nobis superficiem aedium consules de consilii sententia aestimarunt HS viciens; A IV 2, 5.

superfluo f. **supra**, B. I. fluo.

superl — f. **supral** —

supero, reichlich vorhanden sein, übrig sein, überlegen sein, überwinden, siegen, besiegen, über-treffen: I. 1. uter est divitior, cui deest an cui superat? par 49. — 2. superavit postea Cinna cum Mario; Catil III 24. si quid aeri meo alieno superabit et emptionibus; A XIII 46, 4. et deesse aliquam partem et superare mendosum est; de or II 83. pecunia superabat? at egebas; orat 223. non semper superet vera illa et directa ratio; Cael 42. — II. ceteros a Crasso semper omnes, illo autem die etiam ipsum a se superatum; de or III 3. in quo etiamsi multi mecum contendunt, tamen omnes facile superabo; ep V 8, 4. f. regem. quando quidem virtute superavit aetatem; Phil XIV 28. bibliothecas omnium philosophorum unus mihi videtur XII tabularum libellus et auctoritatis pondere et utilitatis ubertate superare; de or I 195. omnibus hostium copiis terra marique superatis; Catil II 29. etsi non dubitabam, quin hanc epistolam multi nuntii, fama denique esset ipsa sua celeritate superatura; Q fr I

1, 1. qui (pater tuus) cum suis laudibus tum vero te filio superasset omnium fortunam, si . . . ; ep II 2. te hominem prudentissimum dicendi arte superabit; de or I 66. simul atque hostis superatus esset; Ver III 125. varietates iniuriasque fortunae facile veterum philosophorum praeceptis instituta vita superabat; fin IV 17. si subitam orationem commentatio et cogitatio facile vincit, hanc ipsam profecto diligens scriptura superabit; de or I 150. quorum maiores Antiochum regem classe Persemque superarunt; imp Pomp 55. quam regionem cum superavit animus; Tusc I 43. cuius (solis) magnitudine multis partibus terra superatur; nat II 102. ille Metellorum clarissimos triumphos gloria et laude superavit; Plane 89. varietates: f. iniurias.

supersedeo, überhoben sein, sich ersparen, unterlassen: sunt, qui putant || putent || non numquam posse complexione || n. c. oportere || supersederi; inv I 72. ut supersedeas hoc labore itineris; ep IV 2, 4. non minus rerum non necessariarum, quam verborum multitudine supersedendum est; inv I 28. exemplorum multitudine supersedendum est; inv II 57. omnino narratione supersedendum est; inv I 30.

superstes, Zeuge, überlebend: A. Superstitem te esse rei publicae; ep VI 2, 3. si haec vita (est), superstitem rei publicae vivere; ep IX 17, 1. utinam te non solum vitae, sed etiam dignitatis meae superstitem reliquisset! Q fr I 3, 1. qui precabantur, ut sibi sui liberi superstites essent, superstitiosi sunt appellati; nat II 72. — B. „SUIS UTRISQUE SUPERSTITIBUS PRAESSENTIBUS ISTAM VIAM DICO“; Muren 26.

superstitio, abergläubische Scheu, Abergläuberei: I. accedit superstitio muliebris quaedam; Tusc III 72. superstitio, quae religioni propinqua est; inv II 165. — II. 1. quae res genuit superstitiones paene aniles; nat II 70. horum sententiae omnium non modo superstitionem tollunt, sed etiam religionem; nat I 117. — 2. huic barbarae superstitioni resistere severitatis fuit; Flac 67. — 3. omnium rerum natura cognita levamur superstitione; fin I 63. — III. anile sane et plenum superstitionis fati nomen ipsum; div II 19. — IV. nec illa infinita ratio superstitionis probabitur; nat III 52. — V. qua (divinatione) tanta imbueremur superstitione, ut . . . ; nat I 55. ne iis (auspiciis) susceptis anili superstitione obligemur; div I 7. qui (di) hominum vitam superstitione omni refererunt; nat II 63.

superstitiose, abergläubisch: neque id dicitis superstitiose atque aniliter, sed physica constantique ratione; nat III 92.

superstitiosus, abergläubisch: A. quid mirum, si in divinatione imbecilli animi superstitiosa ista concipiant? div II 81. externa auguria, quae sunt non tam artificiosa quam superstitiosa, videamus; div II 76. nisi quem forte illius castissimi sacerdotis superstitiosa dedicatio deterret; dom 103. isti philosophi superstitiosi et paene fanatici; div II 118. nimis superstitiosam de divinatione Stoicorum sententiam indicabam; div II 100. — B. ita factum est in superstitioso et religioso alterum vitii nomen, alterum laudis; nat II 72. f. **superstes**; nat II 72.

supersum, übrig sein, übrig bleiben, ausreichend, im Überfluß vorhanden sein: cum heri ipse dixeris te nobis etiam superfuturum; rep III 32. ut vis eius rei, quam definias, sic exprimatur, ut neque absit quicquam neque supersit; de or II 108. sciunt, quid responderit, quid supersit; de or II 355. quod superest, abs te peto, ut . . . ; ep XIII 41, 2. quod superest, scribe, quaeso, quam accuratissime, quid placeat; A IX 19, 4. ut nulli supersint de inimicis; Marcel 21. superest nobis hoc otium; Tusc III 83. hae duae partes, quae mihi supersunt, inlustrandae orationis; de or III 91. quod vectigal superest domesticum praeter vicensi-

mam? A II 16, 1. vereor, ne iam superesse mihi verba putes, quae dixeram defutura; ep XIII 63, 2.

supervacaneus, überzählig, überflüssig, unnütz: ut nihil eorum (membrorum) supervacaneum sit; nat II 121. perspecta fide commemoratio officiorum supervacanea est; ep III 5, 1. vereor, ne meas litteras supervacaneas arbitrentur; A XVI 2, 5. conditiora facit haec supervacaneis etiam operis aucupium atque venatio; Cato 56.

superus, obere, hoch, mächtig, überlegen, vorzüglich, bejährt, vorhergehend, früher, letzte: A. **superus**: I. ut (Scipio) ad superos videatur deos potius quam ad inferos pervenisse; Lael 12. »Nixus iam supero ferme depulsus lumine cedit«; fr H IV, a, 620. »cum supra sese satiavit luce«; fr H IV, a, 610. tres viae sunt ad Mutinam, a supero mari Flaminia, ab infero Aurelia, media Cassia; Phil XII 22. quae (terra) ipsa alatur vicissim a superis externisque naturis; nat II 83. sunt homines quasi spectatores superarum rerum atque caelestium; nat II 140. — II, a. unde haec in terram nisi ab superis defluere potuerunt? nat II 79. nullos a superis impendere metus; nat I 45. — b, 1. lunam, stellas, supra denique omnia stare censet; Ac II 123. — 2. cogitantes supra atque caelestia haec nostra contemnimus; Ac II 127. — 3. »exiguo superum quae (Ara) lumina tempore tranat«; fr H IV, a, 429.

B. **superior**: I. superioris filius Africani; of I 121. ut ii, qui sunt in amicitiae necessitudine superiores, exaequare se cum inferioribus debent, sic . . . ; Lael 71. se largitione ipsa superiorem quam hunc (Caesarem) fore; A IX 9, 2. accessisse ad superiores aegritudines praeclaras generi actiones; A XI 12, 4. captum erat forum anno superiore; Sest 85. quod idem contigerat superioribus bellis civilibus; Phil XIV 24. neque superioribus consulibus neque nobis; Catil III 20. superiorum dierum disputationibus; Tusc V 76. qui eventus humanos superiores quam suos animos esse ducunt; Tusc IV 61. superioris generis huius modi sunt exempla; of I 7. Lyceum (id enim superiori gymnasio nomen est); div I 8. vita erepta est superiore iudicio; Sulla 89. quae superiore libro scripta sunt; div II 8. te omnia cum superioribus saepe litteris tum proximis temptasse intellego; A XI 17, (1). haec agebantur in conventu, palam, de sella ac de loco superiore; Ver IV 86. omnia superioris noctis consilia ad me perlata esse sentiunt; Catil II 6. illa superior fuit oratio necessaria, haec erit voluntaria; Q Rosc 15. quorum superiore tempore vera fuerit instantia; fat 27. nos ob aliqua scelera suscepta in vita superiore poenarum luendarum causa natos esse; fr F V 95. — II, a, 1. ex qua (natura) superiores sensus et mentem effici rebantur; Ac I 39. — 2. omnes P. Lentulus me consule vicit superiores; of II 57. — 3. quam ob rem (Zeno) a superiorum auctoritate discederet; fin IV 44. cum successor aliquid immutat de institutis superiorum; Flac 33. — 4. indignum est a pari vinci aut superiore; Quinct 95. — b, 1. ea laudabilia, illa autem superiora naturalia nominantur; fin IV 58. cuius (Bruti) ut superiora omittam; Phil V 35. — 2. hoc sic expositum dissimile est superiori; fin IV 15.

C. **supremus**: animal hoc providum praeclara quadam condicione generatum esse a supremo deo; leg I 22. placere eum quam amplissime supremo suo die offerri; Phil IX 16. supremo vitae die; Tusc I 71. »ollis salus populi suprema lex esto«; leg III 8. a suprema regione; Tim 26. »incestum pontifices supremo supplicio sanciant«; leg II 22.

D. **summus**: I. quem (Cratippum) ego parem summis Peripateticis iudico; div I 5. in quo (inani) nihil nec summum nec infimum sit; fin I 17. non satis intellego, quid summum dicas esse. »summum, quo nihil sit superius«; Tusc II 44. summus

inter nos amor et mutuus; ep XIII 50, 1. videmus ex eodem quasi ludo summorum in suo cuiusque genere artificum et magistrorum exisse discipulos dissimiles inter se; de or III 35. pocula quaedam Mentoris manu summo artificio facta; Ver IV 38. quae (res) nunc ab uno summa auctoritate et scientia sustinetur; leg I 17. summa in rem publicam merita beneficiaque eorum; Phil VI 6. tua summa erga me benivolentia; ep IV 7, 1. in quo omnes summum consilium, summam gravitatem esse cognovistis; imp Pomp 68. nisi eius summam fidem, continentiam, pietatem, innocentiam ostendero; Planc 3. in summa amicorum copia; Balb 63. eum maiores summum admisisse dedecus existimabant; Sex Rosc 111. in quo summa est dignitas; Muren 76. summa tribunorum plebis praetorumque fide et diligentia sublevati; sen 18. qua de re cum sit inter doctissimos summa dissensio; fin I 11. cum summis doloribus conficiatur; fin V 80. in summo errore necesse est homines versari; nat I 2. pro summa familiaritate nostra; Phil XI 23. exspectatio summa hominum, quidnam id esset; Ver V 16. fides: f. continentia, diligentia. quale mihi videatur illud (eloquentiae genus), quo ||cui|| nihil addi possit, quod ego summum et perfectissimum iudicem; orat 3. gravitas: f. consilium. quod saepe hieme summa navigarit; ep XIII 60, 2. mihi in summos homines ac summis ingeniis praeditos intuenti; de or I 6. Decimus Brutus, summus vir et imperator; Arch 27. a summis imperiis et summis potestatibus concilia instituta; leg II 31. ingenia: f. homines. quo genere ab sociis maxima pecunia per summam iniuriam auferatur; Ver III 224. innocentia: f. continentia. ut illa divina mens summa lex est; leg II 11. Licinia, virgo Vastalis, summo loco nata; dom 136. magistri: f. artifices. summum malum est vivere cum dolore; fin I 41. merita: f. beneficia. summa eius erga me officia exstiterunt; ep XIII 60, 1. quae (artes) sine summo otio non facile discuntur; Balb 15. summum esse periculum, ne . . . ; A V 21, 13. pietas: f. continentia. qui summam potestatem haberet; Ver IV 141. f. imperia. si homines non eruditi summam essent prudentiam atque incredibilem eloquentiam concutiunt; de or II 1. Dianae simulacrum, summa atque antiquissima praeditum religione; Ver IV 72. uti sententiae de summa re publica libere dici possint; Phil III 37. cui cetera summa cum salute rei publicae commissa sunt; imp Pomp 50. scientia: f. auctoritas. cum (Marius) esset summa senectute; Quir 19. summo splendore praeditus frater eius; Cael 24. summo studio illius praeclara acta defendo; Phil I 17. Catonem, summum et singularem virum; Bru 239. f. imperator. erat summa voluntas senatus; Ver II 95. si non dolere voluptas sit summa; fin II 28. cum summa utilitate rei publicae; of II 85. — II, a, 1. omnes te summi, medii, infimi oderunt; Phil XIII 45. cum par habetur honos summis et infimis, qui sint in omni populo necesse est, ipsa aequitas iniquissima est; rep I 53. — 2. habeo: f. 1. sunt. — 3. is sermo, qui more maiorum a summo adhibetur in poculo; Cato 46. — b, 1. in uno Cn. Pompeio summa esse omnia; imp Pomp 51. — 2, a. quo duce omnia summa sit adeptus; Marcel 21. me, quod *τέλος* Graeci dicunt, id dicere tum extremum, tum ultimum, tum summum; fin III 26. sese de attributione omnia summa fecisse; A XV 13, 5. — b. est virtus nihil aliud nisi perfecta et ad summum perducta natura; leg I 25. — 3. deus illum (mundum) effecit a medio ad summum parem; Tim 20. — III. excepto uno aut summum altero; ep V 21, 1. exspectabam hodie aut summum cras ab eo tabellarios; A XIII 21, 2. scies fortasse cras, summum perendie; A XII 44, 3. respondit triduo illum aut summum quadriduo esse periturum; Milo

26. ex primis aut summum secundis litteris tuis constituere poterimus, quid nobis faciendum sit; ep XIV 3, 5. a te bis terve summum et eas (litteras) perbreves accepi; ep II 1, 1. cum in Sicilia HS binis tritici modius esset, summum HS ternis; Ver III 189.

supinus, nach rückwärts: si animal omne, ut vult, ita utitur motu sui corporis, prono, obliquo, supino; div I 120. supina etiam ora cernuntur depulsione luminum; Tim 49.

suppaenitet, ein wenig bereuen: et illum (Caesarem) furoris et hunc nostrum copiarum suppaenitet; A VII 14, 1.

suppar, ziemlich gleich: huic aetati supparet Alebiades, Critias, Theramenes; Bru 29.

suppeditatio, Überfluß: quae ergo vita? suppeditatio, inquis, bonorum nullo malorum interventus; nat I 111.

suppedito, ausreichen, vorhanden sein, beistehen, unterstützen, darbieten, verschaffen: I. nos iuveni, ut rogas, suppeditabimus; A X 12, 7. quoniam et ingenium suppeditat et amor; A IX 7, 7. facile suppeditat omnis apparatus ornatusque dicendi; de or III 124. ne chartam quidem tibi suppeditare? ep VII 18, 2. ingenium: f. amor. innumerabilitas suppeditat atomorum; nat I 109. ornatus: f. apparatus. Carbo, cui vita suppeditavit; Bru 105. — II. quia (hic homo) suppeditat nobis, ubi animus reficiatur; Arch 12. — III. omissis his rebus, quibus nos suppeditamur; Catil II 25. Ciceroni meo suppeditabis, quantum videbitur; A XIV 17, 5. domus suppeditat mihi hortorum amoenitatem; Q fr III 1, 14. auctoritatem: f. ingenium. duriorum accusatio suppeditabit exempla, mitiorum defensiones meae; orat 131. qui (di) induti specie humana fabulas poëtis suppeditaverunt; nat II 63. quod non ingenium mihi solum suppeditatum fuerit tuum, sed etiam auctoritas clarissimi viri; ep V 12, 7. creditores regis aperte pecunias suppeditant contra Lentulum; Q fr II 2, 3. si rem frumentariam sibi ex provinciis suppeditari vellet; A VIII 1, 2. ut sit, unde nobis suppeditentur sumptus necessarii; A XI 13, 4. prudentiam introducunt scientiam suppeditantem voluptates, depellentem dolores; of III 118.

suppedo, Bind von sich geben: suppeditat || suppedet ||, flagitium est; iam erit nudus in balneo, non reprehendes; ep IX 22, 4.

suppetior, Hilfe leisten: de Patulciano nomine, quod mihi suspendiatus || suppetiatus, al. || est, gratissimum est; A XIV 18, 2.

suppeto, ausreichen, reichlich vorhanden sein: ex quibus ad agendum permulta suppetunt; part or 56. ut mihi ad remunerandum nihil suppetat praeter voluntatem; ep XV 13, 2. ut cotidianis sumptibus copiae suppetant; Tusc V 89. vererer, ne mihi crimina non suppetent; Ver I 31. cui res non suppetat, verba non desint; de or III 142. si vita suppetet; fin I 11.

supplanto, ein Bein stellen: supplantare eum, quocum certet, nullo modo debet; of III 42.

supplementum, Ergänzung: ut in Italia supplementum meis et Bibuli legionibus scriberetur; ep III 3, 1.

suppleo, ergänzen, vervollständigen: de bibliotheca tua Graeca supplenda valde velim ista confici; Q fr III 4, 5. ut referendis praeteritis verbis id scriptum suppleatur; de or II 110. te supplere illum usum provinciae (voluerunt); Ver IV 9.

supplex, bittend, flehend: A. veniebat ad me Antonius multis cum lacrimis supplex, ut se defenderem; Sulla 18. si fuit magni animi non esse supplicem victori; ep IV 9, 4. parens tuus Catilinae fuit advocatus, improbo homini, at supplici; Sulla 81. quam multitudinem videtis in squalore et luctu supplicem vobis; Plane 21. ne blanda aut supplici

oratione fallamur; Phil VII 26. orat multis et supplicibus verbis, ut . . . ; A XII 32, 1 (2). — B, I, 1. levate hunc aliquando supplicem vestrum; Cluent 200. — 2. defendebant amicum, aderant supplici; Sulla 81. quid tam regium quam opem ferre supplicibus? de or I 32. — II. sin autem repudiatio supplicum superbiam coarguit; Muren 9.

supplicatio, Dankfest, Bettag: I, 1. ut C. Pansa A. Hirtius consules supplicationes per dies quinquaginta ad omnia pulvinaria (constituunt); Phil XIV 37. cum supplicationem dierum decem decrevistis; prov 27. ut supplicatio nobis quam honorificentissime quam primumque decernatur; ep III 9, 4. tu idem mihi supplicationem decrevisti togato non ut multis re publica bene gesta, sed ut nemini re publica conservata; ep XV 4, 11. ille gurgis atque helluo ausus est a senatu supplicationem per litteras postulare; Piso 41. — 2. gratulans mihi Caesar de supplicatione; A VII 1, 7. de supplicationibus referebatur; Phil I 12. — II, 1. his supplicationum otiosis diebus; Q fr III 8, 3. tanta multitudine hostium interfecta clarissimis ducibus supplicationum honorem tribuemus, imperatorium nomen adimemus? Phil XIV 12. — 2. senatus consultum de supplicatione per discessionem fecit; Phil III 24.

suppliciter, demütig: quas litteras cum ad omnes civitates prope suppliciter misisset Metellus; Ver III 46. cum defensor suppliciter demisseque responderat; Flac 21.

supplicium, Strafe, Bestrafung, Marter, Hinrichtung: I, 1. supplicium est poena peccati; Piso 43. — 2. exsilium non supplicium est, sed perfugium portusque supplicii; Caecin 100. — II, 1. ut nunquam dubitaret supplicia, quae in convictos maleficii servos constituta sunt, ea in cives Romanos expromere; Ver V 139. qui supplicium dederit indemnatus; inv II 85. expromo: f. constituo. exquiro: f. 3. proficiscor ad. cum idem supplicium minatur optimis civibus, quod ego de sceleratissimis ac pessimis sumpserim; Phil III 18. qui pro meis maximis in rem publicam meritis supplicia miserrima et crudelissima pertulissem; A VIII 11, D, 7. quod supplicium satis acre reperietur in eum? Sex Rosc 37. si de indemnato supplicii sumendi potestas data sit; inv II 84. supplicium sunnitur de miseris parentibus nauarchorum; Ver V 117. f. minor. — 2. hisce omnibus suppliciis sunt liberati; Ver V 14. — 3. qui in campo Martio crucem a d. civium supplicium defigi et constitui iubet; Rabir 11. si tu apud Persas ad supplicium ducerere; Ver V 166. neque tum (Regulus) ignorabat se ad exquisita supplicia proficisci; of III 100. qui ob facinus ad supplicium rapiendi videntur; de or II 238. aliquid de summo supplicio remitteres; Ver V 168. homines ad supplicium traditi; Ver V 11. — III, 1. sitne supplicio dignus? inv II 95. quid suppliciis omnibus dignus? Phil II 86. — 2. non mitior in supplicio, sed diligentior esse coepit; Ver V 157. — IV. qui vestram libertatem non acerbitate suppliciorum infestam esse voluerunt; Rabir 10. quam multos divini supplicii metus a scelere revocavit; leg II 16. perfugium, portus: f. I, 2. in quo (homine) aliqui si non famae pudor, at supplicii timor est; prov 14. — V, 1. ut summo supplicio vilicum adficiat; Ver III 119. ut viri fortes acrioribus suppliciis civem perniciosum quam acerbissimum hostem coërcerent; Catil I 3. qui scelus fraudemque nocentis possit supplicio constringere; de or I 202. vos legatum omni supplicio interfectum relinquitis? imp Pomp 11. summo cruciatu supplicioque Q. Varius perit; nat III 81. quod tu supplicio puniendum putasti; dom 76. — 2. alterum rus supplicii causa relegasse; Sex Rosc 46. agitur, victurine sinus an

cum supplicio perituri; Phil IV 12. quas res crudelitas in supplicis efficere potuisset; div Caec 3.

supplico, flehen, anflehen, anrufen: I, 1. numquam erit tam oppressus senatus, ut ei ne supplicandi quidem sit potestas; Sest 52. — 2. quia (pater) pro filio supplicabat; Planc 24. — II. neque Caesari solum, sed etiam amicis eius omnibus pro te libentissime supplicabo; ep VI 14, 3. quae (res) vestris animis pro huius innocentis salute supplicent; Font 41. quibus (familiarissimis Caesaris) ego supplicare non destiti; ep VI 13, 2. nihil iam est, quod populo supplicetur; Planc 14. ut ii, qui a senatu de me rogabantur, eidem senatui pro me supplicarent; Sest 130.

supplodo, aufstampfen: pedem nemo in illo iudicio supposit; de or I 230.

supplodio, Aufstampfen: I. supplodio pedis in contentionibus aut incipiendis aut finiendis; de or III 220. non crebra supplodio pedis; Bru 158. pedis, quod minimum est, nulla supplodio; Bru 278. — II. vereor, ne nihil sim tui nisi supplodionem pedis imitatus; de or III 47.

suppono, unterlegen, unterwerfen, anführen, unterordnen, an die Stelle setzen, unterordnen: I. ut ille suppositus facile se illum, qui non erat, esse simularet; Ver V 70. iste homo nefarius in eorum locum substituere et supponere coepit cives Romanos; Ver V 72. unius cuiusque constitutionis exemplum supponere non gravemur; inv II 156. supposuit exemplum epistulae Domitii; A VIII 6, 3. animum ova gallinis saepe supponimus; nat II 124. huic generi Hermagoras partes quattuor supposuit; inv I 12. qui supposita persona falsum testamentum obsignandum curaverit; Cluent 125. supponatur ab heredibus haec ratio; inv II 63. in distributis supposita ratio; de or III 207. ins esset testamenta falsa supponere; leg I 43. — II. Hieras criminibus illis pro rege se supponit reum; Deiot 42.

suppressio, Unterdrückung: (Staienus) statuit ad easdem esse sibi praedas ac suppressiones iudicialiales revertendum; Cluent 68.

supprimo, hemmen, zurückhalten, unterdrücken: erit, ut voce, sic etiam oratione suppressior; orat 85. tollere aegritudinem aut suppressere; Tusc III 75. quorum nummos suppressos esse putant; Cluent 75. suppressam esse ab eo pecuniam; Cluent 78. qui cum suppressa voce de scelere P. Lentuli dixisset; Sulla 30.

suppudet (subp.), sich etwas schämen: quod eorum (librorum) me subpudebat; ep IX 1, 2. puto te iam suppudere, quem . . .; ep XV 16, 1.

supra (supera), oben, oberhalb, über, früher, darüber hinaus, mehr: A, I. quod os supra terram non exstaret; leg II 57. quae (ratio recta) supra hominem putanda est deoque tribuenda; nat II 34. cum (mare) supra terram sit; nat II 116. »tantum supera terras semper tenet ille curriculum; at subter terras« . . .; fr H IV, a, 555. — II. deus ipse solem quasi lumen accendit ad secundum supra terram ambitum; Tim 31. — III. accubueram hora nona apud Volumnium Eutrapelum, et quidem supra me Attiens, infra Verrius; ep IX 26, 1. de qua muliere versus plurimi supra tribunal et supra praetoris caput scribebantur; Ver III 77. ecce supra caput homo levis ac sordidus, Catiennus; Q fr I 2, 6. — B, I. »appositum poteris supra cognoscere Piscem«; fr H IV, a, 253. quod supra dixi; de or II 303. saepe supra feret quam fieri possit; orat 139. ut nimis redundantes nos et supra fluentes || superfluentes || iuvenili quadam dicendi impunitate et licentia reprimeret; Bru 316. supra impositum puteal accepimus; div I 33. Pisonis amor in omnes nos tantus est, ut nihil supra possit; ep XIV 1, 4. eos (dialogos) confeci et absolvi nescio quam bene, sed ita accurate, ut nihil posset supra; A XIII 19,3.

illa polliceor, quae supra scripsi; ep VI 10, 2. dum modo supra sit, quod sumitur, quam id, ad quod sumitur; Top 39. innumerabiles supra infra, dextra sinistra mundos esse? Ac II 125. »iam supera cernes Arcti caput esse minoris«; fr H IV, a, 320. — II. omnia haec, quae supra et subter, unum esse; de or III 20. quid supra? iustissimus (rex erat); rep I 58.

supralatio, Übertreibung, Hyperbel: augendi minuendive causa veritatis supralatio || superlatio || atque traectio; de or III 203.

supralatus, übertrieben, hyperbolisch: verba ponenda sunt non vulgaria, supralata || superlata || in primisque tralata; part or 53.

sura, Wade: I. »dextrum genus et decoratam lumine suram erigit ille vacans vulgato nomine Nixus«; fr H IV, a, 646. — II. »hunc (lacteum orbem) sura laeva Perseus umeroque sinistro tangit«; fr H IV, a, 501.

surculus, Reis, Seßling: ut (amissam possessionem) surculo defringendo usurpare videantur; de or III 110. da mihi ex ista arbore, quos seram, surculos; de or II 278.

surdaster, schwerhörig: erat surdaster M. Crassus; Tusc V 116.

surditas, Taubheit: in surditate quidnam est mali? Tusc V 116.

surdus, taub: A. nos in iis linguis, quas non intellegimus, surdi profecto sumus; Tusc V 116. satis erit non surdum iudicem huic muneri praeesse; Font 25. — B. licet surdos ad oculorum (voluptatem traducere); Tusc V 117.

surgo (subrigo: f. satelles), sich erheben, aufstehen, vom Schlafe aufstehen, emporsteigen: multo ante lucem surrexit; inv II 14. commotus Crassus surrexit; de or II 12. cum surgat is, qui dicturus sit; Bru 290. non recordor, unde ceciderim, sed unde surrexerim; A IV 18, 2. cum ante lucem de Sinnessano surrexissen; A XVI 13 (a), 1. »hic Iovis altisoni subito pinnata satelles arboris e trunco subrigit«; div I 106. (testes) ex accusatorum subelliis surgunt; Flac 22.

surrupio (subripio; surrudio: f. II. consultum), wegnehmen, entwenden, entziehen: I. si qui clam subripiat aut eripiat palam; Ver IV 134. — II. qui a Naevio vel sumpsisti multa, si fateris, vel, si negas, surripuisti; Bru 76. f. spatium. »cupivi«, inquit, »fascies ex senatus consulto surrupto || surrepto ||«; A X 4, 9. qui ex eius custodia per insidias regis amici filium hostem captivum surripuisset; dom 66. orator surripiat oportet imitationem, ut is, qui audiet, cogitet plura, quam videat; de or II 242. Dionysius, servus meus, cum multos libros surripuisset, aufugit; ep XIII 77, 3. cum ex aede Herculis patera aurea gravis subrepta esset; div I 54. ne actor quidem est is, cui reus tam nocens aut occulte subripi aut impune eripi possit; Ver I 10. surripiendum aliquid putavi spatii; A V 16, 1. si quaeratur, fur sit an sacrilegus, qui vasa ex privato sacra surripuerit; inv II 55. quae (virtus) nec eripi nec subripi potest; par 51.

sursum, sursus, aufwärts, oben: naturis his || iis || sursus deorsus, ultro citro commutantibus; nat II 84. ut idem quasi sursum versus retroque dicatur; part or 24. cum gradatim sursum versus reditur; orat 135. nares recte sursum sunt; nat II 141. † sed multum ea philosophia sursum deorsum; A V 10, 5.

sus, Schwein: I. docebo sus, ut aiunt, oratorem eum; de or II 233. sus quid habet praeter escam? cui quidem, ne putesceret, animam ipsam pro sale datam dicit esse Chrysippus; nat II 160. etsi sus Minervam; ep IX 18, 3. — II, 1. quo (lituo Attus Navius) ad investigandum suam regiones vineae terminavit; nat II 9. ne stridorem quidem serrae

(audiunt) aut grunditum, cum iugulatur, suis; Tusc V 116. qui (Attus Navius) cum propter paupertatem sues puer pasceret; div I 31. — 2. do: f. I. habet. — III. grunditus: f. II, 1. iugulo. — IV. ut sue plena procuratio fieret, vocem ab aede Iunonis ex arce exstitisse; div I 101.

suscenseo (succenseo), zürnen: I. ne ii tibi suscenseant; Bru 231. cui (Marcello Caesar) maxime suscensebat; ep VI 6, 10. ex perfidia et malitia di immortales hominibus irasci et suscensere conserunt; Q Rosc 46. — II. nisi Atheniensibus, quod mysteria non referret, ad quae biduo serius veneram, succensuissem; de or III 75. nec ego iis habeo quod suscenseam, nisi quod mihi nocere se crediderunt; Tusc I 99. — III. ut (M. Aelius) me suscensere aliquid suspicetur; A XV 26, 4. f. II.

susceptio, übernahme: I. ex quo laborum dolorumque susceptio; Ac I 23. — II. quoniam ab accusatoribus ipsa susceptio suscepta reprehensa est; Muren 2. — III. ea, quae proficiuntur a virtute, susceptione prima, non perfectione recta sunt iudicanda; fin III 32.

suscipio, aufnehmen, übernehmen, annehmen, auf sich nehmen, erdulden, sich unterziehen, anerkennen: I. 1. vos suscipite, ut illa (genera) gignatis; Tim 41. — 2. magnum quoddam est onus atque munus suscipere atque profiteri se esse omnibus silentibus unum audiendum; de or I 116. qui (Stoici), quod tota in hac causa difficillimum est, suscipiant, posse animum manere; Tusc I 78. — II. eodem tempore et suscipimur in lucem et hoc caelesti spiritu augemur; har resp 57. ut ille Cato in populi Romani civitatem susceptus est; leg II 5. ego A. Varroni diligentissime te commendavi, ut totum te susciperet ac tueretur; ep XVI 12, 6. qui (Gorgias) permagnum quiddam suscipere ac profiteri videbatur; de or I 103. vgl. I, 2. in qua opinione illud insit, ut aegritudinem suscipere oporteat; Tusc III 74. videte, quem vobis animum suscipiendum putatis; imp Pomp 11. mihi auctoritatem patriam severitatemque suscipio; Cael 37. cum mihi uni cum omnibus improbis aeternum videam esse bellum susceptum; Sulla 28. ab Habito petiverunt, ut eam causam susciperet publiceque defenderet; Cluent 43. quod vis, ut suscipiam cogitationem, quid istis agendum putem; ep XIV 20, 4. in proposito susceptoque consilio; of I 112. qui omnia pericula, summos labores, gravissimas contentiones inimicitiasque suscepit; Sest 86. ego susciperem hoc crimen, agnoscerem, confiterer; Rabir 18. cum animus cultum deorum et puram religionem suscepit; leg I 60. vidit etiam in confessione facti iuris tamen defensionem suscipi posse; Milo 15. suscipe nunc meam deliberationem, qua sollicitor; A XIV 13, 4. quodsi fictus aliqui dolor suscipiendus esset; de or II 189. ut id (facinus) tu gratis suscipere conatus sis; Ver V 11. graves te suscepturum inimicitias; ep II 18, 2. qui tuas inimicitias suscepisset; ep III 10, 5. f. contentiones, odia. si qua est invidia conservanda re publica suscepta; Catil III 29. iter Asiaticum tuum puto tibi suscipiendum fuisse; ep IV 15, 2. labores: f. contentiones, cum beatissimi sint, qui liberos non susceperunt; ep V 16, 3. sine causa maleficium susceptum non potest esse; inv I 45. peto a vobis, ut me officii potius quam dicendi studio hanc suscepisse operam ac munus putetis; Balb 17. nullum maius negotium suscipere volui; ep XVI 12, 5. obsecro te, suscipe totum negotium; A XII 19, 4. odium esse acre susceptum; inv II 108. multorum odia atque inimicitias rei publicae causa suscepimus; A I 15, 1. hoc onere suscepto; Ver II 1. operam: f. munus, quae (oratio) suscipitur ad aliorum animos permovendos; de or II 191. suscipe paulisper meas partes; ep III 12, 2. ea philosophia, quae suscepit patrocinium voluptatis;

de or III 63. quod (peccatum reus) ipse suscepit; inv II 80. pericula: f. contentiones, quod is poenam nullam suo dignam scelere suscepit; imp Pomp 7. fori iudicii rationem M. Messalla suscepit; Sex Rosc 149. in religionibus suscipiendis caput esse interpretari, quae voluntas deorum esse videatur; dom 107. f. cultum, in quo est illa quidem magna offensio vel negligentiae susceptis rebus vel perfidiae receptis; de or II 101. totam suscipi rem publicam; A XV 11, 2. qui suscipit in se scelus; Phil XI 9. non iudicis solum severitatem in hoc crimine, sed prope inimici atque accusatoris vim suscipere debes; Ver IV 69. f. auctoritatem, cum suscepta semel est beata vita; fin II 87. — III. te oro, ut me totum tuendum suscipias; A XI 1, 2. qui laudem gloriamque P. Africani tuendam conservandamque suscipit; Ver IV 82. vellem suscepisses iuvenem regendum; A X 6, 2. laudem: f. gloriam, quod signa componenda suscepisses; A IV 9, 1.

suscito, wecken, erwecken, aufstehen heißen: I. „iubebis igitur te“, inquit, „suscitari?“ de or II 259. Miltiadis tropaeis se e somno suscitari; Tusc IV 44. — II. te ab tuis subelliis contra te testem suscitabo; Q Rosc 37.

suspectus, verdächtig: quamquam me nomine negligentiae suspectum tibi esse doleo; ep II 1, 1. cur animi medicina pluribus etiam suspecta et invisita (sit); Tusc III 1. veteranis suspectum nomen est M. Bruti; Phil X 15.

suspendium, Erhängen: ut illa perisse suspendio putaretur; Scaur 10. ut homines iniuriae tuae remedium morte ac suspendio quaerent; Ver III 129.

suspendo, suspensus, aufhängen, schweben lassen, erhängen, part. schwebend, ungewiß, erwartungsvoll, unruhig: si illos viderit oratione quasi suspensos teneri; Bru 200. quo (tempore) exanimati omnes et suspensi sumus; ep VI 1, 6. nisi forte (Caesar) se suspendit; A XIII 40, 1. omnia erant suspensa propter expectationem legatorum; ep XI 8, 1. ego valde suspensus animo exspecto te; ep XVI 3, 2. quam suspensus animo et sollicito scire aures, quid esset novi; A II 18, 1. hominem corripit ac suspendi iussit in oleastro quodam; Ver III 57. quod (opus) ita aedificatum est, ut suspendi non posset || possit ||; Top 22. nec extrinsecus aut bene aut male vivendi suspensas habere rationes; ep V 13, 1. Romam encaulis sublatam atque suspensam inridebunt; agr II 96. socios novarum rerum expectatione suspensos (esse); ep XV 1, 3. uxorem suam suspendisse se de ficu; de or II 278.

suspicio, aufblicken, erblicken, verehren, bewundern: I. cum suspexit in caelum; har resp 19. aliquanto post (senex) suspexit ad caelum; rep VI 9. — II. cum caelum suspexit; nat II 4. quam (eloquentiam) suspicerent omnes, quam admirarentur orat 97. eos viros suspiciunt maximisque efferunt; laudibus; of II 36. si cuius virtutem suspiciunt; of II 21.

suspicio, Argwohn, Verdacht, Verdachtsgrund, Vermutung: I. longe abest a me regni suspicio; Sulla 26. in quem, ne si insidiis quidem ille interfectus esset, caderet ulla suspicio; A XIII 10, 3. in quo non modo culpa nulla, sed ne suspicio quidem potuit consistere; Sex Rosc 152. fuisse suspicionem (Themistoclem) veneno sibi conscivisse mortem; Bru 43. gratiam nostram exstinguit hominum suspicio; ep I 1, 4. an ad Stratonem suspicio non pertinuit? Cluent 183. suspiciones ex personis atque ex negotio proficiuntur; inv II 38. iis rebus gestis, in quibus non potest residere inertiae aut levitatis ulla suspicio; Q fr I 1, 28. nulla suberat suspicio; Phil XII 27. — II, 1. suspicionem eo mihi

maiores tua taciturnitas attulerat, quod . . . A VII 8, 1. quae tenuissima suspicio conlata in Scamandrum est aut conferri potuit, ut is necare voluisse Habitum putaretur? Cluent 55. ut caverem; ne cui suspensionem fide reconciliatae gratiae darem; ep III 12, 4. de natura licet aliquantum ducere suspicionis; inv II 29. cum ad te litteras misissem, suspensionem nullam habebam te rei publicae causa mare transitorium; A VIII 11, D, 1. haec navigatio habet quasdam suspensiones periculi; A XVI 4, 4. §. IV. offensio. ratiocinationis suspensiones infirmabit, si . . .; inv II 26. cum tam atrocis rei suspicio esset iniecta; Cluent 106. moveo non nullis suspensionem velle me navigare; ep II 16, 2. ut avaritiae pellatur etiam minima suspicio; of II 75. sustulisti hanc suspensionem; Sulla 68. ex victu multae trahuntur suspensiones; inv II 29. vitanda etiam ingenii ostentationis suspicio; de or II 333. — 2. suspitionibus credi oportere et non oportere; inv II 50. quod aetas M. Caelii dare potuit isti suspensioni locum; Cael 9. facile falsae suspensioni restitisset; Cluent 134. — 3. si hac indigna suspicione careat; Sex Rosc 144. cum (P. Apuleius) me liberare suspensione fascium vellet; Phil XIV 16. — 4. is a horrebit etiam a suspicione eius, quod versatur in re civili; opt gen 16. qui non modo a facti. verum etiam a conscientiae suspicione afit; Cael 23. nisi animus eius, qui insimulatur, in eam suspensionem adducitur, uti . . .; inv II 32. quae posita sunt in suspitionibus; Sex Rose 123. si quis est eorum, qui tibi biennii spatio numquam in suspensionem avaritiae venerit; Q fr I 1, 14. Rabirius ne in tenuissimam quidem suspensionem verbo est unquam vocatus; Rabir 8. — III. omnia alia esse nobis vacua ab omni suspicione belli; prov 30. — IV. alqd. §. II, 1. duco. hoc initio suspensionis orto; Cluent 180. in hoc genere etiam illa est in Palameden coniecta suspensionum proditionis multitudo; Top 76. ut omnem offensionem suspensionis, quam habueras de Lysona, deponeres; ep XIII 24, 2. — V, 1. suspicione adsequi non potui; A VIII 11, D, 5. haec a me suspitionibus et coniectura coarguuntur; agr I 18. qui suspicione certa non movetur; Ver V 65. suspitionibus in iudicium vocatur; Ver IV 104. — 2. in illius mei patriaeque custodis tanta suspicione; Milo 65. interfectus est propter quasdam seditionum suspensiones C. Gracchus; Catil I 4. quam (voluntatem) ille sine ulla cupiditatis suspicione prae se fert; Planc 43.

suspiciose, ἄργωϋν ἐρεγέδ; multa sunt falsa, quae tamen argui suspiciose possunt; Sex Rose 76. qui suspiciosius aut criminosius diceret audivisse me neminem; Bru 131.

suspiciosus, ἀργωϋνίϋδ, ἄργωϋν ἐρεγέδ, verböchtig; ut te in tuos aut durum esse nimium aut suspiciosum velim; Q fr I 1, 14. quae suspiciosum crimen efficiant; part or 114. ut est hominum genus nimis acutum et suspiciosum; div Caec 28. qui in suspiciosissimo negotio maledictum omne effugit; Flac 7. quod (scelus) iam tum recens suspiciosum ceteris (videbatur); Cluent 189. ipso suspiciosissimo tempore Caniniano; ep I 7, 3.

suspicio, ἀργωϋν, ἀρν, vermuten, annehmen; I, 1. tantum modo coniectura ducor ad suspiciandum; Bru 56. — 2. si nemo sciturus, nemo ne suspiciaturus quidem sit; of III 39. — II, 1. quae sisse, num ille aut ille defensurus esset; de me ne suspiciatum quidem esse; Sex Rose 59. §. III. alqd. — 2. his tu comparas hominem Tusulanum nondum suspiciantem, quale esset copiose et ornate dicere; Bru 294. quae vix coniectura qualia sint possumus suspicari; rep I 15. — 3. ut C. Iulius ei (ordini) ne libertatem quidem relinquat, adduci ad suspiciandum nullo modo possum; prov 39. — 4. ex eo, quod sequitur, suspicio de tuorum iudicium mani-

festo perinrio dici; har resp 36. quod valde suspicio fore, ut infringatur hominum improbitas; ep I 6, 1. virum suspiciantem te ab se abalienatum; ep I 7, 3. — III. maius ut quiddam de L. Crasso, quam quantum a nobis exprimeretur, suspiciantur; de or III 15. licet aliquid etiam de M. Popillii ingenio suspicari; Bru 56. si exploratum habeat id omnino neminem unquam suspiciaturum; of III 75. quae, ut scribas quam saepissime, non modo si quid scies, sed etiam si quid suspicabere; A VII 12, 1. §. periculum. ne suspicari quidem se ullum bonum se iunctum ab illo Aristippeo genere voluptatis; fin II 20. in quo (orbe) neque figuram divinam neque sensum quisquam suspicari potest; nat I 28. in quibus (quaestionibus, tormentis) quamquam nihil periculi suspicamur; Sulla 78. sensum: §. figuram. — IV. non poteram Cn. Pompeium timidum suspicari; Milo 66.

suspirtus, Σουρζην; quem (consulem) nemo praeter nos philosophos aspiciere sine suspirtu || suspirtio || posset; A I 18, 3.

suspirtum, Σουρζην; si quis est (amor) sine desiderio, sine cura, sine suspirtio; Tusc IV 72.

suspirtio, ατμεν, Σουρζην; quae (iniuriae) te suspirtare libere || suspirtare || non sinunt; par 18. reperire neminem possumus, quocum suspirtare familiariter possimus; A I 18, 1.

susque, auf; de Octavio susque deque; A XIV 6, 1.

sustentatio, Aufstüb, Verzögerung; utrum habeat aliquam moram et sustentationem; inv II 146.

sustento, aufrecht erhalten, unterstützen, unterhalten, erhalten, ernähren, aufhalten, verzögern, verjähren: I. id (malum) opprimi sustentando ac prolatando nullo pacto potest; Catil IV 6. — II. ea consolatione sustentor; Bru 330. tu velim te tua virtute sustentens; ep VI 4, 5. praecleara conscientia sustentor; A X 4, 5. aedificationem Arceani ad tuum adventum sustentari placebat; Q fr II 5, 4. idem (aër) sustentat animantes; nat II 101. pari fortuna adfectus || abiectus || aliorum opibus casus meos sustentabam; ep IV 13, 1. cum hic iuris consultus superior fuerit discessurus, qui esset non suo artificio, sed alieno, hoc est non iuris scientia, sed eloquentia sustentatus; de or I 239. hoc vectigali etiam belli difficultates sustentantur; agr II 83. Q. fratrem sustentata; A III 11, 2. tu modo istam inbecillitatem valetudiniae tuae sustentata et tuere; ep VII 1, 5. omne instrumentum, omnis opera atque quaestus frequentia civium sustentatur, alitur otio; Catil IV 17. quae (astra) forma ipsa figurae sua momenta sustentant; nat II 117. operam, quaestum: §. instrumentum, quae (oves) neque ali neque sustentari potuissent; nat II 158. de Pausania Alabandensi sustentens rem, dum Nero veniat; ep XIII 64, 1. maximas res publicas ab adolescentibus labefactatas, a senibus sustentatas et restitutas reperietis; Cato 20. filiae solitudinem sustentavit; Sest 7. tam natura putarem hominis vitam sustentari quam vitis; Tusc I 56.

sustineo, stügen, unterstützen, aufrecht erhalten, zurückhalten, hemmen, verzögern, aufhalten, sich halten, extragen, tragen, auf sich nehmen, unterhalten, ernähren: I. Brutus Mutinae vix iam sustinebat; ep XII 6, 2. an, cum tu domum eius dedicasses, posset recreata res publica sustinere? dom 122. — sustinebunt tales viri se tot senatoribus non credidisse? Ver I 10. — III. ceteris rebus adiuvamur ex illa provincia, hac vero alimur ac sustinemur; Ver III 11. sustinero Epicureos, tot meos familiares, tam bonos, tam inter se amantes viros; Ac II 115. quod (vehemens) cum rapide fertur, sustineri nullo pacto potest; orat 128. cum hoc non possent iam diutius sustinere; Sest 69. quattuor eius (Clitomachi) libri sunt de sustinendis adsensuibus; Ac II 98. summum munus esse adsensu-

suos firme sustinere; fin III 31. sustinere iam populus Romanus omnium nationum non vim, non arma, non bellum, sed luctus, lacrimas, querimonias non potest; Ver III 207. senatus auctoritatem sustinui contra invidiam atque defendi; Piso 4. bellum Cretense sustinuit; Flac 6. f. arma. quia non putat se sustinere causas posse multorum; ep VI 6, 9. superiorum temporum Fortuna rei publicae causam sustineat; ep IX 8, 2. est prudentis sustinere ut cursum, sic impetum benivolentiae; Lael 63. quos ille dies sustinerit; ep II 16, 5. hunc autem [et] aut praeter ceteros aut cum paucis sustineret dolorem; Bru 6. ut, quam expectationem tui concitasti, hanc sustinere ac tueri possis; ep II 1, 2. familiares: f. alqm. impetum: f. cursum. invidiam se sustinere tantam non posse arbitrabatur; Ver II 74. lacrimas, luctus: f. arma. fuerunt ii consules, quorum mentes nomen ipsum consulatus, splendorem illius honoris, magnitudinem tanti imperii nec intueri nec sustinere nec capere potuerunt; sen 10. quae (munera) non possunt sine viribus sustineri; Cato 34. nomen: f. magnitudinem. qui maiora onera in re publica sustinere et possim et soleam; ep II 11, 1. tres personas unus sustineo summa animi aequitate, meam, adversarii, iudicis; de or II 102. quas personas agitare solemus, non sustinere; de or II 251. ut totam petitionem Lamiae mihi sustinendam putem; ep XI 17, 1. potest damnati poenam sustinere indemnatus? dom 77. adolescens nobilis porcum sustinuit iussu imperatoris; inv II 91. querimonias: f. arma. arbitrabatur sustineri remos, cum inhibere essent remiges iussi; A XIII 21, 3. nostros animos maximis in rebus et gerendis et sustinendis exercitatos; Q fr I 1, 2. totam rem publicam sustinuit; rep II 46. sapientem in furore sustinere se ab omni adsensu; Ac II 48. absens hominum sermones facilius sustinebis; ep XV 14, 4. sustinenda solutio est nominis Caecelliani; A XII 51, 3. splendorem: f. magnitudinem. viros: f. alqm. vim: f. arma. (aër) volatus alitum sustinet; nat II 101.

susurrus, flüster: qui (Demosthenes) illo susurro delectari si dicebat aquam ferentis mulierculae insusurrantisque alteri: „hic est“ . . .; Tusc V 103.

sutor, Schuster: quod Mithridates se velle dixit, id sutores et zonarii conclamarunt; Flac 17.

sutorius, des Schusters, gemefener Schuster: vestri, credo, graves habent Turpionem sutorium et Vettium mancipem; A VI 1, 15. sutorio atramento absolutus putatur; ep IX 21, 3.

suus, sein, ihr, angehörig, eigen, ergeben, selbständig: A. einfach: I. bei Substantiven: 1. ille alter ipse est homo doctus et a suis Graecis subtilius eruditus; prov. 14. est genus iniustae servitutis, cum ii sunt alterius, qui sui possunt esse; rep III 37. quid suum aut quid alienum sit; Caecin 70. ut summum periculum esset, ne Appio suae aedes urerentur; Q fr II 10 (12), 5. eligere ex amicorum atque hospitem suorum copia, quem cognito-rem daret; Ver III 107. cuius (alterius) animum (homo) ita cum suo misceat, ut . . .; Lael 81. vixit ad aliorum arbitrium, non ad suum; Muren 19. ut civitatis nomen sua auctoritate sustineat; Flac 34. quem sua lege et suo beneficio ornatum solet gloriari; Sest 135. qui ne dicerent quidem sua summa bona esse a natura profecta; fin IV 45. eum nihil ad utilitatem suam rettulisse ac nihil omnino fecisse causa sua; de or II 207. cum ego dicerem nihil eum fecisse sua causa omniaque rei publicae, tu contra nihil ad utilitatem suam rettulisse ac nihil omnino fecisse causa sua; de or II 207. cum ego dicerem nihil eum fecisse sua causa omniaque rei publicae, tu contra nihil nisi sua; fin II 60. hunc sui civis e civitate eiecerant; Sest 142. alter bellum comparat suis civibus exitiabile; A X 4, 3. hi omnes civitatibus suis praefuerunt; de or III 137. qui a suis civitatibus illis navibus praepositi fuerant; Ver V 101. ut omnes et communibus commodis et suis uterentur; rep V 7. f. res. tantum ut memoriam concinnitatis suae

relinqueret; Bru 38. Gabinius illud, quoquo consilio fecit, fecit certe suo; Rab Post 21. Milone occiso habuisset suos consules; Milo 89. sua contio risit hominem; har resp 8. ille corpus suum periculo obiecit; Deiot 14. quia nemo laborat, ut obscura sua cupiditas esse videatur; Ver V 126. si lacus emissus lapsu et cursu suo ad mare profluxisset; div I 100. me in patriam ter suis decretis Italia cuncta revocavit; Quir 10. quibus tu dignitatem suam reddidisti; Marcel 10. multi in exsilio dolore suum doctrinae studiis levarunt; fin V 53. Heraclius Segestanus, homo domi suae nobilissimo loco natus; Ver V 111. non meminit illum exercitum populi Romani esse, non suum; Phil XIII 14. rogabat, ut filio suo parceret; Ver II 95. bonos viros lugere malui meas fortunas quam suis desperare; sen 34. Paetus omnes libros, quos frater suus reliquisset, mihi donavit; A II 1, 12. an putas ullam esse beluam, quae non sui generis belua maxime delectetur? nat I 77. cum ille suae gloriae iam pridem satis fecerit; prov 35. qui omnes a perpetuis suis historiis ea, quae dixi, bella separaverunt; ep V 12, 2. hospites: f. amici. si qui meum cum inimico suo reditum in gratiam vituperabunt; prov 47. qui magnam Graeciam institutis et praeceptis suis erudierunt; Lael 13. f. B, 1. rep II 2. ne suum ius suis moribus, suis legibus obtinere possent; Ver IV 146. lapsus: f. cursus. nisi forte me Sardanapalli vicem [in suo lectulo] mori malle censueris quam exsilio Themistocleo; A X 8, 7. idem ex sua lege vendet Alexandriam; agr II 43. f. beneficium, ius. B, 1. rep II 2. ut ab ea (matre) poenas liberi sui potissimum petere debuerint; inv I 19. hanc tibi legem Clodius scripsit spurciorem lingua sua; dom 47. quia utile est rei publicae nobiles homines esse dignos maioribus suis; Sest 21. quod brevi tempore futura sit illa auctoritas in his maiorum suorum et suis sedibus; Marcel 10. neque suos mores regere poterat neque suorum libidines; rep II 45. illum (Dionysium) ulciscuntur mores sui; A IX 12, 2. f. ius. si possunt aliquando oculi non fungi suo munere; div I 71. (Caesarem) sua natura mitiorem facit; ep VI 13, 2. ipse suos necessarios ab atriis Liciniis corrogat; Quinct 25. „anum“ appellas alieno nomine; cur non suo potius? ep IX 22, 2. qui non fortuna inflammaret odium suum; Marcel 31. ne intemperantius suis opibus utatur; Phil V 48. cum se Brutum esse meminisset vestraeque libertati natum, non otio suo; Phil VI 9. hunc (C. Flaminium) pater suus de templo deduxit; inv II 52. qui si adolescens patre suo imperatore non meruisset; Muren 11. de eius iuvene filio indulsit illi quidem suus pater semper; A X 11, 3. f. pestis. eos (muros Demosthenes) refecit pecunia sua; opt gen 19. quod hic sua pericula cum meis coniunxit; Flac 101. neque hic puer pestem suam ac patris sui se dicit videre; Sest 146. illa individua corpora ferri deorsum suo pondere ad lineam; fin I 18. f. B, 2. Tusc I 40. utebatur populo sane suo; Quinct 29. rem publicam de suis possessionibus demoveri || dim. || agr III 15. quem in suam potestatem susceperat; Caecin 98. praecepta: f. instituta. Piso ille, gener meus, a propinquo suo socerum suum flagitabat; Sest 68. in quibus (litteris) unum alienum summa sua prudentia; A XV 26, 1. vir et suis et publicis rationibus utilissimus; inv I 1. ut ad suas res nostras iniurias referant; inv I 105. quo setius suis rebus et commodis servire possint; inv II 132. quod omnes boni suam salutem cum mea coniungunt; Sulla 29. qui poterat salus sua cuiquam non probari? Milo 81. statuit nauarchos omnes, testes sui sceleris, vita esse privandos; Ver V 103. Cererem a C. Verre ex suis templis ac sedibus esse sublatam; Ver IV 109. f. maiores. ut sententiis nostris pro suis uterentur; fin V 74. socer: f. propinquus. cum ceteros sua sponte nominasset;

Sulla 37. quod audaces homines ipsi etiam sponte sua contra rem publicam incitantur; Sest 100. Ap. Claudium senatui populoque Romano sua sponte esse laudatum; ep III 8, 3. quia nihil semper suo statu maneat; nat I 29. is non apertissime studium suum ipse profitetur? Phil II 56. templa: f. sedes. suo tempore totius huius sceleris fons aperietur; Phil XIV 15. terror: f. B, 1. Sex Rosc 67. confidere suis testibus; Ac II 80. antequam in suam tutelam veniret; de or I 180. tralatione utens discedebat a verbis propriis rerum ac suis; Top 32. ut Miloni uti virtute sua liberet; Milo 41. ut vitam suam posset defendere Sest 78. ut aliis parere sua voluntate consuescerent; inv I 3. utilitas: f. causa. Alexandrum uxor sua occidit; inv II 144. — 2. Appium intellegimus in illo suo casu nec privato nec publico muneri defuisse; Tusc V 112. edicere est ausus cum illo suo pari, ut . . .; Piso 18. multa mea in se, non nulla etiam sua in me proferebat officia; Sulla 18. cum proprium sit Academiae iudicium suum nullum interponere, nulla adhibita sua auctoritate iudicium audientium relinquere integrum; div II 150. utrum tandem bono viro optabilius putas, sic exire e patria, ut omnes sui cives salutem precetur, an . . .? Piso 33. ut omnes suas fortunas alienis servis committeret; Cael 57. me ut Cn. Pompeius omnibus studiis suis, laboribus, vitae periculis complexus est; Piso 80. quoniam natura suis omnibus expleri partibus vult; fin V 47. nisi vero gratius putat esse vobis sui se capitis quam vestri defensorem fuisse; Milo 81. qui precabantur, ut sibi sui liberi superstites essent; nat II 72. qui consul incipientem furere (fratrem) sua se manu interfectorum dixerit; Cael 60. qui suum se negotium agere dicant; of I 29. (animus) sentit se vi sua, non aliena moveri; Tusc I 55.

II. allein: a. quos cum humare vellent sui; de or II 353. quos non solum alieni, sed etiam sui, vicini, tribules, urbani, rustici repulerunt; har resp 56. conserva tuis suos; Ligar 33. quibus et se possint iuvare et suos; of I 9. quae in ipsum se scelera, quae in suos edidit! har resp 59. qui fuit hostis suorum; Ver I 38. qua (oratione) gratiam beneficii vestri cum suorum laude coniungant; agr II 1. libidines: f. I, 1. mores. Larinum ipsa (mulier) proficiscitur cum suis; Cluent 178. — b. magni illi sua interesse arbitrabantur hunc a causa Martialium removeri; Cluent 44. quod promississet, non plus sua referre, quam si . . .; Quinct 19. — c. quid est aliud aliis sua eripere, aliis dare aliena? of II 83. ut locupletes suum perdant, debitores lucentur alienum; of II 84. qui etiam externis hostibus victis sua saepissime reddiderunt; agr I 19. priusquam tu suum sibi venderes, ipse possedit; Phil II 96.

B. mit quisque und Affig: 1. sua quemque fraus et suus terror maxime vexat, suum quemque scelus agitat amentiaque adficit, suae malae cogitationes

conscientiaeque animi terrent; Sex Rosc 67. poematis tragici, comici, epici suum cuiusque (genus) est; opt gen 1. cum suo cuique iudicio sit utendum; nat III 1. earum quaeque (bestiarum) suum tenens munus manet in lege naturae; Tusc V 38. qui suam quisque rem publicam constituissent legibus atque institutis suis; rep II 2. in sensibus est sua cuiusque virtus; fin V 36. ut nihil suum cuiusque sit; of III 53. si habere suum cuique non licet; of II 78. natura partes habet duas, tributionem sui cuique || tutionem sui || et ulciscendi ius; Top 90. — 2. P. Crassum suapte interfectum manu; de or III 10. qui suapte natura, quod velint, consequantur; de or II 98. ut terrena et umida (corpora) suoapte nutu et suo pondere ferantur; Tusc I 40. si atomi ferrentur in locum inferiorem suoapte pondere; nat I 69.

syllaba, Silbe: I. quia, postrema syllaba brevis an longa sit, ne in versu quidem refert; orat 217. — II. prima syllaba dempta ex primo verbo sententiae postremum ad verbum primam rursus syllabam adiunxit insequentis sententiae; orat 190. de syllabis propemodum dinumerandis et dimetiendis loquemur; orat 147. — III. (Ephorus) brevitate et celeritate syllabarum labi putat verba proclivius; orat 191.

syllabatim, silbenweise: cum tuus iste Stoicus sapiens syllabatim tibi ista dixerit; Ac II 119. ne Tironi quidem dictavi, qui totas *περιοχάς* persequi solet, sed Spintharo syllabatim; A XIII 25, 3.

sympathia, natürlicher Zusammenhang: dicitur quidam, cum in somnis complexu Venerio iungeretur, calculos eiecisse. video sympathiam || sympathiam ||; div II 143.

symphonia, Kapelle, Konzert: I. cum in eius convivii symphonia caneret; Ver III 105. — II. symphoniam Lysonis vellem vitasses; ep XVI 9, 3. — III. locum illum litoris percrepare totum mulierum || muliebribus || vocibus cantuque symphoniae; Ver V 31. — IV. quo istum reduxerant mulieres cum cantu atque symphonia; Ver V 92.

symphoniacus, musikalisch, zur Kapelle gehörig: A. Milo tum casu pueros symphoniacos uxoris ducebat; Milo 55. servis symphoniacos acceptis; Piso 83. — B. symphoniaci Romam missi; Ver V 73.

syngrapha, Handschrift, Schuldbrief, Wechsel: I. tamquam syngrapham ad imperatorem, non epistulam attulisses; ep VII 17, 1. qui cum Hermarcho Chio syngraphas fecit; har resp 34. qui legatione hereditates aut syngraphas suas persequuntur; leg III 18. — II. cum iste Cibram cum inanibus syngraphis venerat; Ver IV 30. eos ipsos, qui cum syngraphis venissent Alexandream, nummum adhuc nullum auferre potuisse; ep VII 17, 1. quod ex syngrapha ius dici lex Gabinia vetaret; A V 21, 12.

Tabella, Täfelchen, Stimmtäfelchen, Brief, Urkunde, Vertrag, Protokoll: I. ut minus multos tabella condemnet, quam solebat vox; leg III 39. multum apud illum tabellas non commendaticias, sed tributarias valuisse; Ver IV 148. — II, 1. is (Cato) diribitis tabellis de circulo se subduxit et Pompeio primus nuntiavit; Q fr III 4, 1. iudicia populi iam magis patronum desiderabant, tabella data; Bru 106. tabellae ministrabantur ita, ut nulla daretur „UTI ROGAS“; A I 14, 5. tabellae quaestionis plures proferuntur, quae recitatae vobisque

editae sunt; Cluent 184. ministro: f. do. cum obsignes tabellas clientis tui, quibus in tabellis id sit scriptum, quo ille capiat; de or I 174. tu tabellis obsignatis agis mecum; Tusc V 33. profero, recito: f. edo. — 2. in quibus tabellis de furto littera nulla invenitur; Cluent 184. — III. vos custodes fuisse tabellarum; Piso 36. nullam ne in tabellae quidem latebra fuisse absconditam malevolentiam; ep III 12, 1. — IV, 1. me universa civitas non prius tabella quam voce priorem consulem declaravit; Piso 4. id sententia saepe